

МИНЕТ УОЛТЪРС УКРОТИТЕЛЯТ

Превод: Георги Кръстев

chitanka.info

„.....урод,
пропит със злоба, тъй че да живее,
за да я мъчи, докато е жива,
да вреже бръчки в младото ѝ чело,
страните ѝ да прокопае с плач,
да ѝ отвърне за любов и грижи
с презрение и присмех, та да види,
че по-добре е в пазвата да топлиш
усойница, отколкото да имаш
неблагодарно чедо!...“

Шекспир, „Крал
Лир“^[1]

— Четиридест и две! — изкрещя
Луункуоол. — Само това ли успя да измислиш за
седем и половина милиона години?!

— Проверих го много внимателно —
отвърна компютърът — и мога категорично да
заявя, че този е верният отговор. Смятам, че
проблемът, откровено казано, се състои в това,
че всъщност вие никога не сте знаели за какво
става въпрос... Когато си изясните, ще
разберете и какво означава отговорът.

Дъглас Адамс,
„Пътеводител на
галактическия стопаджия“

Питам се дали не трябва да държа дневника си под ключ. Джени Спиди пак е ровила и това започва да става досадно. Може да е разтворила някоя тетрадка, докато е чистела праха, и от детинско

любопитство да се е зачела. Как ли ще е възприела сцената — една стара и деформирана от артритата жена да стои гола пред млад мъж? Сигурно с воайорска^[2] стръв и такова нечисто наслаждение, че вероятно би било разбрано само от онова животно, съпруга ѝ. Той впрочем е единственото същество, което гледа на нея с чувство, различно от погнуса.

Не, не може да е Джени. Мисля, че тя е не само немарлива в чистенето, но е и толкова откачена и глупава, че просто няма възможността да се заинтересува от нещо написано, камо ли да се забавлява с него. Последните тетрадки изглежда са се радвали на по-голямо внимание — нещо, което лично аз не мога да разбера. При мен интерес будят начинанията, които дават най-големи надежди в началото. Единственото достойнство на края е, че позволява да се разбере към колко неподходящи хора и цели са били насочени въпросните надежди. „В простора мъртъв и огромен на тази полунощ, как чужд, безсмислен, плосък ми се вижда тоз свят с нравите му...“

Кой е все пак? Джеймс? Може пък вече да страдам от старческо слабоумие и да ми се привиждат разни работи. Вчера намерих предложението на Хауърдс отворено върху писалището, а бих могла да се закълна, че го прибрах в папката. „О, разум бистър, ти си ме оставил...“

Хапчетата ме тревожат повече. Липсват вече кръгло десет. Страхувам се, че Джонатан отново се връща към мръсните си навици и номера и още по-лошо — питам се дали и Рут не върви по нейните стъпки. Кръвта вода не става.

ЕДНО

Доктор Сара Блейкни стоеше до ваната и се питаше как е възможно смъртта да бъде представяна като избавление или като някаква победа. В гледката пред нея нямаше нищо патетично, което да подсказва, че Матилда е изоставила тленната си обвивка в името на един по-добър свят; нямаше дори намек, че е намерила покой в смъртта. На лицето на спящия човек ясно е изписано бъдещето пробуждане. При мъртвия то липсва.

— Личното ми мнение е „не“ — отвърна тя на въпроса на полицая. — Матилда Гилеспи е последният човек, за когото бих повярвала, че ще посегне на живота си.

Те се вираха в гротескно-строгото лице, застинало неподвижно в мътната вода. Те беше притиснато в страховито, подобно на клетка за птици метално приспособление, изпод чиито пръчки се подаваха, сякаш поникнали от главата, стръкове коприва и жълти маргаритки. Из водата плуваха сбръчкани и полусплути цветчета и тичинки. Някои от тях бяха полепнали по мършавите рамене на мъртвата и по ръбовете на ваната. На пода лежеше окървавен кухненски нож, сякаш току-що отронил се от пръстите, които го бяха държали. Всичко напомняше известната картина с убития във ваната Марат, но беше много по-отблъскващо.

„Горката Матилда — помисли Сара, — подобна гледка би я отвратила.“

— Какво, по дяволите, е това? — кимна полицейският сержант към покритата с жалки сиви кичури глава на мъртвата. Гласът му потреперваше от погнуса.

Сара изчака, докато се увери, че може да контролира собствения си глас:

— Това е Укротителят — каза тя. — Старинен уред за мъчение. През Средновековието е използван за усмиряване на прекалено устати жени. Принадлежи на семейството на Матилда от много отдавна. Знам,

че сега изглежда ужасно, но тя го държеше долу в хола, над една саксия с мушкато. Като декоративен елемент беше рядко ефектен.

Тя се сепна от казаното и покри устата си с длан. Полицаят несръчно я потупа по рамото. Сара прочисти гърлото си.

— Беше бяло мушкато и цветовете му се подаваха измежду металните решетки. Нейният „булчински венец“ — така го наричаше. Трябва да знаете, че Матилда беше изключително изтънчена жена. Макар да беше много горда, голяма снобка, нетолерантна и враждебна към другите, за човек, чието единствено задължение през целия му живот е било да си стои вкъщи, тя имаше блестящ ум и прекрасно чувство за хумор. Сух и язвителен. Булчински венец — повтори замислено лекарката. — Как беше...

*...тя със тях
венчета причудливи си плетеше
от маргаритки, макове, коприва
и от онези морави фунийки,
които грубият овчар нарича
с безсрамно име, а момите скромни
зоват „мъртвешки пръст“. И днеска тя,
качила се по сведените клони,
със своите булчински венци да ги накичи...*

— „Хамлет“ — обясни Сара на полицая, сякаш се извиняваше, — смъртта на Офелия. Удивително е как човек си спомня подобни неща след толкова години — трябва да съм го учила още в прогимназията.

Той отново се вгледа във ваната.

— Мисис Гилеспи беше ли чела „Хамлет“?

Сара измъчено кимна:

— Веднъж ми каза, че цялото й образование се състояло в това да учи наизуст големи откъси от Шекспир.

— Но ние едва ли ще научим нещо повече, като седим тук и гледаме бедната жена — каза малко троснато полицаят. — Освен ако и Офелия не е била убита.

Доктор Камарън поклати глава:

— Не е. СМъртта при нея е настъпила вследствие на удавяне — обясни той замислено. — В състояние на умопомрачение. — Докторът погледна Сара. — Мисис Гилеспи изпадна ли в депресивни състояния?

— И да се е случвало, никога с нищо не го е показвала.

За полицейския служител присъствието на мъртвата беше значително по-мъчително, отколкото за двамата лекари, затова той поведе Сара към стълбищната площадка.

— Хиляди благодарности, че ни отделихте от времето си, доктор Блейкни. Съжалявам, че трябваше да изтърпите това, но се предполага, че като неин домашен лекар я познавате по-добре от мнозина.

Тя въздъхна.

— При старите хора е най-зле — продължи полицаят. — Живеят сами, загърбени от обществото... Понякога минават седмици, преди да ги намерят. — Той направи гримаса. — Много е неприятно. Направо имахме късмет, дето я откриха толкова скоро — след не повече от четиридесет часа според доктор Камарън. По негова преценка е станало в събота, някъде около полунощ.

Сара се облегна на стената и се загледа през площадката към спалнята на Матилда. През отворената ѝ врата се виждаше старият дъбов креват, отрупан с възглавници. Витаеше странно усещане за присъствие — сякаш вещите, принадлежали на Матилда, все още пазеха нещо, което вече го нямаше в тялото ѝ.

— Не беше чак толкова възрастна — възрази Сара уморено. — Шестдесет и пет, не повече... В днешно време изобщо не е много.

— Изглежда по-възрастна — отбеляза полицаят спокойно, — но в това няма нищо странно, след като всичката кръв е източена от тялото ѝ. — Той погледна в бележника си: — Споменахте, че има дъщеря, живееща в Лондон, и сте чували и за някаква внучка, която е в пансион.

— Мистър и мисис Спиди сигурно знаят повече.

Беше успяла да ги зърне за миг в библиотеката при пристигането си: със сивкавите си лица, от които ужасът беше изтрил всякакво изражение, всеки вкопчил отчаяно ръце в ръцете на другия, те много приличаха на силно изплашени деца.

— От дълги години идват два пъти седмично. Той се грижи за градината, а тя чисти. Би трябвало да знаят повече от когото и да било.

Сержантът си записа.

— За съжаление от намирането на тялото досега нямаме никакви резултати от разпита им, като се изключат истеричните пристъпи на мисис Спиди. За всеки случай ще поразпитаме и из селото. — Той погледна към спалнята. — Там има празен флакон от барбитурати, а до него недопита чаша с уиски. Прилича на добре премислена работа... Продължавате ли да твърдите, че не сте очаквали да се самоубие?

— За Бога, не знам! — Сара прокара нервно ръка през късата си тъмна коса. — Не бих ѝ предписала барбитурати, ако смятах, че съществува вероятност да злоупотреби с тях, но знае ли човек... Все пак Матилда ги вземаше от години — на времето ги предписваха повсеместно. И за да ви отговоря — да, все още поддържам мнението си. Склонна съм да изключа възможността за самоубийство като несъстоятелна. Тя ми беше пациентка и знам как жестоко я мъчеше артритът. Понякога имаше такива непоносими болки, че изобщо не можеше да мигне по цели нощи. — Сара смръщи вежди, сякаш пресмяташе нещо. — Във всеки случай едва ли са ѝ оставали много хапчета. Тази седмица щеше да ѝ е необходима нова рецепта.

— Може да ги е събирала и да се запасявала — отбеляза спокойно сержантът. — Тя доверяваше ли ви се?

— Съмнявам се да се е доверявала на когото и да било. Беше много саможива — Сара вдигна рамене. — Освен това я познавам едва от година. Живея в Лонг Ъптън, а не тук, във Фонтуел, така че не съм се срещала с други хора от нейната среда. — Тя поклати глава и добави: — Не, и в медицинските ѝ документи няма нищо, което да сочи, че някога е била предразположена към депресия. Макар че... — лекарката неочаквано млъкна.

— Макар че какво, доктор Блейкни?

— Спомням си, че последния път, когато я видях, говорихме за свободата. Тя заяви, че свободата е илюзия, че не съществува в съвременното общество. Цитира ми една мисъл на Русо, която някога беше девиз на студентите бунтари от шестдесетте: „Хората се раждат свободни, но живеят в окови цял живот.“ Според Матилда имало само едно нещо, в което човек можел да бъде напълно свободен, и то било възможността да избере кога и как да умре. — Лицето на Блейкни беше преbledняло. — Но ние водехме подобни разговори при всяко

мое посещение. Не виждам причина този да е бил по-различен от останалите.

— Кога се състоя този разговор?

Сара въздъхна.

— Преди три седмици, по време на последната ми визитация. Ужасното е, че аз тогава почти ѝ се присмях. Казах ѝ, че ако нещата действително стоят по този начин, свободата наистина не съществува, тъй като лекарите толкова зорко бдят над практиката си, че в никакъв случай не биха позволили на пациента си избора на време, място и начин, а биха го запазили за себе си.

Едрият полицейски следовател, вече приближаващ пенсионната възраст, съчувствено сложи длан върху китката ѝ.

— Хайде сега. Няма защо да се самоизмъчвате. Умряла е от срязаните вени на китките, а не от приспивателното. Не е изключено да проверим и версията за убийство. — Той поклати глава. — Виждам съм много самоубийства, извършени по какъв ли не начин, но за пръв път попадам на такава странна идея. Да превърнеш себе си в цветна леха, и то в собствената си вана. Тая работа ми мирише на пари. Ние, възрастните, понякога живеем прекалено дълго. В един момент младите започват да се отчайват и да губят търпение.

„Той като че ли има право“ — изненадано си помисли Сара.

* * *

Един час по-късно доктор Камарън не беше чак толкова скептично настроен.

— Дори да не го е извършила тя — каза той, — ще бъде дяволски трудно да се докаже.

Бяха извадили тялото от ваната и го бяха положили, без да свалят Укротителя, върху найлонов чаршаф на пода.

— Освен срязванията на китките по нея няма други наранявания, не смятайки, разбира се, онези, които вероятно железният мундщук е причинила в устната кухина. Има няколко постмортални синини, които обаче не са причинени от натъртване, а от кръвонасядане вследствие на притискане в повърхността на ваната. Бедната старица! Нито следа от съпротива.

Облегнат на саката на вратата, сержант Купър с усилие преодоля нежеланието си и плъзна поглед по бледото тяло на пода.

— Не би и могла, ако е била упоена — промърмори той.

Камарън вече смъкваше ръкавиците си.

— Ще видя какво мога да направя за вас, като се върна в лабораторията, но ви предупреждавам да не очаквате кой знае какво. Не ми се вярва шефът да е склонен да загуби много време и средства за случай като този. Нещата са от ясни по-ясни. И ще ви кажа, че ако не се появи нещо крайно необичайно при аутопсията, ще препоръчам на следствието заключение за самоубийство.

— Но, докторе, защо не се вслушате във вътрешния си глас? Моят ми нашепва, че това е убийство — заради копривата. Кой ще вземе нарочно да се нажули с коприва, преди да умре?

— Вероятно като знак за самообвинение. За Бога, човече, в тия неща няма логика. Смятате ли, че един човек, който е на път да се самоунищожи, може да послужи като пример за ясно съзнание? От друга страна обаче — продължи той замислено, — съм изненадан, че не е оставила писмо. Тая история с желязното украшение е толкова театрална, че е редно да се очаква и някакво обяснение. — Докторът започна да загръща тялото в найлоновия чаршаф и между другото подхвърли: — Прочетете „Хамлет“. Отговорът може да е там.

* * *

Мистър и мисис Спиди се открояваха в сумрака на библиотеката като два дебели призрака. Бяха толкова хлъзгави и непривлекателни на вид, че оставиха у Купър впечатлението за не съвсем нормални. Очите им бягаха от съсредоточения му поглед и всеки негов въпрос беше повод за продължителна безмълвна консултация между двамата, преди единият да се реши да каже нещо.

— Доктор Блейкни ми спомена, че мисис Гилеспи има дъщеря, която живее в Лондон, и внучка в пансион — обясни той. — Можете ли да ми кажете имената им и да ми посочите къде мога да ги намеря?

— Тя държеше книжата си много подредени — каза най-после мисис Спиди, след като получи от съпруга си мълчаливо позволение да говори. — Всичко трябва да е в книжата — тя кимна с глава към

бюрото и към дъбовия шкаф-картотека. — Някъде там. Подредени. Винаги много подредени.

— Не знаете ли името на дъщеря й?

— Мисис Ласел — изрече мъжът след кратко колебание. — Джоана. — Той подръпна долната си устна, която висеше някак странно, сякаш е била дърпана по същия начин години наред. Жена му се намръщи и с рязко движение го плесна по китката. Той бързо скри провинилата се ръка в джоба.

„Каква детинщина“ — помисли си Купър и се запита дали мисис Гилеспи не ги е държала само от съжаление.

— А името на внучката?

— Мис Ласел — отвърна мисис Спиди.

— Не знаете ли малкото й име?

— Рут. — Тя се консултира със съпруга си през притворените си клепачи. — Не са добри те. Госпожата обижда мистър Спиди заради градинарството, а госпожичката хока Джени заради чистенето.

— Джени? Коя е Джени? — запита сержантът.

— Джени е мисис Спиди.

— А, да. Разбирам — каза Купър и продължи с подчертано съчувствен тон: — Сигурно ужасно си се уплашила, Джени, когато си намерила мисис Гилеспи в банята й?

— О, да, точно така си беше — изхлипа тя и сграбчи ръката на съпруга си. — Ужасно, ама ужасно се уплаших. — Гласът й постепенно премина във вопъл.

Предпазливо и неохотно, тъй като се страхуваше от нова, още по-шумна реакция, сержантът извади от джоба си найлоновия плик, в който беше прибран ножът от пода на банята, и го сложи върху широката си длан.

— Не искам да ви разстройвам, но трябва да ви попитам дали това ви е познато. Виждали ли сте преди този нож?

Устните й се отпуснаха в гримаса, наподобяваща трагическа театрална маска, но все пак спря да вие и смушка мъжа си с лакът, за да го накара да говори.

— Чекмеджето в кухнята — каза той. — Този е един от двата, дето седят в кухненското чекмедже. — Протегна ръка и докосна дръжката на ножа през плика. — Издълбах на дръжката „К“, за да се

знае, че е за къщата. Другият е в бараката за инструментите и на дръжката му има „Г“ — той е за градината.

Купър огледа грубо издълбаното „К“ на дръжката и кимна, докато скриваше плика обратно в джоба си.

— Благодаря ви. Ще ми трябва и онзи от градината за сравнение. Ще наредя на някой от полицаите да отиде с вас, щом свършим тук — той се усмихна приятелски: — Предполагам, че имате ключове от къщата. Мога ли да ги погледна?

Мисис Спида изхлузи през главата си връвчица, на която висеше ключ. Явно го беше носила под роклята, между гърдите си.

— Само аз имам. Само Джени държи ключа. Мистър Спида не се нуждае от ключ за градината — тя го подаде на Купър. Той го пое и усети топлината на тялото ѝ да преминава в дланта му. Ключът беше влажен и мазен от потта и той едва се сдържа да не потръпне от погнуса. Почувства се виновен, че те така силно го отвращаваха, а също и от ясното съзнание, че ако беше на мястото на мисис Гилеспи, не би ги търпял в къщата си дори половин час.

* * *

Най-близките съседни на мисис Гилеспи живееха в крилото, успоредно на централната сграда. Някога Сидар Хаус сигурно е представлявал едно цяло жилище, но сега дискретни табели сочеха пътя към врата на Уинг Котидж — западния край на постройката.

Преди да почука на нея, Купър се разходи по насипаната с чакъл пътечка до задния ъгъл и огледа вътрешния двор откъм гърба на сградата. Беше явно очертан с посадени в качета трицветни теменужки, зад които добре подрязан чимширов плет отделяше цветната градина от просторна морава, принадлежаща на Сидар Хаус, с разпръснати тук-там дървета из нея. Почувства завист към обитателите. Колко скучен беше неговият апартамент — кутийка в сравнение с това, което виждаше в момента. Изборът да живеят в модерна сграда беше направила жена му; той би се чувствал безкрайно щастлив в къща с хоросанова мазилка и с градина като тази, а на нея ѝ харесваха сгради, в които съседите са ти толкова близки, че ти протриват прага и по цял ден висят в дома ти. Но това е съдбата на

повечето полицаи — цял живот да отстъпват на жените, които ги търпят. Неговото работно време беше толкова непредсказуемо, че и дума не можеше да става за опити да наложи собствения си копнеж за усамотение на жената, която в продължение на тридесет години беше търпяла отсъствието му със стоически добро настроение.

Той чу вратата зад гърба му да се отваря, бръкна във вътрешния си джоб и се обърна, изваждайки служебната си карта, за да се представи на приближаващия пълен застаряващ мъж.

— Сержант Купър, следовател. Полицейско управление Дорсет.

— Орлов, Дънкан Орлов. — Мъжът прокара ръка по широкото си, все още красиво лице. Ръката му трепереше. — Очаквахме ви. Страшна работа ви казвам. Не мислех, че крясъците на Джени Спиди могат да са толкова непоносими. Горката жена. Тя иначе е много кротка, стига нещо да не я разстрои. Не мога да ви опиша какво беше, след като намери Матилда. Изхвъркна от къщата и виеше като зъл дух. Успя да зарази и съпруга си и той също изпадна в нейното състояние. Веднага усетих, че трябва да е станало нещо ужасно, и затова се обадох на вашите хора и на линейка. Слава Богу, те дойдоха бързо и за щастие водеха със себе си сестра. Тя направо сътвори чудеса — успокои семейство Спиди за рекордно късо време. Страшна работа — повтори той. — Тук си живеем толкова спокойно. Хич не сме свикнали с такива неща.

— Никой не е — каза Купър. — Предполагам, вече знаете какво е станало.

Събеседникът му печално разпери ръце:

— Единствено, че Матилда е мъртва. Задържах двамата Спиди при мен, докато дойде полицейска кола — съобразих, че е по-добре да припаднат при мен вкъщи, не съм ли прав? Не можех да оставя жена си сама на долния етаж, докато не се уверя, че няма никаква опасност — знае ли човек? Както и да е, вашите момчета ме бяха предупредили освен това да чакам, докато някой дойде да ме разпита. Май е по-добре да влезете. Вайълит е в гостната. Не се чувства добре, но кой би я упрекнал при тези обстоятелства? Да ви кажа и аз не съм в най-добрата си форма.

Той се отдръпна, за да пропусне Купър през вратата.

— Първата вдясно — обясни мъжът и последва полицаия в уютна и малко претрупан мебелирана стая. В единия ъгъл тихо работеше

телевизор. Орлов се наведе над жена си, която се беше проснала на близката софа.

— Това е сержантът. Дошъл е да поговори с нас — обясни той, като с едната си ръка внимателно я изправи до седнало положение, а с другата подхвана краката ѝ и ги спусна на пода. След това бавно отпусна тежкото си налято тяло до нея на софата и с кимване покани сержанта да седне в близкото кресло.

— Джени крещеше нещо за кръв — довери той съвсем неуместно, — червена вода и кръв. Все това крещеше, през цялото време.

Вайълит потръпна.

— Говореше и за Христос — прошепна тя. — Чух я. Казваше, че Матилда приличала на Христос. — Вдигна длан към бледите си безкръвни устни. — Мъртва като Христос в окървавена вода. — Очите ѝ се напълниха със сълзи. — Какво е станало с нея? Наистина ли е мъртва?

— Страхувам се, че е така, мисис Орлов. Съдебният лекар смята, че смъртта е настъпила между девет часа вечерта и полунощ в събота. Разбира се, засега това заключение е приблизително. — Той ги огледа последователно. — Бяхте ли тук през тези три часа?

— Бяхме тук през цялата нощ — отговори Дънкан. Личеше съвсем ясно, че се разкъсва между доброто възпитание, което му подсказваше да не задава въпроси, и естествената нужда да задоволи почти непреодолимото си любопитство.

— Не ни казахте какво се е случило — не издържа той. — Знаете ли колко е страшно, когато не знаеш какво е станало? Ще почнем да си въобразяваме какви ли не ужасии.

— Да не би да е била разпната? — запита Вайълит с треперещ гласец. — Казвам го, понеже не мога да си обясня защо иначе Джени ще говори, че била като Христос.

— Аз пък предполагам, че някой се е опитвал да почисти, след като го е направил — обади се Дънкан. — Защо иначе навсякъде ще има окървавена вода? Всеки ден слушаме за такива неща — как убиват възрастни хора заради пари. Понякога вършели с тях ужасни неща, преди да ги умъртвят.

— Ох, нали не е била изнасилена? Не бих могла да го понеса! — изхлипа Вайълит.

Сержант Купър започваше да изпитва съчувствие към тази възрастна двойка. Както повечето свои връстници, те прекарваха последната част от живота си в непрекъснат страх, защото медиите сериозно се бяха заели да ги убеждават, че непрекъснато са под заплаха. Той, разбира се, знаеше какво казва статистиката — че най-изложени на опасност от насилствена смърт са младите, във възрастта между петнадесет и двадесет и пет години. Беше разследвал толкова много пиянски скандали и побоища и беше прибирал от мръсните улички зад кръчмите толкова надупчени с ножове или премазани с тежки предмети тела на млади хора, че просто нямаше как да се съмнява в статистиката.

— Умряла е във ваната си — обясни той със служебен тон. Вените на китките ѝ са били срязани. За момента съдебният лекар е склонен да определи случая като самоубийство и разпитваме само за да изясним за следствието, защо е посегнала на живота си.

— Но Христос не е умрял във вана! — отбеляза Вайълит тъповато.

— На главата ѝ беше онзи уред, който наричат Укротител. Сигурно мисис Спиди го е помислила за нещо като трънен венец — обясни Купър. „Иначе не би имало никакъв смисъл в приказките ѝ“ — добави той наум.

— Мразех го това нещо! Матилда имаше някаква странна привързаност към него.

„Тя има навика да подчертава интонационно думите, които смята за важни“ — отбеляза си Купър.

— Може и да е самоубийство — продължаваше мисис Орлов. — Слагаше си тази гнусотия, когато артритът ѝ много я мъчеше. Твърдеше, че това отклонявало вниманието ѝ от болката. Казваше, че би предпочела самоубийството пред определен вид болки — имаше предвид непоносимите. — Тя обърна плувналите си в сълзи очи към съпруга си. — Защо не ни се е обадила, а? Все ще да е имало нещо, с което да ѝ помогнем...

— Ако беше извикала, щяхте ли да я чуете оттук?

— О, да! Още повече ако е била в банята. Трябвало е просто да почука по тръбите. Това със сигурност щяхме да чуем.

Купър насочи вниманието си към мъжа:

— А не чухте ли нещо през нощта?

Въпросът бе подложен на дължа и обстойна мълчалива преценка. Дънкан изглеждаше наистина замислен.

— Дните ни тук протичат доста еднообразно — каза накрая, сякаш се извиняваше. — Мога единствено да ви уверя, че ако бяхме чули нещо, щяхме да действаме — той примирително вдигна длани пред себе си, — е... по същия начин, както в момента, когато Джени започна да вие. Но в събота нямаше нищо подобно.

— Все пак виждам, че и двамата допускате възможността да е била убита, например от бандити. И двамата споменахте „те“.

— Трудно е да бъдеш хладнокръвен, когато някой ти пици в ушите — отговори Орлов, като същевременно поклати глава, сякаш сам се упрекуваше в нещо. — И за да бъда докрай откровен с вас, тогава не бях съвсем сигурен дали Спиди не са направили някаква беля, която ги е изплашила. Те в никакъв случай не са домашните прислужници, които бихте си избрали. Могат да направят нещо съвсем непреднамерено. Малко са налудничави, но в никакъв случай не бих ги нарекъл опасни. Реших, че е станала някаква злополука, а е трябвало да вляза! — Той сложи длани върху заоблените си колене. — Мъчи ме мисълта, че съм могъл да направя нещо, което може би дори би я спасило... Но щом е умряла в събота... — Гласът му замря в неизказан въпрос.

— Нищо не бихте могли да направите — кимна Купър. — А сега кажете ми — стана ли нещо през деня? Чухте ли нещо необичайно?

— Говорите за съботата, нали? — Орлов поклати глава отрицателно. — Нищо, на което да сме обърнали внимание. — Погледна към Вайълит, сякаш търсеше потвърждение от нея. — Тук чуваме дори когато в Сидар Хаус звъни звънецът — мисис Матилда рядко приема посетители — той вдигна рамене. — При нас, сержант, се случват толкова малко неща, че се налага по цял ден да гледаме телевизия.

— А не се ли учудихте, че не я виждате в неделя?

Вайълит закри очи:

— О, скъпи — изплака тя, — нима тогава още сме могли да я спасим? Дънкан, това е непоносимо!

— Не — отговори Купър, — сигурни сме, че в неделя през нощта тя вече е била мъртва.

— Разберете ме, ние бяхме приятели — обясни Вайълит. — Дънкан и аз я познаваме от петдесет години. Тя ни продаде тази къща, след като мъжът ми се пенсионира преди пет години. Не може да се каже, че точно с нея ще пожелаеш да общуваш непрекъснато. За да поддържах връзки с нея, номерът беше просто да не ѝ досаждаш, да не я притесняваш или лъжеш. Можеше да бъде ужасно жестока с хората, които не ѝ харесваха. Ние никога не сме досаждали на Матилда, но някои го правеха.

— Например? — попита Купър и близна върха на химическия си молив. Вайълит понижи глас:

— Джоана с дъщеря си Рут. Те никога не я оставяха на мира — все се оплакваха, все искаха пари. А и викарият се държеше направо скандално. — Тя погледна виновно съпруга си. — Знам, Дънкан не одобрява клюкарстването, но ще ви кажа, че викарият непрекъснато се опитваше да я накара да изпитва угризения заради малкото състояние, което имаше. Навярно знаете, тя беше атеистка и сигурно затова се държеше непозволено грубо с отец Матюс винаги, когато той дойдеше. Наричаше го уелска пиявица, и то право очите.

— Той обръщаше ли внимание на думите ѝ?

Дънкан се засмя дрезгаво:

— Това беше просто игра. Понякога, когато я улучеше в добро разположение на духа, тя биваше много щедра. Веднъж например му даде цели сто лири за центъра за алкохолици, като му заръча да се моли за нейния метаболизъм — тя също пиеше, за да притъпи артритните болки... или поне така казваше.

— Но никога прекалено — добави Вайълит. — Никога не се е напивала. Беше истинска дама и не можеше да си го позволи. — Мисис Орлов шумно издуха носи си.

— Можете ли да се сетите за някой друг, който се е опитвал да ѝ досажда? — попита Купър след кратка пауза.

Дънкан сви рамене:

— Джак Блейкни, съпругът на лекарката, непрекъснато се навърташе наоколо, но не, това не може да се нарече натрапничество. Тя го харесваше. Често съм ги чувал да се заливат от смях в градината — той се замисли за момент. — Тя почти нямаше приятели, сержант. Както каза Вайълит, не беше лесна жена. Хората или обичаха

Матилда, или я мразеха. Съвсем скоро ще се убедите, че е вярно, ако имате намерение да поразпитате наоколо.

— А вие харесвахте ли я?

Най-неочаквано очите на мъжа срещу него се овлажниха.

— Не, не я харесвах — отвърна той рязко и дрезгаво. — А някога беше направо прелестна. — Погали ръката на жена си. — Старостта, сержант, не е най-хубавото нещо, което може да ни се случи, с изключение на едно нейно предимство — че ни научава да бъдем достатъчно мъдри да се задоволяваме с това, което имаме — той замълча за момент. — Твърдят, че да си прережеш вените било сравнително лек начин да умреш, само дето не мога да разбера откъде са толкова сигурни. Мислите ли, че се е мъчила?

— Съжалявам, мистър Орлов, но се страхувам, че и аз не мога да отговоря на въпроса ви — каза Купър прямо.

Влажните очи за миг се втренчиха право в неговите и той видя в тях дълбока и необузdana скръб. Тези очи говореха за любов, каквато Дънкан едва ли някога беше изпитвал или показвал към собствената си съпруга. Искаше му се да измисли нещо успокоително, но му беше ясно, че каквото и да каже, само ще влоши нещата. Предположи, че и Вайълит знае, и не за пръв път се запита защо, противно на очакванията, любовта е по-често жестока, отколкото нежна.

Днес следобед наблюдавах как Дънкан подрязва живия плет. Трябваше да направя усилие, за да си спомня какъв красив мъж беше някога. Ако навремето бях милосърдна и жалостива жена, щях да се омъжа за него преди четиридесет години и да го спася от него самия и от Вайълит. Тя е превърнала моя Ромео в унило същество, което тайно се любува на бившите си страсти, когато никой не го гледа, разбира се. О, Боже, как е омекнала неговата толкова твърда плът! На двадесет години той имаше тялото на Микеланджеловия Давид, а днес прилича на цяла семейна група на Хенри Мур.

Джак продължава да ме забавлява. Каква трагедия е, че не го срещнах, него или някого другото като него, когато бях „още зелена“. Аз успях да се науча единствено как да оцелявам, докато Джак, струва ми се, би ме научил как да обичам. Попитах го защо със Сара нямат деца и той ми отговори: „Защото никога не съм имал подтик да си

играя на Господ Бог.“ Отбелязах, че създаването на потомство има повече общо с кучетата, отколкото с Бога, и че е проява на монументална самомнителност от негова страна да смята, че той може да определя дали Сара да бъде майка. „Викарият би казал, че в случая си играете не на Господ, а на дявол, Джак. Видът ни няма да оцелее, ако хората като вас не се възпроизвеждат“ — казах му. Но той не е послушен и податлив на ласкателства мъж. Ако беше, щях да изпитвам много по-малко удоволствие от общуването ни. „Вие си играете на Господ от дълго време. Матилда — отвърна ми той. — Кажете, това доведе ли ви нещо добро или пък направи ли ви поне малко по-доволна от живота?“

— Не, определено не. Мога да го кажа съвсем честно. Ще умра така гола, както съм дошла на този свят...

[1] Тук и по-долу са използвани преводите на Шекспир на Валери Петров. Бел. пр. ↑

[2] Воайор — лице, получаващо сексуално удоволствие от наблюдението (най-вече тайно) на сексуални обекти или действия. Бел. прев. ↑

ДВЕ

Седмица по-късно дежурната в приемната позвъни в кабинета на доктор Блейкни:

— На линията чака сержант Купър. Казах му, че имате пациент, но той е изключително настоятелен. Можете ли да говорите с него?

Беше понеделник и Сара даваше следобедно дежурство във Фонтуел. Тя се усмихна успокояващо на бременната жена, която се беше проснала на лекарската кушетка като жертвено животно.

— Ще възразите ли, ако проведе този разговор? Много е важен. Ще бъде възможно най-кратка.

— Давайте. Хем ще си почина. Няма много възможности да се поизлегнеш, когато ти е вече третото.

Сара й се усмихна отново.

— Дай ми го, Джейн. Да, сержант. Какво мога да направя за вас?

— Получихме резултатите от аутопсията на мисис Гилеспи. Интересува ме вашата преценка.

— Слушам ви.

Той зашумоля с някакви листа от другата страна на линията.

— Непосредствена причина за смъртта — загуба на кръв. Следи от барбитурати в кръвоносната система, но не в достатъчна концентрация, за да бъдат причина за смъртта. Следи от тях са открити и в чашата с уиски, което означава, че ги е разтворила, преди да ги изпие. Има и малко количество алкохол, който е погълнала заедно с приспивателното. Няма наранявания и натъртвания. Разкъсвания с кръвене по повърхността на езика, причинени от острия мундщук на Укротителя. Нищо под ноктите на ръцете. Слаби следи от копривни опарвания по слепоочията и бузите, както и незначителни ожулвания на кожата, причинени от решетките на Укротителя. И двете водят до заключението, че сама си е сложила приспособлението и след това го е накичила с копривата и маргаритките. Няма никакви белези, които да показват, че е имало каквато и да било борба или съпротива. Укротителят не е бил прикрепен здраво към главата й и е могла да го

свали по всяко време, стига да е искала. Порезните рани на китките съответстват точно но ножа, намерен на пода в банята. Раната на лявата китка е причинена от насочено надолу острие, като е действано с дясната ръка, а тази на дясната — с насочено надолу острие, което е било държано в лявата ръка. Ножът е потапян във водата, вероятно е бил изпуснат при едно от двете срязвания, но все пак на него има пръстов отпечатък, който е от показалеца на мисис Гилеспи и се намира на една точка, три сантиметра от острието, върху дръжката. Заключение: самоубийство. — Той помълча. — Още ли сте там? — попита след малко.

— Да.

— Е, какво ще кажете?

— Ще каза, че миналата седмица не бях права.

— Но съм сигурен, че приспивателното в чашата ви притеснява.

— Матилда мразеше да гълта каквото и да било, без да го е разтворила н в нещо или поне да го е стрила. Изпитваше патологичен страх от задавяне.

— Първата ви реакция обаче, когато я видяхте, беше, че тя е последния човек, от когото бихте очаквали да се самоубие. Сега явно сте променили мнението си — това прозвуча почти като обвинение.

— Какво още искате да ви кажа, сержант? Вътрешното ми убеждение продължава да е такова. — Сара погледна към пациентката, която беше започнала да става безпричинно неспокойна. — Дори да не съм очаквала от нея да посегне на живота си и това да е моето вътрешно убеждение, то не струва нищо пред научните факти.

— Не винаги обаче това е вярно.

Тя го изчака да продължи, но слушалката мълчеше.

— Има ли нещо друго, сержант, защото имам пациент?

— Не — отговори той разочаровано, — няма нищо друго. Това беше нещо като визита от учтивост. Може би ще ви извикат да дадете показания за следствието, но то ще е само формалност. Помолих да удължат малко срока на разследването, за да проверим една-две подробности. За момента обаче не свързваме никого със смъртта на мисис Гилеспи.

Сара се усмихна окуражително на мисис Грѐйм: „Ей сега идвам“ — прошепна само с устни и продължи разговора:

— Но вие, разбира се, смятате, че това не е правилно.

— Расъл съм в по-простичка среда, доктор Блейкни, където се обръщаше нужното внимание на вътрешното чувство. Едно време му викаха нюх — фалшиво се засмя той. — Днес на него гледат пренебрежително и съдебните доказателства, валидни пред съда, са Господ Бог. Но те зависят до голяма степен от човека, който ги интерпретира, и затова аз искам да знам защо по дланите и пръстите на мисис Гилеспи няма следи от копривни опарвания? Отначало доктор Камарън предположи, че може да си е сложила ръкавици, но в къщата не бяха намерени никакви ръкавици и сега той вече смята, че вероятно водата е неутрализирала реакцията. Тази неувереност не ми харесва. Интуицията ми подсказва, че мисис Гилеспи е била убита, ала в случая аз приличам на куче с пръчка в устата, на което господарят вика: „Пусни!“ Надявах се вие да ми подхвърлите нещо, което да ми помогне да продължа.

— Много съжалявам — каза Сара, измърмори няколко думи за довиждане и замислено затвори телефона.

— Май ставаше дума за старата мисис Гилеспи? — запита мисис Грѐм уж безразлично. Тя беше селска жена, за която смъртта и раждането бяха нещо непознато. Те идваха не винаги в най-удобното време, но как и защо — беше абсолютно безразлично. Важното бе и при двете да си в числото на оцелелите.

— В селото само за това говорят. Ужасен начин е избрала да си иде, не мислите ли? — тя театрално сви рамене. — Да си срежеш вените и да чакаш да ти изтече кръвта във водата! Никога не бих могла да го направя.

— Разбира се — съгласи се Сара, като триеше ръцете си, за да ги стопли. — Казахте, че бебето вече е тръгнало или поне така ви се струва. Добре, сега ще видим.

Но мисис не се остави да я прекъснат толкова лесно — беше чула предостатъчно и апетитът ѝ за клюки се беше изострил до крайност.

— Вярно ли е, че си била сложила клетка на главата? Джени Спиди още не я е пуснала истерията заради тази работа. Клетка с къпини и рози в нея, така казва. Непрекъснато говори за „трънения венец“ на мисис Гилеспи.

Сара реши, че няма нищо нередно, ако ѝ каже. Много от подробностите вече бяха известни и истината изглежда беше доста

изкривена от налудничавите приказки на Матилдините прислужници, които те вероятно разправяха под път и над път.

— Това беше една семейна реликва, наречена Укротителя.

Тя сложи ръце върху корема на жената и започна внимателно да палпира за главата на бебето.

— Нямаше никакви тръни, нито нещо подобно. Само няколко полски цветя. — Гледката беше по-скоро претенциозна, отколкото страшна — опипващите ѝ пръсти отслабиха натиска. — Всичко е наред. Остава ви още малко, но засега е рано. Трябва да сте объркали броенето.

— Все така правя, докторке — съгласи се жената, без да се притеснява. — Мога да ви кажа с точност до минута кога ще роди кравата, но като става дума за мен — изсмя се тя, — нямам време да гледам календара.

Сара протегна ръце, за да ѝ помогне да се надигне и да седне на кушетката.

— Укротител — продължи жената замислено. — Това е нещо като юзда за жени, дете много си развързват езика, нали?

Сара кимна.

— Използвали са го преди два-три века, за да принуждават жените да мълчат. И не само тези с много дългите езици, а всички жени, които са се осмелявали да оспорват мъжкия авторитет вкъщи и извън дома.

— Може и така да е било. Ами имате ли представа тя защо го е направила?

— Не знам. Може да е била уморена от живота. Тя нямаше вашата енергия, мисис Греъм.

— Виж, това мога да го разбера. Какъв смисъл има да се бориш за живот като нейния... Тя закопча блузата си. — Чудя се защо е трябвало да го прави с тоя Укротител на главата?

Сара разпери ръце:

— И аз нямам представа.

— Беше противна старица — продължи безцеремонно мисис Греъм. — Живяла е тук открай време, познава мен и родителите ми още от люлката, но нито веднъж не се е поинтересувала от нас. Виждахме ѝ се прекалено прости. Селяни с тор по обувките. А иначе си общуваше с Уитингъм, дъртия педераст, дете държеше Дедсовото

имение. Работата е там, че макар откакто се е родил, да не си е мръднал пръста и да не е бутнал работа, той живееше от ренти и вложения и това го правеше приемлив за нея. Но простите бачкатори като нас не заслужаваха дори и презрението ѝ. — Жената се вгледа предизвикателно в лицето на Сара и поклати глава. — Аз май ви шокирах. Вярно, че ми е голяма устата, но какво чак толкоз! Не вземайте смъртта на мисис Гилеспи толкова присърце. Никой не я харесваше, а и тя нямаше никакво желание да направи поне малко усилие в тази насока, повярвайте ми. В тоя край хората не са чак толкова лоши и са склонни да преглътнат доста нещо, докато не ги настъпиш по мазола. Когато видиш някой, който гнусливо си чисти палтото, защото случайно се е блъснал в теб, е, тогава си казваш: стига толкова. Дотук.

Тя спусна крака на пода и се изправи.

— Не съм от тия, дете често ходят на църква, но понякога съм почти вярваща и разбирам защо хората ценят покаянието. Колко народ си е признал греховете накрая, за да им е по-лека смъртта. Няма значение кого молиш за прошка — свещеника, Господ или семейството си. Трябва просто да го кажеш и ти олеква. Господ или семейството си. Трябва просто да го кажеш и ти олеква. — Тя нахлузи обувките си. — Може пък мисис Гилеспи да е искала така да помоли за прошка заради злия си език? Затова си е надянала оня Укротител, преди да срещне Създателя.

* * *

Матилда Гилеспи бе погребана три дни по-късно в църковния двор на село Фонтуел, до гроба на баща си, сър Уилям Кавендиш. Съдебното разследване на смъртта ѝ все още продължаваше, но беше обществена тайна, че заключението за самоубийство е предрешено. Това се потвърди окончателно, когато след два дни работата дорсетските полицаи си изнесоха багажа от Сидар Хаус и се прибраха в управлението, близо до курортния център Леърмаут.

Опечалените бяха малобройни. Поли Греъм беше права, като казваше, че Матилда Гилеспи не е най-харесваният човек в околността. Повечето хора се оказаха заети или възпрепятствани от нещо и не

дойдоха да се простят с една старица, известна най-вече с нелюбезното си държане.

При тези трудни обстоятелства викарият даде всичко от себе си, но когато присъстващите обърнаха гръб на зеещия гроб и поеха през моравата към вратата на черковния двор, всеобщото чувство на облекчение беше очевидно.

Джак Блейкни присъстваше с явно нежелание и единствено защото жена му беше решила, че е редно да дойдат. Той шепнеше, наведен близо до ухото на Сара:

— Какво струпване от умилителни гробищни аксесоари! Нямам предвид надгробните плочи, а тая купчина лицемери, изпълняващи дребнобуржоазния си дълг. Видя ли лицата им, когато преподобният каза „нашата многообична приятелка и съседка“? Та те до един я мразеха!

Сара уплашено сложи пръст на устните си:

— Ще те чуят.

— Голяма работа!

Бяха изостанали в края на малката процесия и неспокойният художнически поглед на Джак обхождаше наведените глави пред тях.

— Русата сигурно е дъщеря ѝ Джоана?

Сара усети издйническата нотка в гласа му и се усмихна разбиращо.

— Сигурно — съгласи се тя. — И също така сигурно е, че помладата от двете е внучката.

В този момент Джоана стоеше близо до викария. Бледозелените ѝ очи се открояваха ярко върху фино източеното лице, а златистата ѝ коса, огряна от слънчевите лъчи, приличаше на блестящ шлем. „Прекрасна жена“ — помисли си Сара, но както винаги, възхищението ѝ беше напълно безучастно. тя рядко изпитваше каквото и да било чувство към обектите на зле прикритата похотливост на своя съпруг, защото ги виждаше точно така — просто обекти. Похотливостта на Джак, както впрочем и всичко в живота му, като се изключи рисуването, беше нещо мимолетно — внезапно вдъхновение, което изчезваше също така бързо, както се и появяваше. Дните, когато тя вярваше, че макар другите жени да го привличат, той все пак няма да изложи брака им на опасност, бяха отдавна отминали. Сара се беше простила с голяма част от илюзиите си относно собствената си роля в

него. Тя просто осигуряваше средствата, необходими на неразбрания художник Джек Блейкни, за да задоволява твърде земните си нужди и стремежи. Но както беше казала Поли Грѐм: „...това трае, докато не ни настъпят по мазола“.

Те се ръкуваха с викария.

— Беше много любезно, че дойдохте и двамата. Видяхте ли се с дъщерята на Матилда?

Преподобният се обърна към жената.

— Джоана Ласел. Доктор Сара Блейкни и Джек Блейкни. Сара беше домашният лекар на майка ви. Джоана. Пое поста, когато доктор Хендри се пенсионира. Тя и Джек живеят в Мил Хаус, Лонг Ъптън, в старата къща на Джефри Фрилинг.

Джоана се ръкува с тях и се обърна към момичето зад нея.

— Дъщеря ми Рут. И двете сме ви много благодарни, доктор Блейкни, за помощта, която сте оказвали на майка ми.

Момичето беше седемнадесет-осемнадесетгодишно и беше точно толкова чернокосо, колкото майка му беше руса. Последното нещо, което лицето ѝ изразяваше, беше благодарност.

— Да имате представа защо баба се е самоубила? — запита тя заядливо. — Или никой нищо не знае?

Лицето ѝ бе застинало в намръщена скандалджийска маска, но Сара усети силната ѝ скръб.

— Рут, моля те — намеси се майка ѝ. — Не смяташ ли, че и без това нещата са достатъчно неприятни? — Виждаше се, че подобни разговори водят не за пръв път.

„Джоана може би приближава четиридесетте — помисли си Сара, сякаш дъщерята беше нещо незаслужавашо внимание, — но с траурното облекло изглежда много по-млада и при това уязвима.“ Ясно усети как интересът на застаналия до нея Джек рязко се засили и едва устоя на яростния импулс да се обърне към него и публично да си разчисти сметките веднъж завинаги. Колко дълго би могъл да разчита на търпението ѝ? Колко време очакваше, че тя ще понася достойното му за презрение безразличие към непрекъснато потъпкваната ѝ гордост? Разбира се, задуши импулса още в зародиш. Възпитанието и моралните изисквания, налагани от професията, не можеха да ѝ позволят да реагира другояче. Но все пак си обеща: „Някой ден! О, Господи, все някой ден...“ След това се обърна към момичето:

— Ще ми се да можем да ти отговоря, Рут, но не е във възможностите ми. Последния път, когато видях баба ти, тя се чувстваше чудесно. Е, разбира се, артритът пак я наболяваше, но не беше нещо необичайно, с което да не може да се справи.

Момичето хвърли злобен поглед към майка си.

— Значи трябва да се е случило нещо, което да я е извадило от равновесие. Никой не се самоубива просто ей така.

— Често ли излизаше от равновесие? — запита Сара. — Нямах толкова впечатление за нея — тя едва забележимо се усмихна. — Вашата баба беше издръжлива като стар ботуш. Обожавах я заради това нейно качество.

— Тогава защо се е самоубила?

— Може би защото изобщо не се е страхувала от смъртта. Мога да ви уверя, че самоубийството не винаги се възприема като нещо лошо и отрицателно. понякога то е израз на позитивен избор: „Желая да умра сега и по този начин.“ „Да бъдеш или да не бъдеш?“ За Матилда „да не бъде“ сигурно е било съзнателно обмислено решение.

Очите на Рут се напълниха със сълзи.

— „Хамлет“ беше любимата ѝ пиеса — промълви тя. Измъченото ѝ лице, сгърчено в гримаса на сърдито дете, контрастираше с умерено разстроеното лице на майка ѝ, правеше я да изглежда грозна до тази жена, която излъчваше предизвикващия завист блясък на крехка скъпоценна гравюра.

Джоана вдигна глава и погледна последователно Сара и Джак.

— Ще дойдете ли до къщата за един чай? Ще бъдат само неколцина от присъстващите.

Сара отказа:

— Съжалявам, но не мога. От четири и половина имам дежурство в Мейпълтън.

Джак прие:

— Благодаря. Много любезно от ваша страна.

За миг настъпи тишина.

— Как ще се прибереш вкъщи? — попита Сара, ровейки в чантата за ключовете от колата си.

— Ще помоля да ме откарат — отвърна той. — Все ще има някой в моята посока.

* * *

Единият от колегите на Сара намина да я види след края на дежурството. Бяха трима съдружници, които на солидарни начала обслужваха няколко квадратни мили по дорсетското крайбрежие и селските околности, включващи по-големи села, малки селца и разпръснати единични ферми. В повечето от селата имаше малки, поддържани от кметствата приемни кабинети, прикрепени към домовете на лекарите или наети от пациентите. Заедно с дежурствата в тях съдружниците покриваха и целия район, като се редуваха и сменяха в доста състен график. Мейпълтън беше селото, в което живееше Робин Хюит, но и той като Сара прекарваше в него толкова време, колкото и отсъстваше. Отдавна бяха отхвърлили съблазнителната идея да вложат средствата си в модерна клиника в централното селище. Беше много съмнително, че ще издържат дълго. Истинската причина беше, че повечето пациенти бяха възрастни и се нуждаеха от транспорт, но тя отдавна беше останала на втори план заради търгашеските тенденции, царящи в момента в цялото здравеопазване.

— Изглеждаш уморена — отбеляза Робин, като се тръшна в креслото зад своето бюро.

— Не само изглеждам.

— Неприятности?

— Не повече от нормалното.

— А, ясно. Семейни. Слушай, защо не вземеш да му биеш шута?

Тя се засмя:

— А ако аз ти предложа, също така небрежно и непосредствено, да биеш шута на Мери?

— Има една малка, но съществена разлика, скъпа. Мери е истински ангел, докато Джак съвсем не е такъв.

Идеята обаче не беше за изхвърляне. След осемнадесет години брак самодоволната самоувереност на Мери далеч не я правеше привлекателна. Със своя плах начин да търси нещо истинско Сара беше толкова различна от нея.

— Не ми се говори по въпроса — тя привърши с писането на някакви документи и с досада ги блъсна настрани.

— Какво прави той напоследък?

— Доколкото знам, нищо.

„Това звучи правдоподобно“ — помисли оси Робин. Джак Блейкни беше надарен с таланта да не върши нищо, докато жена му притежаваше дарбата да търпи този негов талант. За Робин бракът им беше истинска загадка — нямаха деца, не бяха обвързани с нищо, нямаха задължения, нямаше пречки да се разделят. Сара беше независима жена със собствено мнение, а освен това изплащаше къщата им. Трябваше просто да извика ключар да смени бравите и щеше да се отърве веднъж завинаги от този негодник.

Тя го гледаше с подчертано любопитство.

— Защо се усмихваш така?

Той рязко насочи мислите си далеч от невинната фантазия, как Сара започва да живее сама в къщата си.

— Днес се видях с Боб Хюс. Беше много разочарован, че на смяна съм аз, а не ти. — Започна да имитира гърления говор на старите дорсетски зевзеци: — Къде е онова убавичкото? Искам то да ми го направи!

— Да направя какво?

Робин се ухили.

— Да му прегледаш цирея на задника. Дъртият му мръсник! Ако беше дошла ти, щеше да ти покаже някой друг цирей, спотайващ се вероятно под скротума му, и ти щеше да прекараш приятни мигове, изучавайки го, а той щеше да чурулика басово, докато го правиш.

Тя закачлива завъртя очи.

— При това напълно безплатно, не забравяй. Специалните масажи станаха скъпи.

— Не, това е направо противно! Само не ми казвай, че и преди се е опитвал.

Тя се изкиска.

— Разбира се, че не. Идваше просто да си побъбрим. Предполагам, се е усетил, че на теб все пак трябва да покаже нещо. Бедничкият! Хващам се на бас, че си го натирил по най-унизителния начин.

— Печелиш, така направих. Ти си прекалено податлива.

— Но някои от тях са толкова самотни! Живеем в ужасен свят, Робин. Никой няма време да се вслуша в другия. — Тя започна да си

играе с писалката си. — Днес ходих на погребението на Матилда Гилеспи и внучката ѝ ме попита защо баба ѝ се е самоубила. Казах, че не знам, но оттогава само за това мисля. Би трябвало да знам. Тя беше една от моите пациентки. Ако ѝ бях обърнала малко повече внимание, сигурно щях да знам причината. — Тя го погледна косо. — Не съм ли права?

Той поклати глава.

— Недей така, Сара. Това не води доникъде. Виж, ти беше само една от многото, с които тя се познаваше и разговаряше, включително и с мен. Отговорността за тази жена не е само твоя. Дори е спорно дали изобщо носиш някаква отговорност, освен в строго медицински смисъл, и то само ако си предписала нещо, което да е допринесло за смъртта ѝ. Тя е умряла от загуба на кръв.

— Но как може да се прокара граница между професионализма и приятелството? Ако знаеш колко много се смеехме двете! Мисля, че бях една от малкото, които оценяваха чувството ѝ за хумор, вероятно защото много приличаше на това на Джак — злостно, вулгарно, доста често дори жестоко, но изключително остроумно и духовито. Тя беше съвременната Дороти Паркър.

— Що за смешна сантименталност! Матилда Гилеспи си беше класическа кучка и изобщо не си въобразявай, че е гледала на теб като на равна. Години наред, докато не продаде Уинг Котидж, защото ѝ трябваха пари, лекари, адвокати и счетоводители бяха принуждавани да минават през входа за прислугата. Това вбесяваше Хюс Хендри. Твърдеше, че тя е най-зле възпитаната жена, която някога е виждал. Направо не можеше да я търпи.

Сара избухна в смях.

— Може би защото тя право в очите го наричаше доктор Дулитъл. Веднъж я попитах дали от нейна страна това не е оценка на неговите професионални качества, а тя ми отговори: „Не изцяло. Но има известна прилика, защото и той е свързан повече с животните, отколкото с хората, понеже си е чисто магаре.“

Робин се захили одобрително.

— Хюс беше най-мързеливият и най-бездарният лекар, който някога съм виждал. По едно време, по-рано, бяхме решили да проверяваме медицинската му квалификация, тъй като по нищо не личеше, че има такава. Но никак не е лесно да направиш подобно

нещо, когато става дума за старшия съдружник. Наложих да си прехапем езиките и да си траем, докато благоволи да се пенсионира.

Той наклони глава и я попита:

— След като е наричала него доктор Дулитъл, на теб как ти казваше?

За миг погледът на Сара сякаш се изпразни и тя се загледа някъде зад него. После в очите ѝ се пролича безпокойство, което трая, докато заговори.

— Беше обсебена от маниакална привързаност към онзи гаден Укротител. Като се замисля, наистина имаше нещо нездраво в това. Веднъж ми предложи да го пробвам, за да видя какво е усещането.

— И ти опита ли?

— Не. — Сара замълча за момент, сякаш се опитваше да си спомни нещо. — Тя наричаше артритата си семейната скандалджийка, защото я тормозеше по цял ден. — Почука с писалката по зъбите си. — Като начин да го премахне от съзнанието си се кипреше с Укротителя, използваше го като противовъзпалително и обезболяващо средство. Ето защо мисля, че привързаността ѝ към този предмет беше нездрава. Тя го слагаше със същата нагласа, с която монахът нахлузва власеницата си. Но на въпроса. Когато изхвърлих боклуците, които оня шарлатанин Хендри ѝ беше предписал, и успях горе-долу да овладее болките в рамките на поносимото, тя започна да ме нарича своя малък Укротител.

Сара забеляза, че той не я разбира, и обясни:

— Понеже успях да сложа юздата на семейната скандалджийка, тя ме сравнява с Укротителя.

— И какво от това?

— Мисля, че се е опитвала да ми каже нещо по този начин.

Робин разпери ръце.

— Защо? Понеже го е надянала на главата си, преди да умре? Било е просто символ и нищо повече.

— Символ на какво?

— Ами нещо като „животът е илюзия“. Или че: „на тази земя всички сме затворници“. Може да е било последната ѝ шега: „Сложиха ми завинаги юздата. Езикът ми е обуздан и няма вече да приказвам.“ — Той вдигна рамене. — Каза ли на полицията?

— Не. Бях толкова потресена, когато я видях, че не се сетих за това — тя направи безпомощен жест. — И съдебният лекар, и следователят не обърнаха внимание, когато им разказах за мушкатото, което тя отглеждаше в отвратителния си уред. Нейният „булчински венец“. Става дума за откъса от „Хамлет“, в който се описва смъртта на Офелия, и за ваната, пълна с маргаритки. Тогава си казах, че вероятно имат право да не ми обръщат внимание, но вече не съм толкова сигурна. — Гласът ѝ заглъхна и тя остана мълчаливо втренчена в повърхността на писалището си.

Робин изчака няколко секунди.

— Добре. Да предположим, че се е опитвала да ти каже нещо. Да речем, че езикът ѝ завинаги е обуздан. Смяташ ли, че може да има друго значение, различно от буквалното?

— Да — отвърна Сара уморено. — Че някой друг го е обуздал. Но това е безсмислица. Сигурна съм — ако Матилда е подозирала, че ще се опитат да я убият, нямаше да губи време да се докарва с Укротителя в хола, след като е могла просто да изтича до вратата и да се развика, колкото ѝ глас държи. Цялото село щеше да я чуе и убиецът несъмнено щеше да разбере. Възможно е също самият убиец да е бил този, който е искал да изпрати посланието — „езикът ѝ завинаги замлъкна“.

— Но това също няма смисъл. Защо убиецът ще дава да се разбере, че става дума за убийство, след като е положил толкова много усилия да го докара като самоубийство?

Тя разтри уморените си очи.

— Без Укротителя всичко би изглеждало ясно и недвусмислено. С него е точно обратното — всичко друго, но не и самоубийство. И защо са в случая цветята, за Бога! Какво ли пък би трябвало да ни съобщят те?

— Ще трябва да кажеш на полицията! — заяви Робин с внезапна решителност и посегна към телефона. — По дяволите, Сара, кой друг знаеше, че тя те нарича свой малък Укротител? Сигурно ти е минавало през ум, че посланието може да е отправено и към теб.

— Какво послание?

— Не знам. Може би заплаха: „Ти си следващата, доктор Блейкни.“

Тя се изсмя.

— Аз пък го виждам като подпис — тя изписа нещо с върха на пръста си върху бюрото. — Нещо като знака, който Зоро оставя по своите жертви.

— Исусе! — възкликна Робин и върна слушалката на мястото ѝ. — Може би наистина е по-умно да не казваш нищо. Най-вероятно е било самоубийство — ти самата каза, че изпитвала болезнена привързаност към дяволското нещо.

— Но аз държах на нея.

— Ти държиш на всички, Сара. Няма защо да се гордееш с това.

— Започваш да говориш като Джак.

Тя придърпа телефона, набра полицейското управление в Леърмаут и поиска да говори със сержант Купър.

Робин я наблюдаваше с израз на мрачно примирение. Тя не си и представяше как ще се развържат езиците, ако вятърът доведе и най-малкия слух за галеното име, с което я е наричала Матилда. С любопитство и с нотка на вероломство той се питаше защо беше избрала точно на него първо да съобщи това. Същевременно изпитваше неясното чувство, че по някакъв начин си беше послужила с него. Но как? Дали като с аршин, с който да мери реакциите на другите? Или като с изповедник?

Сержант Купър вече си беше отишъл и отегченият глас от другата страна на жицата служебно обеща да му предаде на другата сутрин молбата на Сара да разговаря с него. В края на краищата нямало нищо спешно. Случаят бил приключен.

Как мразя артритата си и жестоката неподвижност, която ми налага! Днес видях призрак, но не можах нищо да му направя. А би трябвало да го тръшна на земята и да го пратя обратно в ада, откъдето е дошъл. Вместо това можех да използвам само езика си, за да се опитам да го ухапя от разстояние. Дали Джоана не го е призовала, за да витае наоколо ми? Звучи доста правдоподобно. Тя започна да крои нещо, откакто намери онова проклето писмо... „Неблагодарност, демон със сърце от хладен мрамор, щом се вмъкнеш ти във родно чедо, става то по-страшно от морски змей...“ Но все пак да използва Джеймс! Това никога няма да ѝ простя. Или може би той е този, който я използва? Четиридесет години не са достатъчни да го променят.

Какви ли наслади е изпитал в Хонконг? Четох някъде, че там момчета се обличали като момичета, за да доставят на педерастите тръпката на фалшивата нормалност, с която да кичат гнусната си перверзия пред непосветената публика. Той изглежда болен. Ах, какво чудесно разрешение на всички проблеми би била смъртта му!

В наши дни убедително и свободно говорят за цикли на насилието, но колко по-сложни са те, когато неподправеното насилие се стоварва върху децата заради греховете на родителите!

Ала всички се връща към този, който го е извършил...

ТРИ

Джак работеше в студиото си, когато най-после, някъде към единадесет часа, ключът на Сара прещрака в ключалката. Той я погледна, когато минаваше край отворената му врата.

— Къде си била?

— В семейство Хюит. Задържаха ме за вечеря. Ти ял ли си?

Стоеше на прага и го гледаше. Той кимна с отсъстващ вид. Храната не влизаше в ценностната система на Джак. Той посочи с глава към платното върху триножника.

— Как ти се струва?

„Колко по-просто и удобно щеше да е — помисли си тя, — ако бях тъпа и наистина не разбирах какво се е опитвал да постигне с тази картина. Колко по-лесно щеше да бъде, ако просто можех да приема това, което един-двама критици бяха благоволили да кажат — претенциозен боклук и лошо изкуство.“

— Трябва да е Джоана Ласел.

Но не тази Джоана Ласел, която всеки би познал, ако не се смятат траурното облекло и златистият блясък на косата ѝ, предадени с втръсналите ѝ вече форми и колорит, с които Джак изразяваше емоциите си. И в това платно, както при първите му опити, имаше изключителна необузданост и порив. Сега щеше да продължи да работи със седмици, пласт след пласт, маска върху маска, опитвайки се посредством боите да изгради и пресъздаде сложността на човешката личност. Сара познаваше неговия цветови код почти толкова добре, колкото и самият той, и успя да схване доста ясно това, което до момента беше нахвърлил в най-общи линии. Скръб и лош край за майка ѝ, презрение и пренебрежение за дъщеря ѝ, а за нея (я да видим кой ще познае?) чувственост.

Джак се взираше в лицето ѝ.

— Интересна е — констатира той.

— Очевидно интересна.

— Не започвай пак — простена той с досада. — Не съм на тази вълна.

Тя вдигна рамене.

— Нито пък аз. Лягам си.

— Утре ще работя по обложките — обеща Джак неохотно. Припечелваше някакви пари, като рисуваше обложки на книги, но поръчките не бяха много и съвсем между другото, защото той рядко спазваше сроковете. Всяка дейност, свързана с изкарването на насъщния, направо го вбесяваше.

— Аз не съм майка ти, Джак — каза му тя студено. — Какво ще правиш утре, си е лично твоя работа. „Сигурно ще е настроен за скандал, особено ако се е оказало, че храни празни надежди за Джоана“ — помисли си Сара.

— Просто не можеш да спреш да ме дразниш, нали? Вярно е — не си майка ми, но Бог ми е свидетел, че започваш да приличаш на нея.

— Колко странно! — отвърна тя с подчертана ирония. — Аз пък все си мислех, че не се разбираш с нея, защото тя винаги ти нарежда какво да правиш. Сега ни изкарваш от един дол дренки, защото правя точно обратното — оставям те да си играеш с неща, които са интересни само на теб, и сам да решаваш какво да работиш. Ти си дете, Джак. Имаш нужда от жена до теб, за да я упрекваш и за най-малката дреболия, в която не си успял.

— Пак ли стигаме до бебетата? — озъби се той. — По дяволите, Сара, ти знаеше условието още преди да се омъжиш за мен и въпреки това се съгласи. „Кариерата е всичко“, помниш ли? Нищо не се е променило. Поне за ме. Не съм виновен аз, че шибаните ти хормони крещят, че времето отлита. Имахме споразумение — никакви деца!

Тя го изгледа с любопитство. „В края на краищата Джоана ще да е била много несговорчива. Виж ти!“

— Споразумението, за което говориш, Джак, беше аз да те издържам, докато ти се утвърдиш и докажеш. След това всеки имаше право на избор. А не уговорихме подробностите, за което сериозно се упреквам. Защото малкото, което разбирам от живопис, ми позволява да разбера, че ти изобщо нямаш намерение да се доказваш и утвърждаваш. При тези обстоятелства смятам, че нашето споразумение се анулира автоматично и е невалидно. Нещо повече — аз те издържах шест години — две преди и четири след брака, и решението да се

оженим беше колкото мое, толкова и твое. Доколкото си спомням, тъкмо бяхме отпразнували първата ти по-голяма продажба. Единствената ти по-голяма продажба — добави тя. — Май беше на някаква благотворителна изложба — поправи ме, ако греша. Не си спомням да си продал и една картина оттогава.

— Не ти отива да плюещ, Сара.

— Прав си — съгласи се тя, — не повече, отколкото на теб ти подхожда да се държиш като разглезен пикльо. Казваш, че нищо не се е променило, но грешиш — всичко се е променило. Аз се възхищавах от теб — сега те презирам. Намирах те за забавен и интересен — сега ме отегчаваш. — Сара се усмихна, сякаш се извиняваше. — Мислех също така, че би могъл да успееш. Сега вече не мисля така. И то не защото имам лошо мнение за твоята живопис, а защото имам лошо мнение за теб. Ти не си нито достатъчно ангажиран, нито достатъчно дисциплиниран, за да станеш голям художник, Джак, защото винаги забравяш, че гениалността се състои само от един процент чист талант и от деветдесет и девет процента искрено, неподправено, къртовско бачкане, което е истинската цена. Аз съм добър лекар не защото имам някакъв специален талант в диагностиката, а защото се скапвам от работа. Ти си долнокачествен художник не защото ти липсва талант, а защото си дяволски мързелив и си прекалено голям сноб, че да превиеш гръб като нас, останалите, и да бачкаш, за да си спечелиш име.

Мургавото му лице потъмня още повече и се изкриви в сардонична гримаса.

— Предполагам, че Хюит са причината. Уютна тиха вечеря с безценния батко Робин с женичката му и — хоп! — Джак на боклука! Исусе Христе, каква дребна мазна гадинка е той! Ако сладката малка Мери и милите охлювчета, дечицата му, не пазеха зорко всички врати ден и нощ, той би скочил в леглото ти, преди да успееш да мигнеш.

— Не говори глупости, Джак — отвърна тя, — това е само по твоята част. Всичките ми чувства към теб се изпариха в деня, в който се наложи да решавам аборта на Сали Бенедикт. Теглих ти чертата, когато трябваше да потвърдя убийството на твоето извънбрачно дете, Джак, като при това ставаше дума за такава себелюбива кучка като Сали Бенедикт. Повярвай ми, тя доста се позабавлява с иронията на ситуацията.

Джак я гледаше стреснато и тя разбра, че поне веднъж е улучила право в десетката. „Той няма и да разбере — помисли си Сара, — че в края на краищата нещо говореше и в негова полза.“

— Трябваше да ми кажеш — изгърси той глупаво.

Тя се засмя, сякаш най-искрено се забавляваше.

— Защо? Не ти, а Сали беше моят пациент и кълна се в яйцеклетките, тя нямаше никакво намерение да износва резултата от вашите малки забавления и да загуби шанса си на по-високо ниво. Не можеш да се правиш на Жулиета, щом си бременна в шестия месец, Джак, а желанието ѝ беше, когато състезанието започне, тя да бъде на стартовата черта. О, аз изпълних дълга си: посъветвах я да си поговори откровено с теб, да се консултира, ако реши, и с адвокат, но със същия успех можех и да пикая срещу вятъра. Мисля, че ако трябваше да избира между рак и бременност, би избрала първото — Сара се усмихна шеговито. — Пък и да си говорим честно — и двамата знаем каква би била реакцията и на другия заинтересован. Това е единственият случай в досегашната ми практика, когато бях напълно уверена, че ако горкият зародиш беше стигнал до белия свят, щеше да бъде отхвърлен и от двете страни. Затова прехвърлих случая и отговорността на болницата. Те я вкараха вътре, а него го изкараха навън само за две седмици.

Той безцелно разбъркваше с четката боите върху палитрата.

— Това ли беше причината за внезапното ни преместване тук?

— Отчасти. Имах гадното чувство, че Сали е само първата от една дълга върволица.

— А другата причина?

— Не ми се вярваше, че дорсетските пущинаци ще ти харесат особено. Надявах се, че ще останеш в Лондон.

— Трябваше да ми кажеш — повтори той. — Никога не съм бил много добър в отгатването на намеци.

— Тук си прав.

Той остави палитрата и четката на столчето пред статива и започна да бърше ръцете си с парцал, напоен с терпентин.

— И защо ми даде тази отсрочка от една година? От великодушие? От злоба? Вероятно си решила, че ще е по-гот да ме изриташ тук, отколкото в Лондон, където щях да имам поне осигурено легло.

— Нито едното, нито другото. Просто все още се надявах. Без основание, разбира се. Както винаги.

Тя хвърли поглед към платното. Той проследи погледа ѝ.

— Просто пихме чай. Нищо повече.

— Вярвам ти.

— Тогава защо се сърдиш? Аз не ти правя сцена, че си вечеряла с Робин.

— Не съм сърдита, Джак. Отегчена съм. Омръзна ми да бъда необходимото присъствие, от което се нуждае смешното ти самолюбие. Понякога си мисля, че си се оженил за мен не толкова за да си материално осигурен и че не това е истинската причина, а защото се нуждаеш от нечии чувства, за да стимулираш оплодителните си способности.

Тя високо се изкикоти.

— В такъв случай изобщо не би трябвало да се жениш за лекарка. Прекалено често се срещаме с такива случаи в работата си, за да можем да ги лекуваме и вкъщи.

Той се взря в нея.

— Така значи! Даваш ми пътя. Стягай си парцалките, Джак, и да не си припарил повече до вратата ми.

Тя се усмихна като Мона Лиза, с онази усмивка, с която го беше омаяла в началото на тяхната връзка. Разбира се, той си въобразяваше, че съвсем точно е отгатнал какво ще му отговори: „Животът си е твой. Решавай самостоятелно.“ Силата на Сара беше в това, че винаги действаше уверено и целеустремено, но същевременно слабостта ѝ беше убеждението, че всички са като нея самата.

— Да — каза тя, — точно така. Бях се зарекла, че ако още веднъж се доближиш до Сали, ще смятам нещата между нас за приключени. Искам развод.

* * *

Когато на другата сутрин Сара слезе на долния етаж, той си беше отишъл. На кухненската маса имаше бележка:

„Изпрати документите за развода на Кийт Смолет — ще наема него. Ти можеш да си потърсиш друг адвокат. Ще искам половината от

имуществото, така че не се привързвай прекалено към къщата. Студиото ще освободя веднага щом намеря друго. Ако не искаш да ме виждаш, не сменяй бравата. Когато си изнеса багажа, ще пъкна ключа под вратата.“

Сара прочете бележката два пъти и я хвърли в кошчето.

* * *

Джейн Мариот, дежурна в приемната на кабинета, беше сама, когато Сара влезе. Във Фонтуел доктор Блейкни идваше в понеделник следобед и в петък сутрин и понеже будеше повече симпатии от колегите си мъже, обикновено нейните приемни часове бяха понатоварени.

— Има две бележки и няколко обаждания за теб, скъпа 0-съобщил Джейн. — Оставих ги на бюрото ти.

— Благодаря — Сара отиде до бюрото, — кой беше пръв?

— Доктор Дрю, в осем и четиридесет и пет, а после към единадесет и тридесет някакъв с температура. След това за съжаление се обадиха и за две посещения по домовете, но им казах да не ви чакат преди обед.

— Чудесно.

Джейн, пенсионирана учителка на около шейсет, майчински огледа Сара.

— Предполагам, че пак не си закувала.

— Последната си закуска изядох още в пансиона.

— Да, но изглеждаш доста бледа. Работиш толкова много, а не си даваш сметка, че и лекарската работа е като всяка друга — трябва сама да се научиш да определяш темпото.

Сара се облакът на бюрото и подпря брадичка на дланите си.

— Кажете ми нещо, Джейн. Ако съществува оня свят, раят, къде ли се намира?

В този момент напълно приличаше на някое от онези осемгодишни деца, които Джейн някога беше учила и изпитвала — малко плахо момиченце, което вярва, че мисис Мариот знае отговора.

— Мили Боже! Никой не ме е питал за такива неща, откакто престанах да учителствам.

Тя включи електрическия чайник и сипа с лъжичката кафе в две чаши.

— Винаги съм казвала на децата, че това място се намира в паметта на хората, които остават след нас. Колкото повече хора са те обичали тук, на този свят, в толкова повече сърца ще се запази споменът за теб. Това беше заобиколен начин да ги подтикна да бъдат добри един към друг. — Тя вдигна рамене. — Но аз мислех, че ти не си вярваща, Сара. Откъде този внезапен интерес към отвъдния живот?

— Вчера ходих на погребението на мисис Гилеспи. Бях много потисната и оттогава не преставам да мисля какъв е смисълът на живота.

— О, скъпа! Вечните въпроси и истини в единадесет и половина предиобед.... — Джейн сложи пред нея чаша черно димящо кафе. — Смисълът на живота на Матилда Гилеспи беше да не се различава от предходните пет поколения в своето семейство. Да бъде част от веригата, която вероятно ще продължи и в бъдещето, доколкото е предсказуемо.

— Още по-отчайващо — каза Сара мрачно, — защото означава, че за да придадеш смисъл на живота си, трябва непременно да имаш деца.

— Глупости, виж мен. Нямам деца, но никога не съм имала чувството, че съм непълноценна. Животът ни е такъв, какъвто сами си го направим.

Докато говореше, тя не гледаше към Сара и лекарката изпита неприятното чувство, че чува просто звуци, лишени от каквото и да било значение.

— За съжаление — продължи Джейн — Матилда направи много малко в своя живот. Тя никога не можа да се примири с факта, че съпругът ѝ я напусна, а това я озлобяваше и я правеше трудно поносима. Изглежда си въобразяваше, че всички ѝ се смеят зад гърба. Е, мнозина наистина го правеха — довърши тя откровено.

— Мислех, че е вдовица.

Колко малко знаеше всъщност за тази жена!

Джейн поклати глава:

— Ако приемем, че в момента мъжът ѝ е жив, той е вдовец. Доколкото знам, никога не са си давали труда да се развеждат.

— Какво се е случило с него?

— Отиде в Хонконг да работи в някаква банка.

— Откъде знаеш?

— Пол и аз бяхме на почивка в Далечния изток десет години след като той и Матилда се разделиха. Сблъскахме се с него съвсем случайно в един хотел в Хонконг. На млади години бяхме добри познати, защото са воювали заедно с Пол.

Тя се усмихна загадъчно:

— Много се радваше, че ще живее в съседство с двама бивши съотечественици, и му беше абсолютно безразлично какво правят жена му и дъщеря му там, вкъщи.

— Кой ги издържаше?

— Матилда. Баща ѝ я остави и много добре осигурена и понякога си мисля, че с това ѝ направи лоша услуга. Щеше да бъде свършено различна, ако беше използвала своя страхотен ум например за да се бори с беднотията — Джейн изцъка неодобрително. — Когато на човек му поднесат всичко на тепсия, това се отразява зле на характера му.

„Напълно вярно — помисли си Сара, — ако, разбира се, Джак е някакъв пример, макар да се съмнявам дали може да свърши дори тази работа. Скапаните му петдесет процента! Най-искрено му пожелавам да се задави с тях“ — продължи да се възмущава мислено.

— А той кога я изостави? Наскоро ли?

— За Бога, не. Напусна я на единадесетия месец от сватбата, което ще рече — преди повече от тридесет години. година или две получавахме писма от него, после изгубихме връзка. Честно казано, намирахме го за доста неприятен. когато бяхме в Хонконг, той вече се беше привързал към бутилката, а отгоре на това, щом се напиеше. ставаше агресивен. И двамата си отдъхнахме, когато писмата му спряха да идват. Оттогава изобщо не сме чували за него.

— Матилда знаеше ли, че той ви пише?

— Наистина нямам представа. Тогава вече се бяхме преместили в Саутхамптън и почти нямахме допирни точки с нея. От време на време чувахме да я споменават общи познати, но с изключение на това може да се каже, че и с нея бяхме загубили връзка. Върнахме се тук преди пет години, когато здравето на моя беден стар спътник в живота сериозно се разклати. Реших, че свежият дорсетски въздух ще бъде полезен за него, отколкото боклука, който дишахме в Саутхамптън.

Пол Мариот страдаше от хроничен емфизем и всеотдайната му съпруга отчаяно се грижеше за него.

— Било е най-доброто, което сте могли да направите — увери я Сара. — Той самият ми каза, че се чувства много по-добре, откакто се е завърнал по родните места.

От предишния си опит знаеше, че Джейн не обича да изоставя веднъж започната тема, затова се върна на нея.

— Ти добре ли познаваше Матилда?

Джейн се замисли.

— Израснахме заедно. Баща ми беше лекар тук в продължение на много години, а Пол беше политически помощник на баща ѝ за известно време — сър Уилям беше местният депутат. Но не мисля, че познавам Матилда. Бедата беше там, че изобщо не я харесвах — тя погледна виновно. Ужасно е да се говори така за наскоро починал човек, но не искам да лицемеря. Тя определено беше най-неприятната жена, която някога е съществувала. Никога не съм упреквала Джеймс, че я напусна. По-скоро не мога да се начудя как се ожени за нея.

— Пари — предположи Сара с разбиране.

— Да, вероятно тази е била причината — съгласи се Джейн. — Той беше от старо аристократично семейство, което освен името си не притежаваше нищо друго, а Матилда беше толкова красива, също като Джоана сега. Крайният резултат от тази комбинация беше пълна катастрофа. Джеймс караше следдипломни курсове, което по онова време беше по-лошо и от бедност. Тя се държеше като мъжкарана, беше стиснала здраво кесията и му дърпаше конците, както си иска. Той я мразеше.

* * *

Едно от съобщенията за Сара беше от Рут Ласел — кратка бележка, вероятно пъхната под вратата на кабинета предната вечер. Почеркът беше изненадващо детски за момиче на седемнадесет-осемнадесет години: „Уважаема доктор Блейкни, много ви моля, ако е възможно, да дойдете утре (петък) в къщата на баба, за да се срещнем. Не съм болна, но бих желала да разговарям с вас. В събота вечерта

трябва да съм в пансиона. Благодаря ви предварително. Искрено ваша Рут Ласел.“

Другата бележка беше запис на телефонно съобщение от Купър: „Телефонното обаждане на доктор Блейкни за сержант Купър е предадено. Той ще се свърже с нея по-късно през деня.“

* * *

Беше близо три часът, когато Сара намери време да отскочи до Сидар Хаус. Прекоси чакълестата алея и паркира срещу обърнатите към пътя прозорци на трапезарията, разположена в лявата част на сградата. Постройката беше в стил Джордж от жълтеникавосив камък, с дълбоко разположени прозорци и стаи с високи тавани. Сара винаги беше смятала, че тази къща е прекалено голяма за Матилда, а освен това е и изключително неподходяща за жена, която в дните с артритни кризи почти се инвалидизираше. Единствената отстъпка, която беше направила за разклатеното си здраве, беше стълбата ескалатор, облекчаваща продължителното ѝ и трудно изкачване до горния етаж. Навремето Сара я убеждаваше, че е най-добре да продаде всичко и да се нанесе в едноетажна вила, на което Матилда отговори, че и през ум не ѝ минава да стори подобно нещо. „Скъпа моя Сара, да живееш в едноетажна вила, която непременно ще носи името Мон Ръпо или Дънроумин, означава да слезеш няколко стъпала надолу, във втора или трета класа. Каквото и да предприемате в живота си, никога не губете достигнатия стандарт.“

Рут излезе, докато Сара отваряше вратата на колата си.

— Хайде да идем в лятната къща — каза тя отривисто и без да дочака какъвто и да било отговор, се запъти към ъгъла на къщата, покрила тънкото си тяло единствено с тениска и гамаши. Вървеше прегърбена под хапещия северен вятър, който въртеше окапалите листа по насипаната с чакъл алея.

Сара реши, че е по-възрастна и по-чувствителна към студа, взе от задната седалка якето си и я последва. С периферното си зрение мярна Джоана, която я наблюдаваше от тъмнината на трапезарията. Докато прекосяваше моравата по стъпките на момичето, Сара се питаше дали Рут е казала на майка си, че иска да проведе този разговор. И защо

такава тайнственост? Нима бяха необходими всичките двеста метра до лятната къща, за да не ги чуе Джоана?

Когато Сара влезе сред разхвърляните в безпорядък тръстикови маси и столове в стил ар деко, останки от едно отминало (и може би по-щастливо) време, Рут вече палеше цигара.

— Предполагам, че сега ще започнете с лекциите — каза момичето предизвикателно, като затвори вратата и се настани на един стол.

— Лекции за какво? — Сара си взе друг стол, седна и се наметна якето. И при затворена врата беше доста студено.

— Ами че пуша.

Сара вдигна рамене.

— Нямам навика да поучавам хората.

Рут я погледна мрачно.

— Съпругът ви каза, че баба ви е наричала Укротител. Защо ще ви нарича така, ако вие самата не сте я подразнили с нещо и не сте я предизвикали да се заяжда?

Сара гледаше през прозореца към огромния ливански кедър, на който беше кръстено имението. Той хвърляше дълга сянка върху тревата. Гонен от студения вятър облак постепенно закри слънцето и сянката се стопи.

— Нашите отношения не бяха такива. Компанията на баба ти ми беше приятна. Не си спомням нито един случай, който да бъде определен като заяждане или караница.

— На мен не би ми харесвало да ме наричат така.

Сара се усмихна.

— Аз го намирам за много ласкателно. Сигурна съм, че от нейна страна това беше комплимент.

— Съмнявам се — грубо възрази момичето. — Знаете, предполагам, че тя е слагала Укротителя на майка ми, когато е била още дете.

Пушеше цигарата си нервно, с накъсани бързи дръпвания и издухваше дима през носа. Забеляза невярващото изражение на Сара и продължи:

— Истина е. Баба ми го е разказвала навремето. Не понасяла детски плач и когато мама ревяла, я затваряла в долапа с онова нещо,

нахлузено на главата ѝ. И бащата на баба постъпвал така с нея, ето защо тя живеела с убеждението, че това си е съвсем в реда на нещата.

Сара изчака мълчаливо, но момичето не продължи.

— Било е жестоко — прошепна тя накрая.

— Да, но баба е била по-закалена от мама, защото по времето на нейното детство никой не се е интересувал какво правят родителите с децата си. Да ти нахлузят Укротителя едва ли е било по-жестоко от това да те пребият с камшик. Но за майка ми е било много по-ужасно. — Тя размаза фаса с тока си. — Нямало е кой да се застъпи за нея, да застане на нейна страна. Баба е можела да ѝ прави каквото си иска и когато си иска.

Сара не можеше да разбере какво се опитва да ѝ каже момичето.

— Страхувам се — поде тя, — че и днес това е доста често срещан проблем. За да отреагират на стреса, мъжете се разтоварват, като си го изкарват на жените си. В отговор жените си го изкарват на децата. А и няма по-стресова ситуация за жената от това да бъде изоставена от съпруга си, докато очаква бебе.

— Да не би да се опитвате да оправдаете баба ми? — запита Рут и очите ѝ изведнъж станаха бдителни.

— Ни най-малко. По-скоро се опитвам да я разбера. Много деца, подобно на майка ти в нейното детство, страдат от постоянен словесен тормоз, а той е дори по-опасен от физическия, защото не оставя следи и никой извън семейството не знае за него — тя вдигна рамене, — но резултатите са същите. Децата са не по-малко депресирани и също толкова наранени. Малцина могат да издържат на постоянен бой или на постоянни упреци от страна на човека, от когото са зависими. Или започваш да пълзиш, или продължаваш да се бориш. Средно положение няма.

Рут изглеждаше бясна.

— Майка ми е преживяла и двете — и словесния, и физическия тормоз. Не можете да си представите колко жестока беше баба ми с нея.

— Съжалявам — каза Сара безпомощно, — но ако е вярно, че Матилда също е била брутално наказвана като дете, тя е била жертва на насилие също като майка ти. Не вярвам обаче за теб това да е някакво утешение.

Рут запали нова цигара.

— О, не ме разбирайте погрешно — сви тя устни в иронична гримаса. — Аз обичах баба. В края на краищата тя показваше някакъв характер. С майка ми това никога не се е случвало. Понякога направо я мразя, но през по-голяма част от времето просто я презирам.

Рут започна да чертае нещо в праха по пода с върха на обувката си.

— Мисля, че тя е убила баба, и направо не знам какво да правя. Едната ми половина я упреква, другата я оправдава.

Сара остави думите ѝ да увиснат във въздуха, докато съобразяваше какво да каже. Що за изявление? Дали беше пряко обвинение в убийство, или опит на разглезено дете да отмъсти на родителя си за нещо, което не му е харесало?

— Полицията е убедена, че е било самоубийство, Рут. Те вече са приключили със случая и доколкото знам, не са се опитвали да свържат когото и да било със смъртта на баба ти.

— Аз също не мисля, че мама наистина го е извършила — отвърна момичето, — нали разбирате, в смисъл, че е взела ножа и го е направила. Смятам, че тя е подтикнала баба да се самоубие. Това не е по-добро от убийството.

В очите ѝ се появи подозрителен блясък.

— Или вие не мислите така, докторе?

— Може би. Доколкото подобно нещо изобщо е възможно. След всичко, което ми разказа за отношенията между майка ти и Матилда, ми звучи малко вероятно. По-правдоподобен би бил обратният вариант — да се твърди, че Матилда е могла да подтикне майка ти да се самоубие. — Сара се усмихна малко сконфузено. — Освен това подобни неща почти не се случват, а и самият факт на самоубийството навежда на мисълта за известна психическа лабилност у личността, която вижда само този изход за преодоляване на трудностите във взаимоотношенията си с другите.

Но Рут не можеше да бъде убеден толкова лесно.

— Вие не разбирате — заинати се тя. — И двете можеха да са зли, колкото си искат, но същевременно умееха да бъдат приятни, ако пожелаят — както впрочем повечето хора, — и затова никой не може да ги упрекне. Мама не беше по-добра от баба, но по различен начин. Баба казваше всичко направо, докато мама не се издаваше и можеше по

цял ден да чурулика малки неискрени забележчици. Мразех да съм с тях, когато са заедно.

Устните ѝ се изпънаха в неприятно подобие на усмивка.

— Това беше единственото хубаво нещо на пансиона. Мама се изнесе оттук и дойде с мен, когато отидох в Лондон, така че можех да избирам: или идвах тук за ваканцията, или оставах при нея. Вече не се налагаше да служа за футболна топка в игрите им.

С всяка изминала минута Сара установяваше колко малко е знаела за тези три жени. Къде беше например мистър Ласал? Дали и той не се беше измъкнал като Джеймс Гилеспи? Или Ласел беше измислено благородническо име, възприето от Джоана, за да узакони дъщеря си?

— Колко време живяхте с майка ти тук, преди да заминеш да учиш? — попита тя.

— От бебешката ми възраст до тръгването на училище — единадесет години. Баща ми умрял и ни оставил без пукната пара. Наложило се мама да допълзи обратно тук, иначе сме щели да пукнем от глад — поне тя така разправя. Но аз си мисля, че е била твърде префърцунена и мързелива и не е искала да работи черна работа. Предпочела е да търпи ежедневните ругатни на баба, но да не си цапа ръцете.

Тя обгърна тялото си с ръце, наведе се напред и се залюля на стола.

— Баща ми е бил евреин.

Произнесе думата с омерзение. Сара беше слисана.

— Защо го казваш по такъв начин?

— Баба говореше за него винаги с този тон. Оня евреин. Тя беше антисемитка. Не знаехте ли?

Сара поклати глава отрицателно.

— Тогава не сте я познавали добре- въздъхна Рут. — Бил е професионален музикант, бас-китарист, и работел в едно студио. Оправял саунда на групите, когато те не можели да го докарат сами, а и той също имал група, с която свирел по партита и забави. Умрял от свръхдоза хероин през 1978. Аз изобщо не го помня, но баба изпитваше голямо удоволствие да ми разправя какъв пропаднал пит бил. Казвал се Стивън. Стивън Ласел.

Тя млъкна. Паузата продължи доста дълго.

— Как го е срещнала майка ти?

— На един купон в Лондон. Имала намерение само да се позабавлява, но покрай забавленията се сдобила и с китарист. Баба не знаела нищо, докато майка ми не ѝ признала, че е бременна, и то чак когато вече яйцето ѝ дошло на задника. Предполагам, че можете да си представите красивата картинка: майка ми надува корема от рок-китарист, при това евреин, при това закоравял наркоман — тя остро се изкикоти. — Страхотно отмъщение, а!

Устните ѝ бяха посинели от студа, но тя не го усещаше.

— Все пак се оженили и тя отишла при него. Родила съм се аз и шест месеца по-късно той умрял, като преди това успял да похарчи всичките им пари за хероин. Не бил плащал наема от месеци. Така майка ми останала вдовица, препитаваща се от помощи за безработни, с бебе на ръце и без покрив над главата още преди да навърши двадесет и три.

— При тези обстоятелства идването ѝ тук вероятно е било единственият възможен избор.

Рут направи кисела гримаса.

— Нямахте да мислите така на нейно място, ако предварително знаехте, че не ще ви се даде никаква възможност да забравите грешката си.

„Сигурно нямаше“ — помисли Сара. Запита се дали Джоана наистина е обичала Стивън Ласел, или както беше намекнала Рут, се е хванала с него само за да направи напук на Матилда и да я ядоса.

— Лесно е да си умен със задна дата — задоволи се да каже тя.

Рут пропусна забележката покрай ушите си.

— Баба се опитала да смени името ми и да ме изкара БАСП — нали се сещате: Бяла Англо-Саксонка Протестантка, за да изстърже еврейското от мен. Кръстила ме Елизабет, но закратко, докато мама не я заплашила, че ще си иде заедно с мен. Баба отстъпила. Като изключим това и несъгласието ѝ да ми слага Укротителя, когато плача, мама оставяше всичко друго под контрола на баба. Беше толкова послушна! — блеснаха презрително очите ѝ. — А хич не беше трудно да се опънеш на баба. Аз непрекъснато го правех, и то с все по-голям успех.

Сара не изпитваше никакво желание да бъде въввлечена в семейните разпри между майка и дъщеря, които при това едва

познаваше. Слънцето се подаде иззад облаците и дългата сянка на кедъра отново пропълзля по моравата.

— Защо ме повика тук, Рут?

— Не знаех какво да правя. Надявах се, че вие ще можете да ме посъветвате.

Сара наблюдаваше слабото, излъчващо злоба лице и се питаше дали Джоана има представа колко много я мрази дъщеря ѝ.

— Не прави нищо. Не мога да си представя какво би могла да каже или да направи майка ти, за да подтикне Матилда към самоубийство, освен ако не е притежавала нещо, което да я уличава в престъпление.

— Точно така — съгласи се бързо Рут. — Намерила е някакво писмо, когато е била тук последния път. Казала е на баба, че ще го публикува, ако незабавно не промени завещанието си и не се махне от къщата. Затова баба се е самоубила. Тя остави всичко на мен, ако искате — да знаете. Тя искаше да остави всичко на мен.

Сега вече незрелите черти на лицето ѝ изразяваха неподправена злоба и ненавист.

„О, Господи! — мислеше Сара. — Какво си се опитвала да ми кажеш, Матилда?“

— Виждала ли си това писмо?

— Не, но баба ми писа и ми разказа какво е имало в него. Твърдеше, че го прави, за да не науча нещата от майка ми. Сега виждате, че мама я е подтикнала. Баба ми се е опитала да попречи да изкарат мръсното ѝ бельо пред всички — гласът ѝ преградна.

— Пазиш ли писмото?

Рут смръщи чело.

— Скъсах го. Но то не е важно, важно е другото, което майка ми е намерила. Тя ще го използва, за да се опита да промени завещанието на баба.

— Смятам, че трябва да се обърнеш към адвокат — каза Сара твърдо и понечи да стане. — Аз бях само лекар на баба ти. Не мога да застана между теб и майка ти, Рут, и съм напълно сигурна, че и Матилда не би поискала такова нещо от мен.

— Да, но тя го е поискала! — извика момичето. — В писмото си пише, че ако нещо се случи с нея, трябва да говоря с вас. Казва, че вие ще знаете какво е най-добре да се направи.

— Едва ли. Баба ти не ми се доверяваше. Всичко, което знам за вашето семейство, го чух днес тук, от теб

Тънката ръка на Рут се пресегна и хвана нейната. Беше ледена.

— Писмото е било от чичото на баба, Джералд Кавендиш, до неговия адвокат. Представлявало завещание, надлежно подписано и подпечатано, и в него се казвало, че желае цялото му имущество да премине в притежание на дъщеря му.

Сара усещаше как вкопчената в нея ръка трепери, но не можеше да прецени дали причината е студът или напрежението.

— Продължавай — подкани я тя.

— Тази къща и всички пари са били негови — той бил поголемият брат.

Сара отново вдигна рамене.

— Какво се опитваш да ми кажеш? Че Матилда никога не е имала права над тях? Извинявай, Рут, но нищо не разбирам. Наистина трябва да си намериш адвокат и сериозно да поговориш с него. Аз изобщо не мога да се ориентирам в какво положение се намираш от правна гледна точка. Казвам ти го съвсем искрено, не мога.

В същия миг усети как подсъзнанието ѝ неспокойно се размърда.

— Добре, ако негов наследник е била дъщеря му, защо матилда не е била автоматично обезнаследена?

— Защото абсолютно никой не е знаел, че му е дъщеря — обясни Рут мрачно, освен баба, но тя навсякъде и винаги е твърдяла, че бащата е Джеймс Гилеспи. Тази дъщеря е майка ми, доктор Блейкни! Чичото на баба ми е чукал племенницата си! Гнусно, нали?

Днес ме посети Джоана. Почти през целия обед ме фиксираше с оня неин особено неприятен поглед; чак си спомних, че навремето татко имаше един териер, който неочаквано стана зъл и се научи да хапе, та се наложи накрая да го убият — миг преди да впие зъби в дланта на татко и да разкъса месото чак до костта, в очите му се появи същия зловен блясък.

После тя прекара по-голямата част от следобеда в библиотеката да търси нещо. Каза, че искала да намери ръководството за аранжиране на цветя, останало от майка ми, но, разбира се, лъжеше — ясно помня, че ѝ го дадох, когато се премести в Лондон.

Има съвсем курвенски вид. Толкова много грим за една разходка на село и толкова смешно къса за възрастта ѝ пола! Предполагам, че отново е зарязала поредния сваляч някъде по крайпътните кръчми. Според Джоана сексът е валута, с която без никакви притеснения можеш да се разплащаш за направените ти услуги.

О, Матилда, Матилда! Какво лицемерие!

Чудя се дали тези мъже си дават сметка колко малко я интересуват? Дори, струва ми се, не става дума за истинско презрение, а за естествено и неподправено безразличие към всякакви чувства, освен ако, разбира се, не са нейните собствени. Трябваше да се вслушам в съвета на Хюс Хендри и да настоявам да я прегледа психиатър. Тя е съвършено луда, но също такъв естествено беше и Джералд. „Колелото на мъченията направи пълен кръг.“

Излезе от библиотеката с неговото смешно завещание, като го държеше пред себе си с протегнати ръце, сякаш беше някаква свята реликва, и по напълно детински и глупав начин ме прокле, задето съм ѝ откраднала наследството. Кой ли ѝ е казал...

ЧЕТИРИ

Когато същата вечер се прибра вкъщи, Сара отиде правос студиото на Джак. Не личеше нищо да е премествано. Тя хвърли бегъл поглед на платното върху триножника и трескаво започна да прехвърля портретите, струпани накуп и опрени на стената. Тези, които ѝ бяха познати, оставяше, непознатите нареждаше един до друг до стената, с лице към стаята. В крайна сметка останаха три, за които нямаше никакъв спомен да ги е виждала някога. Отдръпна се и ги загледа, като се опитваше да отгатне кои са хората, изобразени на тях. По-точно, търсеше портрет с нетипично изпълнение и колорит.

Страшно много се надяваше да не намери подобно нещо и, разбира се, почти веднага го откри. Платното крещеше с ясения си страстен рисунък, изобразяващ жестокост, безжалостен ум и потисничество, а личността, излъчваща всичко това, беше обхваната от ръждясала желязна конструкция, която без съмнение беше Укротителят. Ужасът връхлетя Сара изневиделица и изстиска въздуха от дробовете ѝ в пристъп на зараждаща се паника. Тя рухна на стола на Джак и затвори очи, за да не гледа подигравателно-гневния портрет на Матилда. „Какво е направил той?“

Чу звънеца на входната врата и изведнъж се озова на крака като кукла на конци, заоглежда се уплашено, после, без ясно да съзнава защо го прави, грабна картината, обърна я с лице към стената и я напъха между другите платна.

На сержант Купър му се стори, че Сара не е добре. Изглеждаше много бледа, когато отвори вратата, но се усмихна гостоприемно и отстъпи, за да го пропусна да влезе, а когато след малко седнаха в кухнята, част от естествената руменина на лицето ѝ се беше възвърнала.

— Телефонирали сте в службата снощи — започна той — и сте оставили съобщение, че имате още информация за мисис Гилеспи.

— Да.

Умът ѝ препускаше. „Тя каза, че вие би трябвало да знаете какво ще е най-добре да се направи. Да, но аз не знам! НЕ ЗНАМ!“

— Не ми даваше мира въпросът, защо си е сложила Укротителя — започна тя бавно. — Стигнах до заключението, че нещо е искала да ми съобщи, въпреки че държа да подчертая веднага — не знам какво би могло да е то.

Тя повтори всичко, което каза на Робин Хюит предната вечер за прякора, с който я беше наричала Матилда.

— Възможно е просто да съм изгървала въображението си — завърши Сара неубедително.

Сержантът се намръщи и се замисли.

— Тя трябва да е знаела, че ще направите връзката. Да не би да е искала да ви обвини в нещо?

Лицето на Сара изрази искрена изненада.

— Не бях мислила за това — призна тя. — Имате предвид нещо като плясване през ръцете, за да ми посмачка фасона. „Лекарите не могат да излекуват нещастieto, Сара.“ Нещо в този дух, нали?

Тълкуването ѝ го озадачи.

— Да, възможно е — съгласи се той. — Кой друг знаеше, че тя ви нарича своя Укротител, доктор Блейкни?

— Не знам. Вероятно всеки, на когото го е споменавала.

— Вие на никого ли не сте казвали?

Тя поклати глава.

— Не.

— Съвсем на никого ли? На родителите си, на съпруга си?

— Не.

Тя се усмихна насила.

— Все пак не бях съвсем сигурна, че го употребява като комплимент. Приемах го като такъв, защото в противен случай бих навредила на взаимоотношенията ни, но тя може да е имала предвид, че аз съм я потискала и измъчвала като самия инструмент.

Купър замислено кимна.

— Ако се е самоубила, ние двамата можем да си правим догадки за смисъла на посланието до края на дните си — очите му изучаваха лицето на Сара. — Ако все пак някой друг я е убил и това лице е знаело, че тя ви нарича свой Укротител, струва ми се, че посланието е

съвсем недвусмислено. А именно: „Направих това за вас, доктор Блейкни, или заради вас.“ Съгласна ли сте?

— Не — каза тя и в тона ѝ прозвуча гневна нотка, — естествено, че не съм съгласна. Не би следвало да правите такива предположения. Бях останала с впечатлението, че заключението на следствието е нещо окончателно и неподлежащо на преразглеждане. Единствената причина, поради която ми се стори, че трябва да ви кажа всичко, беше, че то ме измъчваше, и най-вероятно в края на работния ден съм видяла в него много повече, отколкото Матилда е вложила. Струва ми се, че съдебният лекар беше прав — тя просто е искала да се накичи като Офелия.

Той се усмихна любезно.

— И, разбира се, може да на сте била единственият човек, когото е наричала така.

— Естествено — тя махна някакво косъмче от ревера на сакото си. — Мога ли да ви попитам нещо?

— Разбира се.

— Докладът на съдебния лекар твърдо ли сочи самоубийство, или има място за съмнения?

— Не много — отвърна полицаят. — Тормози го липсата на обяснително писмо, особено предвид драматичния начин, по който се е самоубила, а също така не му дават мира и цветята.

— Заради копривните опарвания?

— Не. Ако е решила да се самоубие по начина, по който го е направила, няколко ожарвания от коприва едва ли биха я тревожили — той постави молива си на масата. — Убедих го да направи няколко експеримента. Той не можа да възпроизведе подреждането на цветята във ваната, докато не му помогнаха.

Купър бързо нахвърли някаква скица в бележника си.

— Ако си спомняте, маргаритките бяха закрепени прави под металния обръч на челото, който между другото е толкова прогнил от ръждата, че не може да бъде огънат, а стръковете коприва висяха надолу като було и покриваха косата и страните ѝ. Стеблата се редуваха — увиснала коприва, изправена маргаритка, абсолютно симетрично по цялата обиколка на обръча. И така, невъзможно е това да се направи без чужда помощ. Можете да задържите половината от украсата на място с една ръка, но в момента, в който отслабите натиска

на пръстите, цветята започват да изпадат. Освен това е необходимо три четвърти от цялата обиколка на обръча да бъде запълнена с цветя, за да може разстоянието между обръча и главата в останалата една четвърт да е достатъчно малко, за да е възможно да се задържи украсата. През цялото време трябва да се има предвид, че говорим за обиколката на главата на мисис Гилеспи. Следите ли мисълта ми?

Тя я следеше.

— Съгласна съм. Но не би ли могла да използва памук или някакъв плат, за да подпълни луфта, докато постави цветята?

— Да. Но ако го е направила, някъде в тази къща би трябвало да има следи от ръжда. Претърсихме всичко от долу до горе. Не намерихме нищо такова. Е, какво стана с подплънката?

Сара затвори очи и си представи банята.

— На поставката за сапуна имаше гъба — каза тя, напрягайки паметта си. — Може да я е използвала и след това да я е изплакнала във ваната.

— По нея имаше парченца ръжда — потвърди той, — но и цялата вана беше пълна с тях. Може да са полепнали по гъбата, когато е била във водата — той сви устни с досада и или, както казвате вие, когато е била използвана като подплънка. Не знаем кое от двете е вярно, но не ми дава мира нещо друго: ако наистина го е извършила тя, трябва да се е накичила пред огледалото на тоалетката. Единствено там открихме остатъци от стъбълца.

Той махна неопределено с ръка.

— Представяме си го горе-долу по следния начин: тя поставя цветята на тоалетната масичка, сяда пред огледалото и започва да ги подрежда в това, което е на главата ѝ, като същевременно не забравяме — не би могла да разбере, че е невъзможно да напъха всички цветя, преди да е запълнила половината от обръча на челото си. В този момент най-естествено е било да използва тоалетна кърпичка или памук — нещо което ѝ е било под ръка. Тогава защо ще ходи до банята за гъбата? Ако пък я е убил някой друг и е поставил цветята, след като вече е била във ваната, най-набиващият се в очи предмет за уплътняване наистина е гъбата. Това е най-логичният сценарий, който освен всичко друго обяснява и липсата на следи от копривни ожарвания по пръстите и дланите на мисис Гилеспи.

— Казахте, че в доклада на съдебния лекар се споменава за обриви от копривно ожарване по бузите и слепоочията — припомни Сара, — но тя трябва да е била жива, за да може кожата ѝ да реагира на допира с копривата.

— Бяха много слабо изразени — поясни той. — Според мен убиецът не я е изчакал да умре — едва ли го е било грижа жива ли е, след като е тръгнал да убива. Той или тя е поставил копривата, докато жертвата е умирала.

Сара кимна.

— Звучи правдоподобно. Само че...

— Само че какво, мисис Блейкни?

— Защо някой ще иска да я убива?

Той вдигна рамене.

— Дъщеря ѝ и внучката ѝ например имат цял куп мотиви. Според завещанието имуществото ѝ трябва да бъде разделено поравно между двете. Мисис Ласел взема парите, а мис Ласел получава Сидар Хаус.

— Те знаели ли са това?

Той кимна утвърдително.

— Мисис Ласел сто процента е знаела, защото именно тя ни каза къде се намира завещанието — мисис Гилеспи е била много методична и е държала всичките си книжа и кореспонденцията си в чисти подредени папки в картотека в библиотеката. Но дали малката Ласел е знаела точно клаузите на завещанието, не мога да твърдя. Като внучка тя очакваше да получи всичко и е много разочарована, че получава само имението.

Лицето му придоби почти иронично изражение.

— Тя е едно алчно женче. Едва ли има много седемнадесетгодишни, които да извадят такъв късмет с наследство.

Сара се усмихна едва-едва.

— Предполагам, че вече сте проучили къде са били през нощта, в която тя е умряла.

Той отново кимна.

— Мисис Ласел е била на концерт в Лондон със свой приятел, а мис Ласел е била на тридесет мили от имението, под сигурния надзор на училищните възпитателки.

Сара отново направи опит да се усмихне.

— Което на практика означава, че са въвн от играта.

— И да, и не. Никога не съм придавал голямо значение на алибито, а и все някой трябва да е бил в Сидар Хаус. Като изключим мистър и мисис Спиди, само двете Ласел са имали ключове от къщата.

— Вие явно сте решили да го изкарате убийство — заключи Сара с отсянка на упрек в гласа.

Той продължи, сякаш не беше я чул.

— Разпитахме и всички в селото. Мисис Спиди е била в кръчмата заедно със съпруга си и поне що се отнася до близки и познати, не открихме никого, който да е общувал с мисис Гилеспи в събота вечер след единадесет часа.

Той вдигна рамене.

— Освен това съседите й, мистър и мисис Орлов, твърдят, че биха чули входния звънец, ако някой звъни на вратата. Когато мисис Гилеспи им продала тази част от къщата, в която живеят в момента, просто преместила звънеца от кухнята — тя сега е тяхна, в съседния коридор, който пък си останал неин. Проверих. Сто на сто биха чули, ако някой е звънил през нощта.

— Значи е повече от очевидно, че става дума за самоубийство —
Заключи Сара.

— Не и за мен, доктор Блейкни. Първо, смятам да разгледам тези две алибита под микроскоп и, второ, ако убиецът на мисис Гилеспи е бил някой, когото тя е познавала, той би могъл да почука на прозореца или на задната врата, без семейство Орлов да го чуят.

Той затвори бележника и го прибра в джоба си.

— Това може да се провери по пръстовите отпечатащи.

— Значи продължавате разследването? Мислех, че шефът ви е решил да го прекрати.

— В къщата попаднахме на много отпечатащи, които не принадлежат на мисис Гилеспи или на трите жени, които са имали ключове. Ще помолим всички от селото и приходящите, като вас например, които са я познавали, да ни предоставят пръстови отпечатащи за сравнение. Убедих шефа, че трябва да се изясни кои други са я посещавали, преди да се тегли чертата на досието.

— Вие като че ли приемате много лично смъртта на мисис Гилеспи.

— Работата на полицаия си е работа като всяка друга, докторе. Колкото по-високо се изкачите по стълбата, толкова по-голяма ще е пенсията накрая.

Учтивото му изражение неочаквано стана цинично.

— Но за изкачването са нужни не способности, а гъвкав кръст. До настоящия момент хабях напразно сили и нерви, за да могат разни сговорчиви педали да оберат накрая лаврите. Да, приемам смъртта на мисис Гилеспи лично. Случаят е поверен на мен. Лично.

Сара погледна изявлението му с безрадостен хумор. Запита се как ли би възприела Матилда начина, по който полицаят задочно я оправдаваше, ако се приеме, разбира се, възможността да бъде доказано убийство и престъпникът да бъде заловен. Но тя съвсем не беше убедена, че Купър ще успее да направи което и да било от двете.

* * *

— Кийт? Тук е Сара Блейкни. Случайно да ти се е обаждал Джак?

Тя си играеше с кабела на телефона, докато шумът от колата на Купър заглъхваше в далечината. „Има прекалено много сенки в тази стая“ — каза си.

— Доста отдавна — отвърна приятният глас на Кийт. — Защо, трябваше ли да се обади?

Нямаше смисъл да увърта.

— Скарахме се. Казах му, че искам развод, и той много се обиди. Оставил ми е бележка, че мога да го търся чрез теб.

— О, Господи, Сара! Не мога да представявам и двама ви. На Джак ще ми се наложи да си намери друг адвокат.

— Той държеше да си ти. Аз съм тази, която трябва да си търся друг адвокат.

— Я зарежи това! — отвърна Кийт ведро. — Ти си моят клиент, сладурче. Ако някога съм правил нещо за този мързелив нехранимайко, единствената причина е била, че си му жена.

Двамата бяха приятели от студентските години и преди Джак да се намеси в играта, Кийт имаше известни намерения спрямо Сара.

Сега вече беше щастливо оженен, имаше трима малки синове и се сещаше за нея само в редките случаи, когато се чуваха по телефона.

— Да, добре, но това не е най-важното. Трябва много спешно да говоря с него. Ако се свърже с теб, както възнамерява, моля те, уведоми ме къде се намира колкото можеш по-бързо.

Тя погледна към стълбата. Лицето ѝ проблясваше на отразената светлина от кухнята. Прекалено много сенки.

— Добре.

— Има още нещо. Как стои въпросът с правата ми, в случай че съм обект в полицейско разследване на убийство?

Усети, че дъхът на Кийт спря.

— Не искам да кажа, че съм замесена или нещо подобно, обаче мисля, че притежавам сведения, които наистина бих желала да не правя ничие достояние. Полицията като че ли още не знае нищо, но става дума за много деликатна информация, при това от втора ръка, за която не съм сигурна дали има някакво значение. Ако съобщя това, което ми е доверено, може би ще повлияя наистина зле на живота на няколко души.

Тя млъкна за момент. Защо Рут каза за писмото на нея, а не на Купър? Или пък е казала и на Купър?

— Какво може да стане в този случай?

— Нищо особено. Моят съвет е да не криеш нищо от полицията, освен ако не е поверителна медицинска информация, получена от пациент. Накарай ги да си я търсят по свой начин. Те ще го направят, разбира се, но ти ще си кристално чиста.

— Лицето, което ми даде информацията, изобщо не ми е пациент.

— В такъв случай нямаш проблеми.

— Но ако се разприказвам, може да съсия живота на няколко души — възрази Сара несигурно. — Става дума за етика, Кийт.

— Не, за друго става дума. Етиката съществува само в църквите и в кулите от слонова кост. Тук става дума за големия лош свят, в който се случва лекарки да отидат в затвора, защото са попречили на полицейско разследване. Ще ти припари под краката, моето момиче, ако се окаже, че си скрила информация, която може да е свързана с убийство.

— Но аз не съм сигурна, че е убийство. Изглежда като самоубийство.

— Тогава защо гласът ти трепери и е два тона над нормалното? Звучиш като Мария Калас с ангина. Струва ми се, ти си един процент сигурна, че става дума за убийство, и деветдесет и девет процента, че знаеш кой го е извършил. Кажете на полицията.

След тази препоръка мълчанието се проточи безкрайно. На Сара започна да ѝ се струва, че връзката е прекъснала.

— Греша за деветдесет и деветте процента — каза тя най-после. — В момента не ми идва наум кой може да го е направил.

Безмълвно остави слушалката. Щом отдели ръката си от нея, телефонът започна да звъни, но нервите ѝ бяха така опънати, че мина известно време, преди да събере смелост отново да я вдигне.

* * *

Следващата сутрин от Пул за Фонтуел пътуваше адвокат, който носеше в куфарчето си завещанието на Матилда. Беше телефонираше предишната вечер в Сидар Хаус, за да се представи и да съобщи новината, която има ефект на взрив. А именно, че предишните завещания на Матилда се анулират и обезсилват от последното, подписано в кабинета на въпросния адвокат два дни преди смъртта ѝ. Мисис Гилеспи го беше помолила да предаде съобщение и да огласи завещанието лично пред нейната дъщеря и пред внучката ѝ колкото е възможно по-скоро след погребението, като това бъде направено задължително в присъствието на доктор Сара Блейкни, живееща в Мил Хаус, Лонг Ъптън. „Доктор Блейкни е свободна утре. Удобно ли е за мисис и мис Ласел в единадесет часа?“

Атмосферата в гостната на Матилда беше ледена. Джоана стоеше пред френския прозорец и гледаше към градината с гръб към Сара и дъщеря си. Рут пушеше непрекъснато, като с еднакво раздражение наблюдаваше неподвижния гръб на едната жена и явното притеснение на другата. Никой не обелваше дума. За Сара, която винаги беше харесвала тази стая с безразборно струпаните ѝ прекрасни антики (джорджианските ъглови бюра, старите и излинали басмени калъфи на викторианската софа и столовете, холандските акварела от

деветнадесети век, часовника в стил Луи Шестнадесети на полицата над камината), това нежелано посещение и негостоприемното посрещане бяха твърде мъчителни.

Звукът от автомобилни губи по чакъла отвън намали напрежението.

— Отивам — скочи Рут.

— Не мога да си спомня как казахте, че му е името. Дъгъл, Дъглас? — обади се Джоана.

— Дъган — отвърна Сара.

Джоана вдигна учудено вежди.

— Да не би да го познавате?

— Не. Записах името, когато ми позвъни снощи.

Тя извади от джоба си листче.

— Пол Дъган от „Дъган, Смит и Дрю“ на Хилс Роуд в град Пул.

Джоана се вслушваше как дъщеря ѝ поздравява някого на вратата.

— Майка ми изглежда ви е имала голямо доверие, доктор Блейкни. Имате ли представа по каква причина? Вие сте я познавали едва... от година, нали? — лицето ѝ беше безстрастно и неподвижно-съзнателно, помисли си Сара, за да изглежда младолика, — но очите ѝ изразяваха неприкрита подозрителност.

Сара се усмихна миролюбиво. Беше в много неудобна ситуация. Все пак Джоана ѝ беше доста симпатична, а споменът за Матилда я разстройваше все повече и повече с всяка изминала минута. Техните отношения, които в най-добрия случай бяха приятелски, вече я потискаха, но със задна дата. Тя усещаше надменната увереност на възрастната дама, че ще успее да манипулира своята лекарка след смъртта си, без предварително да е искала съгласието ѝ. Освен това не беше нейна работа, нито пък имаше желание да служи за посредник в задочния юридически спор между Джоана и дъщеря ѝ.

— И аз съм в същото неведение като вас, мисис Ласел, и вероятно съм не по-малко ядосана — каза тя направо. — Имам да пазарувам за седмицата, да чистя къщата и да работя по градината. Тук съм само защото мистър Дъган каза, че ако не дойда сега, той ще отложи тази среща, докато аз намеря възможност да дойда. Сметнаха, че това ще създаде затруднения на вас и на Рут, и затова се съгласих.

Джоана се готвеше да отговори, когато вратата се отвори и влезе Рут, последвана от усмихнат мъж на средна възраст. Той носеше видеорекордер, върху който крепеше куфарчето си.

— Мистър Дъган — каза Рут кратко и отново се тръшна на стола си. — Искате да използвате телевизора. Не е за вярване — баба е направила видеозавещание!

— Не е точно така, мис Ласел — възрази мъжът и остави рекордера на пода до телевизора. Сетне се изправи и подаде ръка на Джоана, правилно отгатвайки, че тя е дъщерята на Матилда.

— Здравейте, мисис Ласел. Как сте?

После се приближи до Сара, която беше станала, и се ръкува с нея.

— Доктор Блейкни?

Той кимна към столовете.

— Седнете, моля. Знаем, че времето на всички ни е скъпо, затова възнамерявам да ви отнема точно толкова, колкото ми е необходимо. Тук съм в качеството си на един от двамата изпълнители на последното писмено завещание, изразяващо волята на мисис Матилда Берил Гилеспи, копия от което ще ви предоставя след няколко минути. Те ще ви дадат възможност лично да се уверите, че въпросното завещание е наистина с по-късна дата от всяко друго предварително завещание или завещания. Другият изпълнител е мистър Джон Хепгуд, в момента управител на Барклис Банк на Хилс Стрийт в Пул. И двамата посредством представляваните от нас фирми, разбира се, носим всички отговорности поравно в качеството си на изпълнители, ако някой от нас сезира други фирми при изпълнението на завещанието или ако на наше място бъде назначен друг изпълнител.

Той направи кратка пауза.

— Дотук всичко ясно ли е? — огледа ги една по една. — Добре. Сега, ако имате малко търпение, ще включа видеото.

С жест на фокусник той посегна към джоба си и в ръката му се появи коаксиален кабел. Включи единия му край в телевизора, а другия във видеото.

— Доколкото си спомням, контактът беше над перваза на камината, отдясно. И в случай че се учудвате откъде знам, нека ви обясня, че мисис Гилеспи ме беше поканила тук, за да опиша цялото й имущество.

Той ги огледа със сияещ вид.

— Казвам го само за да предотвратя възможните недоброжелателни упреци от страна на заинтересованите страни преди прочитането на завещанието.

Сара си даде сметка, че стои с отворена уста, откакто адвокатът беше влязъл в стаята. Тя я затвори със съзнателно усилие на волана си и загледа как той сръчно настройва телевизора към видеото, после отвори куфарчето си и извади касета, която сложи във видеото. След това се отдръпна назад и даде думата на Матилда.

„Муха да бръмне, ще се чуе“ — помисли си Сара, когато на екрана се появи лицето на Матилда. Дори Рут беше застинала, сякаш издялана от камък, със забравена между пръстите цигара.

Добре познатият глас с характерния стилизиран изговор на гласните зазвуча уверено от говорителя.

— Е, скъпи мои — усмихна се Матилда презрително, — знам, че се чудите защо съм настояла да се съберете в този състав. Джоана, сигурна съм, че наум ме проклинаш, Рут пък се чуди от какво да се оплаче, а Сара, подозирам, започва да изпитва желание никога да не ме е срещала.

Старицата се изсмя.

— В момента съм недостижима за клетвите ти, Джоана, и освен ако чувствата не се съхраняват и на оня свят, в което се съмнявам, не можеш да ме обезпокоиш. Що се отнася до теб, Рут, непрекъснатите ти оплаквания станаха толкова досадни и уморителни напоследък, че честно казано, ми писна от тях. Те също вече няма да ме тормозят.

После тонът ѝ забележимо омекна.

— И все пак възмущението, което съм сигурна, че Сара изпитва, защото едностранно реших да я намеса в семейните си дела, виж, то ме засяга. Единственото, което мога да кажа по въпроса, е, че по време на познанството ни оцених вашето приятелство и прямия ви характер, Сара, и не мога да се сетя за никого другото, способен да понесе бремето, което имам намерение да стоваря на раменете ви.

Настъпи кратка пауза, по време на която тя се зачете в някакви записки, поставени на коленете ѝ. Сега, на фона на неодобрението на толкова много здравомислещи хора, на които Матилда бе вдъхвала неприязън, Сара намираще безкритичната си привързаност най-малкото за наивна. Очите на възрастната ѝ приятелка имаха

нехарактерен, жесток блясък. „Къде отиде хуморът й?“ — питаше се Сара.

— Искам да изясня веднъж завинаги, че Джоана не е дъщеря на Джеймс Гилеспи, а на моя чичо — Джералд Кавендиш. Той беше по-голям брат на баща ми и — тя затърси точната дума — тези наши взаимоотношения започнаха четири години след смъртта на майка ми, когато той покани баща ми и мен да живеем при него в Сидар Хаус. Баща ми нямаше свои пари, защото цялото семейно състояние се падаше на големия син. След смъртта на майка ми парите й се върнаха в нейното семейство, с изключение на малкото наследство на мое име, което му беше дадено под попечителство. Ако не беше поканата на Джералд да живеем заедно с него в Сидар Хаус, аз и баща ми щяхме да останем на улицата. В това отношение му бях благодарна. Във всички други отношения мразех и ненавиждах този човек.

Тя се усмихна хладно.

— Бях тринадесетгодишно дете, когато ме изнасили за пръв път.

Сара беше потресена не толкова от думите й, колкото от начина, по който ги произнесе. Това не беше онази Матилда, която тя познаваше. Защо говореше с такава брутална и хладна пресметливост?

— Той беше едно пияно чудовище, също като баща ми, и аз ги мразех и двамата. Освен че съсипваха себе си, те унищожиха в зародиш шансовете ми да създам някаква нормална връзка с друг човек. Не знаех дали баща ми е наясно какво върши Джералд, но дори и да е знаел, не се съмнявам, че би оставил нещата да си продължат по същия начин от страх брат му да не ни изгони от Сидар Хаус. Баща ми беше страшно мързелив човек — просеше от семейството на жена си, докато тя беше жива, а след смъртта й продължи да проси от брат си. Единственият път, когато го видях да работи, беше при кандидатирането му за изборите в Камарата на общините, но за него това беше само по-лесен начин да се добере до благородническа титла. Разбира се, щом го избраха, той отново стана това, което беше в действителност — достоен за презрение човек.

Тя отново замълча. Изразът на лицето й ясно показваше че бавно и с нежелание се връща към горчивите си спомени.

— Сексуалните издевателства на Джералд продължаваха вече дванадесет години, когато напълно отчаяна казах на баща си. Единственото смислено обяснение, че живеех в постоянен ужас и от

дватамата. Аз бях затворничка — във финансово и социално отношение, и бях приучена да вярвам, както повечето представители на моето поколение, че в семейството мъжът е пълновластен господар. Слава на Бога, че тези времена отминаха. Сега виждам, че властта принадлежи само на онези, които могат да внушат достатъчно респект, за да я упражняват, били те мъже или жени.

Тя спря, за да си поеме дъх.

— Баща ми, разбира се, обвини мен за случилото се. Нарече ме гнусна пачавра, но нямаше никакво намерение да предприеме нещо. Предпочете нещата да си останат постарому. Но като член на парламента той беше уязвим и в отчаянието си аз го заплаших, че ще пиша до ръководството на консервативната партия и до вестниците, за да им обясня какво представлява семейство Кавендиш в действителност. В резултат на това бе намерено компромисно решение — разреши ми да склуча брак с Джеймс Гилеспи, който проявяваше интерес към мен, а в замяна аз се съгласих да не разгласявам нищо. Това беше опит да започна живота си отново, макар че баща ми, може би от страх да не се отметна от думата си, настоя да се омъжа за Джеймс незабавно. Той му осигури място в Сметната палата и ни напъди да живеем в апартамент в Лондон.

Този път паузата беше по-дълга, защото Матилда, намествайки очилата си, обърна нова страница от записките си.

— За нещастие обаче аз бях вече бременна и когато Джоана се роди на петия месец от сватбата ни, Джеймс, който в никакъв случай не беше най-умният измежду мъжете, най-последно разбра, че бебето не може да е негово. После животът стана труден. Той не без основание изпитваше раздражение от нас двете и то често избиваше в насилие, когато беше пиян. Продължихме да живеем по този начин още единадесет месеца, докато за щастие Джеймс заяви, че си е осигурил работа в чужбина и ще отплава на другия ден без нас. Никога не съм съжалявала, че замина, нито пък съм проявявала и най-малък интерес какво е станало с него. Беше неприятна и неблагодарна работа да се занимаваш с Джеймс Гилеспи.

Арогантни и надменни, очите на възрастната жена се впериха в тях, но Сара остана с чувството за нещо недоизказано, което я накара да мисли, че Матилда не беше честна докрай.

— Ще бъде досадно да изреждам сега трудностите през месеците след заминаването му. Джоана имаше подобни проблеми, когато почина Стивън. Разликата беше в това, че баща ми отказа да ми помага — той междувременно беше получил благородническата си титла и беше изтекло доста време, така че заплахите ми да го компрометирам вече нямаха предишния ефект. Та той отказваше да ми помага, докато аз ти помагах, Джоана, без никога да получа някаква благодарност. Накрая, когато стана ясно, че изгонването ни от апартамента се превръща в реална заплаха, в отчаянието си писах на Джералд и поисках от него да даде издръжка на дъщеря си. Тогава той за пръв път чу за съществуването на Джоана — тя се усмихна иронично — и това го подтикна да извърши първата и единствена достойна постъпка в живота си — самоуби се с приспивателни. Жалко, че нямаше благоприличието да го стори по-рано — тук гласът ѝ изтъня от омерзение. — Заключение беше, че става дума за нещастен случай, но аз не мога да повярвам, че двете неща не са свързани, особено като се има предвид писмото до адвоката му, в което посочваше Джоана за единствен наследник на цялото си имущество.

Тя прелисти последната страница от записките си.

— Първо Джоана. Ти ме заплашваше, че ще огласиш всичко, ако откажа да напусна Сидар Хаус и не припиша цялото имущество на теб. Не знам кой те е подучил да търсиш писмото на баща си — тя се усмихна зловещо, — макар че имам някои предположения. Лошото за теб в случая е, че си съвсем неправилно осведомена за правата си. Налудничавото завещание на Джералд не може да промени установения от баща му ред на наследяване, според който имуществото трябва да отиде у най-възрастния наследник от мъжки пол, сиреч баща ми. Умирайки, Джералд просто прехвърли на брат си и на наследниците му цялото състояние на рода Кавендиш, за което несъмнено си е давал сметка. Моля те, не си въобразявай, че патетичното допълнение към завещанието му е било нещо повече от опит на един слабохарактерен мъж да изкупи волните и неволните си грехове. Може да е бил и достатъчно наивен, за да вярва, че баща ми ще зачете волята му, или пък да е мислел, че Бог ще е по-снизходителен, ако покаже желание да поправи злато, което е причинил приживе. И в двата случая е глупак. Както и да е, той има достатъчно разум да ми изпрати копие от това допълнение към

завещанието и като заплашвах, че ще отида с него в съда, за да оспоря реда на наследяване, го използвах, за да влияя на баща си. Затова той се съгласи да издържа теб и мен в Лондон, докато е жив, а след смъртта му аз да бъда единствен наследник. Както знаеш, умря след по-малко от две години и ние с теб се върнахме в Сидар Хаус.

Втречените й в обектива на камерата очи пронизваха невидимия събеседник.

— Не биваше да ме заплашваш, Джоана. Нямах право, докато аз имах всички основания да заплашвам баща си. Така или иначе, обезпечила съм те щедро, за да знам, че веднъж завинаги съм приключила с теб. Ако в момента, в който гледаш този запис, още не си ме дала под съд, настоятелно те съветвам да не си хабиш напразно парите. Повярвай ми, оставила съм ти повече от това, което законът някога би могъл да ти присъди.

Тя прочисти гърлото си.

— Сега Рут. Твоето държание след седемнадесетия ти рожден ден започна направо да ме ужасява. Не мога по никакъв начин да си го обясня или пък да го извиня. Винаги съм ти казвала, че когато умра, имението ще бъде твое. Имаш предвид Сидар Хаус, но ти си приела, без да съм ти дала никакъв повод, че останалото имущество и парите също ще бъдат твои. Съвсем погрешно предположение. Намерението ми винаги е било да завещая по-ценните неща и парите на Джоана, а къщата на теб. Давах си сметка, че майка ти няма желание да напуска Лондон, затова исках да ти предоставя възможността да избираш — или да продадеш къщата, или да останеш в нея. Сигурна съм обаче, че ще я продадеш, защото без част от имуществото тя ще загуби чара си за теб. Това, което остава, няма да ти стигне, защото си алчна като майка си. В заключение мога само да ти повторя вече казаното на Джоана: също съм те осигурила доста щедро и чувствам, че съм дала повече, отколкото е необходимо, за да се освободя от задълженията си към теб. Може да се дължи и на кръвосмешението, но си давам сметка, че никоя от вас не е способна на почтена мисъл или постъпка.

Очите й се присвиха зад очилата.

— Ето защо възнамерявам да оставя всичко, което притежавам, на доктор Сара Блейкни от Мил Хаус, Лонг Ъптън, окръг Дорсет, която, уверена съм, ще се възползва мъдро от това неочаквано

наследство. Ако някога изобщо съм била способна да изпитвам привързаност, то е било към нея.

Тук Матилда неочаквано се изкикоти.

— Не ми се сърдете, Сара. Аз или ще съм умряла, без да съм променила решението си, или вие няма да гледате това. Запомнете ме заради нашето приятелство, а не заради бремето, което току-що стоварих на плещите ви. Джоана и Рут ще ви мразят така, както мразеха и мен, и ще ви обвиняват в какви ли не гадости, точно както обвиняваха мен. Но „казана дума, хвърлен камък“, така че вземете всичко заедно с благословията ми и направете с него нещо смислено в моя памет.

Сбогом, скъпа!

„Нещастията никога не идва само.“ Боя се, че държанието на Рут става все по-маниакално, но не искам да се разправям с нея, защото ме е страх от това, което би могла да направи. като нищо е способна да посегне на досадната старица, която ѝ пречи на плановете. По очите ѝ виждам — ясно си дава сметка, че съм ѝ по-полезна мъртва, отколкото жива.

Правилно е казано: „Мъртвият плаща всички дългове.“

Ако знаех къде се губи по цял ден, вероятно бих могла да ѝ помогна, но тя лъже по този въпрос, както впрочем лъже за абсолютно всичко. Дали не е шизофрения? Точно е в подходящата възраст. Може пък училището да ѝ помогне следващия срок. Наистина не съм заслужила непрекъснатите ѝ сцени, нито упреците за неща, които никога не съм извършила. Бог вижда, че цялата тази история имаше само една жертва и това беше малката Матилда Кавендиш. Ще ми се да можех да си спомня това мило дете, но то вече е толкова отдалечено от мен, колкото и споменът за майка ми. Два забравени призрака — майка и дъщеря — непривлекателни, изоставени, озлочестени...

Благодаря на Бога за Сара. Тя ми помага да вярвам, че също като тъжния Шекспиров старец"... по-малко съм грешила, отколкото грешили са към мене!".

ПЕТ

Пол Дъган изключи телевизора и заговори в настъпилата тишина:

— Видеозаписът, разбира се, няма законна сила и затова ви споменах за последното писмено завещание на мисис Гилеспи.

Той бръкна в куфарчето си и извади сноп листове.

— Това са фотокопия, но единствено оригиналът е валиден пред Барклис Банк.

Той раздаде по едно копие на всяка от жените.

— Тъй като в случая се касае за интересите на мисис и мис Ласел — усмихна се той вежливо, — съветвам ги да се консултират с личните си адвокати, ако смятат да оспорват документа. Що се отнася до интересите на доктор Блейкни -адвокатът се обърна към Сара, — мистър Хепгуд и аз смятаме, че е наложително да обсъдим с нея подробностите колкото е възможно по-скоро. Предлагам ви да изберете вторник, сряда или четвъртък — и в трите случая преди обед. За предпочитане е да се срещнем в моя кабинет, но ако решите, че е необходимо, можем да дойдем при вас в Лонг Ъптън. Предполагам, разбирате, че изпълнителите в такъв случай са в правото си да бъдат овъзмездени за направените при изпълнението на завещанието разноски.

Той се усмихна окуражително на Сара, очаквайки отговор. Изглеждаше така, сякаш изобщо не забелязва как количеството ненавист в стаята нараства с всяка изминала секунда, подобно на ферментиращ малц.

Сара се опита да събере мислите си.

— Не мога ли и аз да кажа нещо по това?

— По кое, доктор Блейкни?

— Говоря за завещанието.

— Искате вероятно да попитате дали не можете да се откажете от това, което ви е завещано?

— Да.

— Има допълнително указание, което ще намерите на последната страница на документа.

Джоана и Рут започнаха припряно да прелистват своите копия.

— Ако по някаква причина вие сте в невъзможност да приемете завещаното ви имущество, мисис Гилеспи ни е дала инструкции да продадем всичко, което ѝ принадлежи, и да дарим приходите от продажбата на приюта за слабоумни старци в Сетън. Тя смята, че ако вие не искате или не можете да получите парите ѝ, по-добре ще бъде те да бъдат похарчени за идиоти.

Дъган се втренчи в Сара и тя си даде сметка, че той едва ли е толкова благодушен, колкото изглежда. Беше изчакал нейната забележка, за да засегне най-чувствителния въпрос.

— Вторник, сряда или четвъртък, доктор Блейкни? Държа да отбележа, че е много важно да се срещнем колкото може по-скоро. Става дума за бъдещето на мисис Ласел и дъщеря ѝ. Мисис Гилеспи е споменала единствено, че трябва да присъстват в Сидар Хаус при прочитането на завещанието, но не съществува текст, който да указва, че в качеството си на изпълнители сме длъжни да ги приканим незабавно да напуснат имението. Това беше причината и моля да не го смятате за обида — той дари с лъчезарна усмивка двете жени, — да бъде направен пълен предварителен опис на имуществото. Уверен съм, че последното нещо, което някой от нас би желал, е да възникне спор какво точно е имало в къщата по времето, когато е умряла мисис Гилеспи.

— Слушай, скапан съчинител такъв! — избухна Рут. — Какво, сега в кражба ли ни обвиняваш?

— Съвсем не, мис Ласел. Уверявам ви, това е стандартна процедура.

— Ще ми говори за нашето бъдеще! С какво? Как? Може би завещанието ни задължава и да съществуваме?

Тя пусна фаса си на персийския килим и бавно го угаси с тока на обувката си.

— Доколкото ми е известно, мис Ласел, остават ви още два срока в колежа, докато завършите средното си образование. До момента училищните такси са били плащани от баба ви, но в завещанието не са предвидени бъдещи разходи във връзка с вашето обучение. Дали ще

продължете да учите в Саутклиф или не, ще зависи единствено от доктор Блейкни.

Джоана вдигна глава.

— Или от мен — каза тя хладно. — Все пак съм й майка.

За момент стана тихо, после Рут се закикоти.

— Мили Боже, тя е напълно откачила! Нищо чудно, че баба не е искала да ти остави парите си. С какво възнамеряваш да платиш, скъпа майко? Знаеш, че вече никой няма да ти даде заем, а и не вярвам да си въобразяваш, че любимата ти цветарница може да осигури по четири хиляди на срок, нали?

Джоана презрително е усмихна и се обърна към Дъган.

— В случай че оспоря това завещание, нещата междуременно ще останат в сегашното си положение, нали? — тя погледна въпросително адвоката. — Имате ли право да дадете парите на доктор Блейкни, ако в същото време и аз претендирам за тях?

— Не — призна той, — но в такъв случай и двете няма да получите нищо. Нещата няма да останат същите, както вие си го представяте. Имението на майка ви ще бъде охранявано, докато съдът се произнесе по исконите на страните — той неопределено помръдна рамене. — Ще продължи с години.

— Значи при всички случаи аз и Рут губим всичко?

— Не непременно.

Джоана вдигна вежди с недоумение.

— Извинете, но не ви разбирам.

Рут скочи от мястото си, почти изтича до прозореца и оттам се разкрещя, обърната към майка си :

— Боже Господи, как може да си толкова тъпа? Той иска да ни каже, че ако бъдем много послушни и добрички, доктор Блейкни може да се почувства достатъчно виновна заради наследството и да склони да ни пусне някаква издръжка. Сецаш ли се? — тя хвърли кръвнишки поглед към Дъган. — Баба решава, че благородната задача да се направи нещо смислено с парите й не е по силите на семейство Кавендиш, и натоварва с нея домашния си лекар. — Устните й затрепераха. — Ужасна, гнусна шегичка! Тя ме беше предупредила: „Говори с доктор Блейкни. Тя ще знае какво е най-добре да се направи.“ Това не е честно! — Рут тропна с крак. Мръсна несправедливост!

— Вярно ли е, мистър Дъган? — обади се Джоана, без да промени замисленото си изречение.

— Само приблизително. Тълкуването на мисис Гилеспи за ролята на доктор Блейкни предполага тя да се разпореди за евентуално допълнително разпределение на наследството, свързано с вас и с дъщеря ви, но в същото време трябва да бъде ясно, че доктор Блейкни не е длъжна да постъпи по този начин. В завещанието няма нищо конкретно в този смисъл. Тя е свободна да разбира завещанието на майка ви както счете за добре и ако реши, че иска да направи нещо общественополезно в памет на мисис Гилеспи, например да построи клиника в селото, е в пълното си право да го стори.

Отново стана тихо. След като дълго беше изучавала шарките на килима, Сара вдигна очи и видя, че всички я гледат. В главата ѝ отекваха думите на Рут: „Ужасна, гнусна шегичка!“

— Четвъртък — въздъхна тя. — Ще Дойда в кабинета ви в четвъртък и вероятно ще доведе собствения си адвокат. Съжалявам, мистър Дъган.

— Горката доктор Блейкни! — подсмихна се Джоана. — Май вече започвате да разбирате каква безмилостна мръсница е била майка ми. От момента, в който наследи Джералд, тя сграбчи кесията на рода Кавендиш и не я изпусна в продължение на четиридесет години. През цялото това време бранеше богатството си със заплахи и шантажи.

По странно неподвижното ѝ лице премина сянка на съчувствие.

— И сега, като ви въвежда във владение на богатството си, тя ви определя за човека, който ще наследи тираничната ѝ власт. Диктаторът умря! — тя направи лек поклон към Сара. — Да живее диктаторът!

* * *

Сара стоеше до колата на Пол Дъган, докато той наместваше видеото в багажника.

— Полицията запозната ли е с този запис? — запита тя, когато адвокатът се изправи.

— Не още. Имам уговорка със сержант Купър след около половин час. Ще му предам копие от касетата.

— Защо не му я покажахте веднага? Матилда не ми звучеше като човек, който се готви да извърши самоубийство. „Ще съм умряла, без да променя решението си“... Нямаше да каже това, ако е смятала да се самоубива два дни по-късно.

— Съгласен съм.

Кръглото му като пълна луна лице грееше услужливо срещу нея и тя с мъка потисна раздражението си.

— Прекалено сте спокоен — отбеляза Сара язвително. — За ваше добро се надявам, че ще успеете да обясните на следователя Купър защо чак сега му показвате записа. За мен лично е непонятно. Матилда е мъртва от две седмици, полицаите търсят доказателства за убийство и са се оплели като патета в кълчища, а вие си мълчите!

— Вината не е моя, доктор Блейкни — отвърна вежливо адвокатът. — Виновна е филмовата къща, защото през тези две седмици чакахме да монтират надписите и звука. Мисис Гилеспи искаше за музикален фон Верди — той цъкна възхитено. — Избра си Deis Irae — Ден на гнева. Изключително подходящо, нали?

Дъган млъкна за момент в очакване на отговор, но Сара не беше настроена да любезничи.

— Както и да е. Тя искаше да прегледа записа, след като бъде готов, и те ѝ казаха да дойде след около месец. Когато им съобщихме, че вече е мъртва, бяха много объркани и си дадоха зор. Това придава още по-голяма тежест на вашето твърдение, че не е смятала да се самоубие. — Той кимна замислено. — Не присъствах при снимането и нямах понятие какво има на касетата. Доколкото ме засягаше професионално, знаех, че е послание до нейното семейство. Гледах записа за пръв път снощи и веднага се обадох на пазителите на реда.

Той погледна часовника си.

— А сега вече закъснявам. Значи ще се видим в четвъртък.

Сара наблюдаваше как колата му се отдалечава, а стомахът ѝ се гърчеше от ужасното чувство на безпомощност. Трябваше да се досети, да бъде поне малко подготвена. „Говори с доктор Блейкни. Тя ще знае какво е най-добре да се направи.“ Ами Джак? Той знае ли?

Изведнъж се почувства много уморена.

* * *

Когато сержант Купър пристигна този следобед, Сара Блейкни събираше с гребло листата по поляната. Той мина през тревата, застана пред нея и я загледа.

— Здравата работите — промърмори полицаят съчувствено.

— Да — тя опря греблото на едно дърво и пъкна ръце в джобовете на якето си. — По-добре да влезем. Навън е доста хладно.

— Не се тревожете за мен — отвърна той, — нямам нищо против да стоя навън и да си пуша.

Извади смачкан пакет „Силк Кът“, запали с видимо удоволствие и предпазливо подметна:

— Отвратителен навик. Ще ги оставя някой ден.

Сара учудено вдигна вежди.

— Интересно, защо пушачите непрекъснато са обладани от чувството за вина?

— Цигарите символизират недостатъците в характера ни — навъси се Купър. — Другите са могли да ги оставят или пренебрегнат, а ти не можеш. Но наистина не мога да разбера защо обществото ни третира като хора втора ръка. Досега не съм видял човек, който от препушване да пребие жена си или да премазва деца с колата си, но мога да ви цитирам стотици случаи, когато са го правили пияни хора. Искам да кажа, че алкохолът е много по-опасен наркотик от никотина.

Тя го поведе към една пейка.

— Някой ден мнозинството моралисти вероятно ще се съберат и несъмнено ще заклеймят и пиенето — поде темата Сара. — Изведнъж всички ще запращят от здраве, защото ще започнат да тичат, както са си със саката и панталоните, ще ядат растителна храна, ще пият сок от моркови, ще се пазят като от чума от всичко, което съдържа и най-малката заплаха за гореспоменатото безценно здраве.

Той засумтя неодобрително.

— Нима като лекар не бихте приветствали подобна възможност?

— Ще остана безработна.

Сара се облегна на пейката.

— Винаги съм имала проблеми с мнозинството моралисти. Не ги харесвам. Бих предпочела всеки ден да си имам работа със свободомислещи индивидуалисти, отколкото веднъж месечно с политически лоялната сган, която върви безропотно по предназначения й път, защото някой друг бил решил какво е приемливо за обществото.

— Затова ли харесвахте мисис Гилеспи?

— Вероятно.

— Разкажете ми за нея.

— Едва ли мога да добавя много към това, което съм ви казвала преди. Тя беше наистина най-необикновеният човек, когото някога съм познавала. Беше завършен циник, не изпитваше уважение към нищо и към никого. Не вярваше нито в Бога, нито във възмездието. Ненавиждаше хората изобщо и по-специално обитателите на Фонтуел. За Матилда всички — живи и умрели, стояха по-ниско от нея самата. Единственото изключение беше Шекспир. Тя смяташе, че той е гений.

— И вие я харесвахте?

Сара се засмя.

— Харесваше ми анархизмът в нея. Тя назоваваше неща, които повечето от нас не смеят и да помислят. Не мога да ви го обясня иначе. Винаги очаквах да я видя с нетърпение.

— Чувствата сигурно са били взаимни, иначе едва ли би ви оставила парите си.

Сара не отговори веднага.

— Нямах представа какво е намислила — каза тя след малко, като вдигна косата над челото си. — Дойде ми изневиделица. Чувството, че някой ме използва за свои цели, никак не ми харесва.

Купър утвърдително кимна.

— По думите на мистър Дъган мисис Гилеспи е инструктирала двамата изпълнители да действат в пълна тайна. — Той се вгледа в огънчето на цигарата си. — Неприятното обаче е, че не можем да бъдем сигурни дали самата тя не е казала на някого.

— Ако беше казала, може би още щеше да е жива — предположи Сара. — Разбира се, ако приемем, че е била убита.

— Имате предвид, че този, който я е убил, не е знаел, че вие сте наследницата, а е смятал, че са дъщерята или внучката?

— Нещо такова — кимна тя.

— Тогава трябва да е една от двете.

— Зависи от предходното завещание. Може да е била оставила нещо и на други хора. Колко са били убити заради много по-малко от онова, което са очаквали да получат Джоана и Рут.

— Значи трябва да приемем, че е била убита заради парите ѝ. И още, че сте я убили или вие, или някой материално зависим от вас.

— Съвсем вярно — отвърна спокойно тя.

— Вие ли я убихте, доктор Блейкни?

— Нямахте да го направя по този начин, сержант. Щях да разполагам с много време — тя тихо се засмя. Малко пресилено според полицая. — Не би се налагало да бързам. Нямам дългове, които да ме притискат, и в никакъв случай не бих си позволила с прибързаните си действия да свържа смъртта ѝ с промененото в моя полза завещание. — Сара пъхна длани между коленете си и се наведе напред. — Всичко щеше да изглежда напълно естествено. Когато става дума за извършване на идеалното престъпление, лекарите имат предимството, че са вътре в нещата. Период на продължително боледуване, последван от лека и очаквана смърт... Нищо толкова драматично и травмиращо като рязане на вени и използване на инквизиторски инструменти.

— Може би става дума за чудесен блъф — възрази благо полицаят. — Както казахте, кой ще заподозре лекар в извършването на нещо толкова глупаво само часове след като старата дама му е подарила седемстотин и петдесет хиляди лири?

Сара го погледна с нескрита уплаха.

— Седемстотин и петдесет хиляди? — повтори тя бавно. — Толкова ли е имала?

— Горедолу. По-скоро повече, сметнато дори по най-ниски цени. Кантората „Дъган“ оценява къщата и имуществото в нея на четиристотин хиляди, но, от друга страна, само часовниците са били застраховани за повече от сто хиляди, като при това за база на застраховката е използвана оценка с петгодишна давност. Не ми се мисли какво струват сега. Освен това има старинни мебели, нейните бижута и, разбира се, апартаментът на мисис Ласел в Лондон, плюс неустановен засега брой акции и ценни книжа. Вие сте богаташка, доктор Блейкни.

— О, Господи! — хвана се тя за главата. — Да не искате да кажете, че Джоана няма да запази дори апартамента си?

— Да. Той е част от имуществото на мисис Гилеспи. Ако старата жена е била разумна, би могла да прехвърли апартамента на дъщеря си на дялове всяка година, за да ѝ спести известна част от таксата на прехвърлянето или от наследствения данък. При сегашното положение ще се наложи да си поделите стойността на наследството с данъчните

власти — гласът му звучеше съчувствено. — Ще ви се наложи да решавате какво трябва да бъде продадено, за да платите данъка. Не ми се вярва да спечелите симпатиите на семейство Ласел.

— Вашето заключение може да спечели първа награда в годишната класация за „Меко казано“ — отвърна Сара мрачно. — Какво, по дяволите, е искала да направи Матилда?

— Повечето хора биха го приели като манна небесна.

— Включително и вие?

— Разбира се. Живея в съвсем обикновен дом, имам три големи деца, които ме ръсят за пари, където ме хванат, и освен това мечтая да се пенсионирам и да заведа жена си на дълго околосветско пътешествие. — Той огледа градината. — На ваше място обаче сигурно щях да мисля като вас. Не сте закъсали за пари и съвестта ще ви попречи да задържите наследството за себе си. Мисис Гилеспи е права, като казва, че е стоварила на раменете ви тежко бремене.

Тя се замисли над думите му.

— Означава ли това, че вече не сте убеден, че аз съм я убила?

— Може би — отвърна Купър с тона на човек, който истински се забавлява.

— Е, благодаря на Бога и за малките добрини! Това ме тревожеше.

— Материално свързаните с вас лица обаче са съвсем друго нещо. Те ще бъдат облагодетелствани от смъртта на мисис Гилеспи не по-малко от вас.

Тя изненадано го погледна.

— Но такива просто няма.

— Имате съпруг, доктор Блейкни, и аз твърдя, че той е материално обвързан с вас.

Тя побутна купчина листа с носа на високия си ботуш.

— Вече не. Разделихме се. Дори не знам къде се намира в момента.

Той извади бележника си и направи някаква справка.

— В такъв случай трябва да е станало съвсем наскоро. Според мисис Ласел той е присъствал на погребението преди два дни, след това отишъл до Сидар Хаус на чай, после към шест часа я е помолил да го докара обратно тук, което тя и направила.

Купър мълчаливо я погледна.

— И така, кога точно се разделихте?

— Отишъл си е по някое време тази нощ. На сутринта намерих бележка от него.

— Негова ли беше идеята или ваша?

— Моя. Казах му, че искам развод.

— Разбирам — замислено я погледна той. — Имаше ли някаква причина да изберете точно тази нощ, за да му го кажете?

— Бях потисната от погребението на Матилда. Непрекъснато си мислех за смисъла на живота и по-специално се питах каква ли е била целта на нейния живот. Изведнъж си дадох сметка, че и моят е също толкова безцелен — тя обърна глава и го погледна. — Вероятно ви звучи нелепо. В края на краищата аз съм лекар, а никой не отива да учи медицина, без да има някаква склонност към нея. Също като работата на полицаия. Захващаме се с тези професии, защото вярваме, че можем да променим нещо. — Сара се изсмя. — Колко самонадеяно! Предварително сме приели, че знаем какво трябва да се прави, но да си кажа честно, аз не съм убедена в това. Официално лекарите се борят за живота на хората, защото законът твърди, че така трябва да бъде, и надълго и нашироко говори за качеството на живота. Аз например премахвах болките на Матилда със сложни лекарствени комбинации, но качеството на живота ѝ беше ужасно не заради болките, а защото тя беше самотна, изпълнена с горчилка, често безпомощна и много нещастна. Сериозно се замислих за мен и съпруга си и установих, че и за нас може да се каже същото. И двамата бяхме също така самотни, и двамата бяхме изпълнени с горчилка, и двамата разстроени, и двамата нещастни. Затова предложих да се разведем и той си отиде — тя се усмихна цинично. — Виждате, че е съвсем просто.

Купър изпита съжаление към нея. Нещата не бяха толкова прости и тя му заприлича на човек, който е блъфирал на покер и е загубил.

— Той беше ли се срещал с мисис Ласел преди погребението?

— Доколкото знам, не. Щом аз не я познавам отпреди, не мога да си представя къде би могъл да я срещне той.

— Но е познавал мисис Гилеспи?

Тя се загледа към градината и не отговори веднага.

— Дори да е така, не е споделял с мен. Никога не е споменавал да са се срещали.

Интересът на Купър към отсъстващия Джак Блейкни все повече нарастваше.

— Защо тогава той беше на погребението?

— Защото го помолих. Мразя погребенията — обясни тя, — но винаги съм имала чувството, че съм длъжна да ходя на тях. Пълна детинщина е да обърнеш гръб на пациента си, когато умре. Джак беше така добър да ме подкрепи — неочаквано се разсмя. — Да ви кажа право, мисля, че той просто се харесва в черното си палто. Обича да изглежда демоничен.

Демоничен. Сержантът се замисли над думата. Дънкан Орлов беше споменал, че Матилда е харесвала Блейкни. Мисис Ласел го беше описала като „странен мъж, който почти нищо не казал и скоро помолил да го закарат до вкъщи“. Рут пък го намираше за „плашещ“. Викарият, от друга страна, се беше разпрострял надълго и нашироко, когато Купър го разпита за присъствалите на погребението. „Джак Блейкни? Художник, но май не е от много преуспелите, бедният. Ако не беше Сара, да е умрял от глад. На мен обаче ми харесва как рисува. Бих купил някое и друго платно от него, ако свали малко мерника. Но той си знае цената, или поне така твърди, и отказва да продава поевтино. Познавал ли е Матилда? Да, трябва да я е познавал. Един ден го видях да излиза от къщата ѝ със скицник под мишница. Тя сигурно е била прекрасен модел за неговия тип изкуство. Едва ли е могъл да ѝ устои.“

Купър реши да хване бика за рогата.

— Преподобният Матюс ми каза, че съпругът ви е рисувал портрет на мисис Гилеспи. Така че трябва я е познавал много добре — той запали нова цигара и я погледна през дима.

Дълго време Сара не каза нищо, заета да изучава внимателно една пасяща далече в полето крава.

— Имам желание да ви кажа, че повече няма да отговарям в отсъствието на адвокатата си — каза тя накрая, — и щях да го направя, ако нямах неприятното чувство, че ще погледнете подозрително на подобен отказ.

Той не отговори, но продължаваше да я гледа. Лицето му не изразяваше разбиране, а само търпелива увереност, че със или без адвокат тя ще отговори утвърдително. Сара въздъхна.

— Съвсем спокойно мога да да отрека за портрета. Всичко рисувано от него е в студиото и шансът е едно на милион да разпознаете този на Матилда. Джак не рисува лица. Той рисува характери. Необходимо е да разбирате цветовия му код, начина, по който използва динамиката на рисунъка и перспективата, за да разчетете това, което е изобразил.

— Но вие няма да отречете — предположи той.

— Само защото Джак не може, а пък аз не искам да лъжесвидетелствам — тя се усмихна и очите ѝ ентусиазирано заблестяха. — Тази картина е блестяща. Мисля, че е най-доброто нещо, което някога е правил. Намерих го вчера, малко преди да дойдете вие. — Сара направи кисела физиономия.- Досетих се, че такъв портрет съществува, заради нещо, което ми каза Рут. По нейните думи Джак бил споменал, че Матилда ме наричала своя малък Укротител — тя отново въздъхна, а той не би могъл да го научи от никого друго, освен от нея самата, защото аз никога не съм му го казвала.

— Мога ли да видя картината?

Тя не обърна внимание на въпроса му.

— Не може да я е убил той, сержант, поне не заради пари. Джак ненавижда материалната страна на живота. Той използва парите единствено като мерна единица на своя гений. Затова и никога нищо не продава. Оценява собственото си изкуство по-високо от това на който и да било друг художник. — Тя се усмихна, когато Купър се намръщи невярващо. — Като цяло има някакъв смисъл, но заедно с това е и възмутително заради огромната му самомнителност. Аргументите му са горе-долу такива: средният пролетарий е неспособен да разпознае гения, така че не се интересува от картини независимо от цената, която се иска за тях. Докато, от друга страна, ренесансовият тип човек може да разпознае гения и да плати щедро за творбите му. Следователно, ако сте гений, слагате си висока цена и чакате подходящия човек да дойде и да ви открие.

— Извинете ме за израза, доктор Блейкни, но всичко това е чиста пикня — сержантът изглеждаше сериозно ядосан. — Човешката самонадеяност явно няма граници. Някой друг да е казал, че мъжът ви е гениален?

— И за Ван Гог никой не е твърдял, че е гений, преди да умре. — „Защо ли — запита се Сара — самотнието на Джак винаги дразни хората? Дали защото в този несигурен свят неговата увереност им изглежда заплашителна?“

— Наистина няма никакво значение — продължи тя спокойно — какъв художник е Джак. Добър или лош — все едно. Аз по-скоро съм склонна да смятам, че е добър, но мнението ми е лично. Важното е, че той никога не би убил Матилда заради парите ѝ, дори да приемем, че е знаел за завещанието в моя полза, в което се съмнявам. Защо ще му казва на него, щом не е казала на мен?

— Освен ако не е очаквала, че ще се разведете с него и ще го изхвърлите на улицата.

— Едва ли. Това би означавало само, че ще използвам наследството сама, не сте ли съгласен? Как би могъл да сложи ръка на него, ако сме разведени? — „Ще настоявам за половината имущество.“ Тя отхвърлила тази мисъл. — Освен това преди две седмици, когато умря Матилда, то не е знаел, че искам да се разведе с него. И не би могъл — самата аз още не знаех.

Купър прие това с резерви.

— Тези неща не се случват неочаквано, доктор Блейкни. Той сигурно е усещал, че бракът ви преминава през труден период.

— Подценявате егоцентризма на Джак — отговори тя с горчива ирония. — Той е толкова зает да се вглежда в себе си, че не може да забележи другите, освен, разбира се, ако не ги рисува. Повярвайте ми, моето решение дойде неочаквано. поне за него.

Полицаят замислено дръпна от цигарата си.

— Смятате ли, че ще се върне?

— О, да. Искане да си събере картините и нищо друго.

— Добре. Някои от отпечатъците, които открихме в къщата, може да са негови. За нас е важно да се уверим в това и ги имаме предвид. Вашите също, разбира се. В сряда във Фонтуел ще дойде екип за дактилоскопична експертиза. Предполагам, че нямате възражения да дадете отпечатъци? Впоследствие ще бъдат унищожени.

Той изчака и явно прие мълчанието ѝ за съгласие.

— Вече казахте, че не знаете къде е съпругът ви, но все пак не се ли сещате за някого, с когото би могъл да се свърже?

— Единствено за моя адвокат. Той обеща да ми се обади тутакси, щом разбере нещо.

Сержантът пусна угарката във влажната трева и се изправи, като взе палтото си.

— Няма ли приятели, при които да отиде?

— Обадих се на всички, за които се сетих. Не се е свързвал с никого.

— Тогава може би ще бъдете така добра да ми запишете телефонния номер на вашия адвокат, докато поразгледам картината — той се подсмихна. — След всичко, което казахте, направо нямам търпение да проверя дали мога да схвана нещо от нея.

* * *

Начинът, по който следователят гледаше картината, доста я озадачи. След като дълго и съсредоточено беше изучавал платното, той ли попита дали Джак е рисувал неин портрет. Сара го донесе от гостната и го постави до този на Матилда. Накрая полицаят обобщи резултатите от мълчаливото си наблюдение.

— Да — каза той най-после, — напълно сте права. Никога не бих се сетил, че е портрет на Матилда Гилеспи, също както не бих отгатнал, че това пък е вашият портрет. Сега разбирам защо никой не го смята за гениален.

Сара сама се учуди на разочарованието, което изпита от думите му. Но какво очакваше? Той беше провинциален полицаи, а не човек от Ренесанса. Тя се усмихна подчертано вежливо — обичайният ѝ отговор на явно отрицателните мнения за творбите на Джак, и за кой ли път се запита защо се оказваше единствената, която изглежда можеше да ги оцени. Не беше резултата от любовно заслепение — дори в момента ставаше дума по-скоро за обратното — все пак за нея портретът на Матилда беше едно изключително и блестящо изпълнение. Джак беше наслойвал пласт след пласт, за да постигне дълбок и заедно с това прозирен златен цвят в центъра на платното. Разумът на Матилда — помисли си Сара, — който искреше иззад преливащите синьозелени тонове на жестокостта и сарказма. Около тях господстваше кафявото на отчаянието и ръждивочервеното, което в

палитрата на Джак представляваше гръбнакът и основният белег на личността. Тук то беше заключено във формата на Укротителя.

Тя вдигна рамене. В крайна сметка беше по-добре, че сержантът не мажеше да види всичко това.

— Както казах, той рисува личности, а не лица.

— Кога е рисувал вашата?

— Преди шест години.

— И променила ли се е вашата личност за шест години?

— Не бих казала. Личностите се променят много малко, сержант, ето защо Джак обича да рисува именно тях. Вие сте това, което сте. Щедрият човек си остава щедър. Насилникът си остава насилник. Можете да изгладите остриите ръбове и да шлифовате грапавата външност, но не ще промените сърцевината. Веднъж уловена на платното, личността може да бъде разпозната по всяко време.

Купър потри ръце и прие предизвикателството.

— Тогава хайде да видим дали мога да вникна в системата му. Във вашия портрет има много зелено, а най-изпъкващото ви качество е отзивчивостта, симпатията. Всъщност не — възрази си то й сам, — по-скоро емпатията, способността да влезеш в чувствата на другия, без да ги оценяваш или обсъждаш. И така, емпатия, честност и благородство — вие сте честна и благородна, иначе нямаш е да изпитвате такова разкъсващо чувство за вина заради наследството; искреност — много хора на ваше място биха излъгали за тази картина; изтънченост и чувствителност — той се обърна, за да я погледне. — Чувствителността за качество ли се брой или е по-скоро недостатък?

Тя се засмя.

— Чист недостатък, което ми напомня, че пропуснахте неприятната част от показаното в портрета. Джак вижда във всеки човек тъмната и светлата страна.

— Добре — той се вгледа в портрета й. — Вие сте много упорита и властна жена, която е достатъчно самоуверена, за да се противопостави открито на установеното мнение, иначе не бихте харесвали мисис Гилеспи. Оттук и изводът, че сте наивна, в противен случай вашите възгледи нямаше да са толкова различни от тези на другите. Склонна сте към прибързаност, иначе нямаше да съжалявате, че съпругът ви си е заминал. Това пък показва склонност да се привързвате към безнадеждни каузи, поради което може би сте станала

лекар и сте се привързала към старата злобарка на портрета до вашия. Добре ли се справям като за пролетарий?

Сара се засмя малко изненадана.

— Вижте, аз не съм ви мислила за такъв, когато го казвах. Джак щеше да е възхитен от вас. Ренесансовият човек в целия му блясък. Хубави са, нали?

— Колко иска за тях?

— Само веднъж е продавал платно. Беше портрет на една от любовниците му. Взе за него пет хиляди лири. Човекът, който го купи, беше дилър на Бонд Стрийт и каза, че Джак е най-завладяващият художник, когото някога е срещал. Вече бяхме повярвали, че и на нашата улица е изгряло слънце, когато три месеца по-късно бедният човек умра, и оттогава никой не прояви интерес.

— Това не е вярно. Преподобният Матюс ми каза, че веднага би купил картина, само да били малко по-евтини. Аз впрочем също. Някога правил ли е семеен портрет? Бих дал до две хиляди за мен и старото момиче, което ме съпровожда в живота. — Той се вгледа потблизо в портрета на Матилда. — Изглежда, че златистото жълто е хуморът, онази нейна черта, която донякъде изкупува останалите. Също като моята стара приятелка, когато понякога ѝ се случи да се усмихне. Тя сто на сто трябва да е в златножълто. Бих искал да го видя.

Зад тях се чу някакъв шум.

— А в какъв цвят се виждате вие самият? — запита любопитно Джак.

Сърцето на Сара подскочи, но Купър само го погледна замислено и след няколко секунди отговори:

— Ако приемем, че правилно съм изтълкувал тези картини, бих предположил, че ще е съчетание от нюанси на синьото и пурпурното — да се предаде трезвият скептицизъм, който е обща черта при жена ви и мисис Гилеспи; нюанси на зеленото, което, предполагам, представлява благоприличието и благородството на доктор Блейкни и тъй очебийно отсъства от портрета на мисис Гилеспи — той се усмихна. — И доста голямо количество черно.

— Защо черно?

— Защото все още вървя опипом в тъмното — пошегува се полицаят тромаво и извади служебната си карта от вътрешния джоб. — Сержант следовател Купър, сър, от Леърмаутската полиция.

Разследвам смъртта на мисис матилда гилеспи и Сидар Хаус, Фонтуел. Може би ще бъдете любезен да ми обясните защо ви е позирала с Укротителя на главата? Предвид начина, по който е умряла, това ми се струва изключително интересно.

Артритът е истински звяр. Колко уязвим може да направи той човека! Ако не бях толкова скептично настроена, бих казала, че Сара притежава дарбата да лекува, макар, откровено казано, да мисля, че всеки би могъл да го прави по-добре от оня стар глупак Хендри. Той беше мързелив и изобщо не се грижеше за поддържането на професионалното си ниво. Сара ми каза, че в лекуването на моята болест имало огромен напредък, за който той обаче явно не знаеше нищо. Направо ми се ще да го дам под съд, ако не заради себе си, поне заради Джоана. Повече от ясно е, че той е виновен за нейната медикаментозна зависимост.

Днес Сара ме попита как съм и аз ѝ отговорих със стих от „Крал Лир“: „Раста и процъфтявам; днес боговете на гадниците помагат.“ Тя разбра, че имам предвид себе си, засмя се съвсем естествено и каза: „Проклетия може би, Матилда, но в никакъв случай гадница. Има само едно истински гадно копеле и това е Джак.“ Аз я попитах какво е направил, за да заслужи такава титла. „Смята, че любовта ми му е гарантирана — отвърна тя, — и затова предлага своята на всяка, която е достатъчно луда, за да го ласкае.“

Колко объркано нещо са човешките отношения! Това не е Джак, когото аз познавам. Той бди над любовта си така ревниво, както и над изкуството си. Истината, струва ми се, е, че Сара гледа и на себе си, и на него през тъмни очила и не вижда добре нещата. Тя мисли, че той я пренебрегва само защото си е втълпила, че въздействието му върху жените може да бъде критерий, по който да съди за него. Неговите страсти я плашат, защото съществуват извън нейния контрол, и тя всъщност не е способна, макар че не го знае, да си даде сметка накъде точно насочва той тези свои страсти.

Аз обожавам този човек. Дава ми смелост „с проклетие да въстана срещу този живот, ако престане да бъде това, което трябва — опълчване срещу смъртта...“

ШЕСТ

Вайълит Орлов замряла неподвижно в кухнята си в Уинг Котидж и напрегнато се вслушваше в гласовете, долитащи от хола на Сидар Хаус. Като всеки подслушвач имаше виновно изражение и се разкъсваше между подтика да си тръгне и желанието да остане, а разликата беше, че не се страхуваше да я открият. Накрая любопитството победи. Тя взе от мивката една чаша, опря отвора в стената и притисна ухо към дъното. Гласовете изведнъж започнаха да се чуват по-ясно. Ако в този момент можеше да се погледне отстрани, Вайълит положително нямаше да се хареса. В начина, по който се беше навела, за да слуша, имаше нещо неприлично и същевременно страхливо, а на лицето ѝ беше застинало изражението на мъж, надничащ през прозореца на събличаща се жена — възбудено, похотливо, ухилено и очакващо.

— ...си мислиш, че не знам какво правиш в Лондон? Ти си долна курва и баба го знаеше. Ти надроби попарата, а сега си правиш скапаните сметчици да глътнеш всичко и да ме разкараш.

— Не смей да ми говориш с този тон! Имам достатъчно здрав разум и няма да се занимавам с тебе. Не давам пукната пара дали ще ходиш в университет или не.

— Ето това си ти — завист, завист, смърдяща ЗАВИСТ! Завиждаш, че аз мога да направя нещо, което ти не си могла.

— Пак те предупреждавам, Рут, не искам да слушам подобни думи от теб.

— Защо? Защото е истина, а истината боли? — гласът на момичето показваше, че плаче. — Защо не можеш поне от време на време да се държиш като майка? Баба ми беше много повече майка от теб. Единственото нещо, което винаги и в изобилие си ми давала, е било омраза. Да не би аз да съм искала да се родя? Кажи, де?...

— Това са детински приказки.

— Ти ме мразиш, защото баща ми ме е обичал!

— Я не изглупявай!

— Вярно е! Баба ми каза. Стивън все се навъртал около мен, наричал ме малко ангелче, а ти си изпадала в ярост и си вдигала скандали. Каза, че ако ти и Стивън сте се били развели, той е нямало да умре.

Гласът на Джоана беше леден.

— И ти, разбира се, ѝ повярва, защото това си искала да чуеш. Ти си абсолютно повторение на баба си, Рут. Когато тя умря, реших, че веднъж завинаги е дошъл краят на мъките ми, но виждам, че много съм се лъгала. Ти си наследила цялата ѝ отрова, до последната капчица.

— О, страхотно! Измъкваш се както винаги! Кога ще се научиш да се обръщаш с лице към проблемите, вместо да твърдиш, че ги няма? Баба веднага е казвала, че единственото нещо, което можеш да правиш отлично, да подмиташ нечистотиите под килима и след това да се правиш, че нищо не се е случило. За Бога — гласът ѝ премина в кръсък, — **ТИ НЕ ЧУ ЛИ СЛЕДОВАТЕЛЯ!** — Вероятно беше успяла да привлече вниманието на майка си, защото тонът ѝ отново се понижи. — Полицията смята, че баба е била убита. Какво очакваш да им кажа?

— Истината.

Рут диво се изсмя.

— Невероятно! Значи отивам и им казвам за какво си харчиш парите, така ли? Да им кажа, че баба и доктор Хендри те смятаха за толкова откачена, та се чудеха дали да не те пратят в лудницата? Исусе! — гласът и заглъхна. — Предполагам, че ако искам да бъда съвсем откровена, трябва да споделя и как си се опитала да ме убиеш. Или да си мълча, за да ни остане някаква скапана надежда, когато предявим насрещен иск за парите? Нали знаеш, че нямаш законно право да се възползваш от убийството на майка си?

След тези думи настъпи толкова продължителна тишина, че Вайълит Орлов започна да се пита дали не са се преместили в някоя друга част на къщата.

— Сега вече с теб е свършено, Рут. Без абсолютно никакви угризения ще съобщя, че си била тук в деня, когато умря баба ти. Не трябваше да ѝ крадеш обещанията, глупава малка кучко. И изобщо, като стана дума за това, къде са всички проклети нещцица, на които малките ти лепкави пръстенца не са могли да устоят? Ти я познаваше не по-зле

от мен. Наистина ли вярваш, че не е забелязвала? — гласът на Джоана беше дотам изпълнен със сарказъм, че напомняше вой. — Тя беше направила списък и го държеше в чекмеджето на нощното си шкафче. Ако не бях го намерила, вече щеше да си арестувана. Ти изобщо не можа да скриеш паниката си заради идиотското завещание, затова полицията лесно ще повярва, че щом си била достатъчно безразсъдна да крадеш от баба си, вероятно можеш да бъдеш и достатъчно откачена, за да я убиеш. Ето защо смятам, че е по-добре и двете да си затваряме устата, съгласна ли си?

Някаква врата се блъсна толкова силно, че Вайълит почувства вибрациите чак в кухнята.

* * *

Джак се беше настанил на своя стол, потриваше небръснатата си брада и от време на време поглеждаше накриво полицаия през притворени клепачи. Определението „демоничен“, помисли си Купър, наистина му подхожда. Беше мургав, с блестящи очи на ястребовото лице, но в изражението му имаше прекалено много весели нотки за един Дракула. Ако този човек беше дявол, значи имаше весели дяволи. Той напомняше на Купър за онези никога неразкайващи се ирландски рецидивисти, които беше арестувал безброй пъти в продължение на двадесет години. И при него го имаше онова изражение, което сякаш казваше: „Ако не ти харесвам, проблемът си е твой!“ От този тип хора лъхаше такава плашеща предизвикателност, че беше невъзможно да останат незабелязани. С неочаквано любопитство той се запита дали и очите на Матилда Гилеспи не са имали същото излъчване? Не беше го забелязал на видеозаписа, но камерите вечно лъжат. Ако не беше така, кой би търпял изобщо телевизията?

— Ще го направя! — каза Джак рязко.

Полицаят учудено сви вежди.

— Какво ще направите, мистър Блейкни?

— Ще нарисувам вас и жена ви за две хиляди лири, но ако кажете на някого колко сте платили, ще ви обеса на първия уличен фенер. — Той се протегна и раздвижи гръбните си мускули. — Мисълта ми е, че вашите две хиляди някой ден може да означават пет

хиляди за клиенти като Матилда. Сигурно определянето на цената според клиента в крайна сметка не е толкова лоша идея. Би трябвало цената на картината да е според джоба на модела, а не според моята спорна оценка на стойността ѝ — той повдигна вежди в сардонична гримаса. — Какво право имам аз да лишавам обедняващи свещеници и полицаи от достъпа им до изкуството? Съгласна си с мен, нали Сара?

Тя поклати глава с упрек.

— Защо винаги се стремиш да бъдеш противен?

— Човекът харесва как работя и аз му предлагам да субсидира един семеен портрет. В синьо, пурпурно, зелено и златисто. Какво обидно има в това? Бих го нарекъл по-скоро комплимент — той погледна Купър. Личеше, че се забавлява. — Пурпурното между другото представлява вашето либидо. Колкото е по-наситено, толкова по-разгонен сте, но не забравяйте, че това е начинът, по който аз ви виждам, а не както вие самият се виждате. Може да се окаже, че съм разбил илюзиите на жена ви, ако нарисувам вас в наситено пурпурно, а нея в бледовиолетово.

— Или обратното — подхвърли сержантът.

Очите на Джак блеснаха учудено.

— Точно така. Не украсявам работите си, за да се харесам на някого. Докато помните това, вероятно ще можем да поддържаме делови отношения.

— Предполагам, сър, че точно в момента се нуждаете от пари. Дали случайно вашите услуги не се заплащат предварително?

Усмивката на Джак приличаше повече на озъбване.

— Разбира се. При тази цена трудно можете да очаквате нещо друго.

— А какво ми гарантира, че портретът някога ще бъде завършен?

— Думата ми. Думата на човек с чест.

— Аз съм полицай, мистър Блейкни. Никога не съм имал нечия дума за нещо сериозно — не мога да си го позволя. — Той се обърна към Сара. — Вие сте искрена жена, докторе. Човек на честта ли е вашият мъж?

Тя погледна към Джак.

— това е много некоректен въпрос.

— На мен ми звучи коректно — обади се Джак. — Става дума за две хиляди лири. Само сержантът може да реши дали да ги плати.

Отговори му.

— Добре — кимна Сара, — ако ме питате възможно ли е да вземе парите и да изчезне, ще отговоря — не, това е невъзможно. Той ще нарисова вашата картина и ще го направи добре.

— Обаче... — подсказа Джак.

— Ти не си човек на честта. Ти си прекалено нехаен, егоистичен и невнимателен към другите. Не зачиташ ничие мнение, освен своето собствено, нелоялен си и си безчувствен. На практика — усмихна му се тя очарователно — ти си пълен боклук във всичко, което не е свързано с твоето рисуване.

Джак насочи пръст към полицая.

— И така, получавам ли поръчката, сержант, или вие просто използвахте податливостта на жена ми, за да я накарате да се раздрънка за мен?

Купър взе един стол и го предложи на Сара, но тя поклати отрицателно глава. С лека въздишка на облекчение следователят сам седна на него. Беше вече прекалено възрастен, за да стои прав, когато наоколо има място за сядане.

— Ще бъда честен с вас, сър. В момента не мога да ви поръчам нищо.

— Знаех си — отвърна Джак презрително. — Вие сте също като онзи хлъзгав жабок Матюс. — Той заимитира монотонния напевен уелски изговор на викария: — Харесвам работите ти Джак, нямат грешка, но аз съм беден човек, — както знаеш. — Джак плесна с юмрук в отворената длан на другата си ръка. — Тогава му предложих едно то по-ранните си платна за две хиляди и копелето се опита да се пазари с мен да сваля цената с някакви си три жалки стотака. Да се разплачеш! — изръмжа той. — Та нали изкарва повече само с няколко въшливи проповеди. — Втренчи се в сержанта. — Защо всички искате да получите нещо за нищо? Така никога няма да притежавате нещо истински ценно — той погледна към Сара. — Жена ми също, пак по тази причина. Освен това на вас ви плаща държавата, а аз трябва сам да се грижа за себе си.

На върха на езика на Купър беше забележката, че сам си е избрал пътя, който да следва, и че никой не го е карал насила да става художник. Въздържа се. Беше привеждал прекалено много подобни аргументи в спорове с децата си и нямаше желание да ги повтаря пред

непознати. Явно човекът го беше разбрал неправилно. Дори подозираше, че го е направил преднамерено.

— Не съм в състояние да ви поръчам нищо в момента, сър — каза той, като леко наблегна на думата, — защото сте имали отношения с жена, която може да е била убита. Да ви дам пари под каквото и да било предлог би означавало значително да навредя на шансовете ви пред съда, ако имате лошия късмет да попаднете там. Нещата ще бъдат съвсем различни, когато следствието приключи.

Думите на следователя сякаш развеселиха Джак.

— Ще изглежда съмнително, ако аз ви платя две хиляди. Обратното не е вярно. Вие предпазвате не мен, а себе си.

— Нима ще ме упрекнете за това? Може и да изглежда като неоправдан оптимизъм, но още не съм се отказала от мечтата си за повишение. А много се съмнявам дали началството ще ми хване вяра, че деловите ми отношения с човек, заподозрян в убийство, са били в интерес на работата. Бъдещето изглежда много по-розово, когато си инспектор.

Джак го погледна изненадано, после кръстоса ръце на гърдите си. Чувстваше, че по някакъв начин този закръглен, съвсем нетипичен следовател с приятна усмивка го е надхитрил.

— Какъв беше въпросът ви? Защо Матилда ми е позирала с Укротителя на главата? — Отново погледна портрета. — Защото твърдеше, че той изразява самата сърцевина на личността ѝ. Беше права. Предполагам, че най-краткият начин да бъде характеризирана е: била е малтретирана камо малка, като от един момент нататък прилаганото срещу нея насилие е започнало да действа и в двете посоки — той леко се усмихна. — Това вероятно е естественият ход на нещата. Насилието в детството ѝ я е направило неспособна да чувства или да проявява любов в по-зряла възраст и затова е тръгнала по единствения възможен път — самата тя се е превърнала в насилник. Символ на това едновременно активно и пасивно насилие е Укротителят. Слагали са го на нея, а тя е мъчила с него дъщеря си — той хвърли поглед към Сара. — Иронията е там, че същият този Укротител е бил и символ на любовта ѝ, или по-точно на онези редки, лишени от омраза моменти, които в живота на Матилда заместваха обичта. Тя наричаше Сара свой Укротител, което в нейната уста беше нежно обръщение. Твърдеше, че жена ми е единственият човек, който

е подходил към нея без предубеждение, и я е възприемал такава, каквата е — той се усмихна, доколкото можа добродушно. — Опитвах се да ѝ обясня, че това едва ли е нещо, което би трябвало да я радва, защото Сара може да има много недостатъци, но най-големият от тях според мен е наивната ѝ готовност да възприема всеки така, както той се вижда. Матилда обаче не даваше дума да се издума срещу любимката ѝ. Ето това е всичко, което знам по въпроса — завърши той простичко.

За себе си сержант Купър реши обаче, че Джак Блейкни е последният човек, когото би нарекъл простодушен или наивен. Той явно играеше тази роля по някакви известни само нему и едва ли безхитростни причини.

— Много ми помогнахте, сър. Аз не познавах лично мисис Гилеспи и затова държа да разбера що за човек е била. Смятате ли, че е от хората, които биха посегнали на живота си?

— Без никакво съмнение. Би могла да го направи дори с кухненския нож. Матилда изпитваше еднакво удоволствие, когато героят напуска сцената и когато се появява на нея. Може би дори повече ѝ харесваше първото. Ако можеше да ви види в този момент как си блъскаме главите над завещанието ѝ, би се поздравила сама с най-голямо удоволствие. Докато беше жива, злословеха за нея, защото беше наистина проклета, но то е нищо в сравнение с приказките, които се изприказваха по неин адрес след смъртта ѝ. Това също много би я зарадвало и ако можеше, не би пропуснала нито миг от забавлението.

Купър се обърна към Сара.

— Съгласна ли сте, доктор Блейкни?

— Има някаква странна логика наистина. Тя беше точно такава. — Сара се замисли за секунда-две. — Но не вярваше в задгробния живот, а само в „преобразуването на червеите“, което за нея означаваше, че всички сме канибали.

Сара забеляза изписаното по лицето на Купър отвращение и с удоволствие даде следния пример:

— Човекът умира и го изяждат червеите; птиците изяждат червеите; котките изяждат птиците и наторяват с изпражненията си растенията, някои от които ние ядем. Или всяко друго преобразуване, което си харесате — усмихна се тя отново. — Извинете, но виждането на Матилда за смъртта беше точно такава. Затова мисля, че не би

пропуснали последното си най-голямо излизане, забележете, не на, а от сцената. Вярвам, че би го удължила колкото е възможно, каквото и да ѝ струва, и докато напуска сцената, щеше да накара колкото може повече хора да се гърчат. Вземете например видеозаписа. Защо е искала да има музика и сценични ефекти, ако целта е била само да бъде показан след смъртта ѝ? Искала е да го гледа самата тя, а ако някой влезе неочаквано, докато гледа — толкова по-добре. Смятала е да го използва като тояга, с която да налага Джоана и Рут. Не съм ли права, Джек?

— Сигурно. Ти все излизаш права — каза той напълно сериозно. — За какъв видеозапис говорите?

Сара Беше забравила, че той не го е гледал.

— Посмъртното послание на Матилда към семейството ѝ — обясни тя. — Сигурна съм, че би ти харесало. Матилда приличаше на Крюела^[1] Девил от „Сто и един далматинци“. Фонът бяха черни завеси с бяла ивица по средата, носът ѝ приличаше на клюн, а устата — на порезна рана. Страхотен модел за теб — сети се за нещо и се намръщи. — Защо не си ми казал, че я познаваш?

— За да не ми пречиш.

— С какво?

— Все щеше да намериш начин. Нямаше да мога да работя, ако непрекъснато ми чуруликаш на ухото как точно я виждаш ти. — Той заговори с тънък гласец: — Но аз я харесвам, Джек! Тя наистина е много готина. Не е и наполовина толкова лоша, колкото разправят. Тя има добро сърце, Джек.

— Никога не говоря така — запротестира Сара.

— Трябва някой път да се чуеш отстрани. Помнеше тъмната страна у хората те плаши, предпочиташ да не я забелязваш.

— И какво лошо има в това?

Той вдигна рамене.

— Нищо, ако си съгласна с живот, лишен от страсти.

Тя го изгледа замислено.

— Ако страсти означава враждебност и противопоставяне, тогава — да, предпочитам живот без страсти. Не забравяй, че бях свидетел как се разпада бракът на родителите ми. Трудно ще ме накарат да мина по техния път.

Изведнъж очите на Джак блеснаха възбудено в пълен контраст с умореното му лице.

— Значи се плашиш от собствената си тъмна страна! Страх те е да запалиш огън, за да не стане пожар. Страх те е да нададеш вик на протест, за да не се разпадне паянтовият ти замък от карти. Ангеле мой, ще трябва още по-усърдно да се молиш за нежни ветрове и кротки бури, иначе някой ден може да откриеш, че си живяла в рая на глупаците.

Тя не отговори, в стаята настъпи тишина. И тримата изглеждаха отсъстващи, също като портретите, опрени на стените.

Купър беше застинал на стола си в почти хипнотична неподвижност. През ума му бавно премина мисълта, че Джак Блейкни е истинско чудовище. Нима разкъсваше всички по същия начин? „Вик на протест, от който ще се разпадне паянтовият ти замък от карти.“ Купър сдържаше този вик от години; вик на мъж, хванат в клопката на нравствеността и отговорността. Нима Джак не можеше да постъпи по същия начин?

Полицаят се изкашля.

— Мисис Гилеспи някога казвал ли ви е за намеренията си по отношение на завещанието?

До момента Джак подчертано внимателно бе наблюдавал Сара. Сега обърна очи към следователя.

— Съвсем бегло. Веднъж ме попита какво бих направил, ако притежавах нейните пари.

— Какво й отговорихте?

— Казах, че ще ги прахосам.

— Жена ви твърди, че ненавиждате материалната страна на живота.

— Съвсем правилно. Затова бих ги използвал, за да укрепя духа си.

— По какъв начин?

— Щях да потроша всичките пари за наркотици, алкохоли секс.

— Звучи ми доста материалистично. Какво духовно има в това да се отдадеш изцяло на сетивата си?

— Зависи на коя философска школа сте привърженик. Ако сте стоик като Сара, вашето духовно развитие задължително ще е свързано с чувството за дълг и отговорност. Ако сте епикуреец като мен —

макар да се съмнявам, че добрият стар Епикур би ме признал за негов последовател, — същото това духовно развитие преминава през удовлетворяването на желанията. — Веждите му се повдигнаха подигравателно. — За съжаление на нас, съвременните епикурейци, се гледа с много лошо око. Нали сте съгласен, че има нещо безкрайно жалко у мъж, който отказва да поеме своите отговорности, а вместо това предпочита да пие с пълна чаша от извора на удоволствията? — Той настойчиво гледаше Купър. — Така е, защото обществото е съставено от кротки улегнали овце, а няма нищо по-лесно от това да промиеш мозъка на една овца с рекламаджийска пропаганда. Жените може и да не вярват, че белотата на прането им е символ на тяхното преуспяване, но сто на сто са уверени, че кухните им трябва да бъдат стерилни, усмивките им — бели и блестящи, децата им — благовъзпитани, съпрузите — здраво бачкащи, а моралната им безупречност — очевидна и извън всякакво съмнение. С мъжете е просто: всичко, в което се стремят да ги убедят, е че имат топки и това е чудесно, но пък ги задължават да носят чисти сака, да се бръснат редовно, да имат най-малко трима приятели, никога да не се напиват и да умеят да говорят забавно в компания.

Зловещото му изражение неочаквано се разчупи и се превърна в добродушна усмивка.

— А моят проблем е, че някой ден мога да превъртя и да изнася шестнадесетгодишна девственица, ако прекалено бавно си облича ученическата престилка, след като ми е позирала.

„Господи — мислеше си Купър объркано, чувствайки тежкия поглед на другия върху наведената си глава, — нима този копелдак наистина може да чете така добре в душите на хората?“

За да прикрие притеснението си, той се престори, че пише нещо в бележника.

— Обяснихте ли всичко също така образно и на мисис Гилеспи, или се ограничихте с това, как бихте похарчили парите?

Джак изви глава към Сара, но тя се беше съсредоточила в портрета на Матилда и не отвърна на погледа му.

— Да ви кажа, тя не изглеждаше никак зле за възрастта си и затова, струва ми се, казах, че може да откача и да изнася някоя бабичка.

Тук Купър изведнъж разбра, че е много по-благовъзпитан, отколкото беше предполагал, защото за свое учудване се почувства засегнат от тази пълна липса на почтителност.

— Какво отговори тя?

Джак определено се забавляваше.

— Попита ме дали биха искал да я рисувам гола. Казах „да“ и тя си свали дрехите. Ако представлява интерес за вас, мога да ви кажа, че единственото облекло на Матилда, докато правех работните си скици, беше Укротителят — той се усмихваше, а настойчивите му наблюдателни очи търсеха очите на полицаия. — Това възбужда ли ви, сержант?

— Да — отговори Купър спокойно, — като показание. Да не би в това време случайно да се е намирала във ваната?

— Не. Беше си съвсем жива и лежеше на леглото в целия си блясък. — Джак стана и отиде до шкафа в ъгъла. — Изглеждаше страхотно, казвам го също като показание.

Той измъкна от най-долното чекмедже един скицник.

— Ето — Джак го хвърли през стаята и той изплющя в краката на полицаия, — моля, разгледайте. Всички са на Матилда — една от най-великите личности на нашето време.

Купър вдигна скицника и прелисти страниците. На тях наистина беше изобразена Матилда Гилеспи, гола на леглото, но много по-различна от трагичния труп във ваната или от злата стара вещица с жестоките стиснати устни от видеозаписа. Той остави скицника на пода до себе си.

— Спали ли сте с нея, мистър Блейкни?

— Не. Никога не е искала това от мен.

— Щяхте ли да го направите, ако беше поискала? — Купър вече беше задал въпроса, когато се запита дали е уместен. Изражението на Джак остана непроменено.

— Това има ли някаква връзка с вашето разследване?

— Да, защото ме интересува характерът ви, мистър Блейкни.

— А, ясно. И какво ще научите за моя характер, ако ви кажа, че бих приел предложението на една възрастна жена да спя с нея? Че съм перверзен? Или че съм невероятно жалостив?

Купър тихо се засмя.

— Бих казал, че трябва да си прегледате очите. Дори на тъмно мисис Гилеспи трудно може да мине за шестнадесетгодишна девственица. — Той извади цигарите от джоба си. — Може ли?

— Моля — Джак бутна с крак към него кошчето за хартиите.

Купър щракна със запалката.

— Мисис Гилеспи е оставила на жена ви седемстотин и петдесет хиляди лири. Знаехте ли това?

— Да.

Сержантът съвсем не очакваше такъв отговор.

— Значи мисис Гилеспи е споделила намеренията си с вас?

— Не — отговори Джак и отново се настани на стола си. — Току-що прекарах два приятни часа в Сидар Хаус — той спокойно погледна Сара. — Джоана и Рут се впуснаха в подробности, като изхождаха от заблуждението, че имам някакво влияние върху жена ми, поради което се постараха да бъдат колкото се може по-мили и очарователни.

Купър потърка брадата си и се запита защо Сара търпи всичко това. Този човек си играеше с нея като мързелив котарак, който игриво забива нокти в полуудушената мишка. Необяснимо беше не толкова внезапното ѝ решение да се разведе, колкото причините, поради които го беше понасяла така дълго. Дори да се приемаше, че е нормално да дразниш и предизвикваш брачния си партньор, все пак котката запазва интерес дотогава, докато и мишката играе играта. Купър обаче имаше странното чувство, че Джак е уверен — Сара няма да му направи това удоволствие.

— Не знаехте ли за наследството преди това?

— Не.

— Изненадан ли сте?

— Не.

— Често ли се случва пациенти на жена ви да ѝ завещават парите си?

— Доколкото знам, не — той се ухили към Сара. — И да са го правили, тя нямаше да ми каже.

— Но въпреки това не сте изненадан?

— Посочете ми някакво свястно основание, поради което трябва да съм изненадан. Ако ми бяхте казали, че е оставила парите си на полицейския благотворителен фонд или на движението Ню Ейдж,

изненадата ми и в двата случая нямаше да има граници. Но парите затова са били нейни, за да прави с тях каквото си иска, и браво на нея. Вижте, аз много се радвам, че точно жената — той нарочно наблегна на обидната дума — удари джакпота. Това напълно ме устройва, защото, да си призная, в момента малко съм го позакъсал.

Сара го измери от главата до петите с неприятен поглед.

— Господи, Джак, ако знаеш как се боря с желанието да ти забия един в самодоволната мутра!

— Я — измърмори той невярващо, — най-последно малко чувство.

Той стана, отиде до нея и разпери ръце в подканващ жест.

— Не се притеснявай, давай! Целият съм твой.

— Следващия път — процеди тя през зъби — ще ти нахлузя на главата портрета на Матилда. Ще бъде жалко, защото това е може би най-добрата ти работа досега.

Думите ѝ изглежда бяха приспали вниманието му и той не реагира, когато вместо обещания юмрук тя внезапно заби коляно в слабините му.

— ПО ДЯВОЛИТЕ, ЖЕНО, БОЛИ! — изрева Джак, сграбчи се между краката и се срина на стола. — Ставаше дума за чувства, а не за кастрация, глупачке!

Очите на Сара се присвиха.

— Целта беше да те заболи, кретен нещастен! Изобщо не си мисли, че някога ще пипнеш парите на Матилда. Сто на сто нямаше да отмъкнеш нищо и от мен, ако можех да ти попреча. Ще ми дели наполовина! Няма го майстора, драги! Ще продам всичко и ще подаря парите на някой дом за безстопанствени котки, само да не те гледам как си живееш живота за сметка на моето кърваво бачкане.

Той бръкна в джоба на дънките си и извади сгънат лист хартия.

— Договорът ми с Матилда. За тези пари говорех — обясни, като с едната ръка ѝ подаде листа, докато с другата предпазливо опипваше чатала си. — Старата откачалка взе, че хвърли топа, преди да е платила, затова мисля, че изпълнителите на завещанието ми дължат пет хиляди, а наследницата трябва да получи картината. Господи, Сара, лошо ми е! При сполучлив удар там действително се повръща. Струва ми се, че си ме повредила много сериозно.

Тя не му обърна внимание и се зачете в договора.

— Прилича на истински.

— И е истински. Кийт го състави.

— Изобщо не ми е споменава.

— Защо ще ти споменава? Тогава това изобщо не ти влизаше в работата. Исках просто да си прибера парите, а за мой късмет ще вземе да излезе, че договорът е невалиден, защото тя междуременно е умряла.

Сара подаде листа на Купър.

— Какво мислите? Ще бъде жалко, ако Джак се окаже прав. Това е втората му голяма продажба.

„Тя наистина желае доброто на това копеле — изненадано помисли Купър. — Многостранна двойка.“

Сержантът неопределено вдигна рамене.

— Не съм специалист, но все пак ми е ясно, че задълженията трябва да бъдат изплащани. Ако й бяхте доставили например килим, за който не е платила, и представите разписка, съдът вероятно би я уважил. Не виждам защо с една картина нещата да стоят по-различно, още повече че за модел е послужил съставителят на завещанието — не е нещо, което можете да продадете на когото и да е, нали? — Той погледна към платното. — Да не забравяме обаче, че навярно ще срещнете трудности да докажете, че това тук е мисис Гилеспи.

— Къде ще трябва да го доказвам? В съда ли?

— Вероятно.

Очите на Джак светнаха и той щракна с пръсти към следователя, за да си вземе листа.

— Разчитам на теб, Сара — каза, прибирайки сгънатия лист в джоба си.

— За какво?

— Да кажеш на изпълнителите да не плащат, естествено. Убеди ги, че не вярваш това да е Матилда. Процесът ми е нужен за реклама.

— Не бъди глупав. Аз знам, че това е Матилда. Ако договорът е законен, те ще трябва да платят.

Но Джак вече не я слушаше. Нахвърли боите, четките и бутилките с терпентин и ленено масло в една войнишка торба, после откачи портрета на Джоана Ласел от триножника.

— Трябва да тръгвам. Виж, не мога да взема останалите неща, защото все още не съм си намерил студио, но ще се опитам да си ги прибера до края на седмицата. Става ли? Сега доход само за някои

дрехи и завивки, защото ще трябва да спя в колата и ако взема всичко, ще ми бъде малко тесничко.

Той метна торбата на рамо, взе картината под мишница и се отправи към вратата.

— Момент, мистър Блейкни — Купър се изправи и прегради пътя му. — Все още не съм свършил с вас. Къде бяхте в нощта, когато умря мисис Гилеспи?

Джак погледна Сара.

— В Стратфорд — отговори той невъзмутимо, — с една актриса на име Сали Бенедикт.

Без да вдига очи, Купър близна върха на химическия си молив и надраска името в бележника.

— Къде мога да я намеря?

— В Кралския Шекспиров театър. Тя играе Жулиета в една от постановките.

— Благодаря ви. Сега, понеже сте важен свидетел по следствието, трябва да ви предупредя, че ако възнамерявате да спите в колата си, ще се наложи да се явявате ежедневно в полицейския участък. В противен случай ще бъда принуден да се разпоредя за задържането ви под стража. Нуждаем се също така от пръстовете ви отпечатъци, за да можем да ги отделим от другите, открити в Сидар Хаус. В сряда сутринта в сградата на кметството във Фонтуел ще дойде екип за дактилоскопична експертиза, но ако не можете да чакате заедно с другите, ще гледам да уредя да минете през участъка.

— Ще дойда.

— А междувременно къде смятате да пребивавате?

— Търсете мисис Джоана Ласел, Сидар Хаус, Фонтуел.

Той ритна вратата към хола и понечи да излезе. Явно многократно я беше отварял по този начин, съдейки по вдлъбнатините и драскотините върху боята.

— Джак! — извика го Сара.

Той се обърна и вдигна въпросително вежди.

Тя кимна към портрета на Матилда.

— Благодаря.

Преди вратата да се затвори зад него, той ѝ се усмихна с неочаквана топлина.

В студиото Сара и Купър се вслушваха в стъпките му по стълбите, докато отиваше да търси дрехите си.

— Той си живее по свои собствени закони, нали? — запита Купър, като дръпна замислено от цигарата си.

— Една от най-големите личности на нашето време — отвърна Сара, като нарочно повтори думите на Матилда. — С подобна личност обаче е невероятно трудно да се живее под един покрив.

— Убедих се — той се наведе и угаси фаса си в ръба на кошчето. — Но предполагам, че също така трудно е да се живее и без тази личност. След него остава нещо като вакуум.

Тя му обърна гръб и се загледа през прозореца. Разбира се, там нямаше нищо за гледане — навън беше вече тъмно, затова пък полицаят виждаше отражението ѝ в стъклото също като в огледало. Той съжали, че не си е затварял устата, но явно прямотата в отношенията на семейство Блейкни се беше оказала заразителна.

— Невинаги е такъв — обади се Сара. — Рядко му се случва да е толкова непоносим и не мога да реша за вас ли беше представлението или за мен.

Тя отново замълча, давайки си сметка, че е изрекла мислите си на глас.

— Заради вас, разбира се — каза Купър.

Чуха как пътната врата се отваря и отново се затваря.

— Защо „разбира се“?

— Защото аз не съм го наранил с нищо.

Отраженията им в стъклото кръстосаха погледи.

— Животът е много мръсна работа, нали, сержант?...

Финансовите изисквания на Джоана станаха непоносими. Тя твърди, че аз съм виновна, защото не може да си намери работа, аз съм виновна за празния ѝ живот, аз съм виновна, че е трябвало да се омъжи за Стивън, и пак аз съм виновна, че неочаквано се била сдобила с бебе, без да го е искала. Въздържах се да ѝ напомня, че можеше да не бърза да скача в леглото на еврейна и че противозачатъчните хапчета са изобретени много преди да се появи възможността тя да забременее. Изкуших се да направя нещо като списък на адските мъки, през които преминах самата аз: кръвосмесително сексуално насилие от страна на

чичо ми; брак с впиянчен извратен тип; втора бременност непосредствено след първата.; смелостта, която се изисква, за да изпълзиш от бездната на такова отчаяние, каквото тя дори не може да си представи. Разбира се, не го направих. Стигат ми и тревогите, които ми създава с ледената си неприязън към мен и Рут. Страх ме е да си помисля как би реагирала, ако отнякъде разбере, че Джералд ѝ е баща.

Тя ме нарича скъперница. Е, добре, може и да е права. Парите ми бяха добър приятел през целия живот и аз бдя над тях така ревниво, както други хора бдят над тайните си. Бог е свидетел, че използвах докрай всичките си зложби, хитрост и коварство, за да ги запазя и увелича. Бих свалила и саван от мъртвец, ако имаше джобове. По дяволите добрият тон! Не ние сме длъжни на децата си — те са ни длъжници. Единственото, което ме кара да съжалявам, че ще умра, е, че няма да мога да видя лицето на Сара, когато научи какво съм ѝ оставила. Това, сигурна съм, ще бъде много забавна гледка.

Старият Хауърд днес се позова на цитат от „Хамлет“: „...и ще спечелим само туй парче земя, което няма друго, освен едничко голото си име“. Разсмя ме — понякога този стар глупак е много забавен. Отговорих му с „Венецианският търговец“: „Този е добре платен, който е задоволен...“

[1] Cruel (англ.) — жесток, злобар. Бел. ред. ↑

СЕДЕМ

Вайълит Орлов откри съпруга си във всекидневната. Той седеше пред телевизора и гледаше ранните вечерни новини. Тя намали звука и закри екрана с ъгловатото си тяло.

— Гледам — обади се той с незлоблив укор.

Тя се направи, че не го е чула.

— Тези ужасни жени до нас пак си крещяха като метачки. Чувах всяка дума. Трябваше да послушаме консултанта при продажбата и да настояваме за двойно звукоизолиращо покритие на стените. Какво ще стане, ако продадат къщата на някои хипита или на семейство с малки деца? Те направо ще ни подлудят!

— Ще поживеем, ще видим — заключи Дънкан, като кръстоса заоблените си длани в скута. Не можеше да разбере защо стана така, че старостта, която на него донесе спокойствие и безметежност, беше докарала Вайълит до почти непрекъснати изблици на агресивно недоволство. Тази разлика го караше да се чувства виновен. Разбра, че е направил грешка, като я върна да живее толкова близо до Матилда. Беше като да поставиш маргаритка до орхидея и да започнеш да ги сравняваш.

— Понякога можеш да вбесиш човека — сопна му се тя. — Ако чакаме да видим какво ще стане, накрая ще е прекалено късно за каквото и да било. Смятам, че трябва да поискаме нещо да бъде направено, преди да продадат къщата.

— Забрави ли — припомни ѝ той меко, — че можахме да си позволим тази къща преди всичко защото нямаше звукоизолация и Матилда се съгласи да свали пет хиляди лири от цената, когато вещото лице ѝ посочи този недостатък? Нямаме никакво основание да искаме каквото и да било.

Но тя не беше дошла за това.

— Крещяха си като метачки — повтори Вайълит отново. — Сега полицията смята, че Матилда изглежда е била убита. И знаеш ли как Рут нарече майка си? Курва. Каза, че знае, че майка ѝ е курва в Лондон.

Даже се изрази още по-неприлично. Че Джоана била — гласът ѝ премина в шепот, докато устните оформяха думите с пресилено подчертана артикулация — шибана курва!

— Боже мой! — сепна се Дънкан, изтръгнат от унеса си.

— Точно така каза. А Матилда смятала, че Джоана е откачена, че се е опитвала да убие Рут и си харчи парите за нещо лошо, но най-страшното от всичко — Рут е била в къщата през нощта, когато умря Матилда, а преди това ѝ е откраднала обещаните. И — продължи, като специално подчерта думата, сякаш не беше казала вече десетина пъти „и“ — Рут е краля и други неща. Не са казали на полицията нищо за цялата тая работа. Мисля, че трябва да съобщим.

Дънкан вече показваше слаби признаци на тревога.

— Наистина ли мислиш, че това ни влиза в работата, скъпа? Все пак ние ще да продължим да живеем тук. Изобщо не искам повече неприятности. Искам спокойствие.

Това, което Дънкан наричаше спокойствие, мнозина биха нарекли апатия, но стършеловото гнездо, разбутано преди две седмици от писъците на Джени Спида, беше наистина нещо крайно обезпокоително.

Тя го измери със злобно присвити малки очички.

— Ти знаеш, че това си е чисто убийство, нали така? И знаеш кой го е извършил.

— Не говори глупости — посъветва я той с нарастваща тревога.

Вайълит ядосано тропна с крак.

— Защо непрекъснато се държиш с мен като с дете? Мислиш, че не знам ли? Знам от години, глупак такъв! Бедната Вайълит! Все на второ място. Винаги на второ. Какво ти каза тя, Дънкан? — очите ѝ се бяха превърнали в едва забележими цепки. — Тя ти е казала нещо. Знаем, че ти е казала.

— Пак си пила — констатира той хладно.

— Никога не си обвинявал Матилда, че пие, но тя беше съвършена. Дори пияна, си оставаше съвършена — тя леко залитна. — Отиваме ли да съобщим какво чух? Или да ида сама? Ако са я убили Джоана или Рут, нищо не им пречи да продължат. И не ме убеждавай, че не те интересува. Знаем, че те интересува.

Разбира се, че го интересуваше. Единствено към Вайълит изпитваше почти вцепняващо безразличие, но и то бе нарушено от

пълната липса на чувство за самосъхранение у нея.

— Не вярвам някой да е убил Матилда ей така, за удоволствие, той я погледна право в очите, — така че те съветвам да внимаваш много какво говориш и къде и как го казваш. Изобщо мисля, че ще е по-добре да оставиш нещата на мен. — Пресегна се покрай нея и увеличи звука на телевизора. — Дават прогнозата за времето — обясни мрачно, като ѝ кимна да се отмести. Какво ли значение имаше утрешното състояние на атмосферното налягане над Обединеното кралство за един дебел и отпуснат стар човек, който никога не се отлепваше от креслото си, ако имаше начин да не го прави!

* * *

Когато Рут отвори вратата на Джак, изражението на тъмните ѝ очи беше определено враждебно.

— Надявах се, че няма да се върнеш — заяви тя безцеремонно. — Майка ми винаги получава това, което иска.

Той широко се усмихна.

— Аз също.

— Жена ти знае ли, че си тук?

— Той мина покрай нея, влезе в хола, подпря на стената платното с портрета на Джоана и хвърли войнишката торба на пода.

— Теб какво те интересува?

Рут вдигна рамене.

— Тя държи парите. Всички ще загубим, ако ти и майка ми я настъпите по мазола. Трябва да си откачил.

На Джак взе да му става интересно.

— Ти да не би да очакваш, че ще лижа задника на Сара, за да можеш да живееш като принцеса до края на дните си? Няма да стане, сладурано. Единственият задник, който лижа, е моят собствен.

— Не ми викай „сладурано“! — озъби се тя.

— Тогава недей да ме мериш с твоя аршин — каза той с присвити очи. — И един добър съвет, Рут — научи се да бъдеш малко по-изискана. Няма по-лайняна гледка от жена, която нарочно се държи просташки.

Въпреки физическата си зрялост Рут беше все още дете — очите ѝ веднага се насълзиха.

— Мразя те!

Джак я изгледа заинтригуван, след това мина край нея и се запъти навътре в къщата да търси Джоана.

* * *

Никой не би казал, че Джоана не е изтънчена. Беше жена, белязана с уверена съдържаност в думи, облекло и дела. Седеше в слабо осветената гостна с разтворена в скута книга. Лицето ѝ беше неподвижно, косата ѝ — подобна на сребърен ореол под слабата светлина на настолната лампа. Светлите ѝ очи се насочиха към Джак, когато влезе, но тя не каза нищо, а само кимна с глава, което трябваше да мине за покана да седне. Той предпочете да остане на прага и да я наблюдава. Описваше я мислено с ледени думи. Кристална. Студена. Бляскаща. Статична.

— За какво мислите? — запита тя след неколкominутно мълчание.

— Мисля си, че Матилда беше права за вас.

— В какъв смисъл? — бледите ѝ очи си останаха безизразни.

— Казваше, че сте истинска загадка.

Тя се усмихна леко, но не отвърна.

— Да ви кажа, аз я харесвах — продължи Джак след малко.

— Естествено. Тя презираше жените, но гледаше с уважение на мъжете и се домогваше до тях.

„Има нещо вярно в това“ — помисли Джак.

— Тя доста харесваше и Сара — припомни той.

— Така ли смятате?

— Оставила ѝ е седемстотин и петдесет хиляди. Според мен това е сигурен знак, че я е харесвала.

Джоана опря глава на облегалката и го загледа със смущаващо пронизателен поглед.

— Сега разбирам, че сте познавали мама по-зле, отколкото предполагам. Тя никого не харесваше. Няма смисъл да ѝ приписвате разни общоприети мотиви. Гледала е на тези седемстотин и петдесет

хиляди като на нещо, което може да ѝ осигури власт, а не като на сантиментален подарък за човек, който е бил мил с нея за известно време. Майка ми изобщо не е възнамерявала това да бъде последното ѝ завещание. Цялото представление е било предназначено за Рут и за мен. Парите осигуряват власт именно чрез заплахата да бъдат отнети.

Джак замислено потри брадата си. Сара беше казала почти същото.

— Но защо е избрала Сара? Защо не ги е завещала на някой дом за безстопанствени кучета? Щеше да ѝ свърши същата работа.

— И аз се питах — тихо каза Джоана, загледана през прозореца. — Предполагам, че е възможно да е ненавиждала жена ви много повече, отколкото е ненавиждала мен. Нима си мислите, че Рут и аз щяхме да стоим безучастни и нямаше да предприемем нищо, ако бяхме видели записа, докато тя беше жива?

Говорейки Джоана ритмично прокарваше длан напред-назад по ръката си. Жестът беше невероятно чувствен, но тя изглежда изобщо не забелязваше, че го прави. Извърна глава и погледна отново Джак. Очите ѝ бяха странно неподвижни, а погледът — стъклен. — Жена ви щеше да изпадне в много трудно положение, ако знаехме, и майка ми със сигурност си е давала сметка за това.

— Какво щяхте да направите? — запита любопитно Джак.

Джоана се усмихна.

— Нищо особено. Жена ви щеше да изгуби всичките си пациенти най-много шест месеца след като се разбереше, че е убедила богатата пациентка да ѝ остави цялото си състояние. Тя впрочем и без това ще ги изгуби.

— Защо?

— Майка ми умря при странни обстоятелства, а жена ви е единственият човек, облагодетелстван от смъртта ѝ.

— Сара не е убила Матилда.

Този път Джоана се усмихна повече на себе си.

— Обяснете го на хората от Фонтуел — тя се изправи и приглади черната рокля върху плоския си корем. — готова съм — заяви тя.

Той я погледна недоумяващо.

— За какво сте готова?

— За секс — обясни Джоана простиичко. Нали за това си дошъл? Ще използваме стаята на майка ми. Искам да ме любиш точно както си

го правил с нея — странните ѝ очи го фиксираха. — Бъди сигурен, че с мен удоволствието ще бъде много по-голямо. Мама не обичаше секса, но предполагам, че в това и сам си се убедил. Никога не го е правила за удоволствие, а само за да спечели нещо. Отвращаваше я изгърбената поза на мъжете. Казваше, че ѝ приличали на кучета.

Джак беше очарован от сравнението.

— Ти, струва ми се, каза, че се е домогвала до мъжете.

Джоана се усмихна.

— Само защото знаеше как да ги използва.

* * *

Новината, че Матилда Гилеспи е оставила на доктор Блейкни седемстотин и петдесет хиляди лири, се разпространи из селото с бързината на горски пожар. Информацията изплува в събота късно сутринта, но откъде беше дошла първата искра, си остана загадка. Нямаше обаче никакво съмнение — Вайълит Орлов беше тази, която снесе интересната новина, че Джак Блейкни се е преместил в Сидар Хаус. Колата му беше престояла на алеята за паркиране през цялата петъчна нощ и изглежда щеше да си остане там за неопределено време. Езиците се развързаха.

* * *

Джейн Мариот се постара изражението ѝ да остане непроменено, когато Сара неочаквано се появи в сряда по обед.

— Не те очаквах — каза тя. — Не трябваше ли вече да си на път за Бийдинг?

— Ходих да ми вземат отпечатъци в кметството.

— Кафе?

— Предполагам, че вече си чула? Всички са чули.

Джейн включи чайника.

— За парите или за Джак?

Сара се засмя неохотно.

— Животът е по-лесен, когато знаеш всичко за себе си. Току-що прекарах един час на опашката пред кметството и успях да се наслушам на подмятания и намеци от хора, на които още преди години е трябвало да бъде поставена диагноза мозъчна смърт. Искаш ли да ти разкажа как изглежда ситуацията според тях? Джак е избягал от мене и е отишъл да живее с Джоана, защото като всички други е ужасен от факта, че съм използвала положението си на домашен лекар, за да накарам Матилда да забрави дълга към семейството си заради мен. И това се говори за оня Джак Блейкни, когото миналата седмица всички единодушно заклеймяваха, заедно е изоставил горката си съпруга.

— О, скъпа, съжалявам — каза Джейн.

— Следващото, което вероятно ще измислят, ще бъде, че съм убила дъртата вещица, преди да се отметне.

— По-добре го приеми — посъветва я Джейн сериозно. — Няма никакъв смисъл да си криеш главата в пясъка.

— Ти шегуваш ли се?

Джейн ѝ подаде чашата с кафето.

— Съвсем сериозна съм, скъпа. Тази сутрин посетителите обсъждаха нещата тук, в приемната. Представят ги приблизително така: никой от местните няма причина сега да мрази Матилда повече, отколкото миналата година, значи едва ли я е убил някой от тях. Следователно направил го е пришълец, а ти си единствената новодошла, която имаше достъп до нея, пък и с мотив. Съпругът ти, от страх за собствения си живот и за да предпази мисис Ласел, е отишъл при нея. Рут е в безопасност, понеже е на училище. И накрая, но не и на последно място, хората се питат защо Виктор Стърджис умря при не по-малко загадъчни обстоятелства.

— Слушай, ти май говориш сериозно?

— Боя се, че е така.

— Това значи ли, че ми приписват още едно убийство?

Джейн кимна.

— И как съм го направила? Вероятно съм го задушила със собствената му изкуствена челюст?

— Изглежда, че така мислят — очите на Джейн изведнъж се насълзиха, тя не издържа и избухна в луд смях. — Ох, скъпа, не е хубаво, не е хубаво да се смее. Достатъчно тъжно е, че бедният човечец сам си е глътнал ченето, но като си представя как се бориш с

деветдесет и три годишен старец, за да му натъпчеш изкуствените зъби в гърлото... — Тя млъкна за момент, за да изтрие сълзите си. — Не, няма смисъл да се говори за това. Светът е пълен с глупави и завистливи хора, Сара. Завиждат ти на късмета.

Сара се замисли върху думите ѝ. Безрезултатно.

— И ти ли мислиш, че съм късметлийка?

— Боже Господи, да! Това е като да печелиш на конни залагания.

— А какво би направила с парите, ако Матилда ги беше оставила на теб?

— Щях да замина на пътешествие. Да видя света, преди да е рухнал под тежестта на мръсотииите, с които го затрупваме.

— Това като че ли е най-голямата мечта на англичанина — сигурно защото живеем на остров. Всеки се стреми да избяга от него. — Тя разбърка кафето си с пръст и разсеяно отпи.

Джейн умираше от любопитство.

— Ами ти какво ще правиш с парите?

Сара се изтръгна от унеса си.

— Най-вероятно ще ги дам за някой свестен адвокат.

* * *

Тази вечер, на път за вкъщи, следовател Купър се отби в Мил Хаус. Сара му предложи чаша вино и той не отказа.

— Получихме писмо, в което става дума за вас — каза той, когато Сара му наля.

Тя му подаде чашата.

— От кого е?

— Няма подпис.

— И какво пише в него?

— Че сте убили старец на име Виктор Стърджис заради неговото орехово бюро.

На лицето ѝ се изписа искрена изненада.

— За бюрото е вярно — той ми го подари и то наистина е изключително красивовсиво. Даде ми го домакинката на старческия дом след смъртта му. Каза, че искал на всяка цена да го приема. Бях трогната — тя уморено поклати глава. — Пише ли как съм го убила?

— Видели са ви да го душите.

— Може и да изглежда глупаво, но в това твърдение има някакво основание. Опитах се да извадя зъбната протеза от гърлото му. Бедният дядо я беше глътнал, както си дремел в креслото. Бил е вече мъртъв, когато се опитах да му помогна. В бързината ми дойде идеята да пробвам дишане уста в уста, та дано успея някак да освободя дихателните пътища. Сега, когато нещата са вече минали, предполагам, отстрани наистина може да е изглеждало, че го душа.

Купър кимна. Той вече беше успял да провери целия случай.

— Получаваме доста писма за едно-друго и не всички се отнасят до вас — той извади от джоба си плик и ѝ го подаде. — Това е най-интересното. Погледнете го, да видим какво ще кажете.

— Трябва ли да го пипам? — запита тя колебливо. — Ами отпечатъците?

— Не са от значение. Писмото е интересно само по себе си. Който го е писал, е бил с ръкавици.

Тя извади листа от плика и го разгърна върху масата. Беше напечатано изцяло с главни букви:

„РУТ ЛАСЕЛ Е БИЛА В СИДАР ХАУС В ДЕНЯ, КОГАТО УМРЯ МИСИС ГИЛЕСПИ. ОТКРАДНАЛА Ъ Е ЕДНИ ОБЕЦИ. ДЖОАНА ЗНАЕ, ЧЕ ТЯ ГИ Е ВЗЕЛА. ДЖОАНА ЛАСЕЛ Е ПРОСТИТУТКА В ЛОНДОН. ПИТАЙТЕ Я ЗА КАКВО СИ ХАРЧИ ПАРИТЕ. ПИТАЙТЕ Я ЗАЩО СЕ Е ОПИТАЛА ДА УБИЕ ДЪЩЕРЯ СИ. ПИТАЙТЕ Я ЗАЩО МИСИС ГИЛЕСПИ Я Е СМЯТАЛА ЗА ЛУДА.“

Сара обърна плика и погледна печата на пощенската станция. Писмото беше изпратено от Леармаут.

— Поне не предполагате ли кой го е писал?

— Не.

— Това тук не може да е вярно. Самият вие казахте, че Рут е била под зоркия поглед на училищните възпитателки.

Той я изгледа любопитно.

— Същевременно ви казах и че не отдавам голямо значение на алибитата. Ако младата дама е решила да се измъкне, не виждам как биха могли да ѝ попречат.

— Но Саутклиф е на тридесет мили оттук — възрази Сара. — Не би могла да стигне без кола.

Следователят смени тактиката.

— А как ще коментирате твърдението, че Джоана била луда? Мисис Гилеспи споменавала ли ви е някога нещо подобно?

Сара се замисли за момент.

— Лудост е твърде относителен термин, лишен от смисъл извън контекста.

Той невъзмутимо се върна на въпроса си.

— Не ми казахте дали ви е споменавала нещо в този смисъл.

Тя не отговори.

— Хайде, доктор Блейкни. Ласел не ви е пациентка и няма да издадете лекарска тайна. Освен това знаете, че тя в момента съвсем не е настроена да ви спестява каквото и да било. Според нея вие сте тази, която е убила старата дама, за да не успее да промени завещанието си, и мога да ви уверя, че мисис Ласел определено е склонна да споделя съмненията си публично.

Сара му напомни за чашата, като я посочи с пръст.

— Единственото, което Матилда е споменавала във връзка с това, беше, че дъщеря ѝ е неуравновесена. Смяташе, че причината не е в Джоана, а в несъвместимостта между гените на родителите. Казах ѝ, че говори глупости, но тогава не знаех, че бащата на Джоана е чичо на Матилда. Допускам, че е повлияна от въздействието на рецесивните гени, но тъй като не сме в състояние да проследим нещата по-назад във времето, нищо не мога да кажа със сигурност.

— С други думи кръвосмешение?

Сара неохотно кимна.

— Възможно е.

— Харесвате ли мисис Ласел?

— Та аз едва я познавам.

— Въпреки това съпругът ви изглежда добре се разбира с нея.

— Сержант, това е непочтено от ваша страна.

— Направо не мога да разбера защо толкова се стараете да я защитавате. Тя ви мрази до дъното на душата си.

— Не можете да я упрекнете за това — тя подпря брадичката си с ръка. — Как бихте се чувствали, ако в рамките само на две седмици откриете, че сте продукт на кръвосмесителна връзка, че баща ви е починал от свръхдоза приспивателни, майка ви е умряла по ужасен начин, като и при двамата съществува съмнение за убийство, а като

връх на всичко материалната осигуреност, която е била последната ви надежда, е направо изтръгната от ръцете ви и дадена на първия срещнат? При тези обстоятелства намирам, че Джоана се държи учудващо добре с мен.

Купър отпи от чашата си.

— Да знаете нещо за това, че била проститутка?

— Не.

— Или за какво си харчи парите?

— Не.

— Нищо ли не ви хрумва?

— Тези неща изобщо не ме засягат. Защо не попитате нея?

— Опитах. Каза ми да си гледам работата.

Сара кимна одобрително.

— И аз трябваше да направя същото.

Той я погледна в очите.

— Досега никой ли не ви е казвал, доктор Блейкни, че сте толкова добра, та чак не е за вярване? — в думите му се долавяше оттенък на сарказъм.

Тя издържа погледа му, но не каза нищо.

— Жени във вашето положение влизат в къщите на съперничките си направо с колата или пък обработват мебелите им с електрическа резачка. В най-добрия случай усещат много, много силно раздражение. Защо вие не сте такава?

— Защото съм прекалено заета да крепя пясъчния си замък — отговори Сара тихо, сякаш му доверяваше важна тайна. — Защо не пийнете още малко вино? — Тя напълни чашата си, след това и неговата. — Никак не е лошо. Австралийски Шираз, при това неочаквано евтино.

Купър все повече се убеждаваше, че от двете жени Джоана Ласел беше по-лесно разгадаемата.

— Смятате ли, че с мисис Гилеспи бяхте приятелки?

— Разбира се.

— Защо да се разбира?

— Смятам за приятели всички, които познавам добре.

— Включително мисис Ласел?

— Не. С нея съм се срещала само два пъти.

— Не звучите много убедително.

Тя се усмихна търпеливо.

— Към нея изпитвам нормална човешка симпатия, сержант, също като към Рут и Джак. Знам защо ме питате — никой от нас четиримата не ви устройва. Джоана и Рут може да са го направили само ако не са знаели, че завещанието е променено. Джак или аз може да сме го извършили само ако сме знаели. При това положение все пак най-подходяща за ролята на извършител е Джоана и това е причината да продължавате да ме разпитвате за нея. Предполагам, че подробно сте проучили кога за пръв път е разбрала кой е баща ѝ, и вероятно знаете, че е заплашвала майка си с разгласяването на този факт? — Тя го погледна въпросително и той кимна. — В момента допускате, че като е чула това, Матилда е променила намеренията си за завещанието и на заплахата е отвърнала също със заплахата от сорта на „тогава съвсем нищо няма да получиш“. В отчаянието си Джоана натъпква майка си с приспивателни и срязва вените на старата дама, без да знае, че Матилда вече е успяла да промени завещанието.

— Какво ви кара да мислите, че този сценарий не ме устройва?

— Нали казахте, че през въпросната нощ Джоана била в Лондон.

— Алибито ѝ е много крехко — вдигна той рамене. — Концертът е свършил в девет и половина, което означава, че е имала предостатъчно време да дойде тук с колата и да извърши убийството. Съдебният лекар определя времето на смъртта някъде между девет преди полунощ в събота и три след полунощ на следващия ден.

— На кой период отдава предпочитание?

— Преди полунощ — призна Купър.

— В такъв случай защитникът ѝ съвсем лесно ще направи вашите предположения на пух и прах. Освен това Матилда никога не си губеше времето с преструвки. Тя веднага би казала на Джоана, че е променила завещанието.

— Може мисис Ласел да не ѝ е повярвала.

Сара отхвърли предположението му с усмивка.

— Щом говорим за Джоана, това няма никакво значение. Тя се е готвила да използва писмото на баща си, за да оспори правата на майка си над имуществото. Ако Джоана докажеше, че майка ѝ няма права върху имуществото, изобщо нямаше да има значение на кого Матилда е оставила парите.

— Може да не е била убита за пари. Вие например все още се питате какво означава Укротителят върху главата ѝ. Може мисис Ласел да си е отмъщавала.

Сара не се съгласи с това.

— Виждала се е с майка си извънредно рядко. Матилда веднъж спомена, че за последната една година дъщеря ѝ я е посетила само един път. Какъв трябва да е бил според вас този гняв, който да бъде поддържан в кипящо състояние през толкова продължителен хладен период?

— Не е напълно невъзможно, ако мисис Ласел е наистина неуравновесена — отбеляза Купър.

— Матилда не е била убита в пристъп на гняв — търпеливо обясни Сара. — Било е извършено много педантично, всичко е изпитано до подробности, включително и цветята. Вие ме убеждавахте, че било трудно подреждането им да се възпроизведе без чужда помощ.

Сержантът изпразни чашата си и стана.

— Мисис Ласел работи почасово при един лондонски цветар. Специализирала се е в булчински букети и венци. Не вярвам десетина маргаритки и няколко стръка коприва да представляват трудност за нея.

Той се запъти към вратата.

— Лека нощ, доктор Блейкни. Не ме изпращайте, сам ще намеря пътя.

Докато слушаше как стъпките му отекуват в хола, Сара безцелно беше вперила очи в чашата си. Щеше ѝ се да изкрещи, но не смееше да го направи. Пясъчният ѝ замък никога не ѝ беше изглеждал толкова крехък и нестабилен.

* * *

Във всяко движение на Джоана имаше съзнателно вложен еротизъм и Джак реши, че и преди това е позирала, най-вероятно за фотографии. За пари или за собствено удоволствие? По-скоро за второто, реши той. Невероятната ѝ суетност беше очевидна.

Лежеше в леглото на Матилда, в спалнята на Матилда и без да подозира, имитираше позата на майка си сред струпаните възглавници. Точно заради това контрастът още повече се подсилваше. Сексуалното излъчване на Матилда беше благородно, спокойно и разбираемо, най-вече защото тя просто не се интересуваше от него; сексуалността на Джоана беше механична, натрапчива, досадна — тя изглежда смяташе, че един и същ визуален стимул може да възбуди всички мъже, по един и същ начин и във всяка ситуация. Джак не можеше да разбере дали тя се държи така от неуважение към него или от презрение към мъжете изобщо.

— Жена ти да не би да е срамежлива? — запита Джоана без повод, след като дълго време бяха мълчали, докато той скицираше.

— Защо питаш?

— Защото виждам, че те шокирам.

Той се усмихна опрощаващо.

— Сара има много отворено и здраво отношение към секса, а поведението ти ни най-малко не ме шокира — то ме обижда, защото виждам, че ме слагаш в числото на мъжете, които се разтреперват от две-три евтини порнографски пози.

Тя зарея поглед някъде встрани от него и за миг замря, вгълбена в себе си. Светлите ѝ очи бяха празни.

— Тогава кажи с какво те стимулира Сара — попита тя след малко.

— Сара се интересува какво се опитвам да постигна в работата си — обясни той, без да промени изражението на лицето си. — Това ми действа стимулиращо.

— Не ме разбра. Питам те за секса.

— Това ли било? — запита Джак, сякаш едва сега се досещаше. — Значи сме мислили за различни неща. Аз говорех за любов.

— Колко мило и трогателно! Та ти би трябвало да я мразиш, Джак. Сигурно си е намерила някой друг, щом те е изритала така набързо.

— Омразата е прекалено обременяваща — обясни той кротко. — Прониква навсякъде, запълва всичко и не оставя място за нищо друго.

С лениво, но точно движение Джак откъсна и хвърли към нея лист от скичника, а после го проследи как бавно каца на леглото.

— Погледни — подкани я той. — Ако те интересува, това е целият резултат от наблюденията ми за трите сеанса, които сме имали. Един вид работни впечатления.

С подчертана липса на любопитство /той знаеше, че повечето жени не биха сдържали нетърпението си/ тя се пресегна, взе листа и бавно го огледа от двете страни.

— Листът е празен.

— Рисувам, което виждам.

— Шегата ти е безвкусна.

— Да — съгласи се той, — но ти наистина не ми предложи абсолютно нищо. — Подаде ѝ скицника. — Аз не се занимавам с рисуване на хубавички голи тела, а това е единственото, което ми предлагаш, ако изключим отегчителното пародиране с комплекса на Електра. По-точно полукомплекс на Електра, защото при теб не съществува привързаност към бащата, а само неизкоренима омраза към майката. Откакто съм тук, не си говорила за нищо друго. Все едно, че дъщеря ти изобщо не съществува — не си споменала горкото дете нито веднъж, от момента, когато замина на училище.

Тя стана от леглото, нахлузи роклята си и отиде до прозореца.

— Нищо не си разбрал.

— О, напротив, разбрах — отвърна ѝ той. — Не се опитвай да ядеш мед в компания на мечка, Джоана.

Тя го погледна учудено.

— Какво искаш да кажеш?

— Това, че си най-самолюбивият човек, когото съм виждал, а кълна се в Бога, точно тях ги разпознавам безпогрешно. Можеш да убедиш целия свят, че Матилда е била несправедлива с теб, но мен не можеш да излъжеш. Ти цял живот си я смукала като пиявица — той обвинително я посочи с пръст, — макар да не си си давала сметка защо тя е търпяла това.

Джоана мълчеше.

— Нека се опитам да скицирам нещата: детството ти е било безкраен низ от истерични сцени, които Матилда се е опитвала да овладее с Укротителя. Прав ли съм? — Той направи пауза. — И какво си решила ти тогава? Вероятно си била вече достатъчно изобретателна, за да измислиш начин да ѝ попречиш да го използва.

— Изпитвах ужас от това скотско нещо — от гласа ѝ лъхаше студ. — Получавах гърчове всеки път, когато го видех в ръцете ѝ.

— Проста работа — смигна той съучастнически. — И аз като дете много добре симулирах спазми, когато ми изнасяше. На колко години беше, когато започна с тоя номер?

Стъкленият ѝ поглед не се промени, но все пак му се стори, че усеща дълбоко Озараждащата се в нея тревога.

— Единствено когато ми слагаше Укротителя на главата, тя показваше някаква нежност към мен. Прегръщаше ме и долепяше буза до железните решетки: „Горкичката ми — казваше, — мама го прави заради Джоана.“ — Тя отново се обърна към прозореца. — Мразех тези моменти. Караше ме да чувствавам, че ме обича само когато изглеждам ужасно унижена. — Замисли се за момент. — Но за едно нещо си прав — едва когато разбрах, че Джералд ми е баща, ми стана ясно защо майка ми се страхува от мен. Тя просто си е мислела, че съм луда. Никога не бих се сетила сама.

— А никога ли не си я питала от какво се страхува?

— Нямах да ми зададеш този въпрос, ако си познавал добре майка ми. — Дъхът ѝ образуваше петно върху стъклото на прозореца. — В живота ѝ имаше толкова много тайни, че бързо свикнах за нищо да не питам. Когато отидох в колежа, ми се наложи да си измислям биография, защото не знаех почти нищо за себе си. — Тя изтри запотеното стъкло и се обърна към стаята. — Свърши ли вече, защото имам и друга работа?

Той се опита да прецени колко време ще успее да я задържи, преди нуждата от наркотик да я накара да се втурне към банята. Беше много по-интересна по време на кризата, предизвикана от въздържанието, отколкото след поемане на дозата.

— В Саутклиф ли беше? — попита Джак. — В същото училище, в което сега е Рут?

Тя се изсмя.

— Какви ги приказваш? Мама съвсем не беше толкова щедра по онова време. Изпрати ме в евтино девическо училище, за да ме подготвят за влизане в обществото. Там никой нямаше намерение да ни образова — целта беше да се подготви качествен добитък за скотобойната. Майка ми се беше амбицирала да ме омъжи за човек с титла. Може би — тя се усмихна злобно — защото се надяваше, че

един наследствен аристократ ще бъде достатъчно обременен наследствено, за да не забележи моята невменяемост. — Погледна към вратата. — Тя похарчи за обучението на Рут много повече, отколкото за мен през целия ми досегашен живот, и го направи не от обич към Рут, ако щеш ми вярвай — усмихна се тя криво. — Даде тези пари, за да изтрие еврейското ѝ петно, резултат от моята невинна faux pas^[1] със Стивън.

Сара Блейкни ми каза, че мъжът ѝ е художник. Рисувал личности. Предполагах, че се занимава с нещо подобно. Нещо, което и аз самата бих избрала — живопис или литература. „Слушах много за вашите картини. Лице ви дава Господ, а вий рисувате си друго.“ Сякаш е казано точно за Сара. Тя се възприема като прям и открит човек с установени и здрави възгледи; няма скрити противоречия, няма съмнения. В действителност доста често е неуверена и колеблива. Определено не обича противоречията, предпочита да се съгласи, вместо да се противопостави, и винаги, когато е възможно, бива повече от услужлива. Попитах я от какво толкова се страхува и тя ми отговори: „Учили са ме да бъда любезна и стговорчива, защото такава била съдбата на жените. Родителите не искат да им се мотаят из къщите стари моми и затова учат дъщерите си да казват «да» на всичко, с изключение на секса.“

Ако е така, нещата изобщо не са се променили от мое време насам...

[1] Погрешна стъпка (фр.). Бел. пр. ↑

ОСЕМ

Сара чакаше пред входната врата на Барклис Банк на Хилс Стрийт, когато Кийт Смолет пристигна. Беше вдигнала яката на палтото си и изглеждаше бледа и уморена на сивата ноемврийска светлина. Той приятелски я прегърна и я целуна по студената буза.

— Нямах вид на жена, която току-що е ударила голямата печалба — отбеляза, като я огледа, държейки я за раменете. — Какъв ти е проблемът?

— Де да е само един! — каза тя кратко. — Точно си мислех, че имам по-скоро житейски, отколкото парични проблеми.

Той се усмихна, а слабото му лице се изпъна в дразнещо съчувствен израз.

— Усещам, че пак ще си говорим за Джак.

— Не, няма! — отвърна тя рязко. — Защо всички смятат, че душевното ми равновесие трябва да зависи от този двуличен мерзавец, чиято единствена цел в живота е да опложда всяка изпречила му се женска!

— Виж ти!

— Какво би трябвало да означава това? — запита тя.

— Просто възклицание — той я хвана под ръка. — Значи нещата са доста зле в момента? — Кимна към улицата. — Как се стига до бюрото на Дъган?

— Горе на хълма е. И не, нещата никак не вървят зле в момента. По-скоро обратното — не съм се чувствала така спокойна и овладяна от години — изтощеното ѝ изражение опровергаваше тези думи.

— Или много уморена?

— Джак е мръсно копеле.

Кийт равнодушно вдигна рамене.

— Каж ми нещо, което не знам.

— Живее с дъщерята на Матилда Гилеспи.

Кийт забави крачка и я погледна замислено.

— Матилда Гилеспи не беше ли старата симпатяга, дето ти остави всичките си мангизи?

Сара кимна.

— И защо му е да живее с дъщеря ѝ?

— Зависи чий коментар слушаш. Едната версия е, че се чувства виновен, тъй като неговата алчна съпруга — това съм аз — е лишила бедната Джоана от това, което ѝ се полага по закон. Има и втора версия — защитава нея и себе си от моите смъртоносни умения в боравенето с кухненски нож. И никой не вижда очевидната причина.

— Каква е тя?

— Долнопробна похотливост. Джоана Ласел е много красива — тя посочи към една врата, десет метра по-нататък. — Това е офисът на Дъган.

Той спря и я дръпна настрани.

— Дай да изясним нещата. Да не би някой да твърди, че си убила старицата заради парите ѝ?

— Това е още една от версиите — обясни тя. — Пациентите ме изоставят на тълпи — по клепките ѝ проблесна влага. — Ако искаш да знаеш, това е истински ад... Минават на другия тротоар, като ме видят. — Тя ядосано си издуха носа. — Съдружниците ми също не са очаровани. Кабинетите им са претъпкани, докато моят е празен. Ако върви така, ще остана без работа.

— Но това е абсурдно! — заяви той ядосано.

— А не е ли абсурдно една възрастна дама да остави всичко, което има, на случайна непозната?

— Вчера говорих по телефона с Дъган. Той каза, че мисис Гилеспи определено те е харесвала.

— Аз също много те харесвам, Кийт, но нямам намерение да ти оставям всичките си пари. Нямах да се учудя, ако ми беше завещала стотина лири или дори своя Укротител, но да ми даде цялата си кесия просто няма смисъл. Не съм направила нищо за нея, освен че съм се смяла на шегите ѝ и от време на време съм ѝ предписвала обезболяващи.

— Може това да ѝ е стигало — предположи той.

Тя поклати глава.

— Хората не лишават семействата си от средства заради случайно познанство, поддържано от половинчасови срещи веднъж

месечно. Това е пълна лудост. Чувала съм, че някои старци са правили подобна глупост заради млади момичета, но не и стара кримка като Матилда. И щом изобщо е имала такива намерения, защо не е оставила парите на Джак? Ако му се вярва, той я е познавал толкова добре, че тя с удоволствие му е позволила да я рисува гола.

Кийт се почувства необяснимо ядосан, бутна вратата на кабинета на „Дъган, Смит и Дрю“ и въведе Сара вътре. Имаше нещо крайно оскърбително, мислеше си той, че Джак Блейкни беше убедил нещастната старица да се съблича пред него. И защо тя се е съгласила все пак? Привлекателността на семейство Блейкни отдавна беше изчезнала за Кийт. Сега той предпочиташе конвенционалния тип хора, които разказват интересни вицове, пият си питието и никого не смущават със странни и ексцентрични действия. Затова Кийт се успокои от мисълта, че цялата тази история едва ли е вярна. Дълбоко в себе си обаче знаеше, че не е прав. Това, което наистина го дразнеше у Джак Блейкни, беше, че жените наистина обичаха да се събличат пред него.

* * *

Срещата се проточи безкрайно и затъна в технически подробности. Заредиха се молби за легализиране на завещанието, такси по наследството, правата на Сара, правата на Джоана, редът на наследяване, доходите на Матилда. Едва когато Сара недвусмислено погледна часовника си, директорът на банката, Джон Хепгуд, прикани Пол Дъган да привършва.

— Много добре. Накратко, виждането на изпълнителите е, че мисис Ласел може да обжалва, но няма изгледи за успех. Тъй като обаче в правосъдието нищо не е сигурно, смятаме, че изплащането на определена сума, без при това да се нарушават клаузите на завещанието, би задоволило мисис и мис Ласел. Намираме, че това е най-доброто възможно решение.

Сара вдигна глава.

— Струва ми се, че малко избързвате, мистър Дъган. Все още не съм потвърдила, че приемам завещаното ми от мисис Гилеспи.

Оказа се, че когато реши, адвокатът може да бъде доста прям.

— И по каква причина ще откажете?

— Заради личната си безопасност.

— Не схванах.

— Не ме разбирате, защото на вашата врата не виси полицай всеки Божи ден в продължение на три седмици. Матилда умря при твърде странни обстоятелства, а аз съм единственото лице, оказало се благодетелствувано от смъртта ѝ. Не намирате ли, че това ме прави доста уязвима?

— Не, ако не сте знаели за завещанието.

— И как според вас бих могла да докажа това, мистър Дъган?

Сега вече той се усмихна с нормалната си вежлива усмивка.

— Нека поставя въпроса по друг начин, доктор Блейкни. Защо според вас отказът ви от наследството би доказал, че не сте я убили вие? Дали пък тогава няма да решат, че се правите на безкористна само защото имитацията на самоубийство е излязла несполучлива? — Той изчака за момент и като не получи отговор, продължи: — Освен това бъдете уверена, че никой няма да аплодира вашето великодушие, защото парите няма да отидат у мисис Ласел или дъщеря ѝ, а при шепа слабоумни старци. И накрая, ако приемете завещанието, двете все ще имат шанс да получат нещо.

Сара гледаше през прозореца.

— Защо го е направила?

— Според нейните думи, защото ви е харесвала.

— Вие наистина ли си вярвате? Искам да кажа, често ли се случва в офиса ви да идват стари дами и да заявяват, че желаят да направят тайно завещание, за което техните близки да не знаят? Не можахте ли да я убедите да не го прави? Може да е било моментен каприз, а вижте колко хора сме забъркани само защото е умряла, преди да се откаже от него.

— Не е било моментен каприз — възрази Дъган. — Тя се свърза с мен преди три месеца — той замислено се загледа в молива си. — Аз наистина се опитах да я разубедя. Подчертах, че общото правило е семейните пари да си останат в семейството, а не да се дават другиму, за да не бъдат ощетени най-близките родственици. Обясних ѝ (безрезултатно), че не би трябвало да гледа на богатството на рода Кавендиш като на свое, а като на един вид наследствен кредит, който да се предава през поколенията. Не пожела дори да ме изслуша. Затова

накрая ѝ предложих да обсъди нещата първо с вас, но струва ми се, и това не е направила. Беше абсолютно непреклонна: наследницата трябваше да сте вие, но не биваше да знаете, защото не беше сигурна, че ще се съгласите. Тя предполагаше, че ще откажете.

Сара не можеше да повярва.

— Три месеца — повтори тя бавно. — Съобщихте ли на полицията?

Той кимна утвърдително.

— Те също работеха по хипотезата за моментния каприз.

Сара притисна трепереща ръка към устните си.

— Може да е съществувала възможност да докажа, че не съм знаела за завещанието, ако го е била направила два дни преди смъртта си. Сега вече не мога да им разправам подобни неща. Това са три месеца.

Джон Хепгуд се изкашля.

— Доктор Блейкни, струва ми се, че насочвате нещата в неправилна посока. Доколкото си спомням, нощта, в която е умряла мисис Гилеспи, се падаше събота. Къде бяхте през тази нощ и какво правихте? И през деня. Нека видим дали изобщо има нужда да доказвате, че не сте знаели за завещанието.

— Бях вкъщи на повикване. Оправях книгата, когато разбрах за завещанието.

— Търсиха ли ви?

— Само веднъж, малко преди девет. Не беше нищо сериозно, така че оправих нещата по телефона.

— Съпругът ви беше ли с вас?

— Не, през този уикенд той беше отишъл в Стратфорд. Бях сама — тя се усмихна разбиращо. — Мистър Хепгуд, не съм слабоумна. Ако имах алиби, досега да съм го използвала.

— В такъв случай бих ви посъветвал да имате повече вяра в полицията, доктор Блейкни. Каквото и да пишат по вестниците, засега имаме най-добрите полицаи в света.

— Дори да сте прав, мистър Хепгуд, лично аз не вярвам в алибито си и имам гадното чувство, че и вашите умни полицаи са на същото мнение.

Тя бавно изпука пръстите си един по един.

— Имам мотив, имала съм и всички необходими условия. Ако не ви е известно, преди да ѝ бъдат прерязани вените, тя е била упоена с приспивателни, които ѝ предписах аз. Отгоре на това цяла една година съм специализирала съдебна медицина, защото преди да взема специалност вътрешни болести, имах намерение да ставам съдебен лекар. Ако някой е знаел как да имитира самоубийство, това съм аз. Дайте ми сега разумен довод, който да приведа в своя защита, когато полицаите дойдат да ме арестуват.

Директорът на банката дълбоко се замисли.

— Ама че проблем! — белите му вежди мърдаха надолунагоре. — Кажете ми какво правихте през онази събота.

— Обикновените неща. Работих в градината и по къщата. Мисля, че през по-голямата част от деня подрязвах розите.

— Някой видя ли ви?

— Какво значение има дали някой ме е видял? — в гласа ѝ съвсем ясно се долавяше раздразнение. — Матилда е била убита по някое време през нощта, а аз, бъдете сигурен, не подрязвам розите по тъмно.

— Какво правехте тогава?

„Ругаех Джак. Самосъжалявах се.“

— Боядисвах една от спалните.

— След като през целия ден сте работили в градината?

— Все някой трябва да го свърши.

Всички мълчаха. После Хепгуд се обади:

— Вие май сте работохоличка — предположи той неуверено. Тя му напомняше за жена му, която непрекъснато се движеше, никога не се свърташе на едно място и успяваше да си намери работа, където и да отидеше.

Сара се усмихна уморено.

— Повечето жени сме такива. Не можеш да зарежеш къщата, защото ти се е прищяло да правиш кариера. Ако се опитаме, ни лепват разни интересни етикети. Не дай Боже жената да си покаже носа от къщата — ще вземе да се намесва в мъжките работи.

Тя разтри уморените си очи.

— Вижте, това няма нищо общо с въпроса. Доколкото разбирам, Матилда ме е поставила в безизходица. Каквото и да сторя, ще бъде

виновна в очите на дъщеря ѝ и внучката ѝ. Няма ли начин просто да се махна от пътя им и да ги оставя сами да се оправят?

— Нищо не ви пречи да им върнете всичко под формата на дарение — каза Дъган, — но само след като имуществото веднъж вече е станало ваша собственост. Това обаче би било твърде неефикасен начин за използване на парите. Данъкът по дарението ще бъде огромен — той се усмихна виновно. — Все едно, че сте заплюли желанието на мисис Гилеспи. Права или крива, тя не е искала мисис или мис Ласел да наследят парите ѝ.

Кийт се пресегна за куфарчето си.

— Наложително ли е доктор Блейкни да вземе решение сега — запита той- има възможност да отложим нещата за седмица-две, докато полицията приключи със случая? Струва ми се, че доктор Блейкни би взела решението си много по-спокойно, след като разследването бъде прекратено.

Предложението му беше прието, но за Сара това беше само отлагане на вече решени неща.

* * *

Кийт и Сара обядваха в малък ресторант в подножието на хълма. Той заговори, наблюдавайки я над ръба на чашата си.

— Сценка ли им изигра или наистина те е страх да не те арестуват?

— Какво значение има?

Той с учудване установи, че заминаването на Джак я беше разтърсило много повече, отколкото би могло да се очаква. Никога преди не я беше виждал толкова нервна.

— Има значение — Кийт беше решил да говори направо. — Ако те интересува, дойдох в този ресторант, за да те питам какво смяташ да говориш в полицията. И още нещо — кажи ми какъв смисъл има да се самоизмъчваш за нещо, което може никога да не стане?

Тя вяло му се усмихна.

— Успокой се, наистина беше сценка. Омръзна ми да ги слушам да говорят за мен, сякаш ме няма. По едно време ми се стори, че и двете с Матилда сме мъртви.

„Тя нищо не разбира — каза си Кийт. — И двамата изпълнители на завещанието направиха всичко възможно, за да ѝ помогнат — Сара просто им е симпатична. Тя не го прие, защото навсякъде ѝ се привиждат врагове. Дали и аз съм сред тях? Кой знае...“

Докато обмисляше следващите си думи, той въртеше в ръце чашата си. Светлината на стенните лампи се отразяваше и пречупваше в червеното вино.

— Сигурно искаш Джак да се върне? Затова ли си толкова кисела? Или само ревнуваш заради другата?

— Може ли човек само да ревнува?

— Не се прави, че не ме разбираш.

Тя отново се усмихна — горчива усмивка с потрепващи устни.

— Не се правя, а ревнувам. От години. Ревнувам го от рисуването му, от жените му, от таланта му, от него самия и от дарбата му да очарова де когото срещне. Това, което чувствам сега, е нищо в сравнение с предишната ми ревност. Може и нея да я има някъде там, но е примесена с толкова други чувства, че е трудно да бъде разпозната.

Кийт се намръщи.

— Какво искаш да кажеш с тази му способност всички да очарова? Аз например не мога и никога не съм могъл да го понасям.

— Да, но мислиш за него. С възмущение, с яд, предполагам, но мислиш. Има ли друг човек, който да се появява в мислите ти така натрапчиво? Полицаят, който души наоколо ми, го каза много добре: „Той оставя след себе си нещо като вакуум“ — тя го погледна в очите. — Това е най-доброто определение за Джак, което някой някога е правил, защото е истината. В момента живея във вакуум и усещането никак не е приятно. За пръв път в живота си не знам какво да правя и това ме плаши.

— В такъв случай зарежи съмненията и узакони раздялата. Вземи решение да почнеш на чисто. Това, което те плаши, е неопределеността. Яснотата никого не плаши.

Сара нервно бутна чинията си настрана.

— Сякаш слушам майка ми. Тя си имаше специална проповед за всяка конкретна ситуация. Навремето ме влудяваше с конското си. Опитай се да обясниш на някой осъден на смърт, че ясното бъдеще не дава никакви поводи за страх. Дали ще ти повярва?

Кийт вдигна ръка, за да поиска сметката.

— С риск отново да ме упрекнеш в баналничене, те съветвам да направиш едно дълго морско пътешествие, което да издуха паяжините от главата ти. В момента позволяваш на емоциите да засенчват разума ти. Трябва да помниш само две неща: първо — ти си казала на Джак да се маха, а не той на теб; второ — имала си достатъчно основания да го направиш. Няма значение колко уморена, отхвърлена или ревнива се чувствуваш. Твоите чувства не могат да променят основния факт, не могат да променят най-важното — ти и Джак не живеете като мъж и жена. Съветвам те да си намериш свестен съпруг, който да бъде до теб, когато имаш нужда от него.

Най-неочаквано Сара се засмя.

— Няма как да стане. Свестните вече са заети, пък и се виждаме от дъжд на вятър.

— И кой е виновен? Ти имаше много възможности, но предпочете да не ги използваш.

Той подаде кредитната си карта на сервитьорката, проследи я как отива към касата, после се обърна към Сара.

— Едва ли ще ме разбереш, ако ти кажа, че това, което чувствуваш в момента, е нищо в сравнение с болката, която ми причини навремето.

Тя му отговори едва след половин минута.

— Хайде сега да видим кой от двамата ни е сантиментален?

За миг му се стори, че вижда влага в очите ѝ. Тя продължи:

— Забравил си, че започна да ме намираш за истински привлекателна едва когато ме загуби, а тогава вече беше късно.

Кийт се почувства зле — знаеше, че е права.

* * *

В отговор на позвъняването вратата на Сидар Хаус се откряна само двайсетина сантиметра. Кийт се усмихна любезно.

— Мисис Ласел?

— Да — тя едва забележимо сбърчи чело.

— Аз съм адвокатът на Джак Блейкни. Казаха ми, че е отседнал тук.

Тя не отговори.

— Може ли да вляза и да поговоря с него? Пропътувал съм целия път от Лондон дотук, за да го видя.

— В момента го няма.

— Знаете ли къде мога да го намеря? Много е важно.

Тя безучастно сви рамене.

— Как ви е името? Ще му предам, че сте се обаждали.

— Кийт Смолет.

Вратата се затвори.

* * *

Вайълит Орлов се криеше зад ъгъла на къщата и му помаха, когато той вече се връщаше към колата си.

— Надявам се да не помислите, че се бъркам — зашепна задъхано, — но нямаше как да не чуя какво казахте. Тя е в ужасно настроение и с никого не ще да говори, та ако сте били целия път от Лондон... — тя млъкна многозначително, без да довърши изречението.

— Наистина идвам от Лондон — съгласи се Кийт — и ако можете за ми кажете къде е Джак, ще ви бъда много благодарен.

Вайълит хвърли нервен поглед към вратата на Джоана, после посочи пътеката, която водеше към далечния ъгъл на къщата.

— В градината — прошепна тя, — в лятната къща. Използва я за студио. Но, моля ви, не й казвайте, че сме говорили. Аз все си мислех, че Матилда е цапната в устата, но Джоана... — Вайълит вдигна очи към небето. — Нарече мистър Блейкни хомосексуалист.

Тя нервно размаха ръка, сякаш го пъдеше.

— Бързо, бързо, вървете, защото ще вземе да ме види, че говоря с вас, и Дънкан ще побеснее. Много е уплашен.

Стреснат от от странното й държане, Кийт кимна и тръгна по същата пътека, по която Сара беше вървяла след Рут.

Напук на студа вратата на лятната къща беше отворена и докато прекосяваше моравата, той ясно чу женски глас да изпълнява позната песен на Кол Портър. Не можеше да бъде сбъркан с друг, беше богат и неповторим. Съпровождаше го единствено пиано.

*„...Всеки път, когато кажеш сбогом,
нещо в мен умира.
Всеки път, когато кажеш сбогом,
питам се защо,
защо боговете, които всичко виждат,
така жестоко ме наказват,
когато позволяваш да си идеш...“*

Кийт застана на входа.

— Откога си почитател на Клио Лейн, Джак? А пък аз си мислех, че Сара е нейна отчаяна почитателка. — Той щракна копчето и извади касетата, после внимателно прочете ръкописния текст на лицевата ѝ страна. — Така, така. Ако не греша, това е касетата, която записах за Сара, преди да се ожените. Тя знае ли, че си я взел?

Джак го наблюдаваше отегчено. Канеше се да го посъветва, както му беше навик: „Стига си се репчил“ — това беше редовният му отговор на неизменно критичните забележки на Смолет. Но изведнъж му хрумна нещо по-добро. Даде си сметка, че този път наистина му е приятно да види надутото копеле. Толкова приятно, отбеляза той на себе си, че дори беше склонен да измени на шестгодишните си навици и да го срещне като приятел, а не като зъл семеен дух. Затова остави четката в буркана с терпентин, избърса се в предната част на сакото си и миролюбиво протегна изцапаната си с бои ръка.

— Предполагам, че Сара те изпраща.

Кийт се направи, че не вижда ръката му, като нарочно се престори, че оглежда спалния чувал, захвърлен в ъгъла. После се пресегна, взе един стол и седна.

— Не ме изпраща Сара. Оставих я в Пул. Тя не знае, че съм тук. Дойдох да се опитам да те вразумя — той се загледа в портрета. — Това, предполагам, е мисис Ласел.

Джак кръстоса ръце на гърдите си.

— Как ти се струва?

— Тя или портретът?

— И двете.

— От нея видях само двайсет сантиметра през процепа на вратата — той наклони глава на една страна, разглеждайки

портрета. — Попрекалил си с пурпурните нюанси... Тя какво, да не би да е нимфоманка? Или това е израз на подсъзнателните ти копнежи?

Джак също седна, точно на стола срещу него. Студът и твърдите дъски на пода, където спеше, бяха нанесли сериозни поражения на гръбните му мускули. Това го правеше раздразнителен и той се запита кое би било по-рицарски — да фрасне стария приятел Кийт по носа веднага или първо да го предупреди. Реши да продължи разговора.

— Тя не е такава през цялото време — съобщи той съвсем сериозно. — Само когато се надрусва.

На Кийт му бяха нужни няколко секунди, за да съдвече информацията.

— Съобщи ли на полицията?

— Какво?

— Че употребява наркотици.

— Не.

— За всички ни щеше да е по-добре, ако не ми го беше казвал и аз изобщо не бях го чувал.

— Защо?

— Защото съм на страната на закона и реда и приятелството ни няма да ми попречи да действам в съответствие с дълга си.

— Не упреквай професията си, че нямаш приятели, Смолет — изръмжа презрително Джак. — Сърди се на себе си, че си предал приятелите заради кариерата си — той кимна към къщата. — Има нужда от помощ, но човека, който може да ѝ помогне, тя изобщо не иска да види. Сигурно си се досетил, че става дума за Сара. Ще ми кажеш ли с какво ще ѝ бъде полезен един полицаи?

— Ще ѝ попречи да убие още някого.

Джак замислено потри с длан небръснатата си буза.

— Значи, щом е изпаднала до наркотиците, може да се предположи, че е деградирала достатъчно, за да убие и майка си. Това са пълни лайна, Кийт, и ти го знаеш.

— Може, но това означава мотив, много по-ясен от този, който са лепнали на Сара. Предостатъчно е, че е пристрастена, да не говорим до какви изменения на личността води това. Дори да не е убила бабата за пари, вероятно ще се докаже, че е достатъчно неуравновесена, за да го направи в пристъп на ярост.

— И няма ли да имаш никакви угризения да излезеш в съда с всички тия опашати лъжи? — попита Джак.

— Абсолютно никакви, особено когато става дума за Сара. Тя е вече с примка на шията — Кийт си поигра с касетата, сепна се и я постави до касетофона. — Предполагам, знаеш, че почти е полудяла от страх да не загуби пациентите си и да не я арестуват. А ти тук, драги, се кефиш с тая друсана нимфоманка. Къде ти е чувството за дълг и чест, човече?

Наистина ли Сара беше казала това? Джак се колебаеше. „Кефи се“ не беше израз от нейния речник — тя имаше достатъчно самоуважение. Той разчекна уста в огромна прозявка.

— Да не би Сара да иска да се върна? Затова ли си дошъл? Нямам нищо против — страшно ми писна да ми мръзнат топките в тая дупка.

Кийт си пое дълбоко дъх през носа.

— Не знам какво иска тя — той сви юмруци. — Дойдох, защото ми мина абсурдната мисъл, че аз и ти можем да обсъдим цялата тая каша като възрастни хора, без да се дразним един друг. Би трябвало да знам, че е невъзможно.

Джак хвърли бегъл поглед към свитите юмруци. Много се съмняваше, че изобщо има такова предизвикателство, което да накара Кийт да ги използва.

— Тя каза ли ти защо е поискала развод?

— Нищо конкретно.

Джак кръстоса ръце на тила си и се загледа в тавана.

— Разсърди ми се, когато трябваше да уреди аборта на една моя любовница. Оттогава нещата тръгнаха зле.

Кийт беше сащисан. Това напълно обясняваше състоянието на Сара. Като клатеше невярващо глава, той стана от стола, отиде до вратата и се загледа навън.

— Ако не бях толкова сигурен, че нямам никакъв шанс, щях да те извикам навън и да ти счупя главата. Ти си абсолютно лайно, Джак! Господи! — изстена той, сякаш пълният смисъл на казаното едва сега достигаше до съзнанието му. — Имал си безочие то да накараш Сара да убие твоето бебе! Даваш ли си сметка колко должно е това? Още не мога да го повярвам. Тя ти е жена, за Бога, а не някоя нелегална касапка от

крайните квартали, която поголовно коли бебета за пари. Не се чуди, че иска развод. Ти нямаш ли никакви чувства?

— Явно нямам — отговори Джак спокойно.

— Предупреждавах я да не се омъжва за теб — Кийт размаха заплашително показалец във въздуха (не смееше да размаха юмрук). — Знаех, че бракът ви няма да издържи дълго, казах ѝ точно какво ще се случи, обясних ѝ какъв човек си, колко жени си използвал и захвърлил. Но това не можех да си представя. Как си могъл да го направиш? — той почти плачеше. — По дяволите, бих разбрал да не искаш бебето, но да хвърлиш отговорността за убийството му на собствената си жена... Гнус ме е от теб! Разбери го, гади ми се от теб, човече.

— Най-последно някаква взаимност.

— Ще направя и невъзможното, за да не получиш нито пени от този развод — изсъска Кийт. — Даваш ли си сметка, че аз ще ѝ разкажа всичко това и ще я убедя да го използва в съда?

— Разчитам на теб.

Кийт подозрително присви очи.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, Смолет, че очаквам за повториш буквално всяка дума от този разговор — лицето на Джак беше непроницаемо. — А сега бъди така добър да изчезнеш оттук, преди да съм направил нещо, за което после ще съжалявам. С кого се събира Сара, си е лично нейна работа, но все не мога да си обясня защо така неотразимо привлича малки деспотични мъжлета, които я смятат за беззащитна. — Той взе касетата, постави я в касетофона и натисна копчето. Този път беше Ричард Родни Бенетс — „Никога не заминах“.

*„...Където и да пътувах,
аз никога не те напусках...
Никога не си отидох...“*

Джак затвори очи.

— Разкарай се — почти прошепна той, — преди да съм те изритал. И не забравяй да споменеш спалния чувал — струва си.

Дънкан и Вайълит Орлов са най-абсурдната двойка. Прекараха целия следобед на поляната — Дънкан дремеше, а Вайълит не спираше да му бръщолечи. Тя ми прилича на малка вманиачена птичка, която непрекъснато върти главица на всички страни от страх да не я изненадат ястребите. Затова нито веднъж не се сети да погледне Дънкан и изобщо не разбра, че той не е чул нито една нейна дума. Не я упреквам. Тя си беше празноглава още като малка и годините с нищо не подобриха положението. Все още не мога да реша дали не сбърках, като им предложих Уинг Котидж, когато Вайълит ми писа, че от все сърце желаят да прекарат старините си във Фонтуел. „Обезумяла съм от нетърпение да се върнем у дома“ — беше ужасно сантименталният начин да ми съобщи желанието си. Парите, разбира се, ми дойдоха много добре — апартаментът на Джоана беше невероятно скъп, да не говорим за училището на Рут, но, от друга страна, ми се налага да се пазя от съседите — е, доколкото мога. Нормалните взаимоотношения твърде лесно могат да се превърнат в нежелано интимни. Миналата седмица Вайълит се самозабрави и ме нарече „миличка“, а като й казах да не го прави повече, получи истеричен припадък — блъскаше се с ръце в гърдите и виеше като оплаквачка. Възмутителна гледка. Мисля, че вече изпада в старческо слабоумие.

Тя си е тя, но Дънкан е съвсем друга беля. Умът му продължаваше да си е на мястото, само дето е станал по-малко подвижен, защото рядко го употребява. Това че все още осъзнава какво прави, е много интересно явление, като се има предвид, че от четиридесет години притъпява резеца на интелекта си в дебелията и твърда талпа, на която оприличавам главата на Вайълит. Понякога се питам колко ли помнят от миналото. Дори се тревожа, че някой път Вайълит ще се разчурулика пред Джоана и Рут ще изплюе камъчето, което, за нейно собствено добро, е най-хубаво да държи под езика си. Всички ние имаме толкова общи тайни!

Препрочетох някой от ранните си дневници и открих нещо, което ме натъжи. Казала съм на вайълит — само седмица преди венчавката, — че бракът й изобщо няма да изтрае дълго. Ако бедното създание имаше някакво чувство за хумор, би могло с пълно основание да претендира, че ще се смее последно.

ДЕВЕТ

На другия ден по обед Сара позвъни на вратата на Сидар Хаус. Джоана изобщо не изглеждаше изненадана, че я вижда. Дари я с най-любезната си усмивка и я покани да влезе.

— Четях вестниците — каза тя, сякаш Сара я беше попитала какво прави. После двете се упътиха към гостната.

— Сядайте. Ако идвате да се видите с Джак, той не е тук.

Посрещането съвсем не приличаше на онова, което Кийт ѝ беше описал. Сара се запита защо Джоана прави това. Едва ли се дължеше на наркотиците, за които Кийт ѝ беше опявал до втръсване; помисли си, че по-вероятно е причината за любезното ѝ държание да е любопитството. Предположението изглеждаше доста правдоподобно — Джоана беше дъщеря на Матилда, а Матилда беше жена с неутолимо любопитство.

— Не идвам да се видя с Джак, а с вас.

Джоана също седна, но не каза нищо.

— Винаги съм харесвала тази стая — заговори Сара бавно. — Много е уютна. Майка ви обикновено седеше там — тя посочи високия плетен стол, обърнат към прозорците. — Когато слънцето грееше през стъклата, косата ѝ се превръщаше в сребърен ореол. Между вас има голяма външна прилика, но предполагам, че и без мен го знаете.

Джоана я гледаше мълчаливо със странно безизразни очи.

— Може би не ви е приятно да говорите за майка си точно с мен?

Джоана отново не отговори и на Сара, която предварително си беше представила нещата малко по-другояче, тишината изведнъж се стори непроницаема като тухлена стена.

— Надявах се — изрече тя — да направим опит, как да кажа, да стъпим на обща основа.

Отново не последва отговор и след като изчака малко, Сара продължи:

— Честно казано, никак не ме привлича възможността да оставим нещата в ръцете на адвокатите. Да го направим е все едно да изгорим парите, само и само да сложим край на тази история. Те ще налапат толкова много, че за нас ще остане само гол кокал. Това ли искате?

Джоана ѝ обърна гръб, загледа се към градината и попита:

— Не се ли дразните от факта, че съпругът ви живее при мен, доктор Блейкни?

Сара също погледна навън. Каза си, че думите на Джоана можеха да се приемат и като признак за разчупване на ледовете между тях, макар и не по начина, по който ѝ се искаше.

— Това едва ли е от някакво значение в момента. Ако намесим Джак, ще стигнем до задънена улица. Той има неприятната способност да се вмъква почти във всеки мой разговор, независимо дали присъства или не, така че наистина бих предпочела, ако е възможно, да го държим по-далече от нашия.

— Мислите ли, че е спал с майка ми?

Сара въздъхна едва чуто.

— Това важно ли е за вас?

— Да.

— Е, тогава ще ви кажа, че изобщо не вярвам да го е правил. При всичките си недостатъци Джак никога не е бил използвач.

— Може тя да го е помолила.

— Съмнявам се. Матилда притежаваше силно развито чувство за собствено достойнство.

Джоана се обърна и я погледна ядосано.

— Предполагам, знаете, че му е позирала гола. Намерих една от работните скици на бюрото ѝ. Рисунката е от този тип изображения, които не оставят много храна за въображението. Бихте ли нарекли това достойно? Тя беше достатъчно стара, за да му бъде майка.

— Зависи от гледната точка. Ако виждате женската голота като нещо поначало унижително или преднамерено предизвикателно, бих се съгласила, че действията на Матилда са били недостойни. Но това е опасен начин на мислене, който идва от най-мрачните времена и е поддържан от най-фанатичните религии. Ако обаче погледнете на голото тяло, било то мъжко или женско, като на едно от творенията на природата и поради това също толкова красиво и удивително, както

всичко останало на тази планета, сигурно не бихте видели нищо срамно да се предостави на един художник възможността да го изобрази.

— Направила го е, защото е мислела, че това ще то възбуди.

Джоана произнесе думите с такова искрено убеждение, че Сара се запита дали има смисъл да продължава този разговор — предубежденията на Джоана спрямо майка ѝ бяха толкова здраво враснали в нея, че я правеха недостъпна за каквито и да било разумни доводи. Но явното предизвикателство в гласа ѝ подтикна Сара да започне да защитава Джек, защото за миг ѝ се беше сторило, че е склонна да се вслуша в абсурдното твърдение на Джоана.

— Пред Джек са се събличали толкова много жени. Смешно е да се твърди, че самото събличане би могло да му подейства възбуждащо. Голотата е еротична само когато самите ние го желаем. Все едно да твърдите, че аз се разтрепервам от възбуда всеки път, когато пациент от мъжки пол си сваля дрехите в кабинета ми.

— Това е различно. Вие сте лекар.

Сара поклати глава.

— Не сте права, но нямам намерение да споря с вас — ще ни отнеме доста време — тя прокара ръка през косата си. — Във всеки случай майка ви беше толкова скована от артритата и имаше такива ужасни болки, че едва ли би се решила да легне с полово активен мъж, при това тридесет години по-млад от нея. Нека не губим чувство за реалност, мисис Ласел. Щеше да е по-различно, ако, да речем, тя е била много активна в сексуално отношение през целия си живот или пък просто е харесвала мъжете, но нито едното, нито другото важаха за майка ви. Спомням си, веднъж ми каза, че причината за големия брой на разводите в наши дни е, че връзките, изградени на сексуална основа, не могат да бъдат трайни. Тя смяташе, че удоволствието от оргазма е твърде преходно и повърхностно, за да компенсира моментите на отегчение и разочарование, които на практика съставляват по-голямата част от живота ни.

Джоана отново се обърна към прозореца.

— Тогава защо се е събличала? — запита тя упорито. Този въпрос изглежда не ѝ даваше мира. Дали защото ревнуваше или защото искаше да поддържа омразата си към Матилда? — питаше се Сара.

— Предполагам, че едва ли е отдавала на този епизод толкова голямо значение, пък и тя достатъчно разбираше от рисуване, за да реши в името на изкуството да даде възможност на Джак да изобрази една непозната и нетипична страна на нейната същност. За други причини просто не се сещам.

Настъпи тишина. Джоана любопитно я оглеждаше.

— Продължавате ли да я харесвате и сега, когато вече е мъртва?

Сара склочи пръсти и се загледа в килима.

— Не знам — отвърна тя откровено. — Толкова съм ядосана заради завещанието, че в момента не мога да мисля за нея безпристрастно и обективно.

— Тогава защо просто не обявите, че не желаете наследството? Оставете го на мен и на Рут.

— Повярвайте ми, и аз бих искала нещата да са наистина толкова прости, но ако аз се откажа, вие ще трябва да се съдите със старческия дом, а не виждам как това би увеличило шансовете ви, освен ако не докажете по някакъв начин, че Матилда изобщо не е възнамерявала това да бъде последното ѝ завещание — тя погледна нагоре и срещна студените очи на Джоана, настойчиво и безцеремонно вперени в нея.

— Вие сте чудна жена, доктор Блейкни. — Не може да не си давате сметка, че за мен най-удобният начин да реша нещата е да докажа, че майка ми е била убита и че сте я убили именно вие. Освен това е доста правдоподобно, нали? Знаели сте за това завещание; знаели сте, че то не нищо повече от камшик, с който майка ми сплещаше мен и Рут, за да ѝ играем по свирката. Затова сте я убили, преди да успее да го промени. Ако ви признаят за виновна, после няма да се намери съд, който да се произнесе в полза на старческия дом.

Сара кимна утвърдително.

— И ако убедите съпруга ми да свидетелства, че предварително съм знаела за завещанието, всичко ви се нарежда като по ноти, нали? — тя я погледна полувъпросително. — Но доколкото виждам, вече започвате да усещате, че Джак не е нито достатъчно мекушав, нито достатъчно непочтен, за да направи такова нещо. Нещата няма да се променят, ако се опитате да го вкарате в леглото си с надеждата, че там ще го убедите по-лесно. Познавам го от шест години и ако има нещо, в което да съм сигурна, то е, че Джак не може да бъде купен. Той

цени твърде много самия себе си, за да се унижи да лъже заради някого друго, независимо какво му дължи.

Джоана тихо се засмя.

— Прекалено сигурна сте, че не съм спала с него.

Сара започна да изпитва към нея леко съжаление.

— Снощи ми позвъни моят адвокат и ми каза, че Джак се е настанил в лятната ви къща. Но аз и без това бях сигурна, че не спи при вас. В момента вие сте твърде уязвима, а аз познавам съпруга си достатъчно, за да знам, че никога не би се възползвал от това.

— Като ви слуша човек, може да си помисли, че го обожавате.

— Никой не може да го обожаваша, защото той е запазил тази роля само за себе си — обясни Сара спокойно. — Надявам се, че при него е достатъчно студено, за да се възхищава например от своята жертвоготовност в името на изкуството. Свидетел съм на това от години.

— Занесох му газова печка — намръщи се Джоана. Явно споменът за това не ѝ беше приятен.

Очите на Сара блеснаха подигравателно.

— Беше ли ви благодарен?

— Не. Каза да я оставя пред вратата — тя отново се обърна към прозореца. — Той е неприятен човек.

— Страхувам се, че сте права — съгласи се Сара. — На него никога не му е минавало през ум, че има хора с по-крехко самочувствие от неговото, които от време на време се нуждаят от окуражаване и разбиране. Просто ако искате да имате връзка с него, не ви остава друго, освен да си казвате, че вярвате в любовта му, защото няма да дочакате проявите ѝ. — Тя нервно се изсмя. — Вярата обаче е нещо, което е склонно да ни изостави точно когато най-много се нуждаем от нея.

И двете замълчаха, после Джоана попита:

— Говорили ли сте така и на майка ми?

— Какво имате предвид?

Джоана затърси точната дума.

— Така... да речем, свободно.

— Искате да попитате дали съм смятала за уместно да разговарям с нея на подобни теми?

— Не — в погледа на другата жена се прокрадна тревога. —
Питах дали не ви беше страх от нея.

Сара впери поглед в ръцете си.

— Нямахте от какво да се страхувам, мисис Ласел. Помислете: тя не можеше да ми причини зло просто защото не ми беше майка. Между нас нямаше емоционални връзки, които да се опитва да разкъса, когато е в лошо настроение; нямаше семейни тайни, които да ме правят уязвима от злия ѝ език; нямаше грешки на младостта, които да ми натяква в зряла възраст, когато пожелае да ме сложи на място. Ако беше опитала нещо подобно, аз естествено веднага щях да си отида, защото в продължение на години съм изживявала същите неща благодарение усилията на собствената ми майка и не бих позволила на чужд човек да ги повтори.

— Не съм я убила. Нали това се опитвате да намекнете?

— Това, което се опитвам да намекна, е, че бихме могли да си помогнем.

— Аз на вас или вие на мен?

— Взаимно, надявам се.

Джоана се усмихна невярващо.

— Аз само мога да загубя, ако тръгна да се сприятелявам с вас, доктор Блейкни. Това би означавало, че майка ми е имала право, като е оставила наследството на вас. Както виждате, не ми върши работа, в случай че възнамерявам да оспоря завещанието и неговата законност.

— Надявах се да ви убедя, че има и други начини.

— Всеки един от които обаче зависи от вашата добра воля.

Сара вдигна рамене.

— Какво толкова лошо виждате в това?

— Виждам и още как! Аз робувах за това наследство в продължение на четиридесет години — вие само една. Защо да прося от вас при това положение?

Защо наистина? Сара също не го намираще за справедливо.

— Има ли някакъв смисъл да идвам пак? — поинтересува се тя.

— Не — Джоана стана и приглади гънките на полата си. — Това може само да влоши нещата.

Сара се усмихна кисело.

— Нима могат да бъдат по-зле?

— О, да — подсмихна се събеседничката ѝ, — може да започна да ви харесвам — тя погледна подканващо към вратата. — Надявам се, че помните как се излиза?

* * *

Сержант Купър замислено наблюдаваше как колата на Сара излиза от градинския портал на Сидар Хаус.

— Смятате ли, че беше уместно, доктор Блейкни? — запита я, когато тя слезе и се приближи до него.

— За какво говорите?

— Питам се дали беше уместно да дърпате лъвицата за брадата в собственото ѝ леговище.

— Лъвиците имат ли бради? — промърмори тя с досада.

— Беше фигуративно казано.

— Схванах — Сара го погледна открито. — Уместно или не, сержант, поне беше поучително. Премагнах поводите си за безпокойство, а всеки лекар ще ви каже, че това е най-доброто, и то универсално лекарство.

Сержантът изглежда остана доволен от отговора ѝ.

— Значи сте се разбрали със съпруга си?

Тя поклати глава.

— Джак не може да бъде повод за безпокойство. Той е по-скоро нещо като доживотна присъда - очите ѝ блеснаха шеговито. — Може би трябваше да се вслушам по-внимателно в пророчествата на майка ми за нашия брак.

— Бързата кучка слепи ги ражда — подсказа той.

— Не. По-скоро нещо в смисъл: „На каквото си постелеш, на такава ще легнеш“. „Сухи гащи риба не ядат“ — тя се усмихна тъжно. — Случвало ли ви се е понякога цял ден да ви се върти в главата една и съща песен, например „Хей, Джуд“? Същото е и с Джак — има неприятната способност да ти се набива в паметта, без да можеш да го изкараш оттам.

Купър се засмя.

— Аз съм по-скоро от поколението, което слушаше „Бяла, бяла Коледа“, но схващам за какво говорите — той погледна към къщата. —

Щом успокоението не идва от съпруга ви, остава мисис Ласел. Да не би да се е примирила със завещанието?

— Не. Но поне успя да ме убеди, че не е убила майка си.

— И как успя да го направи? — запита той с особен тон.

— Женска интуиция, сержант. Вие вероятно бихте го окачествили като наивност.

— Естествено — потупа я той бащински по ръката. — Знаете ли, защо не опитате да се отучите да се държите покровителствено с хората, да не гледате на тях така високомерно и снизходително? Ако успеете, уверявам ви, ще започнете да виждате нещата по съвсем различен начин.

— Покровителствено? — повтори тя изненадано.

— Може да се нарече и друго — интелектуален снобизъм или чувство за непогрешимост. Подобни неща се прикриват много добре под маската на наивността, защото „наивност“ все пак звучи доста по-приемливо. Вие сте много решителна жена, доктор Блейкни, и проявявате необмислена прибързаност не от глупост, а поради непоклатимата увереност, че всичко знаете и разбирате по-добре от останалите. Аз обаче разследвам убийство — той се усмихна хладно. — Не вярвам, че мисис Гилеспи щеше да ми хареса, по-скоро съм склонен да приема общото мнение, че е била злонамерена стара кранта, която безогледно е хвърляла къчове наляво и надясно и е наранявала хората. То обаче не дава никому правото да ускорява естествения ѝ край. Но не това е важното. Въпросът, на който искам да обърнете внимание, е, че този, който я е убил, никак не е бил глупав. А и е бил достатъчно близък с нея и достатъчно ловък, че да успее да ѝ сложи на главата онова фантастично, дяволско украшение, да я замъкне полуприпаднала във ваната и да ѝ пререже вените. Който и да е бил този човек, няма по собствена инициатива да ви даде доказателства срещу себе си, а ще прави точно обратното — съзнателно ще създава впечатление на невинен. Вашето абсурдно допускане, че интуитивно можете да отгатнете кой е виновен и кой не, е чиста проба интелектуално нахалство, и то от най-лош вид. Ако беше толкова фасулско — извинете ме за израза — да се разпознаят убийците сред останалите хора, сега щяхме да сме чували за убийствата само благодарение на старите пожълтели книги.

— О, Боже — възкликна тя, — аз май ви ядосах. Съжалявам.

Той я погледна с упрек.

— Ето че сега се държите високомерно с мен.

Тя отвори вратата на колата си.

— Май е по-добре да се махна, за да не се изкушавам да ви върна обидите.

— Карайте, аз съм свикнал. Професия.

— Не се изненадвам — тя се настани зад волана. — Едва ли съм единственият човек, принуден да понася недодяланата ви философия. Още не сте убеден, че Матилда е била убита, но това не ви пречи да крещите „Горе ръцете“ и да хвърляте всички в паника. Какво ви пречи, че предпочитам да мисля за мисис Ласел като за умна жена, която не би си отрязала всички пътища за оспорване на завещанието, като ликвидира майка си?

— Това би трябвало повече да интересува вас — отвърна той меко. — Може най-неочаквано да се озовете в моргата.

— Защо, ако мога да знам? — попита тя с неприкрито презрение.

— Правили ли сте завещание, доктор Блейкни?

— Да.

— В полза на съпруга си, нали?

Тя кимна.

— Значи, ако случайно утре вие умрете, той ще наследи всичко, включително и оставеното ви от мисис Гилеспи?

Сара запали колата.

— Намеквате, че Джак може би възнамерява да ме убие?

— Не непременно той — отвърна сержантът сериозно. — Много повече ме тревожи фактът, че Джак в случая е — разбира се, засега потенциално — много подходяща партия за женитба. Това важи естествено само ако умрете, преди да промените завещанието си. Тези предположения са интересни, не смятате ли?

Тя го изгледа гневно през отвореното стъкло.

— И точно вие ще ми разправяте, че Матилда е била злонамерена! — Сара яростно дръпна скоростния лост. — В сравнение с вас тя щеше да бъде направо невинен младенец. Жулиета и Яго. Ако не разбирате сравнението, седнете да попрочетете Шекспир.

Тя рязко освободи съединителя. Колата потегли със свирене на гумите и по краката му се посипа чакъл.

* * *

— Зает ли сте, мистър Блейкни. Или ще ми отделите няколко минути? — Купър се облегна на вратата и запали цигара.

Джак го погледна и пак се обърна към картината.

— Ако кажа, че съм зает, ще си тръгнете ли?

— Не.

Джак вдигна рамене, захапа четката, с която работеше, и взе от поставката на статива по-дебела, за да уплътни леката мазка, току-що нанесена от него. Купър мълчаливо го наблюдаваше и пушеше.

— Добре — каза Джак най-последно, натопи четките в терпентина и се обърна към сержанта. — Какво има?

— Кой е Яго?

— Не ми казвайте, че сте дошли да ме питате точно това — засмя се Джак.

— Така е, но все пак бих искал да знам.

— Герой от пиесата „Отело“. Събрат по душа на Макиавели. Манипулира чувствата на хората, с цел да унищожи самите хора.

— Отело не беше ли един черен тип?

Джак кимна.

— Яго го довежда до патологична ревност и Отело убива жена си Дездемона, а след това се самоубива, защото разбира, че всичко, което Яго му е разказал за нея, е било чиста лъжа. Това е разказ за маниакалната страст и излъганото доверие. Прочетете го, ще ви бъде интересно.

— Сигурно ще го направя. Как е успял Яго да предизвика ревността на Отело?

— Като използвал емоционалната му лабилност. Убедил го, че Дездемона има връзка с по-млад и по-привлекателен мъж. Отело му повярвал, защото разказът на Яго съответствувал на неговите най-големи страхове — Джак седна срещу Купър и кръстоса дългите си крака. — Преди да се наниже на мечата си, той говори за себе си като за човек, който е „неразумен в любовта си, но дълбоко любещ“. В наши дни много хора, които знаят цитата, но не познават пиесата, разбират тези думи неправилно. Те смятат, че „неразумен в любовта“ е констатация за несполучлив избор на брачния партньор, а истината е,

че Отело говори за своята вече осъзната глупост. Той се упреква, че не е вярвал на жената, която е обожавал, и не е успял наистина да повярва, че любовта може да е взаимна и тя да му отвърща със същите чувства.

Купър стъпка угарката.

— Злободневна история, значи — промърмори той, загледан в спалния чувал в ъгъла. — В момента жена ви изглежда също може да влезе в категорията на „неразумните в любовта“, още повече че вие никак не я окуражавате да мисли друго. Не сте ли малко жесток, сър?

Джак с изненада си даде сметка, че започва да харесва този човек.

— Не съм и наполовина толкова жесток, колкото би трябвало. Защо искахте да знаете за Яго?

— Жена ви го спомена, сравнявайки ме с мисис Гилеспи. Каза, че било все едно да се сравнява Яго д Жулиета — той се усмихна кротко. — Само защото споменах, че ако тя умре ненадейно, вие ще се окажете много изгодна партия за женитба. — Извади нова цигара, огледа я и я върна отново в пакета. — Но аз някак не мога да си представя мисис Гилеспи в ролята на Жулиета. Може би повече би й подходил крал Лир — ако не греша, той беше човекът, доведен до лудост от собствената си дъщеря.

— Дъщери — поправи го Джак. — Имал е две или по-точно казано, две от дъщерите му са станали причина да се побърка. Третата се опитала да го спаси — той почеса брадясалата си буза. — Значи сега сте взели на мушката Джоана, така ли? Ако правилно съм проследил мисълта ви, Джоана убива майка си, за да я наследи, но с ужас установява, че Матилда е променила завещанието си. Веднага започва да се увърта около мен, за да ме отдалечи от Сара и след като я ликвидира, при първи удобен случай да ме ожени за себе си. — Джак учудено заклати глава. — Или може би смятате, че и двамата сме в играта? Страхотна конспирация!

— И по-странни неща са ставали, сър.

Джак разкърши схванатите си рамене.

— Аз по-скоро предпочитам версията на Джоана. Изглежда по-логична и доста по-правдоподобна.

— Тя обвинява жена ви.

— Знам. Една много спретната и прегледна хипотеза. Единственото ѝ слабо място е, че Сара никога не би могла да го направи, но не упреквам Джоана за заблудението ѝ. Ревността напълно я заслепява.

— Вас ли ревнува? — намръщи се Купър.

— Не, за Бога, не — засмя се искрено Джак. — Тя май не ме хареса особено. Смята ме за хомосексуалист, понеже не може по друг начин да си обясни защо съм напълно неподатлив на чара ѝ. — Той забеляза любопитството на Купър, но не се разпростря в обяснения. — Ревнува майка си, разбира се. Докато не е открила, че има съперница, тя се е чувствала напълно комфортно в атмосферата на взаимна омраза, царяща между нея и Матилда. Ревността се подхранва от самолюбието и от чувството за собственост и има много малко общо с любовта.

— Да не искате да кажете, че е знаела за техните отношения още преди смъртта на майка си?

— Не. Ако е знаела, все щеше да направи нещо. — Джак отново почеса брадата си. Изглеждаше замислен. — Сега вече е късно за каквото и да било, а това само усилва ревността. Тя ще започне постепенно да забравя грешките на майка си, ще се впусне да фантазира за отношенията между Сара и Матилда и ще затъне в упреци към себе си заради пропуснатите възможности. Ако си говорим честно, всеки има нужда да вярва, че е обичан от майка си. Това е единствената междучовешка връзка, от която сме напълно зависими.

Купър запали нова цигара и се загледа в издигация се дим.

— Твърдите, че мисис Ласел ревнува заради отношенията на жена ви с мисис Гилеспи. Защо тогава не ревнува от дъщеря си? Ако се вярва на младата дама, тя се е разбирала доста добре с баба си.

— Вие вярвате ли ѝ?

— Няма доказателства за противното. Директорката на колежа твърди, че мисис Гилеспи редовно ѝ пишела и правела впечатление на любеща баба, когато идвала на посещение. Изглежда била много по-привързана към малката от собствената ѝ майка, която се появявала съвсем рядко и проявявала слаб, ако не и никакъв интерес към живота на дъщеря си в училище.

— Това още веднъж ме убеждава, че Матилда е била наистина изключителна преструвана. Знайте, че ако искате портретът ѝ да е

пълен, не трябва да забравяте за нейния краен снобизъм. Саутклиф е колеж за „скъпи“ момичета и Матилда в никакъв случай не би пропуснала възможността да направи добро впечатление на подобно изискано място. Непрекъснато говореше за хора „по нейн вкус“ и безкрайно съжаляваше, че във Фонтуел няма такива.

Сержантът невярващо поклати глава.

— Никак не се връзва с това, което сте ми разказвали преди. Веднъж я нарекохте „една от най-великите личности на нашето време“. Сега пък ми казвате, че се е преструвала пред висшето общество, за да изглежда приемлива в тези среди.

— В никакъв случай. Тя беше Кавендиш и изключително много се гордееше с това. Роднините ѝ от дълги години са местни първенци. Баща ѝ сър Уилям Кавендиш, получил благородническа титла по време на мандата си като местен депутат. Той е бил напълно „социално приемлив“ и не е трябвало да ухажва когото и да било — Джек се замисли. — Не, това, което я правеше изключителна, не бяха класовите белези или порядъчността — тя се надсмивашевнад тях, но ги използваше, за да поставя на място по-нискостоящите от нея във всяко отношение. Нейната изключителност се състоеше в това, че самата тя кипеше от противоречия. Може би причината донякъде е в сексуалното насилие, което е преживяла през детството си, но аз мисля, че истинската причина беше друга. Тя просто не беше родена в подходящото за нея време и поради това не живееше своя истински живот. С нейните интелектуални възможности да направи всичко, каквото пожелае, но заради социалния си статут се беше принудила да играе единствената отредена ѝ роля — брак и майчинство. Ето това беше истинската ѝ трагедия. По-голямата част от живота се е прекарала в борба със самата себе си и е осакатила дъщеря си и внучката си, защото не би могла да понесе техният бунт да успее, след като нейният е пропаднал.

— Тя ли ви е казвала всичко това?

— Не наведнъж и не така многословно. Събирах малко по малко нейните думи и ги заложих в портрета. Но всичко казано е вярно. Тя искаше пълно обяснение на картината, държеше да ѝ се разяснява значението и на най-незабележимия нюанс, и на най-малката мазка. Ето защо ѝ разгълкувах всичко, а коментарът ми приличаше доста на това, което чухте преди малко. Според нея съм сгрешил само в едно, а

и то било не толкова грешка, колкото пропуск. Не пожела обаче да ми обясни за какво става дума — той млъкна и се замисли. — Вероятно е било свързано с чичо й и неговите сексуални издевателства. Тогава още не знаех за тях. Известно ми беше само, че баща й я е наказвал с Укротителя.

Но Купър си мислеше за нещо, казано по-рано.

— Не сте прав да наричате бунта на мисис Ласел успешен. Натресла се е на наркоман неудачник, който взел, че умрял и отгоре на това я оставил без пукната пара. — Погледът му не слизаше от портрета.

Тъмното лице на Джак разцъфна в поредната зъбата усмивка.

— Изглежда досегашният ви живот е преминал съвсем безбурно, щом смятате, че целта на бунта е неговият успех. Той е по-скоро съпротива, предприема се от омраза и цели да причини максимални щети на омразния авторитет или власт, срещу които е насочен — той иронично вдигна вежди. — От тази гледна точка бунтът на Джоана изглежда като грандиозен успех. Щом вие сега наричате съпруга й неудачник, представете си как са гледали на него навремето хората от средата на Матилда. Не забравяйте, че тя беше изключително горда жена.

Купър дръпна дълбоко от цигарата си и погледна към къщата.

— Жена ви току-що е била при мисис Ласел. Знаехте ли?

Джак поклати глава отрицателно.

— Срецнах я, когато си отиваше — обясни Купър. — Била се убедила, че мисис Ласел не е убила майка си. Съгласен ли сте с нея?

— Може би.

— Току-що ми казахте, че бунтът на мисис Ласел е целял да причини колкото е възможно по-голяма вреда на обекта на омразата й. Нима смъртта не е най-голямата възможна вреда?

— Говорех за неща отпреди двадесет-тридесет години. А вие ми говорите за настоящите събития. Бунтарството е присъщо на младите, сержант, а не на хората в средна възраст. То възмуцава и дразни възрастните, защото ги кара да си спомнят какви компромиси със съвестта си са направили навремето.

— Тогава какво ще кажете за бунта на Рут?

Джак го изгледа мързеливо.

— Защо не питате нея?

— Защото я няма — обясни Купър, — а вие сте тук.

— Тогава попитайте майка ѝ. Не на мен, а на вас ви плащат да ровичките.

Купър му се усмихна почти развеселен.

— Харесвате ми, мистър Блейкни, макар че един Господ знае защо, харесва ми и жена ви, ако това ви интересува. Вие сте прями хора, които ме гледат в очите, когато говорят с мен. И ако искате, вярвайте, това стопля сърцето ми, защото макар да върша работата, която обществото изисква от мен, то в повечето случаи ми се отплаща, като ме нарича прасе. Думите ми не означават, че не бих арестувал вас или жена ви, или и двамата заедно, ако, да речем, се окаже, че сте убили бедната старица. Аз съм от старото поколение, което вярва, че обществото може да функционира единствено ако се опира на определени правила и закони. Макар да отнемат част от свободата му, те го правят само за да му я осигурят в по-голямо количество.

И щом съм почнал, нека ви кажа — не харесвам нито мисис Ласел, нито дъщеря ѝ и ако бях такъв човек, че да арестувам хората, които не ми харесват, щях да съм ги прибрал още преди седмица. Можеш да си помислиш, че са си обявили състезание по злоба. Джоана мрази жена ви, Рут мрази майка си, но и двете не посочват никакво разумно основание за омразата си. Обвиненията им са мъгляви и безпочвени. Без никакво обяснение Рут заявява, че майка ѝ е курва, а мисис Ласел обвинява жена ви в убийство, но когато я питам на какво основание, не може да каже нищо смислено. — Той хвърли изпушената до филтъра цигара на тревата. — Повече обаче ме тревожи други. Вие и съпругата ви изглежда знаете за тези две жени и за отношенията им с мисис Гилеспи повече, отколкото знаят самите те, но поради някакво криворазбрано човеколюбие не желаете да говорите. Може би в интелектуалните среди се смята за неизискано да си пъхаш ръцете в нечистотиите на живота, ала все пак внимавайте — ако нещата продължават така, смъртта на мисис Гилеспи ще си остане една неразрешена загадка и човекът, който най-много ще пострада, ще бъде доктор Блейкни. Тя е единственото лице, което има ясен мотив. Това, че няма нищо общо с убийството на нейната пациентка, може да бъде окончателно доказано само ако бъде обвинен някой друг. Сега ми кажете откровено: наистина ли толкова малко ви интересува съдбата на

жена ви, че да позволите името ѝ да бъде очернено само защото ви е неприятно да съдействате на полицията?

— Мили Боже! — възкликна Джак с неподправено възхищение. — Ще трябва наистина да нарисувам портрета ви. Две хиляди? Нали за толкова се разбрахме?

— Не отговорихте на въпроса ми — напомни търпеливо полицаят.

Джак взе скичника си и обърна чиста страница.

— Постоите така за момент — нареди той разсеяно, взе парче въглен и бързо започна да нахвърля работна скица. — Голяма реч дръпнахте. И жена ви ли е така благоприлична, почтена и благородна като вас?

— Ставате груб.

— Не е вярно — Джак му хвърли бърз поглед, преди да продължи работата си. — И на мен ми се е случвало да си мисля, че отношенията между полицията и обществото са опорочени. Полицаяте са забравили, че са само временно поканени; по-голямата част от обществото също е забравила това, защото сама е избрала законите, които я управляват и разпределят отговорностите. Тези отношения би трябвало да са основани на взаимна търпимост, а са се изродили във взаимна подозрителност и нетърпимост. — Той се усмихна обезоръжаващо и открито. — Радвам се да видя полицай, който изглежда споделя моята гледна точка. Освен това се интересувам от жена си и не искам името ѝ да бъде очернено. Това задоволява ли ви?

— Не сте ли си ходили вкъщи, откакто дойдохте тук?

— Когато работя, не ходя никъде.

— Ами тогава вземете да поизлезете. Във Фонтуел клюкарите са събрали истински обществен съд, който се занимава единствено с жена ви. А тя е нов човек тук, пък и вие никак не ѝ помагате да се пребори със зложелателите си. Вече е загубила голяма част от своите пациенти.

Джак протегна скичника пред себе си, за да огледа нарисуваното.

— Да. Наистина ще бъде интересно да работя по портрета ви. — Той започна да събира нещата си във войнишката торба. — Тук е такъв кучи студ, а на Джоана се нагледах достатъчно и мога да я довърша вкъщи. Дали Сара ще ме приеме пак?

— Съветвам ви да питате нея. Не ми плащат да се ровя в семейни разправии.

Джак помирително вдигна ръце.

— Добре, добре — бързо каза той. — Не съм забравил. Единственото, което знам за Рут, ми го е казвала Матилда. Не мога да гарантирам за истинността, така че ще трябва сам да я проверите. Матилда държеше петдесет лири, заключени в чекмеджето на нощното ѝ шкафче. Веднъж го отвори,¹ защото искаше да ме изпрати да ѝ напазувам някои неща от бакалина. Парите ги нямаше. Предположих, че сигурно вече ги е похарчила за нещо, а после е забравила, но тя не се съгласи с мен и каза, че ги е откраднала внучката ѝ — той вдигна рамене. — Не е изключено да е обвинила Рут, за да прикрие дупката в паметта си. Понеже тя не заговори повече по въпроса — и аз нищо повече не попитах. Това е всичко, което знам.

— Ама че семейство! — изпъшка сержантът. — Нищо чудно, че е решила да остави парите другиму.

— Тук сме на едно мнение — съгласи се Джак, като стана и се протегна. — И двете са творение на Матилда. Но тя все пак не трябваше да ги завещава на Сара.

Днес доста се стреснах. Влязох в приемната на лекарския кабинет и сварих зад бюрото Джейн Мариот. Бях абсолютно неподготвена. Защо никой не ми е споменавал, че са се върнали? Предупреден — значи въоръжен. Джейн, разбира се, е знаела, че все някога ще се срещнем, и лесно успя да запази обичайното си хладно държание. „Добър ден, Матилда — каза ми. — Добре изглеждаш.“ Аз изобщо не можах да проговоря. Чак после онова магаре доктор Дулитъл изрева добрата новина, че Джейн и Пол са решили да се върнат в Росет Хаус след смъртта на техния наемател. Подразбрах, че Пол е почти инвалид — хроничен емфизем. Спокойствието и тишината във Фонтуел щели да му бъдат от полза след трудния живот в Саутхамптън. Какво ли ще прави Джейн? Дали ще почне да подмята разни неща или, по-лошо, направо ще ме издаде?

„... И от божествените висини дали се вижда дъното на мойта мъка?“

Щях да се чувствам по-малко отчаяна, ако не се налагаше Рут отново да тръгва на училище. Къщата е празна без нея. За сметка на това пък е пълно с призраци и повечето доста неспокойни. Джералд и

баща ми ме навестяват непрекъснато и безмилостно ъме мъчат. Има моменти (добре, че са редки), когато ми се струва, че бих предпочела да са живи. Но аз възлагам големи надежди на Рут. Тя е много умна за възрастта си. Сигурна съм — най-после от рода Кавендиш ще излезе и нищо свястно. Ако ли не, всичко, което съм направила до тук, е било всуе.

„Шът! Тихо там! Кой смее да приказва? Матилда Гилеспи молитвите си казва.“

Тези дни имах страхотно главоболие. Може би открай време лудата съм била аз, а не Джоана.

ДЕСЕТ

Извикана от часа по химия, Рут се промъкна боязливо в стаята, в която директорката ѝ бе посочила, видя Купър и спря пред вратата, опряла гръб в нея.

— Защо идвате пак? — попита тя. — Злепоставяте ме. Вече ви казах всичко, което знам.

Тя не беше в униформа, опънатата ѝ назад коса беше прибрана в малък стегнат кок. Изглеждаше по-възрастна от своите седемнадесет години.

Купър много добре разбираше притеснението ѝ. Всяко училище е нещо като прозрачен аквариум за декоративни рибки и това най-ясно се вижда в девическите колежи.

— Съжалявам, но разследването тръгна зле и в момента изглежда доста объркано.

Той кимна към един близък стол.

— Седнете, мис Ласел.

Тя се подчини с нежелание и Купър ясно усети как зад елегантната външност на привидно зряла жена се прокрадва неувереност на още невръстно момиче. Той намести тежкото си тяло на стола точно срещу нея. Погледът му беше сериозен, без да е заплашителен.

— Преди два дни получихме писмо, в което се говори за вас — каза той. — Беше анонимно. Там се твърди, че сте били в Сидар Хаус в деня, когато е умряла баба ви, и че сте откраднали някакви обеци. Има ли нещо вярно в това, мис Ласел?

Очите ѝ се разшириха уплашено, но тя продължи да мълчи.

— Освен това — продължи той спокойно — от много достоверен източник ми беше съобщено, че баба ви е знаела за вашите кражби. Смятала е, че крадете от нея и пари. Вярно ли е?

Кръвта се дръпна от лицето ѝ.

— Искам адвокат.

— Защо?

— Това е мое право.

Той кимна и стана.

— Добре. Имате ли собствен адвокат? Ако имате, можете да дадете на директорката телефона му, за да го извика. Ако нямате, убеден съм, че тя без колебание ще повика адвоката, обслужващ колежа. Вероятно ще се наложи да му се доплати за услугата — той се отправи към вратата. — Директорката ви сигурно ще пожелае да дойде тук лично, за да следи да не бъдат накърнени правата и интересите ви. Нямам възражения за нито един от двата варианта.

— Не — обади се тя стреснато. — Искам служебен защитник.

— Как така служебен? — прозрачността на намеренията ѝ истински го забавляваше.

— От тези, които осигурява полицията.

Той се престори, че сериозно обмисля предложението, и това продължи доста дълго.

— Вероятно говорите за адвокатите, използвани в полицейските участъци, за да представят лица, които нямат собствен защитник.

Тя кимна утвърдително.

— При цялата ми добра воля, мис Ласел — отвърна той, — за подобна възможност и дума не може да става. Живеем във време на галопираща инфлация, държавните институции страдат от хронично безпаричие, а вие сте заможна млада дама и несъмнено сте заобиколена от хора, които изгарят от нетърпение да се застъпят за правата ви. Ще помолим директорката да ви намери адвокат. Убеден съм, че веднага ще го направи, ако не за друго, поне за да не тръгнат приказки, уронващи авторитета на колежа. В края на краищата тя е длъжна да мисли за името на своето училище.

— Копеле такова! — избухна Рут. — Щом е така, няма да отговарям на никакви въпроси.

Купър се направи на изненадан.

— Да разбирам ли, че вече не искате адвокат?

— Да... Не... — тя се бореше с колебанието си. — Няма да кажа нищо и толкоз.

Купър се върна и отново седна на стола си.

— Това си е ваше право, но ако не получа отговор от вас, ще се наложи да задавам въпроси на други хора. От опит знам, че крадците не се задоволяват само с един обект. Какво ще стане, ако събера всички

ваши съученички и започна да ги питам, всичките заедно, дали не са им изчезвали разни неща през учебната година? Не е трудно да се отгатне какво ще си помислят, защото ще знаят, че съм дошъл точно заради вас.

— Това е изнудване!

— Това е стандартен полицейски похват, мис Ласел. Когато следователят не може да се сдобие с необходимата му информация по нормален начин, той е служебно задължен да търси други възможности.

— Не съм я убила! — яростно просъска тя, вперила очи в него.

— Нима съм казал нещо подобно?

Тя не можа да устои на желанието да му отговори.

— Не сте, но го мислите. Щом съм била там, защо пък да не съм я убила?

— Смъртта е настъпила някъде преди полунощ, между единадесет и дванадесет часа, да речем. Бяхте ли там по това време?

Облекчението ѝ пролича 8съвсем ясно.

— Не. Тръгнах си в пет. Трябваше да се върна навреме за часа по физика, защото имам матура.

— В колко часа започна урокът?

— В седем и половина.

— Навреме ли стигнахте?

— Да.

— Как успяхте? Не сте изминали трийсет мили пеш за два часа и половина.

— Взех колело назаем.

Той я погледна с неприкрито недоверие.

— В колко пристигнахте при баба си, мис Ласел?

— Не знам точно. Някъде към три и половина, струва ми се.

— А в колко часа излязохте от училището?

— След като обядвах.

— Ясно — каза Купър сериозно. — Значи сте пропътували тридесет мили в едната посока за два часа, останали сте час и половина при баба си и след това отново сте навъртели тридесет мили с колелото. Явно сте доста тренирана млада дама. Мога ли да знам името на човека, който ви е заел велосипеда си? — той близна химическия си молив и се приготви да пише.

— Не знам на кого беше. Взех го без да питам.

Купър си записа.

— Искате ли да спрем дотук с преструвките и да започнем да наричаме нещата с истинските им имена? В момента вие ми казвате, че сте откраднали колелото. Както обещите и петдесетте лири.

— Но аз го върнах! Това не е кражба.

— Къде го върнахте?

— На стойката за велосипеди.

— Тогава сигурно ще можете да го познаете и да ми го покажете?

— Не знам. Просто взех най-доброто, което видях. Има ли значение какво е било?

— Има, защото ще ви кача отново на него и ще карам зад вас по целия път до Фонтуел — той изглеждаше развеселен. — Вижте, аз просто не мога да повярвам, че сте способна да вземете тридесет мили за два часа, но много ще се радвам за вас, ако ме убедите, че греша. Ще си починете час и половина в къщата и после ще се върнете обратно — пак с колелото.

— Не можете да ме накарате. Това си е чисто... — тя затърси думата — ...мъчение.

— Повярвайте ми, мога да ви накарам. Наричат го „възстановка“. Видели са ви на местопрестъплението в деня на самото престъпление; член сте на семейството на жертвата и като такава имате свободен достъп до дома ѝ, а освен това сте очаквали да наследите парите ѝ. Всеки един от тези факти, взет отделно, ви нарежда между първите в списъка на заподозрените. Или ще докажете, че можете да отидете дотам с колело, което искрено би ме зарадвало, или веднага ще ми кажете как в действителност сте стигнали. Някой ви откара, нали?

Тя нацупено мълчеше и нервно стържеше по килима с върха на обувката си.

— Стопирах — заяви тя неочаквано. — Не исках да ви кажа, защото ако се разбере в училище, даскалите ще изпоприпадат.

— Когато напуснахте Сидар Хаус в пет часа, баба ви беше ли жива?

Тя изглежда се обърка от внезапната смяна на темата.

— Трябва да е била, нали, щом не съм я убила.

— Значи сте говорили с нея.

Рут едва успяваше да сдържа яда си.

— Да — с досада отговори тя. — Ключът ми беше останал в училище и трябваше да звъня на външната врата.

— Тя сигурно ви е попитала с какво сте дошли. Щом е било на стоп, едва ли ви е очаквала.

— Казах, че ме е докарал един приятел.

— Но това е било лъжа, нали? И защо, след като сте знаели, че ви предстои да се връщате пак на стоп, вече по тъмно, не помолихте баба си да ви откара? Тя е имала кола и освен това според вашите думи ви е обичала. Щеше да ви откара, без дума да обели. Защо сте предприели риска да пътувате на стоп по тъмно?

— Тогава изобщо не се замислих за това.

— Откъде хванахте кола в обратната посока, мис Ласел? От самото село или извървахте трите мили по черния междуселски път, за да стигнете до магистралата? Ако са ви взели от Фонтуел, ще можем да намерим шофьора.

— Минах по черния път — каза тя колебливо.

— С какви обувки бяхте?

— С маратонки.

— Сигурно сте оставили следи по целия път. На онази дата през целия предиобед е валил дъжд. Явно на момчетата от следствието утре им предстои разходка сред природата. От обувките ви ще разберем дали казвате истината и ако ме лъжете — усмихна се той мрачно, — ще се постарая да направя живота ви ад. Ще разпитам всички момичета от училището под предлог, че искам да разбера кой ви е бил съучастник, като ви е прикривал, докато сте отсъствували без разрешение. Същевременно ще се опитам да установя какво сте откраднали и защо. Ако в края на разпита у някого е останал и грам доверие във вас, ще повторя всичко отначало. Ясен ли съм? И така — кой ви закара при баба ви?

В очите на момичето проблеснаха сълзи.

— Това няма нищо общо със смъртта й.

— Тогава какво ви пречи да ми кажете?

— Ще ме изключат от училище.

— Ще ви изключат още по-бързо, ако поискам всичките ви лични вещи като необходими за разследването.

Тя захлупи лице в дланите си.

— Приятелят ми — едва чуто каза тя.

— Име? — запита Купър неумолимо.

— Дейв. Дейв Хъджис.

— Адрес?

Тя поклати глава.

— Не мога. Той ще ме убие.

Купър гледаше наведената ѝ глава.

— Как се срещнахте с него?

Рут повдигна мокрото си от сълзи лице.

— Работеше по асфалтирането на алеите в училището — тя прочете неодобрението в очите му и спонтанно се заоправдава. — Не е това, което си мислите.

— Мога ли да знам какво си мисля?

— Не съм някаква долнопробна мръсница. Ние се обичаме.

Сексуалният ѝ морал беше последното нещо, което интересуваше Купър в момента, но за нея явно стоеше на преден план. Той разбра, че започва да изпитва съжаление към нея. Когато е наричала майка си курва, вероятно е обвинявала и самата себе си, мислеше си той.

— Има ли собствено жилище?

Тя поклати глава отрицателно.

— Самонастанил се е на едно място.

— Но вероятно има телефон. Как се свързвате с него?

— Има мобифон.

— Ще ми кажете ли номера?

Момичето уплашено го погледна.

— Той направо ще побеснее.

„Права си — помисли Купър, — наистина ще побеснее.“
Опитваше се да отгатне в какво ли ще се окаже замесен Хъджис. Наркотици? Блудство с непълнолетни? Порнография? Ако някое от трите се окажеше вярно, изключването щеше да бъде последният и най-малък проблем на Рут. За момента Купър се отказа да пита за адреса и телефонния номер.

— Разкажете ми за него — предложи той. — От колко време се познавате? На колко години е?

Наложил се да вади насила думите от устата ѝ и да сглобява историята парче по парче. Тя говореше, той слушаше и преценяваше,

като от време на време внимателно и ненатрапчиво я подканяше да продължава. Потвърдиха се най-лошите му страхове — изобщо не ставаше дума за забранена невинна любов между представители на Монтеки и Капулети, а за жалка и зловонна хроника на половинчасови сеанси в каросерията на бял „Форд-транзит“. Въпреки това разказът имаше някакъв далечен сексуален привкус и Купър се чувстваше не по-малко неудобно от Рут. Доколкото можа, се опита да направи нещата по-поносими за нея, но притеснението ѝ се оказа заразно и те много по-често гледаха встрани, отколкото един в друг.

Всичко започнало преди шест месеца, когато една пътна компания се заела с асфалтирането на училищните алеи, а подробностите по запознанството бяха съвсем банални. Училище, пълно с момичета; Дейв се увърта около най-хубавичката; Рут е поласкана от недвусмисленото му възхищение, още повече че всички момичета са наясно — тя е единственият обект на хубавеца. Следват копнеж и отчаяние, когато алеите са завършени и бригадата си тръгва. После идва една уж случайна среща, когато веднъж Рут се разхожда сама. Двадесет и осем годишният опитен гамен среща седемнадесетгодишно момиче, мечтаещо за романтични преживявания. О, той я уважавал, той я обичал, щял да я чака до края на дните си, ако трябва, но (каква огромна роля играе думичката „но“ в живота на хората, за кой ли път се удиви Купър) след по-малко от седмица я обладал в каросерията на своя „Форд“. Споменът за невероятно мръсното одеяло, хвърлено върху брезента на пода, изглежда ѝ пречеше да извика в паметта си удоволствието и възбудата. Въпросната вечер тя се измъкнала през прозореца на първия етаж и се озовала в прегръдките на любимия. Пушили, пили и си приказвали, уютно сгущени на тъмно в паркираната кола. Е, той няма кой знае какво възпитание и не се изразявал особено добре, но немалко значение. Това, което се случило после, макар и да не влизало в плановете ѝ, също немалко голямо значение, защото когато се стигнало дотам (погледът опровергаваше думите ѝ), нейното желание било не по-малко от неговото.

Купър едва се възпря да не я попита наистина ли е толкова глупава, колкото изглежда. Защо се така подценява? Защо от цялото училище единствена тя се беше хванала с такъв тип? Защо ѝ е трябвало да се свързва с полуграмотен бачкатор? И накрая, как може

да е толкова наивна да вярва, че той е искал от нея нещо повече от неангажиращ секс с неопитна девственица? Разбира се, Купър не зададе тези въпроси — не беше чак толкова жесток човек.

След това изглеждало, че всичко е приключило, но те (отново случайно) се срещнали през ваканцията. Не се били виждали след онази нощ в колата и надеждата на Рут вече започнала да се превръща в депресия. Карала Великденската ваканция при баба сви във Фонтуел (обикновено ходела там, обясни тя, защото се чувствала по-добре, отколкото при майка си) и един ден взела автобуса за Бърнмаут, за да отиде на пазар. Там неочаквано се появил Дейв и страшно се зарадвал, че я вижда, но бил и сърдит, понеже не отговорила на писмото му. Купър си представи трогателната сцена: „Какво писмо? Как какво — онова, дето шибаните пощаджии са изгубили.“ Двамата отново се вкопчили в здрава прегръдка в каросерията на форда, после Дейв я откарал вкъщи и явно тогава разбрал, че Рут може да става и за нещо повече от едно бързо чукане върху брезента, когато му се прииска.

— През цялата ваканция той навсякъде ме водеше със себе си. Беше прекрасно. Това бяха най-хубавите дни в живота ми. — Рут произнесе тази патетична тирада с равен глас. Изглежда споменът вече беше поизбледнял.

Не споделила нищо с баба си — дори в най-смелите си мечти не смеела да допусне, че е възможно Матилда да хареса Дейв. Затова, подобно на шавлива съпруга, непрекъснато измисляла какви ли не оправдания за отсъствията си.

— Баба ви вярваше ли ви?

— По онова време тя беше наистина зле с артрита. Каквото и да й обяснявах сутрин, до вечерта го забравяше.

— Дейв идвал ли е да ви взима от самата къща?

— Само веднъж. Не исках да идва там.

— Той ли предложи да започнете да крадете от баба си, или идеята беше ваша?

— Не стана точно така — възрази Рут горчиво. — Веднъж бяхме останали без пари и аз взех малко от чантата й. Смятах да ги върна.

— Но по-късно не успяхте да ги възстановите...

— Не — отвърна тя.

— После?

— Тя имаше толкова много неща — бижута, украшения, сребърни монети. Повечето от тях изобщо не харесваше. Беше много стисната. Нищо не ѝ пречеше да удвои месечната ми издръжка, но дори не е помисляла да го направи.

— И затова вие ѝ задигахте тези безполезни неща, а Дейв ги продаваше.

Тя не отговори.

— Какво стана с работата на Дейв при асфалтаджиите?

— Няма работа — вдигна тя рамене. — Той не е виновен. Ако имаше какво да работи, сигурна съм, че би работил.

„Тя да не би наистина да си вярва?“

— А междувременно сте продължавали да крадете от баба си през целия втори срок и през лятната ваканция.

— Това не е кражба. Рано или късно всичко щеше да стане мое.

„Дейв изглежда добре я е подковал Или пък греша? Може би тя наистина мисли така.“

— Нека не забравяме, че в крайна сметка не наследихте нищо.

— Не е справедливо лекарката да вземе всичко. Тя не ни е дори далечна роднина.

— Адресът на Дейв, моля, мис Ласел.

— Не смея — сви се тя с неподправен ужас. — Ще ме убие.

В този момент търпението на Купър се изчерпа.

— Нима? И какво от това? Едва ли ще бъде голяма загуба за някого. Майка ви сто на сто няма да си изплаче очите заради вас, а за останалите ще бъдете просто статистика — още едно момиче, позволило да го използват и захвърлят — той съчувствено поклати глава. — Ще бъде жалко за парите, изразходвани за образованието ви. — Купър огледа стаята. — Моите деца биха дали всичко, за да имат вашите условия. Те, разбира се, биха извлекли по-голяма полза от вас. — Той замълча за момент, после затвори бележника си и с въздишка стана от стола. — Принуждавате ме да действам по най-грубия начин. Налага се да се обърна към директорката ви.

Рут отново показва обезоръжаваща наивност.

— Тя нищо не знае. Няма как да е разбрала.

— Знае обаче името на фирмата, която е работила по алеите.

Тя избърса с ръкав мокрия си нос.

— Защо не искате да ме разберете? Аз трябва да следвам.

— Защо? — попита той с престорено учудване. — За да можете с приятеля си да сте по-близо до неопитните и лековерни първокурсници? Какво би могъл да прави той при тях, освен да им пробутва наркотици или нещо от тоя род?

Сълзите неудържимо се затъркаляха по бузите ѝ.

— Само така бих могла да се отърва от него. Казах му, че ще се запиша в Ексетър, но го излъгах. Ще направя точно обратното — ще отида в някой от университетите на север, защото са по-далече оттук.

Неочаквано за себе си Купър усети вълнение. Думите на момичето доста приличаха на истина. Запита се какво ли беше ѝ направил Дейв, за да се страхува от него толкова много, че да вижда единственото възможно спасение в бягството. Дали не беше изгубил търпение и е убил мисис Гилеспи, за да може Рут по-скоро да получи наследството?

Купър отново се върна на стола си.

— Давам си сметка, че никога не сте виждали баща си и желанието ви да намерите някой, който да го замести, е било причина да се забъркате с Дейв. Разбирам също и стремежа ви да се измъкнете от него, но отиването ви в университета с нищо няма да помогне, мис Ласел. Може би ще прекарате един-два спокойни семестъра, преди Дейв да ви открие, но всичко ще свърши дотам. Как смятате да запазите в тайна местонахождението си? Нима ще забраните на служителите в училищната канцелария да кажат в кой университет сте отишли? Можете ли да убедите майка си и приятелите също да си мълчат по въпроса? Рано или късно някой от тях ще отговори на вежливо телефонно обаждане на непознат и тайната ви отива по дяволите.

Тя буквално се смаяваше пред очите му.

— Значи нищо не може да ми помогне?

Той ядосано се намръщи.

— Може. Като начало ми кажете къде да го намеря.

— Ще го арестувате ли?

— По какво обвинение?

— Заради кражбите. Сигурно ще трябва да арестувате и мен?

— Засега съм длъжен единствено да съобщя на изпълнителите на завещанието. Не е изключено те да решат, че ще бъде по-добре нещата да се потулят.

— Значи вие просто искате да го разпитате какво е правил в деня, когато умря баба?

— Да — призна той.

Рут поклати отчаяно глава.

— Не можете да си представите какви неща върши с мен, когато е сърдит — очите ѝ отново се насълзиха. — Щом няма да го пращате в затвора, не мога да ви кажа адреса. Вие не го знаете какъв е. Отмъщението му ще бъде страшно.

— И какво ще бъде то?

Тя отново поклати глава, този път по-решително.

— Няма да ви кажа.

— Ние можем да ви охраняваме.

— Той ми обеща, че ако направя нещо, което не му харесва, ще дойде в училището и ще направи сцена пред всички. Тогава със сигурност ще ме изключат.

Купър усети, че започва да се обърква, и това го ядоса.

— Щом толкова сте се страхували от изключване, защо изобщо ви е трябвало да бягате от училище и да се срещате с него? Ако ви бяха хванали тогава, щяха да ви изключат на часа. Тя мълчеше и нервно мачкаше подгъва на самото си. Накрая едва чуто прошепна:

— Тогава не предполагах, че толкова много ще искам да продължа образованието си.

Купър кимна разбиращо.

— Ето за такива случаи хората казват: „Каквото сам си направиш...“ — той се усмихна накриво. — Вие не сте единствената, която е изпадала в наивно заблуждение, че нещата все някак си ще се наредят от само себе си, и то точно както на нас ни харесва. Във връзка с това ми идва наум още една поговорка: „Тежката болест изисква силно лекарство.“ С други думи, съберете кураж и идете да разкажете всичко на директорката, преди да го е научила от мен. Не е изключено тя да ви разбере, ако усети, че разчитате на нейната човечност.

— Как не! Ще подскочи до тавана и ще ме направи на нищо.

— Виждате ли някаква друга възможност?

— Да се самоубия.

— Реакция на безгръбначно — констатира той. — Що за глупава идея — да си лекуваш главоболието, като си пръснеш главата? —

Купър сложи длани върху нейните. — По-смело, момиче! Каж ми адреса на Дейв и после върви да разкажеш всичко на директорката.

Устните ѝ затрепериха.

— Ако се съглася, ще дойдете ли с мен в дирекцията?

„Смили се, Господи! — простена той мислено. — Нима не ми стига, че толкова години вода за ръчичка моите собствени8деца?“

— Съгласен съм, но ако директорката ми каже да напусна, ще я послушам. Не забравяйте, че не съм тук в качеството на ваш настойник или пазач.

— Бърнмаут. Пелис Роуд, номер двадесет и три — прошепна тя. — Майка ми ме е натопила за кражбите, нали? — в гласа ѝ звучеше неприкрито отчаяние — отчаянието на човек, комуто никой и нищо не е останало.

— Не — отговори Купър. — За голямо съжаление тя абсолютно нищо не пожела да ми каже.

* * *

Когато по-късно същия следобед Сара зави с колата си по алеята към къщата, беше изненадана от напълно неочаквана гледка: пред вратата, в интимна близост една до друга, бяха паркирани колите на Джек и на Купър. Първият ѝ подтик беше да обърне и незабавно да се махне. Нямаше нерви да разговаря с когото и да било. Още по-малко желаше отново да се самоанализира пред Купър, докато за разнообразие съпругът ѝ се опитва да доразруши това, което беше останало от връзката им. После се ядоса и яростно стисна волана. По дяволите, все пак това беше нейната собствена къща! Щеше да е абсолютно ненормално да обикаля наоколо с часове, за да избегне срещата с наглия си съпруг и с надутия полицай.

Сара тихо се промъкна през входната врата. Съобрази, че ако мине на пръсти край студиото, ще може да се шмугне в кухнята, без никой да разбере, че се е върнала. Съвсем не на място си спомни една сцена между майка ѝ и баща ѝ — затръшвайки под носа му кухненската врата, тя му беше казала: „Къщата на англичанина е неговата крепост, кухнята за англичанката е нейният затвор.“ През вратата се чуха гласове и Сара с досада разбра, че кухнята е вече заета.

Тя въздъхна, изчака, докато самообладанието ѝ се върна и я обхвана като здрава плетена ризница. После влезе.

Джак, сержант Купър и Рут Ласел погледнаха към нея над чашите с вино, които държаха. По лицата им ясно се изписа притеснение и тревога.

— Здравсти — каза Сара в настъпилата тишина. — Намерили сте виното от 1983 година без затруднения, както виждам.

— Пийни с нас — предложи Джак и се пресегна за чиста чаша от плота за изцеждане на съдовете. — Много е хубаво.

— Не се съмнявам — отвърна тя. — Това е първата голяма класирана реколта от района Сент Емилион. Още когато го купих, струваше цяло състояние.

— Не бъди толкова нелюбезна, драга. Все някой трябваше да започне да го пие, защото ти не би го опитала и до края на дните си — за вас, дегустаторите, виното никога не е достатъчно отлежало. — Джак напълни чашата и я бутна към нея. Очите му проблясваха шеговито. Тя усети как в нея отново се пробужда нежност към този неотразим мръсник и си помисли, че любовта е най-труднолечимата болест. Прикри чувствата си зад бездушна усмивка.

— След известни недоразумения стигнахме до следното общо заключение — продължи той с псевдонаучна високопарност: — Цвят — тъмнорубинен; плътност — изключителна; букет — много екзотичен, с мирис на стар тютюн, френско грозде и намек за билки и подправки.

— Това е вино от специална реколта, профан такъв. Предназначено е да се вкухва и оценява от познавачи, а не да се пие в пет следобед на кухненската маса. Обзалагам се, че изобщо не си го оставил да подиша отворено, а просто си го налял като лимонада.

Купър се прокашля.

— Съжалявам, доктор Блейкни. Ние казахме, че предпочитаме чай.

— Виж го ти, страхливият му мишок — възкликна Джак, без ни най-малко да губи доброто си настроение. — Та нали когато извадих бутилката, само дето не се задавихте в слюнката си. Не се бойте, приятелю, а си пийте виното — ще видите, че тя няма да ви убие. Освен това — обърна се той към Сара — точно се колебаехме дали да

повторим, но решихме, че тактичността изисква да изчакаме да си дойдеш, преди да отворим втора бутилка.

— Ако го бяхте направили, шансовете ви да доживеете до дълбоки старини щяха катастрофално да намалееят — каза тя, докато окачваше чантата си. Пусна палтото направо на пода и се приближи до масата. — Добре, дай насам чашата, но отсега мога да ви уверя, че не е готово за пиене. Трябваша му поне още три години — тя седна на празния стол и придърпа чашата към себе си. Покри отвора ѝ с длан, а с другата ръка леко я разклати, за да „събуди букета“. Помириса, без да отпива.

— Кой усети тютюневия аромат?

— Аз — нервно се обади Купър.

— Много добре. В справочниците пише, че в основата на букета на тази реколта трябва да бъде ароматът на опушено дърво. А кой позна за френското грозде?

Купър отново посочи себе си.

— Правили ли сте някога дегустация? — запита тя.

Той поклати глава отрицателно.

— Трябва да опитате. Явно имате нюх за виното.

— Рут и аз смятаме, че се усеща също аромат на билки и някаква подправка. Каква оценка получаваме?

Тя отпи малка глътка и остави преливащите аромати да гаят езика и небцето ѝ.

— Грандиозно — проговори Сара накрая, — но дяволски се радвам, че не сте отворили втора бутилка. В книгите е казано още три години и аз ще се придържам към инструкциите. Какво впрочем правите всички тук? — очите ѝ се спряха на Рут. — Не трябваше ли да бъдеш на училище?

Настъпи неловко мълчание.

— Рут е изключена — обясни Джак — и искахме да разберем дали ще се съгласиш да поживее тук с нас двамата, докато намери нещо друго.

— Разбирам.

Сара отпи още една глътка и го погледна замислено.

— Това „с нас двамата“ — попита тя с престолено мек глас — означава ли, че отново ще бъда наказана с твоето присъствие?

— Зависи, ангел мой.

- От какво — дали ще те приема ли?
- Не. Зависи дали ще играем по моите или по твоите правила.
- Или по моите — отвърна тя безцеремонно, — или никак.
- Засрами се — усмихна се той едва забележимо.

Сара продължи да го гледа още няколко секунди, после се обърна към Рут.

- За какво те изключиха?

Рут, която от влизането на Сара не беше вдигнала поглед от масата, сега косо погледна към Купър.

- Сержантът ще ви каже.
- Предпочитам да го чуя от теб.
- За нарушаване на училищния правилник.
- Всички правила ли си нарушавала или само някои?
- Напускане на района на училището без разрешение.

— Значи времената изобщо не са се променили. Една моя съученичка я изключиха, защото беше слязла по противопожарната стълба, за да приказва с някакви момчета долу. Хванаха я, понеже всички бяхме увиснали по прозорците да коментираме срещата. Вдигахме такава врява, че чак директорката ни чу. Изключиха приятелката ми моментално. Сега е съдебен адвокат и е много добра при това.

— Мен ме изключиха, защото спях с приятеля си — тихо каза Рут. — Директорката заяви, че оказвам вредно влияние на останалите момичета. Нарече ме аморална.

Сара погледна въпросително Купър, а той кимна.

— Е, значи все пак нещата са се променили — поправи се тя. — Момиче от моето поколение никога не би имало смелостта да извърши нещо толкова предизвикателно. Ние живеехме с твърдото убеждение, че евентуалният ни бъдещ съпруг непременно би разгласил навсякъде, ако се окаже, че съпругата му не е девствена — тя се изкиска. — Имахме голяма информация по въпросите, засягащи любовните ухапвания и унищожителния ефект на страстната френска целувка, и с това се изчерпваха знанията ни по въпроса. Втълпяваше ни се, че ако допуснем някой мъж да слезе по-ниско от врата ни, едва ли не ще получим обриви и пришки или пък ще хванем гъбички. Това стана причина по-късно, когато разбрахме, че са ни пробутвали опашати лъжи, да преживеем страшен шок заради пропуснатите

възможности — тя отново отпи от чашата си. — Поне заслужаваше ли си да те изключат заради твоя приятел?

— Не — една сълза се търкулна от очите на момичето и капна на масата. — Не знам какво да правя. Искам да следвам.

— В такъв случай най-разумно е да се върнеш в Сидар Хаус при майка си. Тя ще те прати в друго училище.

Защо все пак я беше довел Купър? Или я беше довел Джак?

Сержантът излезе от вцепенението си

— Приятелят ѝ вероятно ще бъде много разгневен след разговора си с мен и първото място, където ще я потърси, ще бъде Сидар Хаус. Давам си сметка, че това, което правя, е чисто натрапничество, но в момента не мога да се сетя за нещо по-добро. Да бяхте видели как се отнесоха с нея в училището! — той изглеждаше ядосан не на шега. — Наредиха ѝ незабавно да си събере багажа и повикаха такси, за да я махнат оттам колкото е възможно по-бързо. Казах им, че аз ще я закарам и могат да си спестят таксито. Не бях виждал подобно нещо — човек би помислил, че е извършила някакво много тежко и гнусно престъпление. А най-неприятното е, че те така и нямаше нищо да узнаят, ако аз не бях я убедил да си признае. Сега се чувствам отговорен за станалото, но тогава си бях въобразил, че ще зачетат нейната откровеност и ще ѝ се размине само с последно предупреждение. Аз например бих постъпил точно така на мястото на директорката.

— Майка ти знае ли? — попита Сара.

— Джак ме накара да телефонирам.

— Тя съгласна ли е да останеш тук?

— Не знам. Каза само, че ще говори с мисис Харис, и затвори. Изглеждаше бясна — Рут беше навела глава и бършеше очи с носната си кърпичка.

Сара мрачно погледна Джак.

— В такъв случай ти трябва да ѝ съобщиш. Аз не съм на първо място в класацията тези дни и не ми се вярва да примре от радост, като ме чуе.

— Току-що опитах. И на мен ми затвори телефона.

Сара се канеше да го попита с какво е заслужил такова нелюбезно отношение, но в последния момент се отказа. Познаваше го и беше сигурна, че отговорът щеше да бъде неприятен и заблуждаващ,

също като отговорите и уроците, които напоследък ѝ даваше самият живот. Не можеше да свикне с бързината, с която събитията подобно на топка в игрален автомат непрекъснато вземаха най-неочаквана посока. Тази сутрин денят ѝ се очертаваше да бъде поредният самотен уикенд — а сега?

— Но някой все пак трябва да ѝ каже — заяви тя с раздразнение в гласа, хващайки се за единственото нещо, което поне със сигурност знаеше, че трябва да бъде свършено. — При това вие сте този, който е длъжен да го направи — погледна тя към сержанта. — Нямам нищо против Рут да остане, но само при условие, че майка ѝ знае къде се намира.

Купър я погледна стреснато.

— Не е ли по-добре да се обърнем към социалните служби? — предложи той. — Да ги използваме като трета страна, която да обясни как стоят нещата.

Сара присви очи.

— Обикновено аз съм много хрисима жена — изрече тя бавно, — но сега имам чувството, че се събужда тъмната страна на характера ми, и като ви слушам, започвам да вярвам, че тя е по-добрата от двете. Чуйте, къде си мислите, че се намирате? На безплатна почерпка? Държа да ви напомня, че току-що изпихте чаша много скъпо вино от моите запаси. Това е Сент Емилион! Оценено със задна дата и индексирано към инфлацията, струва повече от седем лири чашата. С други думи, вие ми дължите тези пари и затова не е уместно да се опитвате да се измъквате, като прехвърляте отговорността за бъдещето на това дете в ръцете на преуморени и лошо платени социални работници. Те не могат да направят нищо друго, освен да я настанят в някой дом, пълен със също такива отчаяни младежи като нея.

С всяка изминала секунда Купър се чувстваше все по-жалък.

— Освен това като сте подценили старомодния морал, който все още цари в девическите колежи, сте станали причина тази млада жена да бъде изключена от училище в навечерието на най-важните изпити в живота ѝ. Живеем в свят, където разкъсването на женските утробы е единственият начин, който човечеството познава, за да се възпроизвежда. Най-малкото, което може да се предложи на жените в това положение, е поне да им се даде възможност да получат достатъчно добро образование, а то ще направи по-поносима

доживотната присъда на майчинството. Едно е да седиш и тъпо да гледаш в стената пред теб, съвсем различно е да знаеш какво има зад тази стена, да притежаваш знанията и увереността, че можеш да я преодолееш и да превърнеш това преодоляване в извор на оптимизъм и положителни емоции. Който не го разбира, изобщо не е наясно какво огромни влияние оказват върху потомството си образованите и умни жени.

Рут иска да следва. За да може да постигне това, първо трябва да си вземе матурата. Наложително е Джоана да намери училище, в което да приемат Рут незабавно. За целта някой — тя посочи с пръст Купър, — и това сте именно вие, трябва да ѝ обясни, че дъщеря ѝ е тук и има сериозни причини да остане и че се налага Джоана да дойде и да поговори с нея, преди тя да е загубила всякакъв шанс да продължи образованието си. — Сара се обърна към момичето. — А ако ти посмееш да ми кажеш, че си се предала и не искаш да се бориш за бъдещето си, ще ти дръпна такъв як бой, та ще ме помниш до края на дните си.

След последната заплаха в стаята настъпи продължително мълчание. После Джак се размърда.

— Ето, сега виждате в действие „правилата на Сара“, за които стана дума преди малко. Всъщност то е само едно — не се признават никакви човешки слабости. Може и да не сте забелязали, но в изказването ѝ имаше цели страници подтекст, където същите тези наши ужасни несъвършенства бяха доста явно загатнати: некомпетентност, колебливост, пресметливост, сговорчивост, плахост, нерешителност... Макар и да не ги допуска, тя гледа на тези тъжни човешки недостатъци с труднопоносимо търпение и снизходителност, но да приемете това, значи да признаете колко малко самоуважение ви е останало — той се усмихна разбиращо на Купър. — Съчувствам ти, приятел, обаче Сара както винаги е права. Някой все пак трябва да каже на Джоана — и това си точно ти, защото имаш най-много грехове за изкупване. Ти си станал причина за изключването на Рут, а освен това току-що има неблагоприятното да изпиеш чаша вино, която струва повече от седем каймета. Няма как.

Купър поклати глава

— Надявам се, че мис Ласел ще успее да се приспособи към вашето семейство. За себе си се убедих, че не мога, и затова изчезвам

по най-бързия начин.

Сара обаче не беше пропуснала думата „семейство“

— Изглежда вие сте по-добре осведомен от мен за семейното ми положение, сержант. Как го постигате? — запита тя рязко.

— Няма такова нещо, докторе. Аз просто никога не се заричам — той пристъпи към нея. — Както някой ми беше казал, животът е голям мръсник. Винаги е готов да ни издебне в гръб и да нанесе удар точно когато най-малко очакваме.

* * *

Когато отвори вратата на стаята за гости и включи осветлението, Сара усети, че момичето започна да трепери.

— Какво има? — попита я тя.

— На първия етаж сме — едва чуто отрони Рут. — Ако Дейв дойде, лесно ще влезе.

— Предишният обитател, Джефри Фрилинг, е имал несполучливата идея да размести стаите. Обзавел е приемни на горния етаж заради по-добрия изглед. Ние започнахме да връщаме нещата по местата им, но това отнема много време и разместването върви бавно — тя отвори междинната врата. — Към гостната има отделна спалня — обърна се и забеляза стреснатия поглед на момичето. — Но ти си много уплашена! Искаш ли да спиш на горния етаж в моята спалня?

Рут заплака.

— Съжалявам... — изхлипа тя. — Толкова съм объркана! Дейв направо ще ме убие! В училище си бях толкова добре — той не можеше да влезе там.

Сара обгърна тънките ѝ рамене и силно я притисна към себе си.

— Ела горе — каза тя меко. — С мен ще си в безопасност. Тук може да спи Джак. „И онова копеле добре да го подреди, ако реши да дойде — рече си тя наум. — Ха, ха! Поне веднъж престъпните му наклонности ще послужат на справедлива кауза.“

През самотните си вечери Сара си беше фантазирала за изкуствената хирургическа стерилизация като възможност да си спести хиляди неприятности, но сега беше готова да се задоволи със

студено легло и някакво подобие на извинение от негова страна. Компромисът никак не беше малък, ала тя се чувстваше толкова глупаво радостна от завръщането му, че ѝ се виеше свят — сякаш в продължение на пет минути беше изпълнявала кълбо напред.

Миналата седмица Джоана се премести в апартамента в Лондон и за пръв път след вялия ѝ опит да създаде семейство аз съм единствен обитател и владетел на Сидар Хаус. Прилича на победа, но не усещам очакваната радост и облекчение. Играта май не си струваше труда. Уморена съм.

Струва ми се, че ние с Джоана някак странно имахме нужда една от друга. Не може да се отрече — всяка от нас беше наясно с чувствата на другата и макар и неестествено, това все пак беше някакво разбирателство или поне разбиране. Не се погаждахме, но в това няма нищо чудно, като се има предвид, че и двете не се погаждаме с когото и да било друго. Имаше някакво странно удоволствие да живеем в атмосфера на еднообразните обиди и нападки, които сме си отправяли, откакто се помним, и които са толкова износени и остарели, че понякога дори не забелязвахме какво си казваме една на друга.

Липсват ми дребни неща. Например начинът, по който непрекъснато тормозеше Спида в градината и караше горкият човечец да се пита дали не се е побъркала. Липсват ми язвителните ѝ забележки за моето готвене, но най-вече ми липсва онова, което навремето ме вбесяваше — нейното дълго и непробиваемо мълчание. В края на краищата да живееш с някого не означава непременно да разговаряш с него за щяло и нещяло. По-важно е да изпитваш сигурността от присъствието на друг човек, пък бил той и най-себичният егоцентрик. Много се страхувам, че като я отпратих да се оправя както знае, навредих и на двете ни. В края на краищата докато бяхме заедно, успявахме да задържим най-лошото от нас вътре в себе си или поне си го изкарвахме една на друга. А сега?

Пътят към ада е покрит с добри намерения...

ЕДИНАДЕСЕТ

В ранния следобед на следващия ден, събота, сержант Купър почувства, че вече има достатъчно информация и е добре подготвен, за да се срещне с Дейв Хъджис. Не вярваше особено, че ще успее да го обвини в кражба, но що се отнася до смъртта на Матилда, имаше известни основания за оптимизъм. Когато Рут му спомена за белия „Форд-транзит“, в главата му прозвуча предупредителен сигнал. Внимателният преглед на показанията, събрани във Фонтуел и околностите в дните след намирането на трупа, беше дал отлични резултати. Запитан дали е забелязал нещо необичайно през онази събота, съдържателят на кръчмата „Трите гълъба“, мистър Хенри Пийл, беше отговорил следното:

„Не мога да кажа дали това има нещо общо с мисис Гилеспи, но през този ден един «Форд-транзит» престоя пред заведението през целия следобед и част от вечерта. Доколкото успях да видя, в него седеше някакъв млад дангалак. Отначало остана само десетина минути, сетне подкара към църквата и взе някого оттам. После пак се върна и стоя до вечерта. Показах го на жена си и й казах, че не е коректно да използва двора ми за паркинг, без да е влязъл в кръчмата. Номера не помня.“

Отдолу на ръка беше добавена забележка от полицаия, взел показанията:

„Мисис Пийл не съгласна с мъжа си. Твърди, че той се е объркал и говори за друг ден, когато пред заведението им наистина на два пъти са спирали бели коли. «Това не е една и съща кола. Поне трима от нашите постоянни клиенти карат бели коли» — каза тя.“

Купър обсъждаше въпроса с шефа на следствения отдел.

— Щом ще трябва да разпитвам Хъджис, Чарли, май ще трябва да взема и оперативна група. Какво ще кажеш? Според момичето той се е нанесъл незаконно с неколцина като него, така че няма да бъде сам, а хич не ми се ще да го измъквам оттам в присъствието на неговите приятелчета. Ако, разбира се, изобщо ме пуснат да вляза —

недоволно мърмореше той. — Нахлули са в чужда собственост, настанили са се и удобно си живуркат от доста време насам. Единственият начин нещастникът да си върне своето е, като плати скъпо и прескъпо за съдебно решение за извеждане на незаконните наематели. Отгоре на това най-вероятно ще се окаже, че всичко е разрушено и симпатягите са му оставили само неплатените данъци.

Инспектор Чарли Джонс сбърчи лице. То и без това си беше доста сбръчкано и непрекъснато имаше изражение, което напомняше на Купър опечален пекинез. Но в действителност инспекторът по душа беше териер — захапеше ли веднъж, рядко му се случваше да пусне.

— С това, което ти е казала мис Ласел, можем ли да го обвиним в кражба? — запита той.

— Бихме могли, но ще го пуснат след няколко часа. в Бърнмаут той има досие. Задържан е три пъти и всеки път е освобождаван. Всички случаи са подобни на нашия — подстрекателство към кражба. Карал е непълнолетни момичета да крадат за него. Рядко хитър мръсник. — Купър изглеждаше наистина ядосан. — Децата ограбвали родителите си, а после родителите отказвали да съдействат на полицията, понеже разбирали, че съдебното преследване на Хъджис ще повлече и техните дъщерички.

— Тогава как са го хванали?

— Трима възмутени бащи, независимо един от друг, съобщили, че той принуждавал дъщерите им да крадат, и поискали да бъде задържан и да му бъде предявено обвинение. Когато обаче разпитали момичетата, те разказали различни истории, отричали да е имало каквато и да било принуда и упорито твърдели, че са крали по своя собствена инициатива. Страхотно, нали! Нашият човек се измъква чистичък като новородено. Момичетата отказват да свидетелстват срещу него, а и бащите май не ги подтикват към това — усмихна се Купър цинично. — Просто не желаят децата им да станат прочути. Не точно по този начин.

— От каква среда са?

— Заможни. Всички момичета са над шестнадесетте, така че и дума не може да става да го пипнем за блудство с малолетни. Уверен съм, че тези трите и мис Ласел са само върхът на айсберга. Усещам го с кожата си. Според мен той върти този бизнес доста нашироко.

— Принуждавал ли ги е?

Купър неопределено вдигна рамене.

— Единствено мис Ласел спомена, че вършел с нея ужасни неща, когато бил ядосан. Заплашвал освен това, че ще вдигне скандал наскоро училището, ако тя направи нещо, което не му харесва. Но когато се опитал да разчопля нещата, тя млъкна и започна да плаче. Забележи, това става в колата на път към доктор Блейкни, с други думи, когато вече беше изключена и заплахата му за скандала вече нямаше значение — той замислено подръпна носа си. — Трябва да я е наплашил по някакъв друг начин, защото тя до смърт се бои да не я намери. Предположих, че може да е заснел с видеокамера техните забавления, но когато попитах в управлението в Бърнмаут дали при задържането са намерили у него някаква апаратура, те ми отговориха отрицателно. И двамата мислим за едно и също, Чарли. Той има някаква власт над тези момичета; те явно се боят от него, щом са отказали да свидетелствуват, но как точно стоят нещата, изобщо нямам представа.

Инспекторът се намръщи.

— А защо не ги е било страх да го посочат?

— Вероятно защото ги е инструктирал да постъпят точно така, ако бъдат хванати. Няма начин да не си дава сметка колко лесно би било за нас да открием, че е свързан с момичетата и къде се намира. Ако мис Ласел например не ми беше дала адреса му, щях просто да попитам директорката за координатите на пътната фирма, в която е работил, и да го открия чрез тях — проста работа. Изглежда системата му е горе-долу такава: набелязва си девойче, което е достатъчно младо и достатъчно глезено, за да е сигурен, че родителите ще закрилят рожбата си, после го сваля, след това убеждава момичето, че ако го издаде и случайно се встигне до съд, тя също ще бъде на скамейката на подсъдимите. По този начин би могъл да е повече сигурен, че няма да му бъдат предявени обвинения, а дори и това да стане, ще може да повлече момичето със себе си. Изглежда ми правдоподобно.

Лицето на инспектора обаче беше скептично.

— Не би могъл дълго да печели по този начин. Колко време е минало, преди родителите да разберат какво става?

— Направо ще се шашнеш. Едно от момичетата е ползвало кредитната карта на майка си в продължение на месеци, преди бащата да забележи колко много е намаляла сметката им в банката. Била е

обща и се е изплащала автоматично. Или и двамата не са забелязвали, че въпросната сметка намалява с по повече от петстотин лири на месец, или са се усетили, но всеки е решил, че извънредните разходи са направени от другия съпруг. Те живеят в друг свят, Чарли. И двамата родители работят и са добре платени. Из къщата се търкалят достатъчно пари, за да изкушат дъщеричката да почне да пипа. Щом се усъмнили, направили проверка и бързо открили, че е отмъкнала разни сребърни украшения, бижута, които майка ѝ изобщо не носела, няколко ценни издания от библиотеката на бащата и фотоапарат за петстотин лири. Той смятал, че го е изгубил във влака. Мисълта ми е, че Хъджис много добре е припечелвал, още повече ако едновременно е доял и други родители освен тях двамата.

— Да ти настръхне косата! Колко е откраднала тогава Рут Ласел? Купър извади от джоба си лист.

— Та ми направи списък на нещата, за които успя да си спомни. Ето го — той остави листа на бюрото. — Същият стил, както при другото момиче — бижута, за които баба ѝ вече била забравила; посребрени четки за коса от стаята за гости, те никога не са били използвани; китайски украшения и чаши, които не излизали от шкафовете, защото мисис Гилеспи не ги харесвала, а също и някои ценни издания от библиотеката. Та твърди, че Хъджис подробно я бил инструктирал какво да търси. Скъпи неща, чиято липса обаче да не бъде забелязана.

— А парите?

— Двадесет лири от чантата на баба ѝ, петдесет от нощното шкафче и няколко седмици по-късно петстотин, изтеглени от сметката на бабата. Без да ѝ мигне окото, отишла в банката с подправен чек и с писмо, уж писано от Матилда, в което имало инструкции да бъде изплатена посочената в чека сума. Според Рут мисис Гилеспи не се била усетила за нито една от кражбите. Тя, разбира се, се заблуждава, защото баба ѝ е споменала за петдесетте лири пред Джак Блейкни, а освен това, когато тази сутрин се поинтересувах в банката, там ми казаха, че е искала обяснение за липсващите от сметката ѝ петстотин лири. Посочили ѝ, че ги е изтеглила Рут по нейно нареждане — той се почеса по бузата. — Тя казала, че грешката е нейна, и с това се приключило.

— На коя дата са теглени парите?

Купър погледна бележника си.

— Чекът е осребрен през последната седмица на октомври, значи по време на срочната ваканция на Рут, а мисис Гилеспи позвънила в банката веднага щом получила месечния отчет по сметката си, което пък означава първата седмица на ноември.

— Значи скоро преди да умре и след като е била решила да промени завещанието си. Объркана работа. Изобщо не мога да ѝ хвана края. — Инспекторът изведнъж се сети за нещо. — Кога е откраднала Рут петдесетте лири?

— В началото на септември, преди отново да тръгне на училище. Изглежда е имала намерение да се откупи от Хъджис. Каза ми: „Мислех си, че ако му дам някакви пари, ще ме остави на мира.“

— Мамка му — изсумтя Чарли загрижено. — Тоя не си поплюва. Пита ли я дали Хъджис я е принуждавал да краде петте стотака през ваканцията?

— Питам я. Цитирам отговора: „Не, не, не! Откраднах ги, защото аз реших така!“ И пак пусна кранчето — добави Купър уморено. — Прехвърлих топката на доктор Блейкни. Чух се с нея тази сутрин и ѝ обясних как можем да закопаем Хъджис. Помолих я да се опита да разбере защо нито едно от момичетата не е пожелало да свидетелствува срещу него. Тя може и да научи нещо, но не разчитам много на това.

— А майката? Рут казва ли нещо за нея?

Купър поклати глава.

— Първо трябва нея да накараме да говори с Рут. Мен ако питаш, тя е ненормална. Отбих се снощи да ѝ кажа, че семейство Блейкни са прибрали дъщеря ѝ при тях, а тя ме погледна, сякаш току-що съм изпълзвал от дупката на тоалетната. Поинтересува се единствено дали изключването на дъщеря ѝ има нещо общо с убийството. Осведомих я, че засега не ми е известно статистическите изследвания да са открили връзка между бягствата от училище, случайните сексуални връзки и убийствата, но същевременно голяма част от социолозите намират ясна зависимост между убийствата и слабото родителско присъствие. Тя от своя страна ме посъветва да си го начукам — той весело се засмя при спомена за сцената.

Чарли Джонс изсумтя неодобрително.

— В момента повече ме интересува нашият приятел Хъджис, затова дай да подредим нещата по важност, за да ни вършат работа. Нашите в Бърнмаут опитвали ли са се да съберат трите семейства заедно? Може би ако видят, че не са единствените пострадали, момичетата ще имат смелостта да свидетелствуват.

— Опитвали са два пъти. Безуспешно. Бащите се били консултирали с адвокатите си и никой не проговорил.

Чарли замислено се нацупи.

— Знаеш ли, че подобен случай е описан? Става дума за Джордж Джоузеф Смит, преди повече от сто години. Пишел изключително благоприятни препоръки за домашни прислужнички, после ги настанявал в заможни семейства. Те постъпвали на работа и след няколко седмици започвали да крадат разни неща от работодателите си и верноподанически да ги предават на Джордж, който ги превръщал в хубави шумолящи банкноти. Бил от тия мъже, които неотразимо привличат жените.

— Джордж Смит? — учуди се Купър. — Това не беше ли оня тип, дето убивал съпругите си? Не му ли казваха Убиеца от банята?

— Той е. Започнал да коли съпругите си, след като разбрал колко лесно е да ги убеди да направят завещание в негова полза в еуфоричната атмосфера непосредствено след брака. Интересно, нали? Особено като знаем как е умряла мисис Гилеспи — продължи инспекторът след кратка пауза. — Наскоро четох книга за този Смит. Авторът го описва като професионален и абсолютно педантичен убиец на жени. Питам се дали Хъджис не му е последовател. — Той разсеяно плъзгаше пръст по бюрото си. — Защо не вземем да го поразпитаме?

— Как? Трябва ми заповед за арест.

Чарли се пресегна към телефона.

— Не. Ще се обадя в управлението в Бърнмаут да го приберат утре сутринта и да го държат в неведение, докато ние не пристигнем.

— Утре е неделя, Чарли.

— Значи с малко късмет можем да го хванем махмурлия. Искам да му видя физиономията, когато му съобщя, че имаме основания да смятаме, че е убил мисис Гилеспи.

Купър не изглеждаше въодушевен.

— А имаме ли ги наистина? Показанията на съдържателя на кръчмата няма да издържат при една проверка, още повече че жена му

ги оспорва.

Чертите на инспектора се сгърчиха във вълча усмивка и тъжният пекинез внезапно се преобрази в доберман.

— Но ние знаем от Рут, че той е бил там през онзи следобед, а за останалото възнамерявам да приложа творчески подход: служил си е с внучката на мисис Гилеспи, за да измъкна пари; веднъж вече е бил уличаван в подобно нещо; най-вероятно му е станало навик, тъй като неговите разходи значително превишават приходите му, иначе нямаше да живее в оная дупка, където е сега. Според мен психологическият му портрет е горе-долу такъв: опасно неуравновесен, предразположен към психопатологични отклонения. Омразата му към жените неотдавна е претърпяла драстична промяна и го е пренасочила от брутално отношение към тях към стремеж за унищожението им. Може и да се дължи на разбито семейство, неправилно възпитание или момчешки страх от бащата — всяко едно от тези неща би могло да е причина за действията му.

Купър изглеждаше още по-скептично настроен.

— Май си прекалил с книжките, Чарли.

Джонс се засмя.

— Но Хъджис не го знае, нали? Затова нека се опитаме да понащърбим малко бляскавия му имидж и да видим дали можем да му попречим да използва дъщерите на почтени семейства да му вършат мръсната работа.

— Аз работя по убийство — запротестира Купър — и търся факти във връзка с него.

— Какви ги говориш, старче? Та ти още не си успял да ме убедиш, че изобщо става дума за убийство. Не ставай смешен!

* * *

Рут внимателно се промъкна по стълбището и застана до отворената врата на студиото. Наблюдаваше отражението на Джак в малкото си дамско огледалце, но не го виждаше много добре. Той седеше с гръб към прозореца и работеше по някакъв портрет. Тъй като триножникът беше между него и вратата, платното го скриваше целия с изключение на краката. От прозореца на спалнята беше видяла Сара

да тръгва и знаеше, че сега в къщата са само двамата с Джак. Беше ли я видял, докато се промъкваше към вратата? Обзета едновременно от нерешителност и паника, тя слизаше едва-едва по едно стъпало на минута.

Гласът му прозвуча внезапно в тишината и я накара да подскочи.

— Ако искаш нещо за ядене — търси в кухнята. Ако искаш да си поговориш с някого, можеш да влезеш тук, а ако търсиш какво да откраднеш, иди да вземеш годежния пръстен на Сара. Той е от баба ми и още преди четири години го оцениха на две хиляди лири. Ще го намериш в лявото чекмедже на тоалетката ѝ — той се наклони настрани, за да може Рут да види лицето му в огледалото. — Освен това съвсем спокойно можеш и да се покажеш. Няма да те изям. — Джак кимна отсечено с глава, тя излезе иззад ъгъла и прекрачи прага. — Сара подробно ме инструктира да бъда любезен, търпелив и грижовен. Ще направя всичко, което е по силите ми, но те предупреждавам, че не мога да понасям хора, които подсмърчат в носната си кърпичка, докато се прокрадват по стълбите.

Страните на Рут загубиха и малкото руменина, която имаха.

— Мога ли да си направя едно кафе? — попита тя плахо. Изглеждаше доста непривлекателна. Омазнената ѝ коса висеше в безпорядък, а от непрекъснатия плач лицето ѝ беше подпухнало и на петна. — Не искам да бъда в тежест на никого.

Джак бързо се обърна към платното, за да прикрие злия блясък в очите си. Самосъжалението неизменно събуждаше у него най-лошите черти на характера му.

— Може, но ще направиш едно и на мен. Черно и без захар, ако обичаш. Кафето е до чайника, захарта е в кутията, на която пише „Захар“, млякото е в хладилника, а обядът е във фурната. Ще бъде готов след половин час, така че те съветвам, ако не умираш от глад, да прескочиш закуската и да го изчакаш да стане.

— Доктор Блейкни ще се върне ли за обяд?

— Съмнявам се. Поли Греъм има родилни болки и ако Сара е решила да не я праща в болница, а да акушира в домашни условия, може да остане при нея с часове.

Рут се повъртя нерешително, после се обърна и тръгна към кухнята, но отново промени намерението си.

— Майка ми не е ли телефонирала? — притеснено запита тя.

— Очакваш ли да позвъни?

— Ами мислех си, че...

— По-добре помисли за кафето, което щеше да правиш. Ако не ти се занимава, не настоявам, но ако ще правиш за себе си, искам и аз. Така че на работа, момиче. Тук не ти е хотел, а и аз не съм в най-доброто си настроение, след като заради теб ме натириха в стаята за гости.

Тя почти затича към кухнята и когато след пет минути се върна, ръцете ѝ така трепереха, че двете чаши върху подноса тракаха като зъбите на замръзващ полярник. Джак сякаш не забеляза това, пое подноса и го остави на масичката до прозореца.

— Сядай — нареди той, като ѝ посочи един плетен стол и завъртя работната си табуретка така, че да бъде с лице към нея. — Сега ми кажи от кого се страхуваш — от мен, от твоя приятел или от мъжете изобщо; че Сара няма да се върне за обяд, от полицията или от това, което ще стане с теб?

Тя се дръпна, сякаш я беше ударил.

— Ясно, от мен — той отдалечи стола си, за да ѝ остави повече свободно пространство. — Защо се страхуваш от мен, Рут?

Тя притеснено започна да мачка полата си.

— Ами аз... Ти...- Очите ѝ гледаха уплашено. — Не се страхувам от теб.

— Значи в мое присъствие се чувстваш напълно сигурна и спокойна?

— Да — прошепна тя.

— Отстрани не ти личи особено — той взе кафето си. — На колко години беше, когато умря баща ти?

— Била съм бебе.

— Значи оттогава до днес си живяла с майка си и с баба си и за разнообразие — с цял куп момичета в колежа — той отпи от кафето. — Нали не греша, че оня образ Хъджис е първият ти приятел?

Тя кимна.

— И това е целият ти опит с мъжете?

Рут се втренчи в пода.

— Да или не? — запита той настойчиво.

— Да — отново прошепна тя.

— Добре. При такава малка практика явно имаш нужда и от известни теоретични познания по въпроса. Три са основните неща, които трябва да запомниш. Първо: повечето от мъжете имат нужда жените да им казват какво да правят. Дори сексът значително се подобрява, когато жената си даде труда да поведе мъжа в правилната посока. Второ: сравнени с жените, повечето мъже са несъвършени и непригодни за живота. Те са по-малко чувствителни, имат слаба или никаква интуиция, не познават себе си и вследствие на това трудно понасят критика. Агресивността ги плаши, защото не са предразположени към нея, но същевременно от тях се очаква да я проявяват. Накратко — в повечето случаи те са по-уязвимият пол. Трето: всеки мъж, който не влиза в тези рамки, следва да бъде избягван. Той сто на сто ще се окаже надут и неграмотно добиче, чийто интелект ще е толкова нищожен, че единственият възможен за него начин да ангажира нечие внимание е да унижава всеки, който е достатъчно глупав да се свърже с него. И накрая — при него липсва онова, което свестният мъж притежава в изобилие — дълбоко, постоянно и трайно възхищениеот жените. — Джак притисна чашата към гърдите си, сякаш Рут се канеше да я грабне от ръцете му. — Мисли така и ще преуспееш като жена. Не казвам, че мъжете мислят така — усмихна се той загадъчно. — Аз не претендирам, че съм образец, но със сигурност не съм дивак и нека си остане между тези четири стени, много обичам моята спривава съпруга. Знам, че това, което направих, дава повод за известни съмнения, но ти казвам съвсем откровенно, че дойдох в Сидар Хаус с една-единствена цел — да нарисувам майка ти. Изкушението да направя успоредни портрети на две поколения бе непреодолимо — той я изгледа замислено. „Толкова непреодолимо — каза си наум — колкото и изкушението да добавя към тях и третото поколение.“ — И ако моята много обидена съпруга не беше избрала точно този момент, за да ме изгони от къщи, нямаше да ми се налага да мръзна на пода в лятната ви къща. Успокои ли се духът ти след всичко казано, или ще продължаваш да се тресеш като желе всеки път, когато ме видиш?

Тя го погледна особено.

„Все пак е красива — помисли си Джак, — но с трагична красота. Като майка си. Като Матилда.“

— Бременна съм — промълви Рут и по бузите ѝ се търкулнаха дълго сдържани сълзи.

В стаята настъпи тишина.

— Мислех си...Надявах се, че майка ми... — тя избърса очите си с вече мократа кърпичка. — Защо не си отидох вкъщи? Не трябваше да ти казвам...

Джак усети, че се срамува от себе си. Как беше позволил самосъжалението на изпаднало в беда дете да го накара — него, възрастния — да ѝ се подиграва? Той се пресегна, издърпа я от стола и я прегърна. Обхвана раменете ѝ и започна да я гали по косата, както сигурно би направил баща ѝ, ако беше жив. Заговори, след като я остави добре да се наплаче.

— Веднъж баба ти ми каза, че ако не се научи да общува, човечеството е обречено. Тя беше мъдра жена. Всички ние говорим твърде много, но рядко общуваме. — Държейки я за раменете, той я отдалечи от себе си, за да я погледне в очите. — Радвам се, че ми каза. Приемам за голяма привилегия, че избра тъкмо мен. Много други на твое място биха изчакали Сара да се върне.

— И аз исках...

Той я прекъсна с жест, засмя се разбиращо и я настани обратно на стола.

— Не разбивай илюзиите ми! Остави ме поне веднъж да си мисля, че и на мен могат да се доверяват, а не само на Сара. Кое то, разбира се, не е вярно. Никой не умее да слуша по-добре от жена ми, нито пък може да дава толкова разумни, уместни и навременни съвети. Тя ще се погрижи за теб, обещавам ти.

— Тя ще ми се разсърди — подсмръкна Рут.

— Защо мислиш така?

— Нали каза, че е спривава?

— Не съм те излъгал. Но не е толкова страшно. Само си крий главата, докато престане да хвърля тенджери или каквото там ѝ попадне.

Рут трепна уплашено.

— Какви тенджери? Нима тя...

— Не — каза Джак вече сериозно. — Пошегувах се. Сара е чудесен човек. Носи вкъщи ранени гълъби, шинира крилата им и

наблюдава мъчителната им бавна агония с безкрайно съчувствие. Тия неща докторите ги учат още в медицинската академия.

Момичето изглеждаше ужасено.

— Но това е... страшно!

— Майтап — обясни той обезсърчен и се отказа. — Сара е най-чувствителният лекар, когото познавам. Ще видиш, че тя ще те изчака сама да решиш какво ще правиш и след това ще ти помогне в това, което си решила. Няма да те убеждава да запазиш бебето, нито ще те кара да го махнеш.

Сълзите отново потекоха.

— Не го искам — стисна тя ръце в скута си. — Това лошо ли е, как мислиш?

— Не — отвърна той откровено. — Ако бях на твое място, и аз не бих го искал.

— Но аз съм го създала! Грешката е моя.

— За да се направи бебе, Рут, са нужни минимум двама души. Освен това въображението ми блокира, когато се опитвам да си представя как гаджето ти прелива от ентусиазъм при вида на едно мило, току-що родено бебче. Изборът е твой, не негов. Спермата явно върви евтино, щом по-голямата част от нея отива в канализацията. Утробата и зародишът обаче са скъпа стока. Сара е права, като казва, че майчинството е доживотна присъда.

— Но то не е ли живо? Няма ли да е убийство, ако го махна?

Той беше мъж. Как би могъл да разбере това, което изпитват жените, когато разберат каква власт им е дала над живота и смъртта сляпата биологична случайност? Единственото, с което можеше да й помогне, беше откровеността.

— Не съм напълно сигурен, но смятам, че нещото в теб е живо само защото и ти си жива. То не съществува като индивид със свои собствени права.

— Но един ден може да ги има... ако го оставя.

— Разбира се. Ако разсъждаваме така обаче, всяка яйцеклетка има същите потенциални шансове, а, от друга страна, никой не обвинява младежите в убийство, когато пилеят потомството си по земята зад някоя барака. Убеден съм, че за всички нас собственият ни живот има приоритет пред потенциалния живот, който носим в тялото си. Не казвам, че това е единственият отговор или че нещата са толкова

еднозначни. Зная обаче, че в момента си по-важна от детето, което би могло да се роди само в случай че приемеш да заплатиш за това в емоционална, физическа, психическа, социална и парична валута. При това ще плащаш само ти, Рут, защото вероятността Хъджис да се бръкне е практически нулева.

— И аз самата знам — ще каже, че не е негово.

Джак кимна.

— Съжалявам, но някои мъже наистина правят така. На тях им е лесно — нали не са забременели те.

Тя закри лицето си с длани.

— Ти не разбираш — дланите обхванаха главата ѝ. („Защитава ли се? Крие ли се?“) — Може да е някой от другите. Имаше и други... но той го направи! О, Господи, иска ми се да... — тя не можа да продължи, сви се на стола и захълца.

Джак се чувстваше напълно безпомощен. Страданието ѝ беше толкова силно, че той физически го усещаше да приижда към него и да го залива като прибой. В главата му се тълпяха само баналности от рода на: „Дяволът никога не е толкова черен, колкото изглежда“, или „Най-тъмно е преди да се съмне“. Но каква полза от тези глупости щеше да има тя, щом всичките ѝ надежди за бъдещето се бяха превърнали в развалини?

Той непохватно вдигна ръка и я постави на главата ѝ. Жестът беше инстинктивен — много му се искаше да я утеши — и напомняше за свещеническа благословия.

— Разкажи ми какво се случи — подкани я Джак. — Може би положението не е чак толкова лошо.

Оказа се много по-лошо. Това, което тя му разказа с преливащ от ужас и отвращение глас, разклати собствените му морални устои. Думите ѝ така го разтърсиха, че усети почти физическа болка.

* * *

Когато се върна къщи в три и половина, Сара го намери в градината. Беше помогнала на Поли Грѐм да роди здраво и хубаво момиченце.

Джак усърдно ровеше с вилата из лехите с рози и с шепи ръсеше около корените им тор.

— Наближава декември — напомни му тя. — Всичко вече е заспало и само си губиш времето.

— Знам — погледна я той бегло и на нея ѝ се стори, че вижда сълзи в очите му. — Имах нужда да се пораздвижа.

— Къде е Рут?

— Спи. Заболя я главата. Дадох ѝ кодеин и я опаковах в леглото — той отметна косата от челото си с опакото на калната си ръка. — Свърши ли за днес?

Тя кимна.

— Какво има, Джак?

Той се облегна на вилата и зарея поглед из полето. Светлината на бавно гаснещия зимен ден замъгляваше очертанията на далечните дървета, които се открояваха на фона на небето като фина тъмна дантела.

— „За тази Англия жените и мъжете ѝ умират...“ — изрецитира той дрезгаво.

Тя леко сбърчи чело в недоумение и проследи погледа му. Мимоходом забеляза, че по миглите му проблясват сълзи.

— Знаеш ли тази поема на Рупърт Брук? „Войникът“. Там има такъв куплет:

*„И ако трябва да умра, от мене само туй
помнете,
че нейде в чуждите поля има малък къс земя,
във който моят прах почива —
и Англия го наречете.
Там почвата ще е богато с праха ми наторена —
прах, който Англия роди, отгледа и си взе
ведно с душата вдъхновена.“*

Джак дълго мълча. Когато отново проговори, гласът му трепереше:

— Красиво е, нали, Сара? Англия е красива.

Тя избърса сълзите от лицето му и сърцето ѝ се сви от неговата болка.

— Ти плачеш? Никога преди не съм те виждала да плачеш. Какво се е случило, Джак?

Той сякаш не я чу.

— Рупърт Брук е загинал през 1915. „Със смъртта на храбрите“ — във войната. Бил е само на двайсет и девет, по-млад от теб и мен. Дал е животът си заедно с милиони други в името на децата, които ще дойдат. Знаеш ли от какво ме боли? — тъмните му очи гледаха встрани от нея, вперени в нещо, което само той виждаше. — Боли ме, че човекът, създал едно от най-великите неща, писани някога за тази страна, е трябвало да се пожертва, за да могат да се развъждат гнусните ларви, които Англия снася днес.

— Не преувеличавай, Джак. Всички сме хора. Бедното дете само е искало да бъде обичано.

Той навъсено избърса страните си.

— Не говоря за Рут. Говоря за онова животно, което е издевателствало над нея. Говоря за оня, който, за да я подчини, я е затворил в колата си заедно с неколцина долнопробни боклуци като него. Изнасилвали я в продължение на пет часа, за да я пречупят — той отново се загледа към полето. — Изглежда се е възпротивила, когато Хъджис е започнал да я кара да краде от Матилда. Не е искала да го прави. Затова той я е заключил в колата със своите шопари и те ѝ дали нагледен пример какво я чака, в случай че отново ѝ хрумне да казва „не“. Трябваше да обещае, че няма да повторя разказа ѝ пред никого, освен пред теб. Тя е полудяла от страх да не я намерят и пак да повторят същото. Когато ѝ казах, че трябва да съобщим на полицията, замалко да умре пред очите ми. Хъджис я бил инструктирал, когато я хванат да краде, да твърди, че го е направила по своя собствена инициатива. Ако действала според инструкциите и забравела за това, което се е случило в колата, той щял да я остави на мира — Джак стисна устни. — Ако обаче проговорела, щял да прати своите лайнари да я намерят и накажат. Не го интересувало колко време щял да чака, за да си върне. Полицията нямало да ѝ помогне. Бракът също нямало да я опази. Щял да чака с години, но за всяка година щял да прибавя по един час към наказанието. Като Божи съд. Тя е изключителен човек, Сара, щом е проговорила пред полицаите след такива заплахи.

Сара беше прекалено потресена, за да отговори.

— Сега вече не се учудвам, че я беше страх да спи на долния етаж — каза, когато се съвзе.

— Доколкото разбрах, от седмици не е спала като хората. Взе приспивателното, когато не помня за кой път ѝ обещах, че няма да напускам къщата. Изпитва параноичен състрах да не я хванат изневиделица. Почти толкова се бои и от въпросите на полицаите.

— Сержантът се досеща, че има нещо — напомни му Сара. — Тази сутрин ми се обади и ме помоли да се опитам да разбера каква е работата. Употребил думата „насилие“: „Хъджис трябва да е прибягвал до насилие — каза ми, — но нищо не можем да направим, докато не разберем за какво точно става дума.“ Рут не е единствената пострадала. Те знаят за поне още три други и смятат, че това е само върхът на айсберга. Никоя от тях не е проговорила.

— Тя е бременна — изрече Джак уморено. — Уверих я, че ти ще оправиш нещата. ГОСПОДИ! — той запрати вилата като копие и тя падна далече в другия край на моравата. Викът му разкъса тишината. — **ЩЕ УБИЯ ТОВА МРЪСНО КОПЕЛЕ!**

Сара го задърпа за ръката, опитвайки се да го успокои.

— На колко седмици е?

— Не знам — отвърна той и прокара длани по лицето си. — Не попитах. През цялото време се молех да си дойдеш. Направих всичко, което можах, но бях напълно безпомощен. Тя имаше нужда да поговори с жена, а не с недодялан тип, който преди това ѝ беше обяснявал какви чудесни хора са мъжете. Ако щеш ми вярвай, изнесох ѝ цяла лекция за мъжките достойнства.

Тя предупредително вдигна пръст — той отново беше почнал да вика.

— Не би споделила с теб, ако не те е чувствала близък. Откога спи?

Той погледна часовника си.

— От около два часа.

— Добре, ще я оставим да поспи още малко, после ще отида да я видя — тя го хвана за ръката. — Не си ял, нали?

— Не, не съм.

Сара го поведе към къщата.

— Ела. На празен стомах нещата винаги изглеждат по-зле, отколкото са в действителност.

— Какво ще правим, Сара?

— Това, което е добро за Рут.

— И да вървят по дяволите другите глупачки, които също са се хванали на въдицата, така ли?

— В момента можем да направим само едно нещо, Джак — отговори тя неопределено. Изглеждаше много разтревожена.

„О, небеса, търпение ми дайте!“ Рут отново плаче и това ме подлудява. Не мога повече да понасям. Иде ми да хвана проклетото дете и така да го раздрусам, че да му затракат зъбите. Искане ми се да я шамаросам, да я ударя с юмрук, да направя каквото и да било, само и само да спре нейният капризен вой. Но, слава Богу, още не съм стигнала чак дотам. Дори когато не плаче, се улавям, че напрегнато я чакам да започне.

Не е честно. Същото преживях и с Джоана. Ако тя показваше поне малко заинтересованост към дъщеря си, нямаше да съм чак толкова зле, но тя прави всичко възможно да не стои при нея. Тази сутрин бях направо отчаяна и се опитах да сложа Укротителя на главата на Рут. Джоана припадна, като го видя. Повиках пак Хюс Хендри и този път умът му стигна, за да ѝ предпише някакви успокоителни. Идиотът каза, че била преуморена.

Изглежда Бог е пожелал във времето на моята младост да не се предписват други успокоителни, освен валиум. Както винаги, и с това трябваше да се справям сама...

ДВАНАДЕСЕТ

Късно същата вечер сержант Купър току-що бе спрял колата си пред Мил Хаус, когато Джак отвори вратата от другата страна и седна до него.

— Направи ми услуга, приятел — прошепна той. — Обърни бавно и възможно най-тихо, а после ме откарай на миля-две надолу по шосето — той кимна одобрително, когато Купър включи на скорост. — И следващия път първо звъни по телефона. Всички добри момчета правят така.

Купър не показва, че е засегнат от явно неуважителното отношение към него като служител на закона. Той даде на заден през вратата на двора, като едва-едва подаваше газ, за да не вдига шум.

— Тя не ми ли вярва? — попита той, като превключи на първа и потегли по пътя към селото.

— Не лично на теб. На полицията. Половин миля по-нататък вдясно има отбивка. Спри там и аз ще се върна обратно.

— Тя каза ли нещо?

Джак не отговори и Купър му хвърли кос поглед. Лицето на художника изглеждаше измъчено и изпито на отразената светлина от таблото.

— Законът ви задължава при разследване да сътрудничите на полицията, мистър Блейкни.

— Казвай ми Джак — отговори художникът. — Как ти е малкото име, сержант?

— Както може да се очаква — отговори Купър кисело, — Томас^[1]. Томас Купър.

Зъбите на Джак проблеснаха в тъмното.

— Неприятно.

— Вярно. Всички очакват да се държа като шут. Къде е тази твоя отбивка?

— На около стотина метра — Джак се наведе към предното стъкло. — Дай сега вдясно.

Купър пресече платното и спря колата. Докато изключваше светлините и двигателя, той потупа Джак по ръката.

— Само пет минути. Наистина е наложително да ти задам няколко въпроса.

Джак пусна дръжката на вратата.

— Добре, но те предупреждавам: единственото, което мога да ти кажа, е, че Рут почти е обезумяла от страх и не дава и дума да става за разговори с полицията.

— Ако решим да ѝ изпратим призовка, ще ѝ се наложи.

— И за какво ще я питате? Защо е краля от член на семейството, който изобщо не си е дал труда да съобщава в полицията за няколкото изчезнали дрънкулки? Не можете да осъдите Рут за такова нещо, Томи. Още повече че като наследница Сара ще настоява да бъдат снети всички обвинения. Положението ѝ е достатъчно деликатно, за да го усложнява, като обвини в криминално поведение едно дете, което на практика е лишила от наследство.

Полицаят разбиращо кимна.

— Наричай ме все пак Купър — предложи той. — Повечето познати използват фамилното ми име. Томи звучи по-скоро като лоша шега — той извади цигара. — Защо казваш, че мис Ласел е дете? Тя е млада жена, Джак. Седемнадесетгодишна и отговорна за действията си пред закона. Ако я съдят, това ще стане в съда за пълнолетни. Не трябва да позволяваш на чувствата да те подвеждат. Изобщо не говорим за дрънкулки. Тя е завлякла баба си с петстотин лири преди месец и окото ѝ не е мигнало, а в деня на убийството ѝ е откраднала обеци на приблизителна стойност двеста лири.

— Матилда съобщила ли е за изчезването на парите?

— Не — с явно нежелание отговори Купър.

— Значи и Сара няма да го направи.

Сержантът отново кимна примирено.

— Надушвам, че сте говорили с адвокат, който предполагам ви е посъветвал да си държите езика зад зъбите и въобще да не се интересувате какво е правил Хъджис с другите момичета.

Той драсна клечка и я поднесе към цигарата си, като не пропусна да огледа Джак на слабата ѝ светлина. От всяка черта на лицето на мъжа до него струеше ярост: агресивно вирната брадичка, стиснати устни, присвити очи. Личеше, че прави огромно усилие да се овладее.

Купър изгаси клечката и в колата отново стана тъмно. Остана да блещука само огънчето на цигарата.

— Хъджис е действал по установен образец. Тази сутрин обясних това на жена ти. Най-общо казано...

— Знаем — прекъсна го Джак. — Сара ми каза.

— Това е добре — въздъхна Купър облекчено. — Значи си даваш сметка, че е наложително да го спрем. Изобщо не се заблуждавай — ще има още като Рут и това, което прави с момичетата, за да ги принуди да работят за него, ще става още по-лошо. Такава е логиката на животното — той дръпна от цигарата. — Принуждавал ги е по някакъв начин, нали?

— Ти си полицаят, Купър. Арестувай това лайно и го попитай.

— Точно това възнамеряваме да направим. Утре. Но ще го изпотим много повече, ако знаем за какво го питаме. В момента действаме на тъмно.

Джак мълчеше.

— Мога да получа заповед за задържането на мис Ласел и да я заведа в управлението. Как смяташ би понесла това? Вероятно не си даваш сметка, но тя е по-различна от другите момичета, с които Хъджис си е имал работа. Тя няма родители и не може да разчита, че някой ще я защити.

— Може. Сара и аз ще го направим — отвърна Джак рязко. — В момента сме *in loco parentis*^[2]

— Но нямате законните права на такива. Ние можем да настояваме при разпита да присъства майка ѝ. Ако те интересува, единственото, за което тя ме попита вечерта, когато изключиха дъщеря ѝ, беше дали има нещо общо с убийството на мисис Гилеспи. Ако сметне, че това може да ѝ помогне да сложи ръка на парите, тя ще предаде Рут без никакво колебание.

Джак пресилено се засмя.

— Недей да блъфираш, Купър. Прекалено си готин, за да направиш подобно нещо — и двамата го знаем. Повярвай ми, ако добавиш още към това, което момичето вече е изстрадало, ще имаш материал за угризения до края на дните си.

— Значи работата наистина е сериозна?

— Бих казал, че изразът ти е доста слаб.

— Трябва да ми кажеш, Джак! Доникъде няма да стигнем с тоя Хъджис, ако не ми кажеш.

— Не мога. Дал съм дума на Рут.

— Наруши я!

— Не. Веднъж като дам дума, държа на нея. — Джак се замисли за момент. — Чакай, мисля, че все пак мога да направя нещо. Нека заключим сделка — ти ми го даваш и не след дълго аз ти го връщам. Харесва ли ти идеята?

— В правосъдието това се нарича подстрекателство и активно съучастничество. Моментално ще се сбогувам с пенсията си — в гласа на Купър звучеше искрено съжаление.

Джак се изсмия почти весело.

— Помисли по въпроса — каза той и хвана дръжката на вратата. — Това е последното ми предложение.

Димът от цигарата на Купър се понесе след Джак през отворената врата.

— Трябва ми само адресът, Томи. Звънни ми, когато си готов — той хлопна вратата и изчезна в тъмнината.

* * *

Вайълит Орлов се промъкна на пръсти в спалнята на съпруга си и тревожно го загледа. Увит в необятен юрган, той се беше облегал върху планина от възглавници и приличаше на стар дебел Буда. В едната си ръка държеше чаша с какао, а в другата — сандвич със сирене. На коленете му лежеше „Дейли телеграф“.

— Тя пак плаче.

Дънкан я погледна над очилата си.

— Това не ни интересува, скъпа — каза той твърдо.

— Но аз я чувам. Тя ридае така сърцераздирателно!

— Не е наша работа.

— Да, но аз продължавам да си мисля, че ако бяхме направили нещо, когато чухме Матилда да плаче, тя сега можеше да е живо. Това много ме измъчва, Дънкан!

— Жестокостите на Матилда са довели някого дотам, че да я убие. Отказвам да се чувствам виновен за това. С нищо не можехме да

го предотвратим и понеже ми говориш глупости, нека ти напомня, че не можем и да я върнем. Посочихме на полицията вероятния мотив и според мен това е повече от достатъчно. Нека спрем дотук.

— Но, Дънкан — изхленчи Вайълит, — ако сме сигурни, че го е направила някоя от двете, длъжни сме да съобщим на полицията.

Той се намръщи ядосано.

— Мисли, преди да говориш, скъпа. Нито знаем кой го е направил, нито пък, честно казано, ни интересува. Съвсем ясно е, че е бил някой, който е имал ключ, или човек, на когото е имала достатъчно доверие, за да го пусне в къщата. Полицията едва ли бще чака ние да ѝ го кажем, за да го установи — бръчките на челото му още повече се вдълбаха. — Защо продължаваш да човъркаш? Май ти се иска да арестуват Джоана и Рут?

— Не и двете. Не може да са го извършили заедно, нали? — тя се опита да изобрази ужас, но само успя да превърне лицето си в абсурдна карикатура. — Не, виж какво, Джоана пак плаче и аз съм длъжна да направя нещо. Матилда разправяше, че къщата е пълна с призраци. Представи си, че тя самата е започнала да ѝ се явява.

Дънкан я погледна истински разтревожен.

— Добре ли си, скъпа?

— Да не мислиш, че съм болна? — отвърна тя засегната. — Само ще прескоча да видя дали е добре и ще поговоря с нея. Може пък да реши да ми се довери. — Обзета от вдъхновение, тя побягна навън и след малко Дънкан чу външната врата да се отваря.

Той поклати безпомощно глава и се върна към кръстословицата си. Дали не съзираше първите прояви на старческо слабоумие у Вайълит? Човек трябва да е или много смел, или просто глупав, за да хукне при една изпаднала в стрес жена, за която можеше да се предполага, че е убила майка си. Дънкан дори не смееше да си представи реакцията на Джоана, ако жена му започне да ѝ намеква, че знае повече, отколкото е казала на полицията. Тази мисъл го разтревожи дотолкова, че той се измъкна от топлото легло, нахлузи чехлите си и се потътри към долния етаж да види какво става.

* * *

Но явно беше писано за семейство Орлов да си остане тайна какво точно беше разстроило Джоана. Макар Вайълит да звъня дълго, вратата не се отвори. Едва в неделя в църквата те чуха да се шушука, че Джак Блейкни се бил върнал при жена си, а Рут толкова се страхувала да се прибере в Сидар Хаус при майка си, че предпочела да живее при семейство Блейкни. Говореше се още, че в колежа я били помолили да напусне заради разрастващия се около семейството ѝ скандал. Този път на езика на селските клюкари беше попаднала Джоана.

* * *

Когато видя Дейв Хъджис, Купър разбра защо този тип беше толкова привлекателен за девойките от добри семейства. Беше типичен уличен идол — красив, строен, с добре оформено мускулесто тяло тип „гардероб“, черна, дълга до раменете коса, ясни сини очи и подкупваща усмивка. „Отракан“ бе първата дума, която се появи в ума на полицаия. Разговорът в стаята за разпити на Бърнмаутския полицейски участък беше започнал спокойно, но сега вече зад вежливите усмивки започваха да проблясват остри зъби.

„Държанието му е професионално изпитано — мислеше си Купър. — Изобщо не ми е ясно какво има зад фасадата.“

Другият полицаи, който се опитваше да проникне зад бронята на външността на младежа, беше инспектор Чарли Джонс. За Купър беше истинско забавление да наблюдава как лицето на уморения пекинез, изразяващо съвършено отработено притеснение, въвежда Хъджис в много дълбоко заблуждение. Чарли седеше срещу младежа от другата страна на бюрото и безпомощно ровеше в куфарчето си.

— Радвам се, че дойдохте — каза той. — Знам, че времето е ценно, и затова сме ви благодарни за сътрудничеството, мистър Хъджис.

Момъкът сговорчиво вдигна рамене.

— Ако знаех, че имам избор, нямаше да дойда. Каква е работата?

Чарли най-после успя да намери каквото търсеше и постави на масата един смачкан лист.

— Става дума за мис Рут Ласел. Тя твърди, че сте ѝ любовник.

— А, това ли? Наистина познавам Рут — Хъджис отново вдигна рамене. — Тя е на седемнадесет. Да не би сексът със седемнадесетгодишни вече да е престъпление?

— Не съм казал такова нещо.

— За какво е тогава цялата дандания?

— Заради кражби. Тя е уличена в кражба.

По лицето на Хъджис се изписа очакваната от него изненада, но той предпочете да замълчи.

— Знаехте ли, че тя краде?

Хъджис поклати глава.

— — Разправяше, че баба ѝ дава парите. Защо да не ѝ вярвам? Дъртата беше червива с пари.

— Беше? Значи знаете, че е мъртва?

— Ами да. Рут ми каза, че се самоубила.

Чарли прокара пръст по страницата.

— Тук Рут твърди, че сте я накарали да открадне посребрени четки за коса, бижута и ценни издания от библиотеката на мисис Гилеспи. Неща, подобни на тези, които мис Джулия Сифтън е краля от родителите си, според нея пак по ваше внушение. Дреболии, чиято липса трудно се забелязва, но пък много лесно могат да бъдат превърнати в пари в брой. Кой продаваше краденото, мистър Хъджис — вие или Рут?

— Я стига, инспекторе! Нима приличам чак на такъв балама, че да продавам крадено заради някаква седемнадесетгодишна курветина, дето ще ме натопи в момента, в който я гепят? Исусе! — изсумтя той презрително. — Все още имам ум в главата си. Те се влачат с мен, защото им е писнало от дивотиите, с които техните дъртаци им тъпчат малките мозъчета. Това би трябвало да ви говори нещо за тия мацки. Ние им викаме „калтачки“ — да крадат и да лягат бързо си им е просто в кръвчицата. Съвсем ясно е, че щом твърди, че съм я натискал да го прави, лъже, за да отърве кожата. Чиста работа, нали? Аз съм някакъв боклук, дето живее в скапана дупка, а тя е мис Ласел от Саутклифския девически колеж. Гатанка — на кого ще повярва полицията?

Чарли се усмихна печално.

— Така е — промърмори той, — но нали си даваш сметка, че не сме се събрали тук, за да си вярваме? И двамата знаем, че лъжеш, а Рут казва истината. Въпросът е дали ще успеем да я накараме да дойде в

съда и там да повтори цялата истина. Този път си направил лош избор, мистър Хъджис — тя няма баща и живее с майка си. Вероятно знаеш не по-зле от мен, че жените се отнасят с дъщерите си много по-сурово, отколкото бащите. Мисис Ласел няма да защитава Рут така, както е защитавал дъщеря си бащата на Джулия. Освен това тя със сигурност не обича момичето си. Щеше да е по-различно, ако мисис Гилеспи беше жива. Тя вероятно би потулила всичко в името на семейната репутация, но понеже е мъртва, не виждам кой друг би се застъпил за Рут.

— Какво има да му мислите тогава — ухили се Хъджис. — Обвинете тая малка кучка в кражба. Изобщо не ми пука.

Сега беше ред на Чарли да се изненада.

— Не я ли харесваш?

— Е, ставаше за оная работа. Не беше кой знае какво, но ставаше. Нали ви казах вече, че такива като нея движат с мен само за да си го върнат на дъртите. Аз какво да правя? Да започна да припадам от благодарност, задето ми позволяват да ги уча кое как се прави? Мога да си прекарвам също толкова добре, че и по-хубаво в нощния клуб — той пусна омайната си порочна усмивка, предназначена да разбива девическите сърца, но напълно неуместна в компанията на Джонс и Купър. — Аз им върша работата, давам им тяхната тръпка и си трая. Обаче не съм съгласен, когато се пробват, а после се опитват да ми лепнат собствените си шибани кражби. Идва ми много, ще знаете. Гадните му духачки... Готино лице, тежкарски акцент, после нагазват в лайната и решават, че има лесен начин да се отърват — дайте да лепнем всичко на Дейв Хъджис! Вие просто не щете да схванете, че те са си калтачки по душа, същите като пачаврите под червените фенери.

Чарли сякаш дремеше.

— За втори път наричаш мис Ласел „калтачка“ — отбеляза той мързеливо. — Каква е твоята дефиниция за „калтачка“, мистър Хъджис?

— Същата като вашата, предполагам.

— Значи вулгарна, проста и безсрамна жена, която продава тялото си за пари. Не бих казал, че описанието приляга на мис Ласел.

Хъджис го погледна присмехулно.

— Тя пък е от най-лесните. Толкова бързо легна, че чак ме разчувства.

— Каза, че не я бивало много за оная работа — припомни Чарли невъзмутимо. — Доста важна забележка, не мислиш ли?

— Защо?

— Защото говори много повече за теб, отколкото за нея. Значи тя те е харесвала и не е било необходимо да я принуждаваш. Какво ли ти е хрумнало да й направиш, че да й се отще? Много интересен въпрос, нали?

— Имал съм и по-добри, там е работата.

— По-добри какво, мистър Хъджис?

— Гаджета, по дяволите! Жени, които знаят как да го правят. Жени, дето им е ясно какво точно се иска и го вършат с много повече шибан финес. Да чукаш Рут беше все едно да друсаш желе. Аз трябваше да върша цялата работа, а тя просто си лежеше и ми обясняваше колко ме обича. Беше ми писнало, съвсем ми беше писнало.

— Защо тогава изобщо си си правил труда? — запита Чарли.

Хъджис се усмихна на двете скапани ченгета.

— А защо не? Тя беше свободна, винаги на разположение, а пък на мен често ми става. То си е естествено. Да не би и това да е незаконно?

Чарли се замисли за секунда-две.

— Ходил ли си някога в Сидар Хаус?

— При старата кукувица ли? — Хъджис поклати глава отрицателно. — Нямаше начин. Щеше да превърти, ако дочуеше, че Рут се вози в кола с някакъв мъж. Момичетата ми харесват, но не си търся белята. Представете си, половината от тия малки патки си мислят, че родителите им ще извикат „ура“ като ме видят — той заимитира изискан говор. — Мамче, папа, радвам се да ви представя новия си приятел Дейв — на лицето му отново грейна мъжкарска усмивка. — Толкова са тъпи, идея си нямате.

— Значи сте имали доста такива момичета? И ние смятаме, че са били много.

Хъджис избута стола си назад и спокойно се изтегна на него. Заговори с неестествено откровен тон.

— Аз просто ги привличам, инспекторе. Явно имам някакъв талант за това. Не питайте откъде ми е — и аз не знам. Сигурно е от ирландската жилка.

— По майчина линия, предполагам.

— Как отгатнахте?

— Не е трудно, мистър Хъджис. Ти си извънбрачен син на проститутка, която се е чукала за пари с де когото свари. Това донякъде обяснява фанатичната ти омраза към проститутките. Ти и понятие си нямаш кой е баща ти, защото може да е бил всеки един от петдесетината, които са я прекарвали през седмицата, когато си бил заченат. Това е причината за презрението и омразата ти към жените и за твоята неспособност да имаш с тях нормални отношения, както подобава на зрял мъж. В детството не си имал близо де себе си мъж, на когото да подражаваш и който да те научи на тези неща. Кажи ми — запита тихо инспекторът — нали ти доставя удоволствие да знаеш, че чукаш дъщеричките на скапани анонимни мъжлета, които могат да ти бъдат бащи? Не се ли чувстваш по-добре, когато преследваш и тормозиш децата им?

Сините очи на Хъджис яростно се присвиха.

— Не можеш да ми говориш така!

— Страхувам се, че мога. Страшно ме интересува твоята болезнена неприязън към жените. Ти не си способен да говориш за тях спокойно. Колкото повече приказваш, толкова повече се навиваш. Това не е нормално, мистър Хъджис, и понеже със сержант Купър разследваме едно твърде ненормално престъпление, твоето държание ми изглежда доста интересно. Нека ти обясня — той отново погледна в листа. — Слабо или несъществуващо желание за работа; рецидивираща престъпност; хаотични интимни връзки и агресивно сексуално поведение. Изброеното дотук определено очертава симптомите на психическо отклонение. Хора с такива нарушения са безотговорни и крайно коравосърдечни; не чувстват вина за противообществените си действия и много трудно успяват да изградят дълготрайни връзки. — Инспекторът вдигна глава. — Това описание напомня ли ти някого, Хъджис? Някога да си лекуван от подобно нещо?

— Не, не съм. Нито пък съм чувал за шибаното ти лечение — изсъска Хъджис яростно. — За Бога, какви са тия лайна, дето ми ги

пробутвате? Кой ви е казал, че крадците са ненормални?

— Кой е говорил за крадци?

Хъджис се стресна, понечи да каже нещо, но млъкна. Обади се след тридесетина секунди.

— За какво тогава ми говориш през цялото време?

— За нещата, които си правил с момичетата.

— Не разбирам.

Чарли се наведе напред. Погледът му беше коренно променен.

— Напротив, разбра ме, кирливецо гнусен. Ти си перверзен тип, Хъджис, но аз ще те вкарам вътре. Когато съкафезниците ти научат за твоите подвизи, ще разбереш какво означава да бъдеш от другата страна на барикадата. Ще те бият, докато се посереш, ще пикаят по теб и ако те пипнат насаме в банята, може да те пообработят и с бръснач. Това е една от странностите на затворническите нрави: пандизчиите по правило мразят сексуалните мании и най-вече ония, които налитат на деца. Каквото и да са правила те самите, им изглежда незначително в сравнение с това, което ти и такива като теб правите с беззащитните деца.

— Исусе! Никога не съм се забърквал с деца! Мразя ситните копелета.

— Джулия Сифтън току-що е била навършила шестнадесет, когато е налетяла на теб. Тя почти може да ти бъде дъщеря.

— Това не е престъпление. Не съм първият, дете е спал с някоя, която може да му е дъщеря. Давай го по-реалистично, инспекторе.

— Ти винаги се хващаш с млади момичета. Какво толкова те възбужда в тях?

— Не ги хващам аз — те ме хващат.

— Сигурно те е страх от по-зрели жени. Това е много характерно за хора, изостанали в психическото си развитие. Задоволяват се с деца, защото изпитват ужас от истинските жени.

— Колко пъти да ви повтарям — не съм си имал работа с деца!

Джонс неочаквано смени тактиката.

— В събота на шести ноември Рут е откраднала от баба си диамантени обеци. Това е денят, в който се е самоубила мисис Гилеспи. Ти ли закара Рут дотам на тази дата?

Отначало Хъджис сякаш се канеше да отрече, после примирено вдигна рамене.

— Тя поиска.

— Защо?

— Какво защо?

— Защо е поискала да я закараш? Какво щеше да прави там?

Хъджис се колебаеше.

— Нищо не ми е казвала. Аз никога не съм влизал в онова тежкарско място и изобщо не знаех, че иска да краде шибаните обеци.

— Значи тя е позвънила в квартирата ти, накарала те е да изминеш целия път до Саутклиф, за да я вземеш, после да я откараш оттам до Фонтуел и пак да я върнеш в Саутклиф, без нищо да ти обяснява?

— Тъхъ.

— И само това ли беше? Ти просто си шофирал в двете посоки и си изчакал край Сидар Хаус, докато тя се върне.

— Тъхъ.

— Но нали преди това каза, че не си я харесвал? Направо си я презирал. Защо ще си даваш толкова труд за такова момиче?

— Беше нещо като такса за чукането.

— На желето?

— През оня ден ме беше ударил хормонът — ухили се Хъджис.

— Рут е казала на сержанта, че е отсъствала от колежа повече от шест часа. От Саутклиф до Фонтуел са тридесет мили, което прави примерно четиридесет минути в едната посока. Като направим сметката, остават още четири часа и половина. Нали не ще твърдиш, че през цялото това време си седял в колата, паркирана някъде във Фонтуел, и си се чесал, докато Рут е била в къщата на баба си?

— Не беше чак толкова дълго. По обратния път спряхме да свършим едно-друго.

— Къде точно беше паркирал във Фонтуел?

— Кой ти помни. Все трябваше да я чакам някъде — има ли значение къде точно?

Чарли отново забучи пръст в измачкания лист.

— Според кръчмаря на „Трите гълъба“ през онзи следобед колата ти е била паркирана пред заведението му. Отначало си останал само десет минути, а после си отишъл да прибереш някого от църквата. Приемаме, че е била Рут, освен ако не ми кажеш, че в деня, когато е умряла мисис Гилеспи, с вас е имало и трети човек.

Войнственият пламък в очите на Хъджис беше изгаснал.

— Рут беше.

— Добре, кажи ми тогава какво правихте ти и Рут в продължение на четири и половина часа, мистър Хъджис? Само не ми разправяй, че сте се чукали през цялото време. Заниманията с някакво инертно желе не могат да отнемат четири часа и половина. Или може би греша — може би при хората с психически отклонения това е възможно? Вероятно ти е необходимо точно толкова време, за да свършиш тая работа?

Хъджис не се поддаде на провокацията.

— Май не е в мой интерес да прикривам тая глупава кучка. Добре де, ето: тя ме помоли да я закарам при някакъв нелегален бижутер в Саутхамптън. Не съм я питал нищо, просто я закарах. Не можете да се хванете за това. Не съм сторил нищо лошо, освен че се правих на таксиметърджия. Ако е краля някакви обеци и ги е продавала, аз нищо не знам. Въртях геврека и толкоз.

— Мис Ласел твърди, че ти е дала парите веднага след продажбата на обещите. Сумата възлизала на шестстотин и петдесет лири в брой. После си я закарал право в училището и е стигнала навреме за часа по физика.

Хъджис мълчеше.

— Това се нарича извличане на облаги от престъпление, извършено от друг, мистър Хъджис, и е незаконно и наказуемо.

— Рут лъже. Не ми е давала никакви пари, пък дори и да ми е дала, ще трябва да докажете, че предварително съм знаел за кражбата. Питайте я и ще видите, че ще си признае — идеята си е била лично нейна. Не казвам, че не ме е финансирала от време на време, но тя твърдеше, че парите са си нейни, и аз ѝ вярвах. Защо пък да не ѝ вярвам — бабето беше фрашкано с мангизи. Близо е до ума, че и Рут е намазвала от нея — той отново се ухили чаровно. — Какво лошо има, че ми е давала по малко сухо от време на време? Аз откъде да знам, че малката тъпанарка ги е краля? Освен това ми дължеше известни суми за бензина, докато я разкарвах през ваканциите като последния смотаняк.

— Но точно на онази дата не ти е давала пари, нали?

— Ей сега ви казах „не“ — значи точно това съм искал да кажа!

— Имаше ли някакви пари у тебе?

— Най-много петарка.

— Как се казва оня бижутер, при когото си я закарал в Саутхамптън? — рязко попита инспекторът.

— Нямам никаква представа. Изобщо не съм ходил на онова място. Питайте Рут. Тя ми казваше „наляво“, „надясно“, „карай по тази улица“, „спри“ и т.н. А аз — какво... карах и толкоз. Направо си питайте нея, тя знае.

— Не знае. Казва, че ти си я закарал, посочил си ѝ в кой магазин да влезе, какво да каже и за кого да пита.

— Лъже.

— Не ми се вярва, мистър Хъджис.

— Докажете го тогава.

Чарли пресмяташе. Нямахше никакво съмнение, че Хъджис е казал истината, заявявайки, че не влизал в Сидар Хаус или при бижутера. Поне не заедно с Рут. Номерът му беше съвсем ясен — без изобщо да се докосва до откраднатите ценности, той само взеше момичетата и откраднатото до адреса, на който то можеше да бъде разменено. По този начин единственото лице, което би могло да го обвини, беше въпросното момиче, а то не би го направило за нищо на света — всички бяха прекалено наплашени от него.

— Ще го докажа, мистър Хъджис. Нека започнем с това какво си правил, след като си оставил Рут в училище. Сигурно си отишъл в нощния клуб, за който спомена. Трябва да е скъп, тези места обикновено са доста скъпи, а кокаинът и „твърдото“ — още по-скъпи. Не знам защо подозирам, че не си безразличен към нито едно от двете. Хората ще си спомнят за теб и ще те разпознаят, особено ако си ръсил пари наляво и надясно.

Хъджис усети новата клопка и се изхили нервно.

— Ей сега ви казах, инспекторе, че не съм вземал никакви пари. Пообиколих малко с колата и се прибрах в квартирата.

— По кое време?

— Представа си нямам — каза безпомощно Хъджис, след като се поколеба неубедително.

— Искаш да кажеш, че ако открия човек, който да твърди, че през онази нощ е видял бял „Транзит“, паркиран близо до нощния клуб в Бърнмаут, ти ще ми отговориш: „Не може да е бил моят, защото по това време аз въртях из града за удоволствие“?

— Това е положението. Как позна?

Зъбите на Чарли хищно лъснаха.

— Трябва да те уведомя, мистър Хъджис, че след малко ще бъдеш прехвърлен в Леърмаутското полицейско управление, където лично аз най-подробно ще те разпитам във връзка с убийството на мисис Матилда Гилеспи — той събра накуп листата с бележките и ги напъха обратно в джоба си.

— Майната ти! — подскочи Хъджис уплашено. — Сега пък каква гадост се опитваш да ми лепнеш? Нали се е самоубила?

— Излъгах те. Била е убита и имам основание да смятам, че си замесен в това.

Хъджис заплашително се надигна от стола.

— Казах, че никога не съм ходил на онова шибано място. Освен това кръчмарят ми е алиби. Видял ме е на неговия паркинг и как прибирам Рут. Мога ли да убия бабата, ако през цялото време съм бил в колата?

— Не е била убита в два и половина. Убили са я по-късно същата вечер.

— По-късно същата вечер изобщо не съм бил там.

— Ти може да не си бил, но колата ти е била. Кръчмарят казва, че вечерта си се върнал и както ти самият току-що ни призна, нямаш алиби за нощта на шести ноември. Колата ти също. Нали си спомняш — просто си обикалял за удоволствие.

— Бях си тук, в Бърнмаут, заедно с колата.

— Докажи го тогава — Чарли стана. — Докато не го направиш, ще продължавам да те смятам за заподозрян в убийство.

— Ти да не си мръднал? Ще те осъдя, приятел, така да знаеш!

— Твое право. Можеш да се обадиш по телефона от Леърмаут.

— Защо ще убивам дъртата крава?

Чарли замислено повдигна рунтавите си вежди.

— Просто защото ти харесва да измъчваш жени. Този път си попрекалил.

— Никого не съм убивал! Всички са живи!

— Какво тогава си им правил на тия „всички“?

— Какво съм им правил? Оправях ги. Това съм правил. Не съм ги пращал на оня свят. Досега не съм имал оплаквания.

— Сигурно същото е казал и Йоркширският изкормвач, когато се е връщал вкъщи уморен, с чук и длето в багажника на колата си.

— Ти си напълно превъртял — изкрещя Хъджис и тропна с крак по пода. — Та аз дори не съм виждал оная дърта кранта. Не съм и искал да я виждам. Господи, копелета такива, как мога да убия някого, когото не съм виждал!

— Ти все пак си се родил, нали? — запита Чарли.

— Какво, по дяволите, означава пък това?

— Говоря ти за раждането и смъртта, Хъджис. И двете идват сякаш случайно и без предупреждение. Майка ти не е познавала баща ти, но въпреки това ти си се родил. Това, че не познаваш някого, не означава абсолютно нищо. Бил си там него ден, накарал си внучката ѝ да краде от нея и мисис Гилеспи по някакъв начин е разбрала. Наложило се е да ѝ запушиш устата, преди да успее да ни съобщи.

— Върви на майната си, ченге! Аз не работя така.

— А как работиш?

Тук Хъджис млъкна и отказа да говори повече.

Прибрах Джоана и бебето да живеят при мен. Никога няма да забравя мизерията и мръсотията, в която ги заварих, когато пристигнах в Лондон. Джоана беше престанала с всякакви опити да се грижи за детето и да поддържа дори елементарна хигиена. Тя явно не е способна да живее сама и колкото и да ме отвращаваше гнусният евреин, за когото се омъжи, докато беше жив, тя поне показваше някакви тенденции да заживее нормално. Много се страхувам шокът от смъртта на Стивън да не я изпрати пак отгатък чертата. Тази сутрин я заварих в стаята на бебето — беше надвесена над леглото и държеше в ръцете си възглавница. Попитах я какво прави, а тя отговори: „Нищо“. Нямам никакви съмнения, че ако бях влязла няколко минути по-късно, възглавницата щеше да бъде върху лицето на детето. Ужасното в цялата ситуация беше обаче друго — сякаш видях себе си на нейно място, като някакво страховито отражение в криво огледало. Все едно бях застанала до нея. Много се стреснах. Дали Джоана подозира? Възможно ли е друг освен Джейн да има някакви подозрения? Няма лек за наследения грях. „Противоестествените постъпки имат противоестествени последици...“

[1] Томту — нарицателно за глупак, шут и подиравателно прозвище на полицаите. Бел. пр. ↑

[2] Вместо родители (юр.). Бел. пр. ↑

ТРИНАДЕСЕТ

Малко преди обед Джейн Мариот решително нахълта в кабинета на Сара. И последният пациент си беше отишъл. Бяха само двете. Джейн взе стол и седна.

— Изглеждаш ми ядосана — отбеляза Сара, като ѝ хвърли бегъл поглед, докато попълваше някакъв фиш.

— Точно така. Ядосана съм.

— И от какво?

— От теб.

Сара вдигна глава от книгата.

— Какво съм направила?

— Престанала си да разбираш хората — Джейн чукна с пръст по часовника си. — Винаги съм ти мърморила, че отделяш на пациентите си повече от необходимото време, но и ти се възхищавах за това. Сега изведнъж започна да ги изстрелваш като на конвейер. Мисис Хендерсън почти плачеше. Горката старица! „С какво съм обидила докторката? — попита ме. — Едва се насили да каже две-три любезни думи.“ Не бива да си го изкарваш на другите заради това, в което те забърка Матилда. Не е честно спрямо хората — Джейн въздъхна назидателно. — И не ми напомняй — знам, че тук аз съм само обслужващ персонал, а ти си началникът. Но и лекарите грешат като всички хора.

Сара побутна с молива книгата на бюрото си.

— Знаеш ли какви бяха първите думи на мисис Хендерсън, когато влезе в кабинета ми? „Реших, че вече е безопасно да дойда при вас, като разбрах, че го е направила оная кучка дъщеря ѝ.“ Освен това те е излъгала: не съм ѝ казала нито една любезна дума. Напротив — обясних ѝ как точно стоят нещата при нея, а именно че единственото ѝ заболяване се нарича „злосвадливост“ и че може незабавно да се излекува от него, ако вместо лошото започне да търси у хората и някои добри страни. — Сара яростно размаха молива под носа на Джейн. — Малко време ми трябваше, за да разбера, че Матилда е била права.

Това село е едно от най-гадните места на света. Тук цари повсеместна простотия, хората за злонамерени и тесногръди фанатици и през целия си живот не успяват да измислят нищо по-забавно от това да злословят по адрес на онези, които не се вместили в техния дребнав бакалски стереотип. И още веднъж не си права — не съм загубила умението си да разбирам хората, но със сигурност загубих капаците на очите си.

Джейн измъкна молива от пръстите ѝ, защото малко оставаше Сара, без да иска, да ѝ бръкне с него в носа.

— Тя е уморена възрастна вдовица, с малко или никакво образование. Опитвала се е по свой несръчен начин да ти се извини, задето се е съмнявала в теб. Ако нямаш достатъчно духовна щедрост да приемеш нескопосаната ѝ тактичност, значи не си жената, за която съм те мислила. За твое сведение сега тя смята, че страда от много тежка форма на „злосвадливост“, която ти отказваш да лекуваш. Решила е, че здравеопазването я е отписало, понеже е много стара.

Сара я погледна сърдито.

— Да не мислиш, че е само тя? Откакто набедиха Джоана, в кабинета ми е истинско нашествие. Усещам, че ме използват, за да остроумничат и клюкарстват по неин адрес — тя нервно прокара пръсти през косата си. — Днешният случай се повтаря от доста време, Джейн: детинско дюдюкане зад гърба на поредната им жертва. Ако Джак не беше вършил дивотии, нямаше да има около какво толкова да кудкудякат.

— Много се лъжеш — отбеляза Джейн хапливо. — Веднага щяха да намерят друг повод и пак щяха да правят същото.

— Така ли? И ти имаш очи да ми четеш конско, че съм била...

— О, не си мисли, че дивотиите им ме възмущават по-малко, отколкото теб. Дразня се, разбира се, но разликата между нас е, че аз никога не съм очаквала от тях да се променят само защото Матилда е умряла. Пресилено е да се смята, че мисис Хендерсън вижда у хората само лошото, след като най-яркият пример в това отношение наскоро ти остави цяло състояние. Възгледите на мисис Хендерсън за хората са направо детински в сравнение с тези на Матилда. Виж, тя наистина беше болна от тежка форма на „злосвадливост“.

— Стига. Печелиш. Ще се отбия при мисис Хендерсън на път за вкъщи.

— Много се радвам. Надявам се, че ще бъдеш достатъчно добра да й се извиниш. Тя може и да пресилва нещата, но наистина изглеждаше много разстроена, а и на теб никак не ти подхожда да бъдеш жестока, Сара.

— Да, ама съм — ядоса се лекарката. — Я ми кажи и с моите колеги мъже ли разговаряш така?

— Не.

— Така си и мислех.

Джейн воинствено вирна глава.

— Нищо не разбираш. Правя го, защото те обичам. Ако майка ти беше на мое място, щеше да ти каже същите неща. Не трябва да позволяваш на обстоятелствата да променят собствената ти природа, Сара. Това е присъщо на жени с нездрава душевност от типа на Матилда.

Сара изведнъж изпита благодарност към тази възрастна жена, чиито ябълковочервени бузи от възмущение бяха избледнели до розово. Майка й, разбира се, не би казала подобни неща. Тя щеше да свие устни и да заяви, че отдавна й е известно колко жесток човек е Сара. Само щедра душа като Джейн можеше да разбере, че хората доста често са неспособни на тактичност, нерешителни, недоверчиви.

— Искаш от мен да отстъпя от принципите си — каза Сара меко.

— Не, скъпа, иска ми се да държиш на тях.

— Защо трябва да позволявам на мисис Хендерсън да говори пред мен, че Джоана е убила майка си? Уликите срещу нея са толкова, колкото и срещу мен. Ако отида да се извиня, все едно се съгласявам с нея.

— Глупости — отвърна Джейн с досада. — Ще бъде просто проява на любезност към една старица. Отношението ти към Джоана е нещо съвсем отделно. Ако не одобряваш начина, по който в селото се отнасят към нея, нищо не ти пречи да го покажеш, така че да не остане никакво съмнение какво мислиш — уморените очи на Джейн блестяха така, сякаш се беше върнала в най-ранната си младост. — Няма смисъл да си изкарваш яда на бедната Доли Хендерсън, скъпа. Не можеш да очакваш от нея да вижда нещата като теб и мен. Тя изобщо не е имала възможност да получи нашето образование.

— Ще й се извиня.

— Благодаря ти.

Сара неочаквано се наведе напред и лепна звучна целувка на бузата на Джейн. Възрастната жена искрено се изненада.

— Това пък за какво беше?

— Ами не знам — усмихна се Сара. — Предполагам, че те приемам като заместничка на майка ми. Не за пръв път се питам дали заместниците не вършат по-добра работа от оригинала. Същото усещах понякога и с Матилда. Тя не беше болна от „злосвадливост“ през цялото време. Когато искаше, можеше да бъде мила като теб.

— Затова ли сега се грижиш за Рут? Услуга за услуга?

— Не одобряваш ли?

Джейн я погледна с упрек.

— Аз не мога да одобрявам или да не одобрявам. Не е моя работа. Това обаче не ми пречи да си давам сметка, че в момента действията ти изглеждат доста странни. Каквито и да са съображенията ти, в селото ще изтълкуват нещата по най-лошия възможен начин. В момента разправят, че Рут е дошла да живее при теб, защото очаквала скоро да арестуват майка ѝ за убийство.

— Не знаех, че нещата са отишли толкова далеч — намръщи се Сара. — Господи, та това е немислимо! Откъде им идват наум подобни дивотии?

— Свикнали са да правят от мухата слон.

— Лошото е — каза Сара колебливо, — че нищо повече не мога да направя, за да ги спра.

— Слушай, скъпа, единственото, от което се нуждаят в момента, е да си обяснят защо Рут е при теб — подсказа ѝ Джейн. — Това ще сложи край на слуховете и приказките. Не е толкова трудно — все трябва да има някаква причина Рут да дойде при вас.

— Това си е нейна работа — уморено поклати глава Сара. — А в момента тя не е в състояние нито да каже, нито да направи каквото и да било.

— Тогава ти измисли някаква причина — предложи Джейн нехайно. — Сподели с мисис Хендерсън, когато я видиш днес следобед, и до утре сутринта новината ще е обиколила селото два пъти. Клин клин избива, Сара. Няма друг начин.

* * *

Мисис Хендерсън истински се разчувства от извиненията на Сара заради лошото ѝ настроение в кабинета. Колко мило, че си била дала труда да дойде до отдалечената ѝ къща. Тя напълно разбирала, че ако цяла нощ не си спал и си се грижил за седемнадесетгодишно дете със симптоми на възпаление на лимфните жлези, било съвсем естествено на другия ден да се държиш малко рязко. Наистина, не можела да си обясни защо Рут трябва да живее при доктор Блейкни и съпруга ѝ. Не би ли било по-добре за нея да бъде при майка си? Разбира се, съгласи се Сара веднага. И Рут също би предпочела това, но както мисис Хендерсън несъмнено знае, възпалението на лимфните жлези е много болезнена и изтощителна вирусна инфекция. Винаги съществува риск да се усложни и да се повтори, ако пациентът не е окончателно излекуван. Понеже това било последната година от гимназиалното образование на Рут, Джоана помолила Сара да вземе дъщеря ѝ при себе си и да я вдигне на крака колкото е възможно по-бързо. В сегашното положение и с цялата тази история около завещанието на мисис Гилеспи (Сара идеално се престори, че изпитва неудобство и объркване) трудно е можела да откаже, нали?

— Ама вие така и така ще приберете парите — беше язвителният отговор на мисис Хендерсън, но пламъчето на любопитството в мътните ѝ очи помръкна. — Значи щом се оправи, Рут се връща в Саутклиф?

— Къде другаде да иде? — излъга Сара невъзмутимо. — Както ви казах, това е последната ѝ година.

— Е да, да. То си е така. А то тук такива едни ги разправят... чисти лъжи и слухове. Но кой тогава е убил мисис Гилеспи — сепна се подозрително бабата, — щом не сте били нито вие, нито дъщеря ѝ?

— Един Господ знае, мисис Хендерсън.

— Дано поне той да знае, че иначе е срамота. Сигурно е вярно, че и да забавя — не забравя, ама много ядове създава, като пази информацията само за себе си.

— Не е изключено да се е самоубила.

— Не — възпротиви се решително бабата. — Това никога няма да го повярвам. Защо да ви лъжа, хич не я харесвах, но пак ще ви кажа — мисис Гилеспи беше всичко друго, ала не и малодушна.

* * *

Въпреки тишината, последвала позвъняването ѝ на входната врата, Сара знаеше, че Джоана е в Сидар Хаус. Беше мярнала неподвижното ѝ бяло лице в сенките на тъмната трапезария; забеляза как лицето помръдна, когато Джоана я позна малко преди да се оттегли към хола извън обсега на погледа ѝ. Отказваше да ѝ отвори вратата, макар да я беше познала. Това, което ядоса Сара, беше, че не ставаше дума за завещанието на Матилда или за номерата на Джак, а за Рут. Тя би разбрала нежеланието на Джоана да отвори на полицията, но не можеше да ѝ прости, че не отваря на нея, след като знаеше, че е дала подслон на дъщеря ѝ. С мрачно изражение Сара тръгна по алеята, водеща към задната страна на къщата. „Що за жена е тази — мислеше си тя. — Да не може да сдържи омразата си към случаен човек, когато става дума за дъщеря ѝ?“

Представи си портрета, по който работеше Джак. Лицето на Джоана беше в центъра на тристенна призма от огледала — Джак фантастично умееше да рисува отражения. Ефектът беше невероятен и объркващ. В отворената с основата си към зрителя призма лицето се отразяваше в страничните огледала, но същевременно всяко от тях отразяваше образа от отсрещните. Получаваше се безкрайно наслагване, при което отраженията все повече губеха прилика с истинското лице. Сара тогава попита какво означава изображението в центъра.

— Джоана такава, каквато иска да я виждат. Възхитителна, обожавана, красива.

Тя посочи огледалните образи.

— А тези кои са?

— Това е Джоана, лишена от наркотиците си — обясни той. — Опасната, противна нелюбима жена, отхвърлена от майка, съпруг и дете. Всичко в живота ѝ е илюзия, затова се сетих за огледалата.

— Отвратително и жестоко.

— Не ми се прави на сантиментална, Сара. Едва ли някога е съществувала по-самовлюбена жена от Джоана. Може би повечето наркомани имат този проблем. Тя например твърди, че Рут я отхвърля. Пълни глупости. Точно обратното — Джоана не е могла да понася

дъщеря си просто защото е плачела, когато е била бебе. Безизходица: бебето плаче, за да се погрижат за него, но колкото повече реве, толкова по-малко желание има майка му да се занимава с него. Тя твърди, че Стивън започнал да я пренебрегва, когато бременността ѝ напреднала. Това обаче не ѝ пречи веднага да изпадне в противоречие, като споделя, че не можела да го понеса, когато „се лигавел“ с Рут. Струва ми се, че тя първа е започнала да го пренебрегва.

— Но защо? Все трябва да е имало някаква причина.

— Според мен е много просто. Единственият човек, когото е обичала, ако изобщо е способна на подобно нещо, е била самата тя и понеже бременността я е правела непривлекателна в собствените ѝ очи, тя е смятала за отговорна за това (което означава, че ги е мразела) съпруга си и бебето. Хващам се на бас на каквото искаш, че бременността я отвращава.

— Едва ли е толкова просто, Джак. Може да се окаже много по-сериозно, например нелекувана следродова депресия. Нарцистична невроза. Дори шизофрения. Матилда може и да е била права, когато твърдеше, че тя е психически лабилна.

— Нищо чудно, но ако си права, вината е единствено на Матилда, която е търпяла номерата на дъщеричката си едва ли не от люлката. — Той посочи картината. — Когато казвах, че всичко в живота ѝ е илюзия, имах предвид, че всичко е фалш. Джоана се опитва да накара хората безрезервно да повярват в нейните собствени фантазии, като същевременно (в това съм деветдесет и девет процента сигурен) самата тя не вярва в тях.

Джак постави пръста си в централния огледален триъгълник на призмата, разположен на дъното на перспективата. Той не отразяваше нищо.

— Ето това е истинската Джоана, поставена пред едно неподкупно огледало, което не отразява нейната идеализирана представа, а самата ѝ същност.

Тогава Сара си помисли, че попадението е много точно. Но дали това беше наистина Джоана? На Джак каза:

— Не си ли твърде самонадеян с тези категорични преценки... за нея?

Кухненската врата беше заключена, но ключът, който Матилда беше пъкнала под третата саксия отдясно, все още си беше там. С

възклицание на задоволство Сара го измъкна и го пъкна в секретната ключалка. Едва когато влезе и постави ключа на кухненската маса, се запита дали някой е казал на полицията, че в Сидар Хаус може да се влезе толкова лесно, ако човек знае какво има под саксията. Тя определено не беше споменавала за ключа пред Купър. Напълно беше забравила за това до момента, в който необходимостта да влезе в къщата не бе раздвижила паметта ѝ. Беше използвала ключа само веднъж, преди месеци, когато Матилда беше получила такава артритна криза, че не можеше да стане от стола и да отвори предната врата.

Сара предпазливо сложи ключа на масата и го загледа. Изведнъж с необикновена яснота в главата ѝ премина мисълта, че този, който последен е използвал ключа, е убиецът на Матилда Гилеспи. Не беше необходимо голямо умствено напрежение, за да се досети, че ако отпечатъците му са останали по ключа, тя вероятно току-що ги бе унищожила, оставяйки своите собствени.

— О, Господи! — простена тя.

— Как смееете да влизате в къщата ми без позволение! — изкрещя някъде зад нея с изтънял от ярост глас Джоана.

Сара се обърна към нея. Изражението на лицето ѝ беше такова, че Джоана отстъпи назад към вратата на хола.

— Я престанете със смешните си фасони! — сопна се лекарката. — И двете сме затънали до гуша в лайната, а вие се правите на обидена.

— Спрете да говорите мръсотии! Мразя хората, които ругаят. Устата на Рут е като отходен канал, но вие надминавате дори и нея. Не бих казала, че сте дама. Не разбирам какво толкова е харесвала у вас майка ми.

Сара въздъхна с досада.

— Слезте на земята, Джоана. В кой век живеете? И какво е това „дама“? Някоя като вас, дете цял живот не е похванала работа, но се мисли за много важна, понеже се отвращава от грубите изрази? — тя поклати глава. — Аз имам друга представа за дама. Най-голямата дама за мен е осемнадесетгодишната лондончанка от крайните квартали, която по цял ден работи наравно с мъжете и псува като каруцар. Отвори си очите, драга. Хората съдят за нас по това, което вършим, и изобщо не се интересуват от твоите представи за женска чистота, а ако се заинтересуват, получават от тях запек. Тези глупости са изчезнали

веднага щом жените са разбрали, че не са създадени единствено да раждат и отглеждат деца.

Джоана презрително сви устни.

— Как влязохте тук?

— С ключа изпод саксията — кимна Сара към масата.

— Какъв ключ? — намръщи се недоумяващо Джоана.

— Ето този. Внимавайте да не го пипнете, защото съм убедена, че го е ползвал и убиецът на майка ви. Може ли да се обадя по телефона? Налага се да съобщя на полицията.

Тя мина край Джоана и влезе в хола.

— Трябва да звънна и на Джак, за да му кажа, че ще се забавя. Възразявате ли? Стойността на разговора ще бъде приспадната от парите на майка ви.

Джоана забързано я последва в хола.

— Разбира се, че възразявам. Кой ви дава право да влизате тук? Това е моята къща и аз не желая да ви виждам в нея.

— Грешите — възрази Сара делово, вдигайки слушалката на телефона, поставен върху холната маса. — Съгласно завещанието на майка ви Сидар Хаус е моя собственост — тя затърси в тефтерчето си номера на Купър. — Вие сте тук само защото все още не съм пожелала да ви изгоня. — Вдигна слушалката до ухото си и набра номера, без да сваля очи от Джоана. — Мога много бързо да променя намеренията си. Наистина не виждам защо трябва да се интересувам от вас, щом като вие не се интересувате от собствената си дъщеря... Следователят Купър, моля... Предайте му, че се обажда доктор Блейкни и че е спешно. Намирам се в Сидар Хаус, Фонтуел. Да, ще изчакам — тя закри слушалката с длан. — Искам да дойдете с мен вкъщи и да поговорите с Рут. Аз и Джак правим всичко, което е по силите ни, но не можем да ви заместим. Тя има нужда от майка си.

Дясното ъгълче на устата на Джоана нервно подскочи.

— Бих ви посъветвала да не се месите в неща, които не ви засягат. Това е възмутително! Рут е напълно способна да се грижи сама за себе си.

— Господи, вие наистина сте изгубили всякаква връзка с реалността! — възкликна Сара изумено. — Или пък има друга причина — просто не са ви по душа лайнените истории, така ли е?

— Това е разликата между мен и вас, доктор Блейкни.

— Ако намеквате за начина ми на изразяване, сте напълно права, а точното си наблюдение можете да си пъхнете отзад — не ѝ остана дължна Сара. — Нямам нищо против да се възмутите от мен толкова, колкото аз от вас. Ти нямаш ли чувство за отговорност, кучко такава? Да не би Рут да е паднала от небето? Знам, че не е, но знам, че и доста работа е паднала, докато сте я правили с мъжа ти, затова си затваряй устата.

Почти без да прекъсва изречението, тя заговори по телефона.

— ...да, сержант... да, аз съм в Сидар Хаус. Да, и тя е тук. Не, нищо не се е случило, но мисля, че разбрах как е влязъл убиецът на Матилда. Някой казвал ли ви е, че тя държеше ключ от кухнята под една от саксиите, които са върху бункера за въглища? Да, знам, но бях забравила — тя направи ядосана гримаса. — Не, вече не е там... На кухненската маса е. Използвах го, за да вляза — каза Сара и в следващия миг стреснато отдръпна слушалката от ухото си. — Не го направих съзнателно — обясни тя хладно, когато виковете отсреща спряха. — Трябвало е в началото да претърсите по-внимателно. Тогава това нямаше да се случи. — Тя трясна слушалката и се обърна към Джоана: — И двете трябва да останем тук, докато дойдат полицаите.

Джоана обаче отдавна беше загубила самообладание.

— НАПУСНИ ВЕДНАГА КЪЩАТА МИ! — изкрещя тя. — НЕ РАЗРЕШАВАМ ДА МИ СЕ ГОВОРИ ТАКА В МОЯ ДОМ! — Затича нагоре по стълбите. — ДОТУК БЕШЕ! ЩЕ СЪОБЩЯ ЗА ТЕБ В МЕДИЦИНСКИЯ СЪВЕТ! ЗНАЕШ ЛИ КОЛКО СИ ЗАГАЗИЛА! ЩЕ ИМ ОБЯСНЯ КАК СИ УБИЛА МИСТЪР СТЪРДЖИС, А СЛЕД ТОВА И МАЙКА МИ.

Сара хукна по стълбите след нея, но Джоана успя да стигне до спалнята и да затръшне вратата. Прещрака ключ. Сара се отпусна на пода и седна пред вратата с кръстосани крака.

— ИстERICните ти крясъци и гърчове може и да са плашили Матилда, но на мен не ми минават. Набий си го в тиквата. МАЙНАТА ТИ! — изръмжа тя с допряна до дъбовата врата глава. — Вече си на четиридесет години, краво нещастна. Дръж се, както подобава на възрастта ти.

— НЕ СМЕЙ ДА МИ ГОВОРИШ ТАКА!

— Писна ми от теб, Джоана. Ти явно не можеш да се държиш нормално, преди да си се натъпкала с твоите боклуци. Направо

предизвикваш съжаление... Джак предполагаше, че са успокоителни...

Отговор не последва.

— Нуждаеш се от помощ — продължи Сара — и аз познавам човек, който наистина може да ти помогне. Живее в Лондон. Психиатър специалист в лечението на всички видове наркомания, но ще те приеме само ако ти пожелаеш. Мога да те препоръчам, а ако не искаш, пригответи се за последствията. При случай на продължителна злоупотреба, какъвто е твоят, всичко става внезапно. Чуй ме, Джоана — ще се случи онова, от което най-много се страхуваш: ще се състариш за броени месеци... за разлика от мен, защото аз не съм опитвала да променям естествения метаболизъм на тялото си, а ти си го правила в продължение на години.

— Веднага напуснете къщата ми, доктор Блейкни — обади се Джоана, но височината на гласа ѝ беше значително спаднала.

— Не мога, докато не дойде сержант Купър. И пак ти напомням — къщата е моя, а не твоя. Какво вземаш?

След дълго мълчание Джоана все пак отговори:

— Валиум. Доктор Хендри ми го предписа, когато дойдох тук след смъртта на Стивън. Опитах се да удуша Рут в люлката ѝ, затова Матилда го извика и измоли от него да ми предпише нещо успокоително.

— Защо си се опитала да удушиш Рут?

— Защото тогава ми се струваше, че това е най-смисленото нещо, което трябва да направя. Не съзнавах много ясно какво върша.

— Успокоителните помогнаха ли ти?

— Не знам. Помня само, че непрекъснато се чувствах страшно уморена.

Сара ѝ повярва, защото беше напълно убедена, че идиотът Хюс Хендри е способен да извърши дори такава глупост. При класическите симптоми на остра следродова депресия, вместо да предпише на измъчената жена антидепресанти, този кретен я беше поддържал в състояние на летаргия, тъпчейки я с успокоителни. Сега изглеждаше напълно обяснимо защо Джоана толкова трудно е понасяла малката Рут. Една от трагичните последици при неправилно лекувана следродова депресия е, че майките трудно развиват нормална привързаност и любов към своите бебета, защото виждат в тях

причината за внезапната си неспособност да се ориентират в околната среда. Това би обяснило много неща.

— Мога да ти помогна — обади се Сара. — Позволи ми да го сторя.

— Хиляди хора вземат валиум. Това е напълно законно.

— И на хиляди хора помага, когато е правилно предписан и се взема под лекарски контрол. Но ти не се снабдяваш по лекарско предписание, Джоана. Проблемите с пристрастяването към тези медикаменти са подробно описани в литературата, така че никой нормален практикуващ лекар не би ти го предписал за толкова дълъг период. Това означава, че се снабдяваш на частни начала, а на черния пазар лекарствата, както и наркотиците, са страшно скъпи. Нека ти помогна — повтори тя.

— Ти никога не си изпитвала истински страх. Как можеш да ми помогнеш, щом никога не те е било страх?

— Какво те плаши?

— Не смеех да спя. Години наред ме беше страх да заспя — Джоана неочаквано се засмя. — Но това вече свърши. Тя най-после е мъртва.

На вратата се позвъни.

* * *

Сержант Купър беше много кисел. Последните двадесет и четири часа се бяха оказали за него низ от неприятности и разочарования. Наложил се да работи през почивните дни и пропуснал неделния обяд с децата и внуците си. Жена му, не по-малко уморена и сприхава от него, му вдигна скандал и го упрекна, че е зарязал семейството си.

— Слез на земята — беше му казала тя. — Да не си женен за силите на реда, Томи?

Вчера привечер бяха откарали Хъджис в Леърмаутското управление, но се наложи по обяд да го освободят без никакво обвинение. След като предишния следобед дълго беше отказвал да отговаря, на сутринта той най-неочаквано се върна към предишните си показания. Бил обикалял с колата си, преди да се прибере. Абсолютно

категорично заяви, че се е прибрал в девет часа. По нареждане на Чарли Джонс Купър отиде да разпита съквартирантите му и се върна вбесен.

— Нагласена работа — обясни той на инспектора. — Знаят алибито му наизуст. Говорих с всекиго поотделно. Когато поисках да ми разкажат подробно какво са правили в събота вечерта на шести ноември, те ми изпяха една и съща песен — Хъджис се бил върнал в девет часа и после всички колективно гледали портативния телевизор и пили бира. Той останал там през цялата нощ. И колата му била там — паркира я отпред на улицата. Разказаха ми всичко това, без нито веднъж да съм споменал името му. Дори не намекнах, че проявявам каквото и да било интерес към него или към колата му. Момчетата ми дадоха информацията съвсем доброволно и без изобщо да се замислят.

— Откъде ли биха могли да научат, че той е споменал пред нас девет часа?

— Адвокатът?

— Не ми се вярва — възрази Чарли. — Останах с впечатлението, че той харесва клиента си дори по-малко от нас.

— Значи тогава нещата са предварително нагласени. Уговорено е при евентуален разпит те да твърдят, че Хъджис се е прибрал в девет часа, независимо за кой ден става дума.

— Има и още един вариант — може да са ти казали истината.

Купър изсумтя презрително.

— Тия бандити... Невъзможно. На магаре да стана, ако дори и един от тях е гледал телевизия онази вечер. Много по-вероятно е да са излезли да бият бабички или да ръгат с ножове запалняковците от противниковия отбор.

Инспекторът подмина думите му без внимание.

— Не съществува алиби, което да е приложимо за всички възможни случаи — отбеляза той замислено. — Освен ако Хъджис не си е създал система, при която престъпленията се извършват винаги след девет вечерта. В нашия случай обаче не е било така, тъй като Рут е откраднала обещаните на баба си в два и половина следобед.

— Какво искаш да кажеш? — запита Купър, като разбра, че събеседникът му няма да продължи. — Да приема, че са ми казали истината? Не го вярвам.

— Не мога да разбера защо Хъджис не прибягна до алибито си вчера. Защо толкова дълго време мълча, след като е знаел, че приятелчетата му ще потвърдят неговите думи? — Инспекторът помълча, после бавно отговори на собствения си въпрос: — Защото тази сутрин адвокатът му ме изнуди да му кажа кой е най-ранният възможен час за смъртта на мисис Гилеспи според съдебната експертиза... Кое то пък означава, че Хъджис вече му е бил казал „от девет нататък съм чист“. Ето ти го алибито — изскача като заек от цилиндър.

— С какво може да ни помогне това?

— С нищо — отвърна Джонс неочаквано бодро. — Но ако нещата не са нагласени, както ти твърдиш, тогава през тази нощ той сигурно е правил нещо друго, което е изисквало алиби за след девет часа. Просто трябва да разберем какво е било то — Чарли се пресегна към телефона. — Ще звънна на колегата в Бърнмаут. Да видим дали няма да излезе нещо от дневника за произшествията на шести ноември.

Отговорът бе отрицателен. Не се бе случило нищо, поне що се отнасяше до произшествия, които биха могли да имат дори далечна връзка с Дейв Хъджис.

Купър имаше причини да е ядосан. Докато разглеждаше ключа на масата, той неодобрително клатеше глава. После погледна Сара.

— Мислех, че имате повече ум, доктор Блейкни.

Тя успя да запази спокойствие само защото си спомни съвета на Джейн да не позволява на обстоятелствата да я карат да постъпва в разрез с природата си.

— Съжалявам — отговори тя с равен глас.

— Вместо да съжалявате, по-добре се надявайте да открием нечии други отпечатъци. Иначе като нищо ще си помисля, че ми играете номер.

— И какъв по-точно?

— Например че се опитвате да оправдаете наличието на ваши отпечатъци по ключа.

Но тя вече беше изпреварила мисълта му.

— Значи аз съм била идиотът, който е използвал ключа, за да влезе и да убие Матилда, а после го е оставил обратно и е забравил да изтрие отпечатъците си от него?

— Не мисля точно така — отвърна той спокойно. — По-скоро го виждам като жест на Добрия самарянин, който прикрива другото. Сигурно пак сте убедена, че някой невинен може да бъде несправедливо обвинен, нали, доктор Блейкни?

— Купър, вие сте неблагодарник — разсърди се тя. — Изобщо не беше наложително да ви съобщавам за ключа. Можех спокойно да го поставя обратно на мястото му и да мълча до края на дните си.

— Трудна работа. Целият е покрит с вашите отпечатащи и някой би могъл да го намери — той погледна Джоана. — Нима вие не знаете, че там има ключ, мисис Ласел?

— Преди малко ви казах, сержант, не знаех. Имам си ключ от предната врата.

Купър усещаше, че между нея и доктор Блейкни се беше случило нещо важно. Издаваха ги жестовите, издаваха ги телата им. Стояха близо една до друга и раменете им почти се допираха, но правеха впечатление, че нямат никакво желание да се погледнат в очите. Ако ставаше дума за мъж и жена, би казал, че ги е хванал на местопрестъплението. В сегашното положение обаче интуицията му подсказваше, че ги свързва някаква тайна, която нямаха намерение да споделят с него. Дали тази тайна имаше отношение към смъртта на мисис Гилеспи, той можеше само да гадае.

— А Рут знаеше ли за ключа?

Джоана безучастно сви рамене.

— Нямам представа, но не ми се вярва. Никога не е споменавала за него и доколкото знам, винаги е влизала от предната врата. Какъв смисъл има да се заобикаля цялата къща, щом може да се влезе отпред? — лицето на Джоана изразяваше неподправена изненада. — Майка ми явно е започнала да го оставя там отскоро. Сигурна съм, че не го е правила, докато аз живеех тук.

Купър погледна Сара и тя безпомощно разпери ръце.

— И аз не мога да ви кажа много. Втория или третия път, когато я посетих, Матилда не се обади при позвъняването ми на вратата, затова заобиколих отзад и погледнах в гостната през френските прозорци. Горката жена здраво беше загазила. Не можеше да се помръдне от стола си, понеже заради артритата ставите ѝ съвсем бяха отказали. Заговори ми през стъклото — успях да я разбера по движенията на устните ѝ. Тя каза: „Ключ. Трета саксия. Бункера за

въглища.“ Предполагам, че го е държала там точно за такива случаи. Тя непрекъснато се тревожеше, че някой ден артритът напълно ще я обездвижи.

— Кой друг знае за този случай?

— Нямам представа.

— Разказвали ли сте го на някого?

Сара се поколеба.

— Не мога да си спомня. Може да съм споменала нещо в кабинета. Все пак беше преди доста време. Новите медикаменти, които ѝ бях предписала, дадоха много добри резултати и случаят не се повтори. Спомних си за него едва днес следобед, когато заобиколих и видях саксиите.

Купър извади от джоба си две полиетиленови пликчета и използва едното от тях да вземе ключа и да го постави в другото.

— А защо заобиколихте отзад, доктор Блейкни? Да не би мисис Ласел да е отказала да ви пусне през входната врата?

Сара погледна към Джоана за пръв път, откакто той беше влязъл.

— Не знам защо не е отворила. Може да не е чула звънеца.

— Ясно е, че сте искали да обсъдите с нея нещо много важно, иначе нямаше така решително да влезете вътре. Ще бъдете ли така любезна да споделите с мен за какво става дума? Навярно за Рут?

Той беше твърде стар и опитен. Владееше доста умения. Съвсем ясно забеляза изписаното по лицето на Джоана облекчение, но с нищо не даде да се разбере, че е видял нещо интересно.

— Познахте — отвърна Сара бързо. — Обсъждахме проблема за по-нататъшното образование на Рут.

„Лъже“ — помисли си Купър, поразен от лекотата, с която тя го правеше. После зиморничаво сви рамене и се обеща да преразгледа всичко, което му беше казала досега. Вярваше, че Сара е честна и може би малко наивна жена, но сега с нежелание си даде сметка, че наивният е бил единствено той. „Няма по-голям глупак от стария глупак“ — помисли си следователят с горчивина. Но какво да се прави — оказваше се, че глупавият стар Томи най-неочаквано е малко влюбен.

Колко вярно е казано: „Отмъщението е ястие, което е най-вкусно студено.“ Очакването му придава такава пикантност... Единственото, за което съжалявам, е, че не мога да споделя триумфа си с никого, а така ми се иска цял свят да научи! Най-ужасното е, че не мога да ощастливя дори Джеймс, който, макар и потърпевш, нищо не знае.

Тази сутрин от банката ми съобщиха, че той е приел чека за дванадесет хиляди, което означава, че от глупост и алчност се е съгласил със застрахователната оценка. Знаех, че ще го направи. Става ли дума за пари, Джеймс е невъздържано лаком като дете. Те изтичат през пръстите му като пясък, защото пари в брой и на ръка са единственото, което го интересува. Какво не бих дала да можех да надзърна и да видя как я кара. Нищо, и така мога да се сетя — пиянство и содомия. В живота на Джеймс нищо друго няма значение.

Днес съм по-богата от вчера с цели тридесет и пет хиляди лири и тържествувам. Чекът от застрахователната компания, който компенсира откраднатото от сейфа по Коледа, когато Джоана и аз бяхме в Чешир, възлиза на двадесет и три хиляди и петстотин. По-голямата част от тези пари покрива загубата на комплекта диамантени бижута на баба ми. Само тиарата беше застрахована за пет хиляди и петстотин, макар че сега може би струва повече, тъй като пропуснах да ѝ направя нова оценка след смъртта на баща ми. Толкова пари за боклуци, които аз лично не можех да понасям. Няма нищо по-отвратително и дебелашко от претрупаните викториански бижута.

За сметка на това часовниците на Джеймс са всичко друго, но не и безвкусни, може би защото ги е купувал не той, а баща му. Откарах ги на оценка в „Сотби“ и разбрах, че стойността им надхвърля двойно дванадесетте хиляди, за които са били застраховани. След като платих на Джеймс от собствения ми застрахователен чек, за мен останаха единадесет хиляди и петстотин. Така лиших любимия си съпруг от имущество на стойност двадесет и пет хиляди лири по днешните цени само срещу дванадесет хиляди в брой.

Както вече казах: „Отмъщението е ястие, което е най-вкусно студено.“

ЧЕТИРИНАДЕСЕТ

В ранния следобед в кабинета на Пол Дъган влез висок възрастен мъж с представителна външност. Представи се като Джеймс Гилеспи и за да докаже това, без да бърза, извади паспорт и свидетелство за брак, сключен с Матилда Берил Гилеспи. Предполагайки, че е произвел необходимия ефект, възрастният джентълмен се настани на един стол и подпрян на дръжката на бастуна си, започна да хвърля любопитни погледи към Дъган изпод рунтавите си бели вежди.

— Страшна изненада, а? — обади се той. Дори и през разделящото ги бюро носещата се от него миризма на уиски беше замайваща.

Адвокатът внимателно разгледа паспорта, после го постави върху лист попивателна хартия пред себе си.

— Наистина неочаквано — съгласи се той безизразно. — До този момент си мислех, че мисис Гилеспи е вдовица. Никога не ми е споменавала за настоящ или бивш — той наблегна на последната дума — жив съпруг.

— Настоящ — изхили се събеседникът му. — Просто ѝ изнасяше да я смятат за вдовица.

— Защо не сте се развели?

— Беше все тая.

— Паспортът ви е издаден в Хонконг.

— Точно така. Преди повече от четиридесет години. Работих в различни банки. Върнах се. Усетих, че там не е мястото, където бих искал да свърша. Доста е опасно в момента. Пекин е непредсказуем. Неуютно място за мъж на моята възраст. — Той говореше с окастрени изречения, сякаш бързаше или нямаше търпение да се впуска в излишни любезности.

— Защо поискахте да се срещнете с мен? — попита Дъган, докато дискретно оглеждаше събеседника си. Мъжът срещу него несъмнено имаше внушителен вид: грива от бяла коса, маслинозелен костюм, мъжествени дълбоки бръчки край носа и

устата. Един по-внимателен поглед обаче можеше да открие зад привидно впечатляващия външен вид белезите на прикривана бедност. Времето, когато костюмът на господина е бил нов, се губеше някъде в далечното минало — дългата употреба беше оставила своя отпечатък. И той, и палтото от камилска вълна бяха отчайващо изтънели.

— Съвсем ясно е. Тя е мъртва — искам си моето.

— Откъде знаете, че е умряла?

— Има си начини.

— Как разбрахте, че аз съм нейният адвокат?

— И затова си има начини.

Любопитството на Дъган растеше.

— Бихте ли ми казали какво точно искате да си получите обратно?

Старецът извади от вътрешния си джоб портфейл, измъкна от него няколко сгънати листа много тънка хартия и ги разстла на бюрото.

— Това е опис на собствеността на баща ми. Беше разделена поравно между трите му деца след неговата смърт. Преди четиридесет и седем години. Това, което се падна на мен, е отбелязано с инициалите Д.Г. Предполагам, ще откриете, че последните седем точки фигурират и в опис на имуществото на Матилда. Не са нейни. Никога не са били. Искам да си ги прибера.

Дъган задълбочено четеше документа.

— За кои точно седем точки говорите, мистър Гилеспи?

Огромните бели вежди ядосано скочиха нагоре.

— Не си играйте с мен, мистър Дъган. Съвсем ясно разбирате, че говоря за часовниците. Два часовника „Томас Томпсън“; един „Книбс“; големият махагонов от седемнадесети век; часовникът-лира стил Луи Шестнадесети; „Чиновническият“ от деветнадесети век и часовникът-разпятие. Баща ми и дядо ми бяха колекционери, сър.

Дъган опря върховете на пръстите си върху опис.

— Мога ли да ви попитам защо смятате, че някой от току-що изброените предмети фигурира в опис на имуществото на мисис Гилеспи?

— Ако греша, поправете ме.

Адвокатът избягна прекия отговор.

— Доколкото си спомням, вие сте отсъствали от страната цели четиридесет години. Как е възможно да знаете каквото и да било за

имуществото на жена ви, преди тя да умре?

Старецът изпръхтя сърдито.

— Часовниците бяха единственото ценно нещо, което притежавах. Матилда не би се спряла пред нищо, за да ме лиши от тях. Абсолютно сигурен съм, че не ги е продала.

— Помислете, може ли да се говори за кражба, след като все още сте женени?

— Тя ме изпързала, но това пак си е кражба.

— Страхувам се, че не ви разбирам.

Гилеспи измъкна от портфейла си пощенски плик с клеймо на въздушна поща и го хвърли върху бюрото.

— Говори само по себе си, струва ми се.

Дъган измъкна листа от плика и зачете сбитите редове. Адресът на изпращача беше Сидар Хаус, а годината — 1961.

„Скъпи Джеймс,

Със съжаление трябва да ти съобщя, че по Коледа тук бе извършен обир с взлом и бяха откраднати доста ценни неща, включително и твоите часовници. Днес получих оценка от застрахователната компания, а заедно с нея и чек от същата. Прилагам фактура, свидетелстваща, че застрахователната компания ми е заплатила общо двадесет и три хиляди и петстотин лири. От тях отделих единадесет хиляди и петстотин, които са ми дължими заради бабините бижута. Прилагам също чек за дванадесет хиляди, т.е. осигурителната стойност на твоите седем часовника. Когато заминаваше, ти заявих, че не желая да поемам отговорността за тях. Надявам се, че повече няма да се налага да общуваме дори писмено.

Твоя Матилда.“

Лицето на Дъган беше изгубило обичайното си любезно изражение. Адвокатът беше объркан.

— Извинете, но все още не разбирам.

— Часовниците не са били откраднати, сецате ли се? Това е цялата работа.

— Но тя ви е изплатила за тях дванадесет хиляди. През 1961 г. това е било почти цяло състояние.

— Беше измама. Тя ме излъга, че часовниците са били откраднати. Парите приех на доверие. Изобщо не ми мина през ума, че ме лъже — той ядосано тропна с бастуна по пода. — Има два

варианта. Първо, самата тя е откраднала часовниците и е измамила застрахователната компания. Според мен — престъпление. Второ, били са откраднати други неща на стойност двадесет и три хиляди и петстотин и тя е видяла удобен случай да ми свие часовниците. Също престъпление. Те си бяха мои — устата му уморено се отпусна. — Тя е знаела колко струват, знаела е, че са най-ценното нещо в къщата. Наскоро лично ходих в „Сотби“. По груба оценка, единствено въз основа на описа, днес те струват около сто хиляди при аукционна продажба. Искам си ги, сър.

Дъган бързо съобразяваше.

— Не мисля, че положението е толкова просто, колкото ви се струва, мистър Гилеспи. Много неща трябва да се докажат. Първо, че Матилда преднамерено ви е оцетила. Второ, че часовниците в описа на мисис Гилеспи съвпадат с часовниците, които ви е завещал баща ви.

— Вие сте чели и двата описа. Много добре знаете, че става дума за едни и същи часовници.

В момента Дъган се въздържа да попита откъде Гилеспи знае, че съществува опис на имуществото на Матилда, и откъде му е известно какво фигурира във въпросния опис. Веднъж зачекнат, този въпрос щеше да се окаже много опасен.

— Може да са подобни часовници — предположи той нагло. — Дори и да са същите, вие трябва да докажете, че съпругата ви не ги е откупила обратно с по-късна дата. Защо да не допуснем, че сбирката е била открадната и тя ви е превела компенсацията, което впрочем е било нейно задължение? Не е изключено впоследствие да е решила да възстанови вашата сбирка, защото междувременно, да речем, е проявила интерес към колекциониране на редки часовници. Тя е имала пълното законно право да използва парите си, за да закупи от аукционните разпродажби подобни или дори същите часовници. При тези обстоятелства ще бъде невъзможно да предявите каквито и да било имуществени претенции. Съществува и неоспоримият факт, че като техен собственик сте бил задължен да отговорите дали ви удовлетворява изплатеното ви през 1961 година обезщетение, в смисъл дали то представлява пълна или достатъчна компенсация от страна на застрахователната компания за сполетелите ви имуществени вреди. Приемайки дванадесетте хиляди лири, мистър Гилеспи, ви на практика сте направили точно това. Отначало сте изоставили тези часовници и

сте заминали за Хонконг; след това сте приели като компенсация значителна сума, без дума да обелите, а сега, след цели четиридесет години, си ги искате обратно, защото били станали по-скъпи. Позволете ми да отбележа, че това е трудно защитима кауза, която ще изисква солидно адвокатско присъствие, но най-вече смятам, че изобщо нямате основание да настоявате. Има една стара, но вярна поговорка: „Собствеността е девет десети от закона (щом е у мен, значи е девет десети мое).“

Гилеспи обаче не се предаваше.

— Прочетете дневниците й — изграчи той. — Те ще докажат, че ме е окрала. Не може да не се е похвалила поне пред себе си — това й беше голямата слабост. Записваше всичките си гнусотии и после си ги препрочиташе, за да се самоубеди колко е умна. Не би подминала такъв голям удар. Прочетете дневниците.

Макар че му бе нужно голямо усилие, адвокатът успя да запази изражението си непроменено.

— Ще го направя. И като споменахте за тях, да знаете къде ги държеше? Ще ми спестите търсенето.

— На най-горната лавица на библиотеката. Подвързани като творби на Уили Шекспир. — Гилеспи извади от портфейла си визитна картичка. — Вие сте адвокат, мистър Дъган, и вярвам, че сте почтен. В момента живея на този адрес. Очаквам да ме уведомите до няколко дни за развитието на нещата. Ще съм ви благодарен, ако сметнете този случай за спешен и действате бързо — той се изправи, помагайки си с бастуна.

— Бих предпочел да общувам с вашия адвокат, мистър Гилеспи.

— Нямам такъв, сър — отговори старецът със затрогващо достойнство. — Не мога да си го позволя с моята пенсия. Разчитам, че сте джентълмен. Все трябва да е останал някой от тях в тая скапана страна. Поне това трябва да е останало, защото както гледам, май нищо друго вече няма — той се упъти към вратата. — Вероятно смятате, че съм се отнесъл много зле с Матилда, като съм я изоставил с детето на ръце? Сигурно си мислите, че напълно си заслужавам да ме окраде. Прочетете дневниците. Тогава ще разберете от самата нея как в действителност стояха нещата.

Дъган изчака вратата да се затвори, след това взе слушалката и набра Леърмаутското полицейско управление.

* * *

Новината за дневниците на Матилда застигна Купър, когато се канеше вече да си тръгва от Сидар Хаус. Той мрачно остави слушалката. Беше преобърнал всичко от мазето до тавана и беше напълно уверен, че нито в библиотеката, нито където и да било в къщата има някакви дневници.

— Съжалявам, уважаеми дами, но се налага да ви отнема още малко време. Елате с мен, моля.

Джоана и Сара озадачено го последваха, прекосиха хола и влязоха след него в библиотеката.

— Какво точно търсите? — запита Джоана, когато Купър спря и се загледа в горния рафт.

Той докосна ръба на масивната махагонова лавица, която също като другите преминаваше по цялата ширина на стената.

— Някоя от вас да е виждала събраните съчинения на Уилям Шекспир?

— Всички са си на мястото — отвърна Джоана пренебрежително. — Кой том търсите?

— Би трябвало да се намират на тази лавица — погледна я той бегло. — Говоря за дневниците на майка ви. Казаха ми, че ги е държала на най-горния рафт, замаскирани в подвързията на Шекспировите съчинения.

— Какви дневници? — учуди се Джоана. Изненадата ѝ изглеждаше съвсем искрена.

— Имам информация, че си е записвала всичко ден по ден.

— Нямах представа.

— Информаторът ми беше абсолютно убеден в това и смятам, че е доста надежден.

Джоана безпомощно помръдна рамене.

— Не знаех — повтори тя.

— Кой е информаторът? — любопитства Сара.

Отговаряйки, Купър гледаше Джоана.

— Джеймс Гилеспи. Съпругът на мисис Гилеспи.

Този път учудването ѝ не беше толкова голямо, но все пак Сара беше тази, която зададе очевидния въпрос.

— Откъде ще знае, че тя е водила дневник? Нали е в Хонконг — каза ми го моята помощничка в кабинета.

— Вече не е, доктор Блейкни. Адвокатът на мисис Гилеспи ни уведоми, че в момента господинът живее в Бърнмаут — той се обърна към Джоана. — Ще трябва отново да претърсим къщата и бих предпочел вие да сте тук.

— Естествено, сержант. Нямам намерение да ходя никъде. Това все пак е моята къща, нали?

Сара й хвърли кратък поглед.

— А Рут? Не можете просто така да я зарежете.

— Крайно време е Рут да се научи сама да се грижи за себе си, доктор Блейкни — Джоана кратко и многозначително се изсмя. — Може би е трябвало по-добре да прецените последствията, преди да накарате майка ми да промени завещанието си. Виждате, че при сегашните обстоятелства не съм в състояние да й помогна с каквото и да било.

— Тя се нуждае най-вече от духовна подкрепа, която няма да ви струва нито пени.

— Каквото и да й кажа, само ще влоша нещата — бледите, широко отворени и немигащи очи на Джоана бяха вперени неподвижно в лицето на Сара. — За възрастта си тя е имала несравнимо повече възможности, отколкото аз през целия си досегашен живот, но предпочете да ги пропилее. Давате ли си сметка, че преди тъпите й изпълнения в училището тя вече месеци наред редовно е крадяла от майка ми? — устата й се присви в неприятна гримаса. — Не можете да си представите какво изпитах, когато мисис Харис ми се обади, за да ми обясни защо Рут е изключена. Знаете ли какви пари бяха похарчени за образованието на това дете?

— Мисис Харис ви е представила нещата твърде едностранчиво — каза Сара предпазливо, усещайки, че до нея Купър целият се е превърнал в слух. — Няма да бъде честно, ако не изслушате Рут и не й дадете възможност да ви обясни, че за станалото не е виновна единствено тя.

— Живеея с дъщеря си близо осемнадесет години и не е необходимо да ми се обяснява кой е виновен. Рут е напълно неспособна да говори истината. Направо е глупаво да вярвате в обратното — Джоана се усмихна едва-едва. — Можете да й кажете, че

ако желае да ме види, знае къде да ме намери, а също така да ѝ обясните съвсем недвусмислено да не разчита на мен да заплатя за продължаването на образованието ѝ, нито пък на някаква издръжка. Освен ако, разбира се, цялата тази история със завещанието не вземе благоприятен обрат.

Тази жена използва Рут като разменна монета, помисли си Сара с отвращение, но същевременно разбираше, че и Джоана беше също толкова отчаяна, колкото Рут. Реши да опита отново.

— Не става дума за пари, Джоана. Много по-важно е, че дъщеря ви иска да ви види. Страхува се да се върне в Сидар Хаус, защото мъжът, който я е използвал и я е заплашвал, знае този адрес. Моля ви, моля ви, елате с мен в Мил Хаус и поговорете с нея. Тя не лъже, а просто е страшно разстроена от всичко, което ѝ се струпа, и иска да се увери, че няма да я отхвърлите. По цял ден стои до телефона и чака да позвъните. Не си давате сметка колко силно е привързана към вас.

Джоана сякаш за миг изпита колебание — или може би на Сара ѝ се искаше да е така.

— Вие я прибрахте, доктор Блейкни, предполагам, за да я използвате за вашите си цели. Не мога непрекъснато да ѝ прощавам за глупостите, които върши. Нещо повече — склонна съм да мисля, че именно тя е убила майка ми. Напълно е способна да го направи — изобщо не се съмнявайте.

Сара невярващо поклати глава.

— Така значи. Е, може пък да е за добро. В момента Рут няма никаква нужда да я каляте с гнусните си лицемерни обвинения. Били сте в абсолютно същото положение, нали? Или може би сте забравили за кашата, в която сте се забъркали, когато Матилда ви е прибрала? — тя ядосано отметна косата от челото си. — Бях решила да се откажа от завещанието и да ви дам възможност с Рут често да се преборите... Да се опитате да убедите съда, че имате повече права върху имуществото от старческия приют. Но край, отказвам се. Сега ще трябва да се бориш с мен и ще бъдеш сама, защото смятам да оставя на Рут пари под попечителство, така че тя да не изгуби, какъвто и да бъде изходът. — Сара се запъти към вратата, дарявайки Купър с такава усмивка, че старото му сърце се разскача като палаво пролетно агънце. — Ако представлява някакъв интерес за вас, сержант, продължавам да смятам, че Джоана не може да е убила Матилда.

Въпреки артритата старата жена щеше да отпраши през девет планини в десета пред перспективата да позволи на тази кучка да се доближи до нея.

„Виж ти, виж ти — помисли си Купър, гледайки след нея, докато тя прекосяваше хола като вихрушка. — Все пак и доктор Блейкни можела да изпитва силни страсти.“ Страшно му се искаше да знае какво толкова се беше случило на Рут, че така да ядоса нея и Джак.

* * *

Когато на следващата сутрин Купър стигна до посочения в адреса жилищен комплекс, той остана неприятно изненадан. „Жилищни кооперации Кадоган“ беше име, което предполагаше нещо впечатляващо и съвсем неправилно беше дадено на жалки, сякаш умишлено занемарени, наблъскани един до друг жилищни блокове. Беше типичен образец на архитектурата на шестдесетте: сиви, ъгловати, безстилни постройки, притиснати между две крайградски вилни зони и построени с единствената цел да осигурят максимум места за спане при минимални разходи и максимална печалба. Колко по-различни биха изглеждали градовете, мислеше си винаги Купър при подобни гледки, ако вместо да получават пари за строителния си вандализъм, проектантите бяха преследвани от закона.

Той изкачи мръсното стълбище и натисна звънеца на апартамент номер седемнадесет.

— Мистър Джеймс Гилеспи? — обърна се той към чорлавия размъкнат възрастен мъж, който подаде носа си иззад вратата. От него лъхаше на уиски.

— Сержант-следовател Купър от Леърмаутското управление — и представи служебната си карта.

Веждите на Гилеспи агресивно зашаваха.

— Е, и?

— Мога ли да вляза?

— Защо?

— Искам да ви задам няколко въпроса във връзка с покойната ви съпруга?

— Защо?

Купър си даде сметка, че така разговорът можеше да продължи до безкрайност. Реши да кара направо.

— Жена ви е била убита, сър, и имаме основание да смятаме, че сте разговаряли с нея малко преди това. Знам, че доста време сте живели в чужбина и затова ви напомням, че британските закони ви задължават да съдействате на полицейското разследване по всякакъв възможен начин. Сега мога ли да вляза?

— Щом се налага — мъжът съвсем не изглеждаше обезпокоен от категоричния тон на полицаая. Поведе го през стая само с едно легло към друга, в която имаше протритото канапе и два пластмасови стола. Никакви други мебели, никакви килими. Все пак на прозорците висяха мрежести пердета — явно несполучлив опит да се внесе поне малко уют.

— Чакам си багажа от Хонконг — изхриптя домакинът. — Трябва да пристигне всеки момент. Междувременно съм на лагерни начала. Сядайте — той самият се настани на канапето, опитвайки се несръчно да прикрие една празна бутилка на пода до краката му. Стаята беше пропита с миризма на уиски, урина и немит стар човек. Купър забеляза, че отпред на панталона му има мокро петно, затова извади бележника и тактично се съсредоточи в него.

— Не ми се видяхте много изненадан, когато ви съобщих, че жена ви е убита, мистър Гилеспи. Знаехте ли вече?

— Чух разни работи.

— От кого?

— От брат ми. Едно време той е живял в Лонг Ъптън. Все още познава хората там. Дочува туй-онуй.

— Къде живее сега?

— В Лондон.

— Можете ли да ми дадете името и адреса му?

Старецът се замисли.

— Не виждам защо не. Фредерик Гилеспи, Карисброк Кърт, Денби Стрийт, Кенсингтън. Но няма да ви свърши работа. Знае колкото и аз.

Купър прелисти бележника си, докато намери адреса на Джоана Ласел в Лондон.

— Дъщеря ви също живее в Кенсингтън. Брат ви познава ли я?

— Мисля, че да.

„Така, така, така“ — помисли си Купър. Пред него изведнъж се разкри истинска панорама от интересни възможности.

— Кога се върнахте в Англия, мистър Гилеспи?

— Преди шест месеца.

Значи „багажът“ от Хонконг беше само прах в очите. В днешно време нищо не пътуваше толкова дълго, дори от другия край на света. Старият симпатяга явно мизерстваше.

— Три месеца бях в Лондон. После реших да се върна по родните места.

„Фредерик не е могъл да понесе стария изпускащ се пияница.“

— През това време се видяхте с Джоана и тя ви каза, че Матилда все още живее в Сидар Хаус — допълни Купър, сякаш ставаше дума за вече известни неща.

— Чудесно момиче — отбеляза старецът замечтано. — Красива е като майка си.

— После отидохте да се видите с Матилда, нали?

Гилеспи кимна.

— Все същата. Невъздържана, груба...

— Тогава сте забелязали часовниците. Същите, за които ви е съобщила, че са откраднати.

— Значи адвокатът ви е казал?

— Точно идвам от мистър Дъган, който ни информира за вчерашното ви посещение. — Купър видя как възрастният мъж се намръщи. — Не е имал избор, мистър Гилеспи. Укриването на информация е сериозно престъпление, особено ако се отнася за убийство.

— Мислех, че е самоубийство.

Купър не обърна внимание на думите му.

— Какво направихте, когато разбрахте, че жена ви ви е излъгала?

Гилеспи дрезгаво се изсмя.

— Естествено, поисках си моето. Това много я развесели. Обясни ми, че преди тридесет години съм получил за тях пари и с това съм се отказал от всякакво право на собственост.

Той явно се опитваше нещо да си припомни.

— Когато живеехме заедно, понякога се случваше да я ударя. Не силно. Но трябваше някак да я накарам да се бои от мен. Това беше единственият начин да я принудя да си прибере отровния език —

старецът посочи устата си с трепереща ръка. Устните му бяха нашарени от псориазис. — Не се гордея с това и оттогава никога вече не съм вдигал ръка на жена... до оня път — гласът му заглъхна.

Влизайки в тона му, Купър също заговори тихо:

— Да не искате да кажете, че след като ви е обяснила, че няма да си получите часовниците, вие сте я ударили?

— Плеснах я през отвратителната физиономия. — Гилеспи за момент затвори очи, сякаш споменът му причиняваше болка.

— Наранихте ли я?

Другият се усмихна неприятно.

— Накарах я да се разреве — обясни той.

— После какво стана?

— Казах ѝ, че ще я съдя, и си отидох.

— Кога стана това? Можете ли да си спомните?

Гилеспи изглежда едва сега забеляза петното на панталона си и със закъснение кръстоса крака.

— Когато я ударих ли? Преди два-три месеца?

— Но и след това сте ходили там?

— Два пъти — кимна Гилеспи.

— Преди или след като я ударихте?

— Тя беше непочтена. Това е най-точната дума.

Непочтена и безмилостна. Беше усетила, че ще ѝ създам неприятности, и на другия ден дойде тук да оправя нещата. Говореше за споразумение. Казах ѝ, че искам да знам колко струват часовниците. Предложи ми пет хиляди, за да я оставя намира — той млъкна и се замисли.

— И...? — подкани го Купър, когато мълчанието се проточи.

Уморените очи на човека срещу него се лутаха безцелно из празната стая.

— Разбрах, че ще плати и повече, за да избегне скандала. Отидох още два пъти, за да ѝ покажа колко е уязвима. Един ден преди да умре, спомена петдесет хиляди. Даде ми няколко стотачки. Сигурно щяхме да се разберем — тя знаеше, че е само въпрос на време някой да ме познае.

— Вие сте я изнудвали.

Гилеспи отново късо се изсмя.

— Тя беше крадла. Аз преговарях, за да си върна откраднатото. Това изнудване ли го наричате? Ако не беше умряла, щяхме да се разберем.

Преодолявайки отвращението си, Купър се насили да бъде любезен.

— Струва ми се, сър, че сте искали и вълкът да е сит, и агнето да е цяло. Изоставили сте я преди четиридесет години, зарязали сте я да се оправя както знае, при това с бебе, прибрали сте стойността на часовниците по цени от шестдесет и първа, пропилили сте всичко — той недвусмислено се вгледа в празната бутилка — вероятно за пиене, повторили сте същото упражнение с цялото си останало имущество и накрая сте се върнали тук да смучете кръвта на жената, която сте захвърлили. Според мен е трудно да се каже кой от двама ви е по-голям крадец. Щом часовниците са били толкова важни за вас, защо не сте ги взели със себе си?

— Не можех да си го позволя — отговори Гилеспи спокойно. — Успях да събера пари колкото за билета. Не можех да платя за превоза на часовниците.

— Защо не продадохте единия, за да платите транспортирането на останалите?

— Тя не ми позволи — той забеляза недоверието, изписано по лицето на Купър. — Ти не я познаваш, човече, така че недей да ме съдиш.

— Но по вашите собствени признания вие сте я биели, за да ѝ вземете страха. Как би могла да ви попречи да продадете нещо, което си е лично ваше? Вие сте щели да я спукате от бой.

— Може и да съм го направил — измърмори Гилеспи. — Може тя да е намерила друг начин да ми попречи. Да не мислите, че аз пръв съм започнал с изнудването? В тоя занаят тя беше големият майстор. — Той отново докосна вустните си и този път треперенето на ръцете му беше още по-забележимо. — Сключихме споразумение с едно-единствено изискване: никакъв скандал. Тя ме остави да замина за Хонконг при условие, че няма да се развеждаме и часовниците ще останат при нея. Наричаше това „взаимно подсигуряване“. Докато те стояха при нея, тя щеше да е сигурна, че аз ще мълча. Докато обаче продължаваха да бъдат моя собственост, аз щях да съм сигурен, че и тя ще си мълчи. Струваха доста още по онова време.

— С тях сте купили мълчанието й — начумери се Купър. — По какъв въпрос?

— За разни работи. Бракът ни беше несполучлив, а в онези дни да се разведеш беше все едно да си изкараш кирливите ризи на показ. Не забравяйте — баща й беше депутат.

„Тя ме остави да замина за Хонконг.“ Странен израз, мислеше си Купър. Как би могла да го спре?

— Някога да сте обвиняван в противозаконни действия, мистър Гилеспи? Часовниците са били цената, която сте й платили, за да не отиде в полицията, нали?

Другият сви рамене.

— Много вода изтече оттогава.

— Какво сте извършили?

— Много вода изтече — повтори Гилеспи упорито. — Защо не ме питате по какви причини Матилда искаше да купи моето мълчание? Това е дяволски интересно.

— Защо?

— Заради детето. Предполагам, че вече сте научили кой е бащата?

„Много вода е изтекло оттогава“ — саркастично си помисли Купър, но на глас каза:

— Заявили сте пред мистър Дъган, че жена ви си е водела дневник, чиито тетрадки се намирали на най-горния рафт на библиотеката й, замаскирани като събраните съчинения на Уилям Шекспир. Вярно ли е това?

— Вярно е.

— Видяхте ли ги, когато ходихте в Сидар Хаус, или пък мисис Гилеспи да ви е споменавала нещо за тях?

— Видях ги. Но знаех какво да търся. Бях й купил като сватбен подарък подвързаните томове. Първите два бяха истински. Останалите осем — с бели страници.

— Можете ли да ги опишете, мистър Гилеспи?

— Подвързия от кафява телешка кожа. Златни релефни надписи на гърбовете. С обичайните титли на Уили Шекспир. Общо десет тома.

— Какъв размер?

— Двадесет на петнадесет сантиметра. Дебели около три — той стисна ръце в скута си. — Предполагам, че вече ги няма там, но не

очаквайте от мен да ви кажа кой знае какво. В тях са доказателствата, че тя нарочно е нагласила нещата така, та да ме измами и обере.

— Значи сте ги чели?

— Не успях — изръмжа възрастният мъж. — Никога не ме оставяше сам достатъчно дълго време. Въртеше се покрай мен като проклета квачка. Но доказателствата трябва да са там. Не може да не го е записала — тя всичко си записваше.

— Значи не можете да твърдите със сигурност, че това са били дневници, а само че сте видели десет тома на Шекспир на най-горния рафт и те са приличали на дневниците, които сте й подарили преди четиридесет години.

Гилеспи упорито се нацупи.

— Познах ги още първия път, когато бях там. Това си бяха дневниците на Матилда, ясно ли е?

Купър за момент се замисли.

— Мисис Ласел знаеше ли за тях?

— Откъде да знам? Аз не съм й казвал. Не ми се вярва.

— Но сте й обяснили, че не сте й баща.

— Някой все трябваше да й каже?

— Защо?

— Тя много се грижеше за мен. Почти не ме оставяше сам. Трогателно наистина. Реших, че не е честно да я оставям в неведение относно такава грандиозна лъжа.

— Горката жена — промърмори Купър и неочаквано за самия себе си изпита съчувствие към Джоана. Запита се дали измежду нейните близки и познати имаше човек, който да не я беше използвал и захвърлил. — Предполагам, че пак вие сте й казали за писмото на баща й.

— Защо не? Според мен тя има толкова права над имуществото на Кавендиш, колкото и Матилда.

— Но откъде знаете за писмото? То е било писано след вашето заминаване за Хонконг.

Старецът изведнъж стана потаен.

— Имам си начини — измърмори той неопределено, но явно видя в очите на Купър нещо, което го накара да размисли. — В селото се говореше, че Джералд сам си е видял сметката. Тръгна и приказка, че бил написал писмо, което брат му укривал. Самоубийството —

поклати той глава — не беше нещо често срещано по онова време. Уилям искаше да го запази в тайна заради доброто име на семейството. Бях чул тези истории навремето и посъветвах Джоана да потърси писмото. Близко е до ума какво би могло да съдържа то. Дори в най-добрите си дни Джералд беше една глупаво магаре. Направих му нещо като помен. Не можах да се сдържа.

— Може би и с мисис Ласел сте искали да постигнете „споразумение“? Например вие свидетелствате в съда кой е истинският й баща, а тя ви осигурява охолен живот до края на дните ви.

Гилеспи дрезгаво се изкиска.

— Тя беше много по-разбрана от майка си.

— Тогава защо изобщо сте преговаряли с мисис Гилеспи?

— Не оценявах много високо шансовете на момичето. Не и срещу Матилда.

Купър кимна разбиращо.

— И убихте жена си, за да ги подобрите?

Дрезгавият кикот отново избухна.

— Защо не си избиеете това от главата? Тя не ми върши работа мъртва. Ако наистина не се е самоубила, значи така наречената ми дъщеря ме е отменила. Да знаете как се вбеси, като разбра, че майка й си е играла на курва с чичо й.

Внезапно, сякаш решен да се освободи от товара на някаква срамна тайна, той измъкна някъде изпод възглавниците на канапето пълна бутилка, отвинти капачката и я поднесе към устата си.

— Искате ли — запита, преди да отпие, и кимна с бутилката към Купър. После отново лапна гърлото и с няколко големи глътки значително намали съдържанието й.

В продължение на дълги години сержантът беше измъквал пияници от канавки и мръсни улички — опитът му с тях беше значителен. Но това, което виждаше в момента, го порази. Гилеспи имаше невероятен капацитет. Само за две минути успя да изгълта толкова количество неразредено питие, което би тръснало кой да е мъж, а единственият ефект беше, че треперенето на ръцете му понамаля.

— Срещаме трудности при установяване на мотивите за убийството на жена ви — каза Купър бавно. — Все пак ми се струва, че вашите са доста по-сериозни, отколкото на другите заподозрени.

Гилеспи изпръхтя и очите му блеснаха пиянски-дружелюбно.

— На мен тя ми трябваше жива. Нали ви казах — един ден преди да умре, вече ми говореше за петдесет хилядарки.

— Но вие сте нарушили вашата част от сделката, мистър Гилеспи, което е означавало, че тя е била в правото си да разкрие причината за вашето бягство в Хонконг.

— Много вода изтече оттогава — монотонно повтори Гилеспи. — Много вода под шибания мост. Сега никой не би се заинтересувал от моето жалко прегрешение, но виж, нейните грехове биха заинтересували мнозина. Дъщеря й например...

Той отново вдигна бутилката към устата си и засмука.

Купър безуспешно се мъчеше да открие в паметта си нещо или някой, което да го е отвращавало повече от този човек. Нетърпеливо се надигна и започна да закопчава палтото си. Страшно би се радвал, ако можеше повече никога нищо да не чуе за това семейство — досега не бе успял да открие и една положителна черта у когото и да е от тях. Бяха си лика-прилика: вонята на тяхната поквара беше не по-малко отвратителна от смрадта в тази стая. Ако в момента съжаляваше за нещо, то беше лошият късмет да се окаже дежурен в деня на убийството на Матилда. Все пак успя да си остане такъв, за каквото цял живот се беше мислил — честен и толерантен.

Незабелязано от Гилеспи хвана празната бутилка от пода с върха на пръстите си, вдигна я и я отнесе със себе си.

* * *

Джак съсредоточено разглеждаше листа с адреса. С много търпение и уговорки Сара беше успяла да изкопчи от Рут местонахождението на Хъджис.

— Казваш, че не живее сам. Как ще го измъкна навън тогава?

Сара плакнеше на умивалника няколко чаши.

— Мисля, че имаш и други проблеми. Например как ще ти понесат следващите шест месеца, ако се наложи да ги прекараш в болницата в гипс и на екстензия?

— Едва ли ще се чувствам по-зле, отколкото сега — измърмори той, дръпна един стол и седна. — Леглото в стаята за гости нещо не е в

ред — вратът ми съвсем се е вдървил. Кога ще разкараш Рут и ще ме пуснеш на законното ми място?

— Когато се извиниш.

— Ясно — каза той примирено. — Може да се живее и с вдървен врат.

— Това е просто едно обикновено извинение, глупак такъв. Няма да умреш от него. Мен ако питаш, вдървеният врат е по-опасен.

Джак направи злодейска физиономия.

— Вратът не е единственото нещо, което ми се е вдървило. Направо не знаеш какво изпускаш, моето момиче.

Сара втренчено го изгледа.

— Това поне лесно се лекува — и с неочаквано движение тя изля пълната с ледена вода чаша в скута му. — Жалко, че и Сали Бенедикт не се е сетила да направи същото.

Той скочи, събаряйки стола.

— Господи, жено! — изрева разярено. — Престани с тия опити да ме превърнеш в евнух! — после я сграбчи през кръста и я вдигна във въздуха. — Имаш късмет, че Рут е в къщата — ръмжеше Джак, докато натикваше главата ѝ под течащия кран, — иначе щях да ти демонстрирам колко безполезна е студената вода в случаи като моя.

— Давиш ме... — избълбука тя.

— Пада ти се — той я пусна да стъпи отново на краката си и затвори кранчето.

— Уж си любител на силните преживявания — Сара ръсеше вода по плочките на пода, — а когато се опитам да те разбера и да отговоря на изискванията ти, май не ти харесва.

— Точно така, по дяволите! — отговори той, като ѝ подаваше кърпата. — Последното нещо, което искам от живота, е жена, дете „ме разбира“. Не желая никой да ме покровителства, драга.

Сара яростно разтърси глава, пръскайки вода из цялата кухня.

— Следващият, който ми спомене думата „покровителствам“, ще съжалява за това до края на дните си. Опитвам се да помогна на неколцина от най-отявлените и разглезени егоисти, които някога са съществували. Дяволски трудна работа — тя ядосано затърка косата си с кърпата. — Ако беше населен с хора като мен, светът щеше да бъде рай.

— Нали знаеш какви приказки разказват за рая? Той е съществувал, преди лошата змия да подаде глава изпод смокиновото листо. После започнал адът.

Тя го наблюдаваше как облича старото си дънково палто и взема прожектора от кухненското чекмедже.

— Какво точно смяташ да правиш?

— Не питай, защото няма да ти кажа. Това, което не знаеш, не може да бъде използвано срещу теб в съда.

— Искаш ли и аз да дойда?

— За какво? За да му събереш парчетата и пак да го сглобиш, след като свърша с него ли? Само ще ми пречиш. Освен това ако ме хванат, някой ще трябва да стои при Рут.

— Ще внимаваш, нали? — каза тя и очите ѝ угрижено потъмняха. — Независимо от всичко, Джак, искам да знаеш, че наистина много те обичам.

Той сложи пръст на устните ѝ.

— Ще внимавам.

* * *

Джак караше бавно по Пелис Роуд. Откри номер двадесет и три и белия „Форд-транзит“, паркиран отпред. Направи кръг около сградата и спря така, че да има добра видимост, но и да е достатъчно далеч, за да не привлича вниманието. Лампите от двете страни на улицата светеха, сенките се бяха събрали край стените на къщите. В тази студена четвъртъчна вечер в края на ноември по улиците почти нямаше хора. Само веднъж-дваж пулсът му се ускори при неочакваната поява на тъмните силуети на минавачи. Беше минал около час, когато в светлото петно на една лампа на тридесет метра от колата се появи куче и започна да рови в отпадъците край кофите за смет. Едва след като го беше наблюдавал няколко минути, Джак си даде сметка, че това изобщо не е куче, а градска лисица, излязла да си търси храна. Готов за дълго чакане и очарован от изящните движения на животното, той не забеляза кога вратата на номер двадесет и три се е отворила. Стресна се от нечий смях и разбра, че навън е настъпило раздвижване. С присвити очи наблюдаваше как група младежи се

натоварва на форда, как вратата се затваря и една фигура заобикаля отстрани, за да стигне до мястото на шофьора. Невъзможно беше да се разбере дали това е Хъджис. Рут го беше описала като строен, тъмнокос и красив. Но както всички котки на тъмно са сиви, така и повечето млади мъже изглеждат еднакви от разстояние тридесет метра в зимната вечер. Джак обаче си спомни и нещо друго, което тя беше казала — колата е на Хъджис и я кара само той. Затова я последва, когато потегли.

Като причина за смъртта на татко докторът вписа „сърдечна недостатъчност“. Когато го прочетох, едва успях да запазя сериозното си изражение. Разбира се, че умря точно от това. Всички умираме именно от сърдечен недоимък. Икономката, мисис Спенсър, беше като сацисана, когато ѝ обясних, че може да остане само докато си намери нова работа. Все пак се окопих доста бързо. Този вид хора са лоялни единствено към парите.

Татко изглеждаше много умиротворен в стола си. Още стискаше в ръка чашата с уиски. "Застигнат от смъртта по време на сън" — беше претенциозният израз, който употреби лекарят. Вярно във всяко едно отношение. „Той пиеше много повече, отколкото беше полезно за него, скъпа. Неведнъж съм го предупреждавал, че ще стане така“ Глупакът започна да ме убеждава, че нямало смисъл да се измъчвам с догадки дали е страдал. Бил умрял, без нищо да усети. Отговорих, както се полага, но наум си казах: „Колко жалко! Той заслужаваше да се мъчи.“ Най-големият недостатък на баща ми беше неблагодарността. Виж, Джеймс извади късмет — не знаех, че е толкова лесно да се отървеш от един пияница... Стига, стига... Разприказвах се.

За лош късмет Джоана ме видя. Проклетото дете беше станало и слезе долу точно когато махах възглавницата. Обясних ѝ, че дядо е болен и възглавничката е нужна, за да му е по-удобно, но изпитах странното усещане, че тя не ми повярва. Не спа през цялата нощ. Лежеше и ме гледаше с оня много изнервящ неин поглед.

С какво ли може да свърже възглавницата едно двегодишно дете...

ПЕТНАДЕСЕТ

Половин час по-късно в най-изисканата част на града Фордът спря в сенките пред една богаташка къща и взе оттам момиче в следпубертетна възраст. Космите по врата на Джек настръхнаха. Той наблюдаваше как то непохватно и нетърпеливо се настанява на седалката до шофьора и знаеше, че тя е неподготвена също както и Рут за изненадата, която я очаква в каросерията на буса.

Хъджис пое по крайбрежния път към Саутбърт и Хенджисбъри Хед и тъй като движението намаля, Джек увеличи разстоянието между двете коли. Трескаво прехвърляше през главата си вариант след вариант: да спре и да се обади в полицията, рискувайки окончателно да изгуби микробуса?... Да се блъсне в него, наранявайки себе си и момичето?... Да пробва да ги задържи, като се изравни с тях, докато паркират — те можеха неочаквано да потеглят и да му се измъкнат... Макар идеите да се рояха в главата му, с усилие на волята той се стараеше да търси в тях предимно недостатъците им. Изведнъж изпита голямо съжаление, че не взе Сара. Никога не беше имал такава нужда от нейното присъствие и подкрепа.

Микробусът отби на пуст паркинг близо до морето. Повече по инстинкт, отколкото съзнателно, Джек угаси светлините, изключи от скорост и по инерция се плъзна в отбивката преди входа на паркинга. Фордът се намираше на петдесетина метра пред него. Последвалите събития видяха съвсем ясно, но и без това знаеше какво може да очаква, защото Рут беше описала сценария на Хъджис с прекалено ясни, натуралистични подробности.

Шофьорът, вероятно Хъджис, отвори вратата и скочи на асфалта, влачейки след себе си момичето. След кратка борба той я сграбчи и я понесе въпреки съпротивата ѝ към задната врата на микробуса. Смееше се, докато отваряше. После хвърли вътре момичето като чувал с картофи. Осветеният квадрат проблесна за миг, сетне Хъджис хлопна вратата и нехайно се отправи към морето, палейки в движение цигара.

По-късно Джак изобщо не можа да обясни защо постъпи по този начин. В спомените му ясно се появяваше единствено страхът, който беше изпитал. Действията му бяха напълно инстинктивни, сякаш изправен пред критичната ситуация, нормалният му разум го бе изоставил и на негово място се беше настанило нещо първично и диво. Мислеше единствено за детето в колата. Нуждата да му помогне беше чисто физическа, а единственият начин да го направи се налагаше от само себе си — трябваше да отвори вратата на микробуса и да я измъкне оттам.

Включи на първа и внимателно се придвижи към форда. Междувременно не сваляше очи от Хъджис. Щеше ли да чуе шума от колата през грохота на разбиващите се в брега вълни? Досега изглежда не беше усетил нищо. Беше си измислил забавление. Събираше камъни от брега и рязко ги мятал, за да види как подскачат по тъмната водна повърхност.

Джак спря зад микробуса и остави двигателя да работи на ниски обороти. Откопча колана и го свали. Нави края му около лявата си длан и опита да я свие в юмрук. Взе тежкия гумиран прожектор в другата си ръка, отвори вратата и внимателно се измъкна от колата. Няколко пъти дълбоко пое въздух, за да успокои блъскащото в гърдите му сърце.

В далечината Хъджис се обърна, с един поглед схвана ситуацията и хукна обратно по плажа.

Адреналинът често си прави шеги. Нахлува в тялото и му придава невероятна сила, но същевременно сякаш приспива ума, който започва да възприема събитията като забавена филмова лента. Времето — най-относителното физическо понятие, започва да тече по доста странен начин. Това, за което Джак винаги щеше да твърди, че му е отнело няколко минути, в действителност протече само за броени секунди.

Той дръпна вратата, изрева яростно и стовари прожектора върху главата на първия, който му попадна. Към него се обърна стреснатото, побеляло от уплаха лице на друг младеж и Джак го шибна с колана с обратен замах. Почти едновременно сграбчи първия през врата и с едно движение го изхвърли по гръб на асфалта. Замахна с прожектора. Улучен под брадата, вторият младеж изчезна от полезрението му. В колата оставаха трима — двама държаха момичето, а третият със смъкнати панталони и гол задник беше надвесен над нея. Ужасът ги

беше обездвижил. Внезапното нападение беше толкова яростно и ръмженето на Джак така нечовешко, че той се озова сред тях, преди да успеят да мигнат. С ръката, на която беше навил колана, сграбчи косата на този върху момичето, изви главата му и с всичка сила го удари с прожектора по лицето. От счупения нос изригна струя кръв и младежът се катурна настрана, виещ от болка.

— ИЗЛИЗАЙ НАВЪН! — изрева Джак на момичето, което не на себе си лазеше по пода на четири крака. — СКАЧАЙ В КОЛАТА! — Той замахна назад с колана и лошо удари през очите едно от момчетата, което се опитваше да се изправи на крака в ъгъла. — ШИБАНИ СИТНИ ЛАЙНАРИ! — прогърмя гласът му. — СЕГА ЩЕ ВИ ИЗБИЯ ВСИЧКИТЕ! — Заби ботуша си в незащитените слабини на изнасилвача и с изражение на напълно побъркан се обърна към единствения младеж, когото още не беше докопал. С вик на ужас момчето се сгърчи в ъгъла и скри главата си с две ръце...

Все пак разумът изглежда не беше напуснал Джак окончателно. Той хвърли колана и прожектора, изскочи бързо през вратата, напъха се в колата си след момичето и моментално подкара, като в движение затваряше вратата. Видя Хъджис прекалено късно, за да го избегне — тичаше точно срещу бясно потеглящата кола, която го закачи странично и го подхвърли във въздуха като парцалена кукла. Неизвестно защо това отново разяри Джак. Пред очите му червенееше, а в главата му сякаш гърмяха оръдия. Той рязко завъртя волана, зави почти на място и подкара обратно към присвитата фигура, като хладнокръвно включи фаровете. Улови в светлината им ужасеното лице на Хъджис — след миг щеше да го премаже.

Не разбра какво го спря. Може би писъците на момичето. Или пък гневът му го бе напуснал също тъй внезапно, както се бе появил. Може би беше възтържествувало човешкото начало в него. С диво свирене на спирачките той закова колата в последния момент, рязко отвори вратата и удари с нея Хъджис, който се опитваше да стане. Изскочи стремително навън, сграбчи дългата му коса и вдигайки го нагоре, го повлече към колата.

— На задната седалка, малката — нареди той на момичето. — Шавай живо. — Тя беше прекалено ужасена, за да не се подчини; сви се на задната седалка и истерично се затресе.

— Сега влизай ти — изръмжа Джак, като дръпна косата надолу и стовари коляно в кръста на Хъджис. — Влизай или кълна се, на секундата ще ти счупя кирливия врат!

Хъджис му повярва. Избирайки по-малкото зло, той се остави да бъде проснат по лице върху предните седалки и извика от болка, когато Джак с цялата си тежест се тръшна върху краката му. Колата отново подскочи, свирейки с гуми по асфалта, и докато Джак натискаше газта, вратата се удари в нещо и се затвори с трясък. Още една фигура се преметна в тъмнината.

— СЛОЖИ СИ КОЛАНА! — изкрещя той на момичето, което не спираше да пищи на задната седалка. — Ако това копеле мръдне дори с пръст, ще ударя колата от неговата страна и ще му пръсна черепа!

Той зави, излезе на пътя и подкара с пълна скорост през Саутбърн, без да сваля ръка от клаксона. Ако имаше някаква справедливост в тази помийна яма, наречена свят, някой трябваше да извика полицията, преди „транзитът“ да го е настигнал.

* * *

Сметките на Джак излязоха верни. На телефон 999 в местното полицейско управление само за три минути се получиха седемнадесет обаждания. Позвъниха дванадесет стари самотни вдовици, четирима възмутени мъже и едно дете. Всички повтаряха едно и също — любители на автомобилните надбягвания превръщали тихите улици на техния квартал в опасна за живота автомобилна писта.

Колата на Джак и преследващият я бял „транзит“ бяха спрени, докато се носеха по магистралата, водеща към центъра на Бърнмаут.

* * *

Телефонът в Мил Хаус иззвъня в единадесет и тридесет същата вечер.

— Сара! — изрева Джак в слушалката.

— Здравсти — отвърна тя с облекчение. — Значи още си жив?

— Да. Но се намирам в един шибан арест — развика се той отново. — Това е единственият телефонен разговор, който благоволиха да ми отпуснат. Спешно се нуждая от помощ.

— Идвам веднага. Къде се намираш?

— Копелетата смятат да ме обвинят за опасно шофиране и изнасилване — той почти не можеше да говори от ярост. — Тия шибани кретени не искат да чуят нищо от това, което им обяснявам! По дяволите, те ме слагат в един кюп с Хъджис и неговите добичета! Горкото дете, дето го бяха сгацили в микробуса, е изпаднало в истерия и ме мисли за един от тях. През цялото време им повтарям да се свържат с Купър, но те са безнадеждни идиоти и изобщо не искат да ме чуят.

— Разбирам — каза тя спокойно, опитвайки се да изстиска от разговора повече сведения. — Ще се свържа с Купър. Сега ми кажи къде се намираш.

— В някаква лайнена дупка наред Бърнмаут. Ако искаш да знаеш, след малко ще ми вземат проба от пениса с памуче.

— Адресът, Джак! Трябва ми адресът.

— Къде, по дяволите, се намирам? — извика той към някого в стаята. — Полицейското управление на Фриймънт Роуд — повтори в слушалката и добави забързано: — Ще трябва да доведеш и Рут. Само тя знае какво се е случило. Купър абсолютно нищо не може да им каже по въпроса. И Кийт... Взemi и Кийт. Имам нужда от адвокат, на когото мога да се доверя. Тия тук до един са шибани фашисти! Говорят ми разни гнусотии за педофилски банди, групови изнасилвания и господ знае какво още...

— Успокой се — срязва го тя. — Затваряй си устата, докато дойда и, за Бога, да не си изтървеш нервите и да вземеш да удариш някой полицай!

— По дяволите, току-що го направих! Копелето ме нарече перверзен тип.

* * *

Минаваше вече два, когато Сара, Купър и Рут пристигнаха на Фриймънт Роуд, все още неразсънени. Нощният дежурен се бе оказал

изключително несговорчив. Отказа да се обади на Купър и отказа да даде на Сара домашния му номер, когато тя настоя да говори с него по спешност.

— Сержантът не е на смяна, госпожо — беше равнодушният му отговор. Едва когато се озова лице в лице с разярената Сара, застанала от другата страна на бюрото му и бълваща заплахи за писма до парламента и обвинения в престъпна небрежност, той се размърда и се свърза със сержанта. Това, което чу от Купър, вдигнат от най-дълбокия му сън, направо го зашемети. Той остана да си мърмори сам чак до края на смяната си. По закона на всеобщата гадост, мислеше си дежурният, колкото повече се стараеш да угодиш, толкова повече те ругаят.

Кийт Смолет беше по-възмутен и от Купър. Не му се случваше често да го изтръгват от прегръдките на Морфей по това време. Доста се пооживи, като разбра, че Джак е арестуван за опасно шофиране и изнасилване.

— Мили Боже! — изкикоти се той цинично. — Не предполагам, че е чак толкова активен. Като художник би трябвало да си пада повече по гледането.

— Никак не си забавен, Кийт — отвърна Сара хладно. — Той се нуждае от адвокат. Можеш ли да дойдеш до Бърнмаут?

— Кога?

— Веднага, малоумник такъв. В момента му вземат проби.

— Ама той извършил ли го е?

— Какво да е извършил?

— Изнасилването.

— Не, разбира се... — запелтечи тя възмутено. — Джак не е изнасилвач.

— Тогава няма защо да се тревожиш. Пробите ще покажат, че не е бил в контакт с жертвата.

— Каза ми, че онези го смятат за участник в педофилска банда. Може да го обвинят в съучастничество — простена тя притеснено. — Така поне твърди. Беше много ядосан, може и да греши.

— Как, по дяволите, е успял да се забърка в такова нещо?

— Откъде да знам! — скръцна тя със зъби. — Защо не вземеш да си довлечеш задника дотук и да заслужиш поне част от малкото състояние, което си натрупал от нас през тези години?

— Нали знаеш, че не съм много по криминалните дела? Най-добре е да наемете някой тамошен специалист. Мога да ти дам няколко имена, дето ги няма в указателя.

— Той иска ти да го защитаващ, Кийт. Казва, че има нужда от адвокат, на когото да може да се довери — тя изведнъж повиши глас. — За Бога, спри да мрънкаш и се качвай в колата! Губим време! Той се намира в полицейското управление на Фриймънт Роуд в Бърнмаут.

— Ще дойда колкото мога по-бързо — обеща Смолет. — Кажу му междувременно да си държи устата затворена и да не отговаря на никакви въпроси.

„Лесно е да се каже“ — мислеше си Сара мрачно. Двете с Рут стояха пред стаята за разпити, където Купър току-що беше влязъл. Когато вратата се отвори, тя чу гласа на Джак и разбра, че той прави точно каквото не трябва.

— ...Колко пъти трябва да ви повтарям? Аз съм този, който я спаси от изнасилването, а не участник в него. Дявол да ви вземе! — удари той с юмрук по масата. — Няма да говоря повече с тъпанари! Няма ли в това пикливо място поне едно ченге с някакъв коефициент на интелигентност?

После прозвуча стон на облекчение.

— Алилуя! Купър! Къде по дяволите се губиш, копеле такава?

Тук вратата се затвори.

Сара с въздишка облегна глава на стената.

— Лошото при Джак е — обясни тя на Рут, — че нищо не върши наполовина.

— Той изобщо нямаше да е тук, ако не бях аз — промълви момичето, като за стотен път избърса изпотените си ръце в полата. Беше толкова нервна, че трудно успяваше да контролира дори дишането си.

— Според мен можеш да се гордееш със себе си — погледна я Сара. — Ясно е, че благодарение на теб той е попречил на някое друго момиче да му се случи същото. Това е чудесно.

— Не и ако Джак ще пострада.

— Купър всичко ще им обясни.

— И може би няма да се наложи аз да говоря? — думите й изведнъж се отприщиха. — Не искам... Страх ме е, страх ме е —

занарежда тя. Очите ѝ се насълзиха, а гласът ѝ затрепери. — Не искам никой да разбере. Срамувам се...

За да я накара да дойде тук, Сара беше положила много усилия, едва ли не я беше изнудила. Не искаше да я насилва повече — и без това момичето беше на края на психическите си сили. То отчаяно се мъчеше да оправдае майка си за нейното безразличие, за да може да си позволи да оправдае и себе си, че не е в състояние да приеме растящия в нея живот. Това, разбира се, беше невъзможна задача и тя се чувстваше все по-виновна. „Човешката душа е напълно скарана с логиката“ — мислеше си Сара печално. Тя още не ѝ беше казала за посещението си в Сидар Хаус, а само ѝ беше предложила да я откара дотам.

— В действителност — беше ѝ казала тя — майка ти знае само че си изключена, защото си излизала да се срещаш с приятеля си. Сигурна съм, че ако ѝ кажеш истината, ще те разбере.

— Не, няма — беше прошепнала Рут. — Ще каже, че съм намерила, каквото съм търсила. Навремето тя така казваше и на баба, когато станеше дума за артритата ѝ — лицето на момичето се беше сгърчило от болка. — Как ми се иска баба да беше жива! Аз я обичах, повярвайте ми, но тя умря, убедена точно в обратното.

Какво можеше да ѝ отговори Сара? Никога не беше срещала хора като тези три жени. Техният инстинкт за разрушение беше толкова силен, че с еднакъв успех биха могли да се унищожат една друга, както и самите себе си.

Тя обгърна с ръка крехките рамене на момичето и силно го притисна до себе си.

— Сержант Купър ще оправи нещата — заяви тя уверено — и няма да те насилва да говориш, ако не искаш. — Сара се засмя. — Той е толкова свестен и мил човек. Затова още не е станал инспектор.

Но Сара знаеше, че законът подобно на Бога можеше да забави, но не и да забрави. Ако дори един от тях успееше да се измъкне невредим от цялата история, щеше да бъде истинско чудо.

* * *

— Несъмнено си давате сметка, доктор Блейкни, че можем да ви подведем под отговорност за съучастничество и подбудителство — ядосано говореше инспекторът. — Когато сте помагали на съпруга си да се сдобие с адреса на Хъджис, сте знаели много добре, че мъжът ви възнамерява да извърши нещо незаконно, нали?

— Не бих отговорил на въпроса — обади се Кийт.

— Напротив, ще отговоря — заяви Сара решително. — Какво незаконно има според вас в предотвратяването на едно брутално изнасилване? Откога е незаконно да спасиш някого?

— Докторе, вие не си давате сметка за положението. Става дума за опит за убийство, средни и тежки телесни повреди, отвличане, шофиране с несъобразена скорост и нападение на полицейски служител при изпълнение на служебните му задължения. Ето, прочетете — всичко е написано тук. Кажете ми с ръка на сърцето — можете ли да отречете, че е така? Съпругът ви е крайно опасен човек, а вие сте го насъскали след Хъджис, макар много добре да сте знаели, че е възможно да загуби контрол над себе си при евентуален сблъсък. Списъкът е точен, нали?

— Не бих отговорил на това — автоматично повтори Кийт.

— Изобщо не е точен — отсече тя. — Крайно опасният е Хъджис, а не Джак. Вие какво щяхте да направите, ако знаехте, че едно дете ей сега ще бъде нападнато от пет зомбита, толкова дегенерирани и необразовани, че изпълняват каквито и да са заповеди на техния вожд-садист — очите ѝ язвително проблеснаха. — Можете и да не ми отговаряте — знам точно какво щяхте да направите. Ще пропъзлите с подвита опашка до най-близкия телефон и ще наберете три деветки, без изобщо да ви интересува какво правят през това време с момичето.

— Сега пък стигаме до въпроса с укриване на информация от полицията — не се предаде инспекторът. — Защо не сте ни информирали за изнасилването на мис Ласел?

— Наистина те съветвам да не отговаряш на този въпрос — обади се Кийт разтревожено.

— Защото ѝ бяхме дали дума, че няма да кажем на никого. Нима наистина ви минава глупавата мисъл, че Джак би излязъл да се оправя сам, ако можехме да се обърнем към полицията? Кийт протегна ръка, за да изпревари въпроса на инспектора.

— Ще възразите ли, ако помоля да изключите касетофона, докато се посъветвам с клиента си?

Полицаят замислено погледна първо него, после часовника си.

— Разпитът на доктор Блейкни прекъснат в три и двадесет след полунощ — каза той кратко и спря касетофона.

— Благодаря. Сега, Сара, би ли ми обяснила нещо? — започна Кийт тихо. — Защо ме накара да бия целия път дотук, след като нито ти, нито Джак не се вслушвате дори в една моя дума?

— Защото съм вбесена, ето защо. Те трябва да са благодарни на Джак, а вместо това едва ли не се гласят да го съдят.

— На инспектора му се плаща, за да те вбесява. По този начин той получава необходимите му сведения, а с твоето държане ти правиш задачата му съвсем лесна.

— Протестирам — подскочи инспекторът. — Плащат ми и за други неща, например да установя каква е истината в случаите на погазване на закона.

— Тогава защо не спрете да говорите глупости — вежливо предложи Кийт — и не започнете да се придържате към фактите? Аз не съм единственият в тази стая, на когото му прилошава от вашите идиотски приказки за съдебно преследване. Естествено, никой не може да ви попречи да обвините мистър Блейкни, ако желанието ви да станете за посмешище е толкова силно. Колцина мъже в наши дни биха посмели да се намесят и да направят това, което е направил той, въоръжен само с колан и прожектор? — адвокатът се усмихна с половин уста. — Живеем в общество на страхливци, където всеки избягва неприятностите. Физическият героизъм вече е патент само на телевизията. Тези дни имаше случай, когато една жена била нападната от двама сексуални манияци пред очите на неколцина таксиметрови шофьори на таксиметрова стоянка. Никой не си помръднал пръста да ѝ помогне. Още по-лошо — затворили прозорците си, за да не чуват виковете за помощ. Съдейки по отношението ми към доктор Блейкни, да разбирам ли, че одобрявате този начин на действие в нашето така наречено „цивилизовано общество“?

— Прекалената инициативност е не по-малко опасна, мистър Смолет. Срещу всеки случай за ненамеса, който можете да ми цитирате, аз ще ви цитирам друг на жестоко, лично раздавано правосъдие, приложено към абсолютно невинни хора, защото тълпа

последователи на Линч набързо е отсъдила кой е виновният. Според вашите думи вие одобрявате махленския подход към правосъдието, така ли?

Кийт кимна, оценявайки достойния отговор.

— Разбира се, че не — отговори той, — и ако мистър Блейкни беше повел със себе си цяла тълпа, щях да мисля точно като вас. Но той е бил сам, изправен пред алтернативата или да действа незабавно, за да предотврати изнасилването, или да остави момичето на произвола на съдбата, докато той отиде да доведе помощ.

— Господинът изобщо нямаше да се озове тук, ако той и съпругата му солидарно не бяха укривали информацията за мис Ласел.

— Но нали мис Ласел преди малко недвусмислено ви заяви, че е била толкова напласена от Хъджис, че не би повторила в полицията нищо от онова, което е казала на семейство Блейкни, дори те да ви бяха съобцили. Момичето е живеело в непрекъснат страх, че Хъджис ще изпълни заплахата си да я изнасили отново, веднага щом бъде пуснат. Дори сега няма никаква гаранция, че тя и снощната жертва ще се престрашат да дадат показания в съда, когато бъдат призовани. Нека не се лъжем — вашият единствен сигурен коз срещу Хъджис са показанията на Джак Блейкни. Ако в съда той бъде убедителен, неговият пример може би ще окуражи Рут. Ако другото момиче и родителите му бъдат накарани да разберат какво му дължат, тогава тя също ще намери смелост да проговори. По същата логика, продължавате ли да говорите глупости за обвинения срещу Блейкни, спокойно можете да се простите с всякакви надежди за съдействие от страна на двете момичета. Те са напласени до смърт и напълно основателно ще решат, че законът е на страната на Хъджис, а не на тяхна страна.

Инспекторът ядосано тръсна глава.

— Изглежда никой тук не иска да проумее — повиши глас той, — че ако снемем обвинението от мистър Блейкни, ще ни бъде несравнимо по-трудно да се справим с Хъджис. За неговата защита ще бъде детска игра да изтъкне пред съда явния контраст между полицейската снизходителност към доказаното насилие, приложено от заможен интелектуалец, и суровостта на същите полицейски служители, когато става дума за безработен изкопчия. Освен това не забравяйте, че по време на изнасилването Хъджис е бил извън колата.

Сега той седи тук и хленчи, че представа си нямал какво е ставало вътре. Синковецът, който се е готвел да изнасили момичето, когато вашият клиент е нахлул в колата, е само на петнадесет години. Той е непълнолетен, което означава, че дори да бъде осъден на лишаване от свобода, няма да излежи наказанието си в затвора за възрастни. Най-големият от групата, като не смятаме Хъджис, е на осемнадесет години и на процеса дори неговата възраст ще бъде взета под внимание. В момента те са още прекалено стреснати и единодушно сочат Хъджис като инициатор и организатор на престъплението, но докато се стигне до съда, вече ще твърдят, че той е просто един съвсем безвреден симпатяга, че момичето само си е поискало и че Хъджис не е знаел нищо за станалото, защото е бил изцяло погълнат от здравословна разходка край морето. Още по-лошо е, че мистър Блейкни ще бъде длъжен лично да потвърди това пред съда, защото самият той е видял Хъджис да се разхожда край морето — инспекторът разтри уморените си очи. — Невероятна каша, нали? Един Господ знае дали изобщо ще успеем да му предявим обвинение. За момента по-вероятно е да си излезе по живо, по здраво. Неговият номер е, че мръсната му работа се върши изцяло от малолетни, а той стои настрана и събира паричките. Когато тези момчета разберат колко малки ще бъдат присъдите им (законът е относително мек към непълнолетните), те веднага ще спрат да го топят и ще се откажат от показанията си. Не ме питайте откъде знам. Някой иска ли да се хване на бас?

След думите му настъпи продължителна тишина. Накрая Сара се прокашля и заговори:

— Пак забравяте момичетата. Техните показания не са ли от значение?

Инспекторът опрощаващо се усмихна на нейната наивност.

— Да, ако не се окаже, че все още са прекалено уплашени, за да свидетелстват; ако не припаднат при кръстосания разпит; ако защитата му не използва техните кражби, за да ги очерни; ако готовността, с която са вдигали крака пред Хъджис, не ги направи несимпатични на съдебния състав — той вдигна рамене. — Правосъдието е сериозна, но и капризна материя, доктор Блейкни.

— Тогава пускайте ги още сега и да приключваме. Дайте да не се лъжем — за вас ще бъде много по-лесно да си изпълните плана за разкритите престъпления, като обвините Джак, вместо да се мъчите

неизвестно колко време — и по всяка вероятност безрезултатно — да вадите от лайната крадливите малки курви, които сами си го търсят. Не сте ли се питали досега, инспекторе, защо никое от тези момичета не е имало смелостта да дойде и да ви разкаже всичко още в самото начало? — Сара сърдито присви очи и сама отговори на въпроса си:— Защото са вярвали на това, което им е казвал Хъджис, а именно, че той винаги ще се измъква чист, докато те ще трябва да се оправят, както могат. При това е бил прав, макар никога да не бих го повярвала, ако не ви бях чула тази нощ.

— Ще му бъде предявено обвинение и, надявам се, ще го задържат в предварителния арест, доктор Блейкни, но какво ще стане в съда, не зависи от мен. Ние можем само да положим всички усилия, за да подготвим почвата. За съжаление не мога да предскажа изхода — въздъхна инспекторът. — Засега реших да освободя съпруга ви, без да му предявявам обвинение. Все пак ще направя уговорката, че не е изключено да предприемем действия срещу него с по-късна дата. Междувременно той ще бъде помолен да стои в Мил Хаус, Лонг Ъптън, и в случай че реши да ходи другаде, да предупреждава за намеренията си сержант Купър. Ясно ли се изразявам?

Сара кимна.

— В добавка към това моля помнете, че ако той още веднъж се забърка в нещо подобно, незабавно ще бъде обвинен по всички точки, които вече изброих. Добре ли ме разбрахте?

Тя отново кимна.

Инспекторът безуспешно се опита да се усмихне.

— Извън протокола искам да ви кажа, че в едно нещо съм напълно съгласен с мистър Смолет. Съпругът ви наистина е смел мъж, но съм сигурен, че едва ли ви казвам нещо ново.

— О, да — потвърди Сара сговорчиво, като се надяваше, че не изглежда толкова глупаво, колкото се чувства. Откакто познаваше Джак, неговото мнение по въпроса за смелостта на мъжете не бе се променило дори на милиметър. Според него всички мъже бяха страхливци, но все пак съществували макар и малцина като него, които имали смелостта да си го признаят. Сара започваше сериозно да се пита дали няма и други страни на неговия характер, за които така основно да се е заблуждавала.

Днес татко позвъни, за да ми съобщи съдебното заключение за смъртта на Джералд: „Решили са да впишат «нещастен случай», слава Богу, но се наложи да използвам всичките си връзки, за да го постигна. Проклетият съдебен лекар като нищо щеше да подпише заключението «самоубийство», ако му бях позволил да го направи.“ Горкият татко! Никога не би посмял да си покаже носа в парламента, ако брат му се беше самоубил. Пази Боже! Такова позорно петно! Самоубийството е нещо много срамно, особено във висшето общество. Не мога да разбера какво толкова лошо има в това, да разполагаш със собствения си живот...

Аз естествено съм много доволна от заключението, макар да изпитвам нещо като нужда от изповед. Не заради греховете си, това е смешно, а за да може някой да оцени нещата, които станаха и как точно станаха, макар че това желание би могло да се изтълкува и като подценяване на собствената ми интелигентност. Все пак ми се иска да разкажа, но не... Разбира се, че не.

Джералд беше мек като памук, когато дойде да напише допълнението към завещанието си. Казах му, че ако не го направи, ще го бутнат в затвора за изнасилване на собствената му племенница. „О, Богове, няма край глупостта на тези смъртни!“ Единственото предназначение на допълнението, разбира се, беше да убеди онзи идиот адвоката, че неговият довереник наистина се е самоубил, когато е разбрал чие дете е Джоана. Щом научи, той веднага се завтече при баща ми с новината, че съществува документ, подробно описващ кръвосмесителното престъпление на Джералд, след което и двамата си изпълниха номера точно според моя замисъл. Докато използваха всичките си връзки и влияние, за да не допуснат и сянка от съмнение относно причината за смъртта на Джералд, те самите вдигнаха такъв шум, че всички, включително и съдебният лекар, останаха с впечатлението, че той се е самоубил. Беше толкова забавно! Съжалявам единствено, че се наложи да забъркам и Джейн, но не се тревожа кой знае колко — тя не може да ми навреди. Дори да има някакви съмнения, сигурна съм, че ще си мълчи. И без това никой не се сети да попита откъде Джералд се е снабдявал с приспивателни, пък дори и някой да е питал, предполагам, татенцето е имал достатъчно ум

да заяви, че са били негови. През повечето време той е толкова пиян, та е възможно дори наистина да е повярвал, че е така.

Облекчението на баща ми трая кратко. Щом свърши с хвалбите, му съобщих, че имам подписано индигово копие на допълнението към завещанието, и той едва не получи апоплектичен удар на телефона. Каза, че това било изнудване. Аз пък го наричам самозащита.

ШЕСТНАДЕСЕТ

Когато късно същата сутрин Купър пристигна в управлението, на бюрото му го очакваха две телефаксни съобщения. Първото беше кратко и конкретно:

„Пръстови отпечатащи от секретния ключ относно СД/МГ/320. Идентифицирани като принадлежащи на Сара Пинелопи Блейкни, двадесет и две точки съответствие. Няма други отпечатащи. Пръстови отпечатащи от бутилката относно СД/МГ/321, съответствие 10, 16 и 12 точки с отпечатащите, взети в Сидар Хаус съответно от: бюрото (стая № 1), стола (стая № 1) и гарафата (стая № 1). Следва приложение и подробно описание.“

Вторият факс беше по-дълъг и много по-интересен. След като го прочете, Купър незабавно тръгна да търси полицаия Дженкинс. Беше си спомнил, че именно Дженкинс свърши по-голямата част от досадната работа, свързана с безкрайното обикаляне из Фонтуел и околностите в дните след смъртта на мисис Гилеспи.

* * *

— Чух, че си имал доста работа нощес — каза Чарли Джонс и натопи джинджифилова бисквита в чашата с кафето си.

Купър изтощено рухна на стола.

— За Хъджис ли говориш?

— След половин час отивам пак да го пораздрусам. Искаш ли да дойдеш и ти?

— Много ти благодаря, но не искам. Досегашното ми общуване с него и другарчетата му ще ми стигне до края на дните ми. Само почакай да ги видиш, Чарли. Истински дечурлига, кълна ти се. Петнадесетгодишни са, изглеждат на двадесет и пет, а в интелектуално отношение деветгодишните могат да ги ударят в земята. Направо страх да те хване. Щом обществото ни не е способно да отглежда хора, чието

умствено развитие да съответства на телесното, да знаеш, че тая страна няма никаква надежда за оцеляване. Е, не сме само ние. Оня ден видях по телевизията десетгодишно момче да стреля с картечница. Участник в някаква африканска въстаническа армия. Виждам със деца в Ирландия да се пребиват едно друго с тухли, защото така са им казали фанатизирани родители; невръстните палестински момчета палят коли по улиците; юноши негри се колят помежду си, защото белите полицаи са решили, че това е най-лесният начин да се отърват от тях; сръбски момчета са насърчавани да изнасилват мюсюлмански момичета, също както го правят бащите им. Свидетели сме на някакво всеобщо умопомрачение, Чарли. Възрастните покваряват децата си по собствено желание, и то го правят добре.

Чарли го погледна разбиращо.

— Изтощителната нощ май те е подтикнала към ранно разтоварване, а, Томи?

— Ако ми намекваш за „истината е във виното“, грешиш — отвърна Купър кисело. — За мен подхожда повече „в безсънието е истината“. Понякога се будя посред нощ и виждам света наистина такъв, какъвто е. Лудница, зоопарк, арена... Религиозните водачи се борят за душите ни, развратени от властта политици искат умовете ни, а неуките маси ръмжат заплашително и посягат да хапят, защото са прекалено диви и неграмотни, за да измислят нещо друго.

— Спрете света, искам да сляза, така ли?

— Правилно си ме разбрал.

— Никаква хубава новина ли нямаш, Томи?

Купър изцъка.

— Имам. И най-хубавото в нея е, че не се отнася за Хъджис. — Той постави на бюрото първия факс. — Гилеспи е влизал единствено в гостната, а ключът се оказа фалшива следа.

Джонс направи разочарована физиономия.

— Нуждаем се от нещо конкретно, старче, и то бързо. Иначе ще бъда принуден да зарежа този случай и да се концентрирам върху нещо, което да даде резултат. Вече определено се налага мнението, че дори да докажем убийството, ще ни се разкаже играта, докато открием някого, на когото да предявим обвинението.

— Защо ли имам чувството, че съм чувал това и преди? — заядливо попита Купър. — Ако ще я караме така, дай да си ходим

вкъщи и да оставим анархистите да се оправят със страната.

— Какво става с дневниците? Някакъв напредък?

— Нищо конкретно. Обискът беше само измиване на ръцете — аз и без това знаех, че нищо няма да намеря. Още при първото претърсване на Сидар Хаус всички книги минаха лично през моите ръце — намръщи се той. — Снощи говорих с Джак и Рут, но те също нищо не знаят, като изключим, че Джак си спомни как веднъж Матилда направо получила пристъп, защото била решила, че някой е размествал книгите ѝ — той замислено допря пръст до устните си. — Знам, че това е само предположение, но защо да не приемем, че дневниците са съществували и някой ги е търсил? Това би обяснило разместването на книгите.

— Пак хипотези — недоволно изсумтя инспекторът. — И пак абсолютно недоказуеми.

— Да, но ако този, който ги е търсил, е успял да ги намери — на Купър му стана жал, като видя умолителното изражение на Чарли. — Виж, Чарли, тези дневници наистина могат да ни кажат кой я е убил и защо.

Инспекторът започваше сериозно да се ядосва.

— Пак се хващаш за сламката. Първо трябва да ме убедиш, че изобщо са съществували такива дневници.

— Защо Джеймс Гилеспи ще ни лъже?

— Защото е пияница — обясни Чарли. — Това не ти ли стига?

— Тогава защо Матилда се е вбесила от разместването на книгите? Хайде, предложи някаква идея. Или намекваш, че Джак също лъже?

Чарли си отбеляза появяващото се за втори път „Джак“ и мислено въздъхна. Кога този глупак ще разбере, че именно неговата неспособност да се дистанцира му изядва всички шансове? „Непрофесионално поведение. Неспособен за обективна преценка.“ Това беше написал предшественикът на Чарли в служебното досие на Купър.

— Може би тя се е досетила кой е бил — каза гласно инспекторът. — Поне е ясно, че няма кой знае колко възможности. Защо не се е захванала с него?

— Може пък да го е направила и заради това да са я убили — Купър почука с показалец по факса на бюрото. — Ключът доста

усложнява нещата. Ако убиецът е знаел за него, би могъл да влезе без нейно знание. В такъв случай кръгът на заподозрените значително се разширява.

— Не мога да разбера защо отказваш да приемеш, че старият Гилеспи най-добре отговаря на общото описание на този, когото търсим? Споменал ти е за дневниците само защото е смятал, че и други знаят за тях.

— Добре, но защо ще ги задига, а после ще отрича, че ги е чел, след като точно там очаква да намери доказателството, че жена му го е прецакала с часовниците?

— Двоен блъф. Прочел ги е, открил е, че доказват точно обратното на това, което е очаквал, и ги е унищожил, за да не му попречат да продължава да поддържа своите имуществени претенции. След това е пречукал жена си, за да може директно да си общува със сговорчивата мисис Ласел, за която е предполагал, че ще наследи всичко.

— Не звучи лошо — съгласи се Купър, — но погледнато поотблизо, не е толкова убедително. Ако ги е откраднал, защото са щели да унищожат шансовете му да получи каквото и да било? Откъде е можел да бъде сигурен, че никой преди него не ги е чел? Има прекалено много „ако“, Чарли.

— Тук ти си специалистът — отвърна сухо инспекторът. — Ако дневниците съществуват, ако този, който ги е взел, предварително е знаел, че ги има, ако в тях е имало нещо уличаващо го, ако той (или тя) е знаел за ключа... — Чарли млъкна и отново натопа бисквитата в кафето. — Разбери, че искам да си изясня две неща: защо мисис Гилеспи е оставила всичките си пари на доктор Блейкни и защо нейният убиец е сложил на главата ѝ Укротителя, като го е накичил с коприва и маргаритки? Ако си отговорим на тези два въпроса, ще открием кой я е убил. В противен случай ще бъда склонен да приема заключението за самоубийство.

— Мисля, че мога да обясня защо е оставила парите си на доктор Блейкни.

— Давай тогава.

— Действала е като Пилат Понтийски. Да отгледаш дъщеря и внучка като нейните изобщо не е лесна работа. Тя е била напълно уверена, че те ще се унищожат една друга, ако остави парите си на тях,

затова си е измила ръцете, прехвърляйки топката на единствения човек, с когото се е разбирала и когото е уважавала. Надявала се е лекарката да успее в това, в което тя самата се е провалила.

— Сантиментални глупости — обобщава незлобливо инспекторът. — Грешката ти е, че поставяш следствията преди причините, които според теб един нормален човек би приел за основателни. Опитай се да поразсъждаваш в обратния ред — от причините към следствията. Тя е била зла, подла и порочна бабичка, натрупала цяло състояние посредством изнудване и застрахователни измами. Мразела е и е презирала всички около себе си през целия си съзнателен живот. Защо, след като в продължение на шестдесет години е сяла само раздори и неприятности, изведнъж ще дари цялото си богатство на една внимателна и симпатична позната? Едва ли от любов към хармонията в човешките взаимоотношения — той замислено присви очи. — Мога да приема, че Укротителят е послужил като символ, че отровният ѝ език е вече обезвреден, но не вярвам вълкът заедно с козината да смени и нрава си.

— Не забравяй какво казва доктор Блейкни за нея, Чарли. Тя твърди, че на практика Матилда е била много по-различен човек, отколкото се е смятало. Може би за нея е било достатъчно никой да не я притеснява и да се чувства спокойна, за да покаже истинската си същност.

Купър се замисли, преди да обобщава.

— Ние постоянно мислим за Укротителя като за символ, най-вече заради думите на Шекспир: „маргаритки, макове, коприва и от онези морави фунийки“, което ни пречи да погледнем на нещата по-реалистично. Основната функция на това съоръжение е била да запушва нечия уста, което вероятно е и конкретната причина то да се озове на главата на Матилда. Убиецът не е искал да рискува съседите да я чуят, ако тя се развика. Затова ѝ е нахлузил съоръжението на главата, а после го е украсил с цветя уж за да му придаде мистично значение, но всъщност да заблуди нас.

Джонс нервно изпука с пръсти.

— Но първо трябва да е погълнала приспивателните, иначе щеше да се дърпа, докато ѝ слагат Укротителя, и тогава по лицето ѝ щеше да има драскотини и ожулвания. Ако пък е била толкова упоена, че да не

направи опит да се освободи от него, тогава защо изобщо му е трябвало да ѝ го слага?

— Защо и ти не направиш това, което ме съветваш да правя? Погледни от причините към следствията. Искаш да я убиеш, и то така, че да изглежда като самоубийство. Но съседите са прекалено близо и ти не се чувстваш сигурен, нуждаеш се от нещо, което да ти гарантира мълчанието ѝ, в случай че приспивателните не се окажат толкова ефикасни, колкото си очаквал. Просто искаш да работиш на сигурно. Не можеш да използваш изолирбанд, защото ще остави следи по кожата. Не можеш просто да ѝ натъпчеш нещо в устата, защото при аутопсията ще намерят частици от него. Но има средство, което не е необходимо да махаш след това и което, освен всичко останало, е принадлежало на жертвата и е имало за нея особено значение. Нищо не ти пречи да се надяваш, че ще успееш да убедиш полицаите да го приемат като зловещ символ на собствените угризения на убитата. Оттук нататък е просто: настаняваш я във ваната; държиш ръката ѝ с своята, докато срязваш вените; пускаш ножа на пода и я оставяш да умре, като при това си сигурен, че дори и да дойде в съзнание, Укротителят ще ѝ попречи да извика.

— Звучи убедително — кимна Джонс, — но защо тогава да си усложнява живота с пренасянето във ваната и с кухненския нож? Защо просто да не я натъпче с приспивателни и край?

— Защото може да не е имал достатъчно, а и да е имал, са му изглеждали не толкова надеждни. Представи си, че Рут се прибере рано сутринта и я завари още жива. Не е изключено след промивките и разните там други процедури да успеят да я спасят. Освен това не забравяй — Офелия се е удавила. Това може да му е подсказало идеята. Прочетох пиесата — с нотка на самоирония събщи Купър, — за да видя дали пък няма да открия някаква следа. Но там е по-страшно, отколкото в нашия случай. Накрая на сцената остават само трупите.

— Намери ли нещо?

— Не.

— Нищо чудно, писана е преди четиристотин години — Джонс почука замислено с молива по зъбите си. — Честно да ти кажа, не виждам с какво досегашните ти размишления променят нещата. През цялото време ми описваш някого, който я е познавал отблизо, което приехме още в самото начало. Единствените малки промени се

заклучават в липсата на дневниците и намирането на ключа. Приемам, че ключът разширява кръга на заподозрените, защото убиецът може да е влязъл и неканен, но това не изключва възможността пак да е бил някой много близък човек, иначе тя щеше да се развика. Освен това в цялата история има толкова много домашни подробности: кухненският нож, приспивателните хапчета, слабостта ѝ към Шекспир, Укротителят. Убиецът отгоре на всичко трябва да е знаел къде точно в градината се намират копривата и маргаритките. При това го е знаел толкова добре, че да може да ги открие в тъмното. Толкова близък означава семейство Блейкни, семейство Ласел или семейство Спиди.

Купър извади от бележника си втория факс и го постави на бюрото.

— Според намерените пръстови отпечатьци и без да забравяш, че поисках от лабораторията двойна проверка, в къщата са намерени отпечатьците на преподобния Матюс (десет точки съответствие с отпечатък, открит върху огледалото в хола); на мисис Орлов (шестнадесет точки съответствие с отпечатък върху кухненския плот и четиринадесет точки съответствие с отпечатък върху холната врата) и накрая на мисис Джейн Мариот — единадесет точки съвпадение с два отпечатъка на рафт на библиотеката и един на подпората на стълбата към втория етаж. Изключвам отпечатьците на самата мисис Гилеспи, мисис Спиди, семейство Блейкни, мисис и мис Ласел, а вече и на Джеймс Гилеспи — той вдигна глава. — Мисис Орлов е нейна съседка. Мисис Спенсър ѝ е пазарувала от местните магазини, а мисис Мариот е помощничка във Фонтуелския лекарски кабинет. Най-интересното обаче е, че отец Матюс, мисис Орлов и мисис Спенсър съвсем доброволно признават, че са били в къщата през седмицата, предшестваща смъртта на мисис Гилеспи. Мисис Мариот обаче отрича. На Дженкинс, който я е разпитвал, е казала, че от години не е минавала край Сидар Хаус.

* * *

Джак изчака Сара да тръгне на работа и пренебрегвайки ограниченията, наложени му от Бърнмаутската полиция, тръгна за Фонтуел с един стар велосипед, който изрови в бараката за

инструменти. Колата му се намираше на полицейския паркинг във Фримънт Роуд и изглежда щеше да остане там за неопределено време, докато не бъде решено дали ще му се предяви някакво обвинение. Той имаше известни подозрения за задържането на превозното му средство. Бяха му казали, че колата е необходима като веществено доказателство, но той виждаше зад това ръката на Кийт Смолет, който като нищо можеше да пошушне на инспектора: „Лишете Джак от средство за придвижване и той ще си седне на задника. Не го ли направите, не си въобразявайте, че ще стои на едно място, защото държите доктор Блейкни отговорна за неговите действия.“ Това беше първият случай, в който Джак беше благодарен на Смолет за проявеното внимание към жена му.

Рут спеше като мъртва, смазана от напрежението през предишната нощ. Все пак той ѝ остави бележка на кухненската маса, за да не изпадне в паника, ако се събуди и види, че го няма.

„В момента си в безопасност — полицаите здраво са се заели с Хъджис — пишеше в нея. — Все пак не отваряй вратата на никого. Връщам се скоро. Целувки. Джак.“

* * *

— Мисис Мариот? — Купър се приближи до бюрото в празната чакалня на лекарския кабинет и показа служебната си карта. — Сержант-следовател Купър от Леърмаутската полиция.

Джейн се усмихна механично.

— С какво мога да ви бъда полезна, сержант?

— Бих искал да поговорим, ако е възможно, насаме.

— Мисля, че в момента сме достатъчно „насаме“ — отвърна тя. — Единственото, което може да ни обезпокои, е телефонът. Какво ще кажете за едно кафе?

— Да, благодаря. Слабо, с две лъжички захар, моля.

Тя се зае с кафето.

— Получихме някои интересни резултати от сравняването на пръстовите отпечатъци — заговори Купър, гледайки гърба ѝ. — Те показват — както всъщност и знаехме, — че непосредствено преди да

умре, мисис Гилеспи е била посещавана от доста хора. Включително и от вас.

Джейн замря.

— Надявах се, че няма да разберете — обади се тя след малко, изтупвайки от полата си несъществуваща прашинка. — После вие се сетихте да поискате отпечатъците. Беше ми много трудно да реша какво да правя — дали да си призная, че първия път съм излъгала, или да си мълча и да се надявам, че не съм пипала нищо в къщата.

— Защо не сте искали да разберем, че сте ходили в Сидар Хаус?

— Защото щяхте да ме питате за какво съм била там.

Той кимна разбиращо.

— И за какво?

Тя сложи кафето в чашите и сипа вода.

— Това няма никаква връзка със смъртта на Матилда, сержант. Беше нещо съвсем лично и засягаше само нас.

— Все ми се струва, че не е така, мисис Мариот.

Тя му подаде чашата през бюрото, после постави до нея захарницата и лъжичка.

— Ще ме арестувате ли, ако откажа да ви отговоря?

— Не веднага — усмихна се той добродушно.

— А кога?

Купър не отговори пряко на въпроса ѝ, а на свой ред попита:

— Възможно е вашата информация да няма нищо общо със смъртта на мисис Гилеспи. Ако случаят е такъв и аз ви обещаю, че казаното няма да излезе извън тези четири стени, ще повярвате ли на думата ми? — Той не сваляше очи от нея. — Нали си давате сметка каква популярност ще придобиете, ако се наложи да ви извикам на разпит в управлението? Захапят ли веднъж, вестникарите трудно пускат.

Приятно заобленото лице на Джейн пребледня.

— Матилда би ви поздравила. Тя умираше да говори по този начин.

— Значи доста добре сте я познавали?

— Прекалено добре, бих казала.

— Но не я харесвахте?

— Не можех да я понасям. Опитвах се да я избягвам, доколкото бе възможно, но това не беше никак лесно, особено откакто започнах

работа тук. Нали разбирате, телефонни обаждания за прегледи... за нови рецепти...

— И накрая решихте да я посетите.

— Наложих се. Видях Джеймс да излиза от къщата ѝ един ден преди тя да умре. — Джейн прокара пръсти по челото си. — Много се стреснах. Мислех си, че е в Хонконг.

Тя млъкна.

— Разкажете ми по-подробно — предложи той внимателно.

— Няма да ме разберете — убедено отвърна Джейн. — Вие не познавахте Матилда.

* * *

Когато стигна до Сидар Хаус, Джак се чувстваше много зле. Не беше карал колело от години, а четирите мили по неравните селски пътища върху нещо, което много отдавна се е наричало велосипед, бяха превърнали тестисите му в болезнени, тръпнещи придатъци, от тях би се срамувал дори и деветдесетгодишен дядо. Той опря велосипеда на една дърво, прескочи живия плет и бързо претича през тревата до кухненските прозорци. Имаше си собствени съображения, според които не биваше да се появява на главната алея и да използва звънеца на предната врата. Леко, но продължително почука по рамката на кухненския прозорец и след минута на прага на коридора, водещ от хола към кухнята, се появи Джоана.

— Какво искаш? — попита тя.

Той разчете думите само по движението на устните ѝ и посочи към задната врата.

— Пусни ме да вляза — гласът му беше малко по-силен от въздишка.

* * *

Погледът на Джейн изведнъж стана отнесен — тя се взираше назад във времето.

— Виждате ли, не трябва да съдите за Матилда по онова, което хората сега ви говорят за нея. Те са забравили каква красавица беше като млада, какво остроумие и духовитост притежаваше, колко много мъже я желаеха и преследваха. Тя беше най-добрата партия в цялата околност. Баща ѝ беше депутат, чичо ѝ — заможен земевладелец. Можеше да се омъжи за когото си поиска.

— Тогава защо не го е направила?

— Навремето всички смятаха, че се бави, защото търси най-доброто — човек с титла или богато имение с много декари земя. Аз обаче винаги съм смятала, че има и нещо друго. Често я наблюдавах по разни събирания и ми беше напълно ясно, че макар да обича да флиртува и да бъде център на вниманието, не можеше да понася мъжки допир.

Тя млъкна и отново се замисли.

— И какво? — подкани я Купър след малко.

— Едва десет години по-късно от времето, за което говоря, аз и съпругът ми се срещнахме с Джеймс в Хонконг. Той ни разказа кой е бащата на Джоана. Тогава си обясних тази странност на Матилда — въздъхна Джейн. — Така и не можах да разбера обаче какво точно се е случило, защото, както знаете, теми като блудство с деца и кръвосмесителни връзки по онова време бяха табу. Джеймс например твърдеше, че тя самата е подтиквала и окуражавала Джералд, но аз и до днес не мога да го повярвам. В това отношение наистина ѝ съчувствах. Предполагам, че по тази причина Матилда беше осакатена емоционално.

— Значи отдавна знаете, че мисис Ласел не е дъщеря на Джеймс Гилеспи?

— Да.

— Мисис Гилеспи знаеше ли, че ви е известно?

— О, да.

— Това не я ли тревожеше?

— Не, защото знаеше, че няма да кажа на никого.

— Откъде е била толкова сигурна?

— Просто беше... — повтори Джейн упорито.

„Взаимно подсигуряване“ — май така го беше нарекъл Джеймс Гилеспи.

* * *

Веднага щом вратата се затвори зад гърба му, Джак сложи широката си длан върху гърлото на Джоана и безцеремонно я избута в хола.

— Кучко глупава — каза той със странна нотка в гласа, — на нищо ли не те научи това, което се случи с Матилда?

* * *

Купър извади цигара, спомни си къде се намира и я прибра обратно.

— Кой беше в по-близки отношения с мистър Гилеспи — вие или мъжът ви? — попита той.

— Пол и Джеймс участваха заедно във войната, но аз също го познавам от много отдавна.

— Защо тогава така сте се стреснали, когато сте го видели да излиза от Сидар Хаус?

— До него ден го мислех за умрял — въздъхна тя. — Знам, че сте говорили с него. От Сара. Той каза ли ви нещо?

— Какво да ми е казал, мисис Мариот?

— Ако го беше направил, щяхте да знаете, сержант — уморено се усмихна тя.

— Е, значи наистина не ми е казал — съгласи се Купър. — Но вие бяхте очевидно разтревожена, че може да го е направил, затова няма ли да е по-добре информацията да дойде от самата вас? Предполагам, че е нещо, в което сте посветени само вие, той и Матилда. Били сте сигурна, че тя няма да проговори, защото вие от своя страна бихте могли да разкриете истината за бащата на Джоана... Но виж, той е друга работа. Срещу него нямате нищо и затова сте били толкова уплашена, когато сте го видели там. Ето защо сте отишли при Матилда: искали сте да разберете дали Джеймс ще изплюе камъчето. Познах ли?

* * *

Когато Джак я притисна до стената, Джоана не показва никакви признаци на тревога. Вдигна глава и тържествуващо го погледна в очите.

— Знаех, че ще се върнеш.

Той нищо не отговори. Гледаше прекрасното ѝ лице, за пореден път омагьосан от абсолютното му съвършенство. Беше лицето на Микеланджелова мадона, на майка, нежно сведена над своя обожаван син. Когато за пръв път се сблъска с тази чиста и едновременно плашеща красота, замря пред картината на великия майстор на границата между плача и възторга. Години наред беше търсил жената зад образа на Девата. Съществувала ли е наистина? Или беше красив призрак, призован от могъщата магия на Микеланджело? Преди да срещне Джоана, Джак беше решил за себе си, че това лице е съществувало единствено във въображението на своя създател, защото само художник би могъл да сътвори нещо с такава неизмерима красота. Сега, когато държеше същото лице в ръцете си, той с болка разбираше, че създаването на тази красота е било също толкова случайно и произволно, колкото и неговото собствено зачеване. Затвори очи, за да спре сълзите, които отново напиреха.

* * *

Джейн кимна с нежелание.

— Джеймс ме изнудваше в продължение на пет години след завръщането ни от Хонконг. Накрая му платих над пет хиляди лири — всичките пари, които ми беше оставила майка ми — гласът ѝ потрепера. — Спря едва когато му изпратих копия от банковите справки, доказващи, че нямам какво повече да му дам. Въпреки това не пропусна да ме заплаши, че един ден ще се върне — тя млъкна за момент и направи усилие да се овладее. — Оттогава нито съм го виждала, нито съм чувала за него до оня ужасен ден, когато излезе от Сидар Хаус.

Купър замислено гледаше наведената ѝ глава. Явно тя беше замесена в нещо, в което имаха пръст Джеймс и Матилда Гилеспи, но какво толкова страшно беше извършила, че да откаже да говори за него след толкова години?

— Всеки си има своите срамни тайни, мисис Мариот. Моите все още ме карат да се изчервявам, когато се сетя за тях. Да не би да смятате, че съпругът ви може да ви потърси отговорност за нещо, станало преди повече от тридесет години?

— О, да — каза тя откровено. — Пол винаги е искал деца, а аз не успях да му ги дам.

Купър я изчака тактично да продължи, но тя мълчеше.

— Какво общо имат децата?

— Пол имаше кратка връзка с Матилда и тя забременя. Точно затова Джеймс замина за Хонконг. Твърдеше, че това било последната капка; че би могъл да понесе роденото от кръвосмешение копеле на Джералд, но не и резултата от връзката ѝ с Пол.

Купър не можеше да повярва.

— Затова ли ви е изнудвал Джеймс?

„Не може да бъде — мислеше си той, — това е безсмислено. Не измамената съпруга, а съгрешилият съпруг би трябвало да плаща на изнудвача.“

— Не, не беше затова — отвърна Джейн. — За тях аз знаех отдавна. Пол ми беше разказал, след като всичко между тях свърши. Тогава той работеше като помощник на сър Уилямс и често се случваше да преспи в апартамента на Джеймс и Матилда, когато имаше работа в града. Не мисля, че тази история е била нещо повече от кратко увлечение... и за двамата. Тя обичаше белите покривки, обичаше да се грижи за къщата си по някакъв старовремски начин... Джеймс е бил поласкан, смятайки, че се стареа да му е добре на него — Джейн въздъхна. — Едва ли можете наистина да разберете колко пленителна беше на моменти Матилда, и то не само защото беше красива. Тя излъчваше нещо, което привличаше мъжете като магнит. Може би се дължеше на нейната дистанцираност, породена от нежеланието ѝ да общува с тях. Те виждаха в това едва ли не предизвикателство. Ето защо, когато тя свалила гарда пред Пол, той се влюбил — Джейн тъжно се усмихна. — Аз мога да го разбера. Може да ви звучи невероятно, но имаше време през нашата младост, когато ѝ

се възхищавах почти толкова, колкото той по-късно. Тя беше всичко, което някога съм искала да бъда и което никога не станах — очите ѝ се напълниха със сълзи. — Между другото вие също имате някаква представа, колко привлекателна е можела да бъде Матилда, защото Сара изпитваше към нея същите чувства, които някога изпитвах аз.

* * *

— Покажи ми колко ме обичаш, Джак! — гласът на Джоана, плътен и дрезгав, приличаше на любовна ласка.

Пръстите му внимателно погалиха белия ъ врат. Как беше възможно такава красота да служи за вместилище на подобна противна и гнусна същност? Тя беше подигравка със създанието. Джак вдигна другата си ръка към сребристорусата ѝ коса, внезапно я сграбчи и дръпна главата ѝ назад. Пръстите му се стегнаха около гърлото ѝ.

— Ей толкова те обичам — обясни той бездушно.

— Причиняваш ми болка — в гласа ѝ започваше да се прокрадва тревога.

Той стегна хватката и на двете си ръце.

— Но това ми харесва — отекна гласът му в празния хол.

— Не те разбирам — опита се да извика тя. Джак усещаше как гласът ѝ вибрира под пръстите му, стиснали гърлото ѝ.

— Какво искаш? — Джоана се взря в очите му и страхът изведнъж я заля като студена вълна. — О, Господи! Ти си убил майка ми!

Тя отвори уста да изкрещи, но успя да издаде само тих, хъркащ звук. Пръстите му стиснаха още по-силно.

* * *

— Моля да ме извините, но аз поначало схващам доста бавно — обясни притеснено Купър — и не мога добре да разбера с какво Джеймс Гилеспи ви е принудил да му платите пет хиляди лири. Вие вече сте знаели за изневяратата на мъжа ви... Да не би да е свързано с бременността? И за това ли знаехте тогава?

Джейн стисна устни, опитвайки се да сдържи сълзите си.

— Да, знаех. Пол обаче никога не разбра — тя отново дълбоко въздъхна — и точно това беше най-ужасното. От толкова години го пазя в тайна. Искях да му кажа, но все не намирах подходящ случай. Горедолу както се опитах да заблудя и вас — закри устата си с длан. — Той толкова искаше да бъде баща! Това беше най-голямото му желание. Аз все се молах и молах да ми се роди дете, но нищо не се получаваше — гласът ѝ се пречупи и тя млъкна.

Потресен, Купър се пристраши да я хване за ръката. Сега вече съвсем нищо не разбираше, но от мисълта да я принуди да продължи му се гадеше. Успя да преодолее гаденето.

— Откъде знаехте, че тя е бременна, щом съпругът ви не е знаел?

— Матилда ми каза. Позвъни ми и поиска да отида в Лондон, като ме увери, че ако не го сторя, ще се погрижи цялото село да разбере за нея и Пол. Той ѝ бил писал няколко писма и тя ме заплаши, че ще ги публикува, ако не направя това, което иска от мен.

— А какво искаше?

За момент настъпи напрегната тишина.

— Искаше да ѝ помогна да убие детето си, когато се роди.

— Мили Боже! — невярващо простена Купър. „Сигурно ѝ е помогнала — помисли си той, — иначе Джеймс Гилеспи не би имал с какво да я изнудва.“

* * *

Отвън по пътеката се чува стъпки и веднага след това някой натисна звънеца.

— Джоана! — обади се нервно потрепващият глас на Вайълит. — Джоана! Добре ли си, скъпа? Чух нещо...

Като не получи отговор, тя отново завика:

— Има ли някой при теб? Обади се, моля те! — гласът ѝ все повече изтъняваше. — Дънкан! Дънкан! — почти запищя тя. — Нещо става... Сигурна съм. Трябва бързо да извикаш полицията... Ще ти помогна, Джоана. Веднага се връщам! — стъпките ѝ заглъхнаха по алеята.

Джак погледна побелялото лице на Джоана, после неочаквано внимателно я положи в най-близкото кресло.

— Не заслужаваш така да ти се размине, но явно имаш по-голям късмет от майка си — заяви той и без повече обяснения се отправи към кухнята, а оттам — към външната врата. ... Джоана все още пицеше, когато Дънкан Орлов, напълно паникьосан, разби вратата с тежък ковашки чук и нахълта в гостната на Сидар Хаус.

* * *

— Помогнахте ли ѝ да го направи? — запита Купър с неестествено спокоен глас.

— Не знам — отвърна Джейн и потрепера. — Не знам какво е станало, тя нищо не ми обясни. Поиска да открадна приспивателно от кабинета на баща ми. Каза, че било за нея, защото не можела да спи. Надявах се... мислех... че смята да се самоубие, и нямах нищо напротив. Тогава я мразех.

— Значи сте ѝ дали хапчетата?

— Да.

— Но тя не се е самоубила?

— Не.

— Преди малко споменахте, че е искала да ѝ помогнете да се отърве от детето.

— Мислих за това цели десет години — дълго сдържаните сълзи най-после се отърколиха по страните ѝ. — Друго дете освен Джоана може никога да не е съществувало. Изобщо не вярвах, че е раждала второ — тя прекара трепереща ръка по лицето си. — Когато в Хонконг Джеймс ме заразпитва как така Джералд се е самоубил с приспивателно, след като никой лекар не би му го предписал, си дадох сметка, че всъщност тя е искала да убие не детето, а Джералд и аз съм ѝ осигурила средството да го извърши. — Джейн извади кърпичка и издуха носа си. — Толкова се изплаших, че Джеймс се досети каква е работата. Може и през цялото време да е знаел — те с Матилда много си приличаха.

Купър отчаяно се опитваше да подреди чувото. Страшно много въпроси чакаха отговор.

— Защо казвате, че никой лекар не би предписал барбитурати на Джералд Кавендиш? Аз прегледах доклада на съдебния лекар. Изобщо не става дума за убийство. Колебаели са се между самоубийство и нещастен случай.

— Джералд беше... — Джейн се поколеба над думата — ... слабоумен. Нещо като семейство Спиди. Днес това по научному май го наричат дебилност. Ето защо редът на наследяване беше променен в полза на Уилям. Дядото на Матилда се страхувал, че Джералд може да подари всичко на първия, който му го поиска. Но така и не успях да разбера как е могъл да направи онова нещо с Матилда. Той беше много простодушен и чувствителен. Винаги съм смятала, че баща ѝ я е карал да го прави, за да запази правата си върху имуществото, но Джеймс твърди, че идеята била на Матилда. Не го вярвам. Той така я мрази, че не би се спрял пред нищо, за да я очерни.

Купър смутено клатеше глава. Колко спокоен и безоблачен изглеждаше неговият живот, сравнен с живота на тази сивокоса, съвсем невинна на вид жена!

— Защо сте посетили Джеймс Гилеспи в Хонконг, след като сте знаели за историята между съпруга ви и жена му? Те едва ли са били в особено близки отношения помежду си след станалото.

— Не сме го посещавали и изобщо не бяхме очаквали, че ще го срещнем там. Нямахме никаква представа, че Джеймс е в Хонконг. Матилда нищо не ни беше казвала, а и ние се магнахме оттам след онази история и дойдохме да живеем в Саутхамптън. Аз станах учителка, а Пол работеше за една корабна компания. Вече бяхме успели да забравим станалото, когато на Пол му се наложи да отиде в Хонконг по работа. Взе ме със себе си, защото пътуването му съвпадна с училищната ваканция — тя тъжно поклати глава. — Едва ли не първият човек, когото срещнахме при пристигането си, беше Джеймс. Емигрантската общност там е толкова малобройна — Джейн безпомощно разпери ръце, — че нямаше как да не го срещнем. Ако имахме дори най-малко съмнение, че той е там, не бихме отишли за нищо на света. Съдбата си прави много жестоки шеги понякога.

Обяснението ѝ не го задоволи.

— Тогава защо отново сте се върнали да живеете тук, мисис Мариот, след като сте знаели, че мисис Гилеспи е в Сидар Хаус? Защо за втори път сте предизвикали съдбата?

— Какво можех да направя — отвърна тя. — Пол не знаеше нищо за това, което ви разказах, а той в момента умира — бавно си отива от емфизем. Не продадохме къщата — Пол беше много привързан към нея. Дадохме я на наематели и когато преди пет години го пенсионираха по здравословни причини, той ме помоли да се върнем тук — очите ѝ отново овлажняха. — Каза ми, че няма защо да се тревожа от Матилда, че единственото, което е изпитвал към нея, било състрадание, а жената, която винаги е обичал, съм била аз. Можех ли да му кажа при това положение какво се бе случило? Аз продължавам да си мисля, че неговото дете е мъртво — тя притисна кърпичката към очите си. — Едва когато отидох в Сидар Хаус и попитах Матилда за Джеймс, тя ми каза, че е дала детето за осиновяване — Джейн захлупи лице в дланите си. — Било е момче и сега е живо и е възрастен мъж.

За кой ли път Купър потъна в тъжни размишления за жестоката ирония на живота. Кой ле се разпореждаше със съдбите на жените и правеше едни от тях безплодни, а други — плодовити? Провидението? Господ? Слепият случай... С голямо нежелание той я върна към деня, когато бе умряла Матилда, като ясно си даваше сметка, че шансът разказът ѝ да остане в тайна вече е твърде малък.

Пак съм бременна — отвратително, гнусно бременна. Само шест месеца след като пръкнах едно копеле, вече е на път второ. Може би пиянските изстъпления на Джеймс ще послужат за добро основание, когато искам разрешение за аборт. Той ту плаче, ту държи гръмки речи, ругае ме като хамалин и сякаш има намерение да уведоми за моята „развратност“ всички, живеещи в сградата.

Как глупаво си докарах неприятности! Заради някаква безинтересна, насилена и краткотрайна връзка с Пол Мариот, чиито несръчни и плахи домогвания вече не се търпяха. Защо, Матилда? Защо...

Защото има моменти, когато бих могла „гореща кръв да пия...“ Самодоволството на Пол ме дразнеше. Говореше за „скъпата Джейн“ като за недвижима собственост.

По-често обаче в такива моменти си мисля за смъртта. За възможната смърт: на бебетата, на Джеймс, на Джералд, на баща ми.

Тя в края на краищата е окончателното и почти винаги удобно решение.

Баща ми мълчаливо одобрява оставането ми в Лондон. За всеки случай ме уведоми, че Джералд се бил заклел да се ожени за Грейс, ако аз се върна в Сидар Хаус. Лошото е, че му вярвам — в момента Джералд изпитва невероятен страх от мен.

Платих на частен детектив да снима тайно Джеймс. Майчице, какви снимки излязоха! „Кобилата и женската на пора не се отдават на страстта по-жадно...“ от негова (или може би трябва да кажем нейна) милост. На всичкото отгоре в обществена тоалетна. Страшно ми се иска да му ги покажа още сега. Ако това, което аз върша, е греховно, онова, което той върши, е престъпно. Но с тези снимки моментално ще спре да ми говори за развод, убедена съм, и ще се запъти към Хонконг колкото се може по-бързо, без думичка да обели. Моето нежелание да се дава гласност на сексуалните ми занимания е нищо в сравнение с неговото по същия въпрос.

И помисли Матилда — какво ти пречи да изнудваш също толкова ефикасно и Джералд, и татко?

СЕДЕМНАДЕСЕТ

Хъджис не си беше доспал и се измъчваше от съмнения за лоялността на своите приятелчета, които до момента лесно успяваше да контролира. Поуспокои се обаче, когато видя инспектор Чарли Джонс да се настанява срещу него в стаята за разпити. И той като Купър не изглеждаше никак весел.

— Сигурно идвате да се пробвате пак да ми лепнете убийството на оная дърта крава — каза Хъджис навъсено. — Няма да стане набийте си го в главата.

— Нищо — отвърна Чарли с обикновения си опечален вид. — Така даже е по-удобно за нас — ще качим процента на разкриваемост в месечния отчет на участъка. Днес полицията се стреми към културни бизнес-отношения, приятел, и продуктивността е доста важен елемент в тях.

— Каква е тая смрад, дето ми плециш?

— За нашите клиенти съвсем не е смрад.

— Какви клиенти?

— Разчитащите на закона английски граждани, които честно си плащат за нашите услуги чрез данъците. Културата на бизнеса изисква да установим социалната база на нашите клиенти, после да проучим техните нужди и накрая да отговорим на въпросните нужди по подходящ и задоволителен начин. В момента ти представляваш отлична възможност да им покажем, че не си дават парите напразно. Ще те обвиним в изнасилване, съучастничество в изнасилване, отвличане, незаконно заемане на чуждо жилище и съучастничество в същото, физическо насилие срещу малолетни, кражба, съучастничество и подстрекателство към кражба, съхраняване и продажба на крадени вещи, блудство с малолетни, опит да се попречи на правосъдието — той спря и се усмихна едва ли не приятелски, — което впрочем ме подсеща, че можем да те обвиним и в убийството на мисис Гилеспи.

— Знаех си! — ядосано възкликна Хъджис. — Знаех, че ще ми налепите шибаните си измислици! И дума не продумвам повече, докато не дойде адвокат.

— Не съм казал, че непременно ще те обвиним — говорех само хипотетично — погледна го Чарли укорно. — Истинската причина да те повикаме беше, че се нуждаем малко да ни помогнеш. Това е всичко, което се иска от теб.

— А какво ще получи срещу това? — погледна го Хъджис подозрително.

— Нищо.

— Тогава без мен.

Чарли сънливо го изгледа.

— Правилният въпрос, приятел, е не „какво“, а колко ще получиш, ако не ни сътрудничиш. Питай ме и ще ти кажа. Мога лично да ти обещаая, че ако се наложи, ще прероя целия окръг камък по камък, но накрая ще успея да те вкарам вътре за отвлечане и изнасилване на деца.

— Не се занимавам с деца — презрително се усмихна Хъджис. — Никога. И никога няма да се занимавам. Досега не съм изнасилвал момиче — не се е налагало. Какво са правили ония дрисльовци, си е тяхна работа. Аз изобщо не знаех какви ги вършат.

— За един зрял мъж сексът с тринадесетгодишно момиче си е чисто изнасилване. То е малолетно, но за беля е и достатъчно голямо, за да може да каже в съда какво си правил с него.

— Не съм спал с тринадесетгодишна.

— Спал си и още как. Аз мога да го докажа. Ще скапя от бачкане всичките си хора, но ще ги накарам да ми намерят едно, само едно момиченце, което е успяло да те излъже за годините си — той хищно се озъби, защото забеляза сянката на тревога по лицето на Хъджис. — Все ще се намери някоя, приятел, те все такива ги вършат. Много е характерно за жените. На тринадесет искат да минават за шестнадесетгодишни и успяват. На четиридесет искат да минат за тридесетгодишни и, Бога ми, пак успяват. Единственото нещо, за което може да си сигурен с жените, е, че никога не изглеждат толкова, на колкото са в действителност.

Хъджис замислено почеса небръснатата си буза.

— Ставаше дума за някаква помощ.

— Искам всичко, което знаеш за Сидар Хаус и хората, дето живеят там.

— Лесна работа. Нищо не знам. Нито съм влизал, нито съм виждал дъртата.

— Хайде, Хъджис, та ти си професионалист, почти колега. В продължение на месеци си чакал отвън в колата, докато Рут свърши работата вътре. Не забравяй, че си бил неин шофьор и през ваканциите си я разхождал всеки ден, грижейки се за приятното ѝ прекарване. Как ще знае дали си там, ако ти не би могъл да ѝ сигнализираш? Изобщо не ми ги разправяй такива. Стоял си достатъчно близо и си можел да видиш всеки, който влиза или излиза от къщата.

— Е, виждах от време на време разни хора, ама с какво ще ви помогне това, като не знам кои са?

— Наблюдал ли си някога къщата откъм задната страна?

По лицето на Хъджис съвсем ясно се изписа вътрешна борба. Отвори уста да каже нещо, после се отказа.

— Може би — реши се той накрая.

— От кое място?

— Ако си правите сметката нещо да ме преметнете, искам адвокат.

— Не си в положение да се пазариш — напомни Чарли нетърпеливо. — Къде я чакаше? Извън парка или вътре?

— Повечето пъти паркирах в комплекса до парка. Рут смяташе, че е по-безопасно. Там живеят разни юпити^[1], чиито жени мрат да бачкат наравно с мъжете си, затова през целия ден няма почти никого — обясни Хъджис. — Има едно незастроено място, през което лесно се стига до живия плет. Като го прескочиш, е удобно за наблюдение, защото дърветата те скриват.

Инспекторът извади от куфарчето си военна топографска карта.

— Това ли е землището на Сидар Хаус? — почука той с пръст по нея.

— Може би — подсмръкна Хъджис. Рут казваше, че преди цялата земя била на имението, но бабето продало една част за сухо. Един Господ знае защо не е коснала и останалото. Сигурно ѝ се е искало да се перчи с огромния си парк... а хората живеят на улицата. Стисната дърта кучка! — разпали се той. — Не ѝ стигат всичките и лайнени пари, ами иска и никой да не може да надникне в къщата ѝ.

Вярно ли е, че е оставила цял тон мангизи на лекарката си, или Рут просто ме е занасяла?

Чарли го погледна презрително.

— Не е твоя работа, приятел, но от мен да мине, ще ти кажа. Рут не получи нито стотинка точно заради това, което си я карал да прави. Бабата много се разсърдила, като разбрала, че внучката ѝ я краде. И пак като на приятел ще ти кажа, че преди това е имала намерение да ѝ остави цялата къща.

Хъджис се беше овладял.

— Да не е бързала да си вдига краката. Кой ѝ е виновен — рече той спокойно. Чарли се втренчи в картата, борейки се с желанието си да го удари.

— Виждал ли си някого да влиза през задната врата?

— Чистачката често преминаваше пред вратата. От време на време отзад се размотаваше и съседката, а деденцето се припичаше в неговия си вътрешен двор.

— Говоря за външни. Хора, които не си очаквал да видиш.

— Никого не съм виждал — той забележимо наблегна на думата.

— Тогава да си чувал?

— Може и да съм.

— На кое място се намираше? Какво чу?

— Един ден мисис Гилеспи беше излязла с колата. Реших да хвърля едно око през прозорците, да видя какво има вътре.

— Рут беше ли с теб?

— Не. Беше на училище.

— Отказала е да участва този път и ти си решил лично да проучиш какво си струва да се задигне. Нещо като предварително разузнаване.

Хъджис не отговори.

— Добре, какво се случи после?

— Чух, че бабата се приближава по пътеката, и се мушнах зад бункера за въглища, до кухненската врата.

— Продължавай.

— Не беше тя. Беше някакво копеле, което душеше наоколо също като мен.

— Мъж? Жена?

— Възрастен мъж. Почука на задната врата, почака малко и после влезе с ключ — Хъджис направи невинна физиономия, — а аз офейках — той забеляза грейналото лице на Джонс. — Това ли ви трябваше?

— Може би. В ръка ли носеше ключа?

— Нали ви казах, че изобщо не съм се подавал. Не го видях.

— А какво чу?

— Чух като почука.

— Нещо друго?

— Шум от преместване на камък след почукването.

„Саксията!“

— Откъде знаеш, че е бил мъж, след като не си поглеждал?

— Той извика: „Джени, Рут, Матилда! Тук ли сте?“ Беше си мъж, няма грешка.

— Опиши гласа му.

— Как да го опиша?

— Стар? Млад? Силен? Слаб? Трезвен? Хайде спомни си, приятел. Какво впечатление ти направи?

— Нали ви казах — разбрах, че е стар. Затова си помислих, че нейният може да се е върнал. Едва ходеше и беше много запъхтян, сякаш имаше проблеми с дробовете — той се замисли за момент. — Може пък да е бил фиркан. Много трудно му се разбираше.

— Ти върна ли се по-късно?

— Не — поклати глава Хъджис. — Мушнах се през оградата и си отидох при колата.

— Значи не можеш да кажеш дали е дошъл с кола?

— Не — отвърна Хъджис, но сякаш се колебаеше.

— Какво има, казвай! — подкани го Джонс.

— Изобщо не съм сигурен, така че това не го смятайте.

— За какво говориш?

— Ами вижте, аз се ослушвах, нали разбирате. Стреснах се, защото го чух да идва. Значи ако имаше кола, щях и нея да чуя. Чакълът по алеята вдига страхотен шум.

— Кога стана това?

— Средата на септември. Там някъде.

— Добре. Нещо друго.

— Ами да — той посочи рамото си, където Джак го беше халосал с вратата на колата. — Щом толкова искате да знаете кой е убил бабата, защо не поприказвате с онова копеле, дето снощи ми навехна ръката? Познах го веднага, щом излезе пред фаровете. Той непрекъснато обикаляше около старата, влизаше и излизаше, сякаш си беше у тях, но дяволски внимаваше Рут да я няма, когато идва. Засичал съм го на два-три пъти в гробището край църквата да чака теренът да се разчисти. Помислих си, че той може да е вашият човек, когато Рут ми каза, че китките на бабичката били срязани с кухненски нож.

— Защо не обясниш какво искаш да кажеш? — Чарли любопитно вдигна глава.

— Веднъж, докато чакаше край църквата, го видях да почиства един надгробен камък. Беше направо като хипнотизиран — той се усмихна самодоволно. — За тая работа случайно използваше голям кухненски нож. По-късно се върнах и прочетох надписа. „...с какво съм заслужил гнева ти, Създателю, благ и премъдър? Щом от теб съм създаден, част от теб ще умре ведно с мен.“ Някакъв си Фицгибън, който ритнал камбаната през 1883. Но надписът е готин. Аз също бих го използвал, когато му дойде времето.

— Нямаш късмет. Днес надгробните надписи се цензурират. Откакто паството ѝ започна да намалява, църквата се взема насериозно. Жалко, че не можеш да го използваш — никому не би навредило.

— Е, сега заинтересувахте ли се от тоя тип?

— Винаги съм се интересувал от него, приятел — усмихна се Чарли мрачно. — Смъртта на мисис Гилеспи беше много добре изпирана в художествено отношение.

* * *

Купър откри инспектора в „Кучето и бутилката“ над поредната халба, с която поливаше сандвичите си с лук и сирене. Сержантът с въздишка се отпусна на стола до него.

— Май нещо не те държат краката — поинтересува се Чарли съчувствено, докато дъвчеше с апетит.

— Нямахте да ми направи особено впечатление — изпъшка Купър, — ако остарявах равномерно — колкото отвътре, толкова и отвън. Ако се чувствах наистина на петдесет и шест, изобщо нямаше да ми пука — той разтри прасците си, за да възстанови кръвообращението в тях. — Обещал съм на жената, че като се пенсионирам, пак ще започна да я водя да танцуваме, но както върви, май ще трябва да излизам на дансинга с патерици.

Чарли се ухили.

— Значи не е вярно, че човек е на толкова, на колкото се чувства?

— Пълни глупости. Единствено тялото определя на колко години си. Аз все още се чувствам на осемнадесет и дори ми се случва да си фантазирам, че съм футболист от националния, но в действителност съм деветдесетгодишен немощен старчок. Винаги съм искал да бъда Стенли Матюс — каза той замечтано. — Баща ми ме заведе да го гледам, когато „Блекпул“ спечели купата на УЕФА през 1953, като подарък за шестнадесетия ми рожден ден. Не беше игра, а чиста магия. Никога няма да го забравя.

— Аз пък винаги съм искал да бъда Том Кели — сподели Чарли.

— Кой е той?

Инспекторът се ухили, докато бършеше ръце в салфетката.

— Фотографът, който убедил Мерилин Монро да му позира гола. Представи си само: Мерилин, съвсем голичка, а ти — от другата страна на обектива. Ето това наричам аз магия.

— Сбъркали сме си професията, Чарли! В тая наша работа няма капка романтика.

— Май мисис Мариот не ти е повдигнала духа?

— Никак — отново въздъхна Купър. — Дадох й дума, че няма да използваме казаното от нея, освен ако не стане абсолютно наложително, но не виждам как ще удържа обещанието си. Ако това, което ми каза тя, няма нищо общо със случая, аз съм последният идиот. Първо, Джоана Ласел не е била единственото дете на мисис Гилеспи. Родила е още едно, тринадесет или четиринадесет месеца покъсно, от съпруга на мисис Мариот — той милостиво спести на Чарли подробностите. — Мисис Мариот живеела с убеждението, че мисис Гилеспи е убила бебето при раждането му, но сутринта на шести ноември, деня на убийството, тя й каза, че детето е било момче и че го е дала за осиновяване веднага след раждането.

Чарли се облегна назад и го погледна заинтригувано.

— Знае ли се къде е в момента?

— Сдърпали са се много здраво — поклати глава Купър — и тази малка подробност е била оставена без внимание. После мисис Гилеспи хлопнала вратата под носа на мисис Мариот. Тя твърди, че Матилда нарочно е искала да я уязви, така че може би не всичко казано тогава от нея трябва да се взема за чиста монета.

— Карай нататък.

— Второ — и това е наистина сериозно, — мисис Мариот навремето е откраднала приспивателни от кабинета на баща си. Твърди, че Матилда Гилеспи ги е използвала за убийството на Джералд Кавендиш. — Купър изложи подробностите, съобщени му от Джейн, като поклащаше глава всеки път, когато се наложеше да спомене името на Джеймс Гилеспи. — Този пък е направо гнусен. Изнудва всеки, който му падне. Горката жена е прекарала половината си живот в страх, че ще разгласи тайната ѝ.

— Пада ѝ се — безчувствено отбеляза Чарли. — Ама че на отвратителна компания попаднахме, Томи. И ще ми разправят, че страната едва отскоро била тръгнала към провал. Каза, че е отишла при мисис Гилеспи сутринта, в деня на убийството. Какво друго са си споделили?

— Убийство ли чух? — запита Купър с неприкрита ирония. — Да не искаш да кажеш, че най-последно ти е дошъл умът?

— Карай нататък, дърт мошеник такъв — подкани го Чарли нервно. — Казвай, че не ме свърта.

— В началото мисис Гилеспи била много хладна и сдържана. Казала на мисис Мариот, че нещата са извън нейния контрол и че не е склонна да плати парите, които Джеймс иска от нея. Изобщо не я интересувало какво ще кажат или помислят хората. За смъртта на Джералд нямало никакви съмнения — било си чисто самоубийство и ако Джейн била решила да си признава, че е краля лекарства от баща си, то си било нейна работа. Матилда щяла да отрече, че знае каквото и да било — той отвори бележника си. — „По-достойна съм за съжаление, отколкото за обвинение“, казала тя и предупредила мисис Мариот, че по въпроса за детето нещата наистина могат да вземат лош обрат. Стигнала дотам да нарече мисис Мариот „глупачка“ за това, че е държала мъжа си в неведение толкова време. Развихрил се ужасен

скандал и мисис Мариот на свой ред обвинила мисис Гилеспи, че съсипвала живота на всеки, до когото се докоснела, при което Матилда ѝ посочила вратата с думите: „Джеймс е прочел личните ми книжа и знае къде е детето. Няма никакъв смисъл повече да се мълчи.“ Пак тогава ѝ казала, че детето било момче и го дала за осиновяване. — Купър затвори бележника си. — Обзалагам се, че „личните книжа“ са били дневниците, а нещата „щели да вземат лош обрат“, защото вероятно била решила да признае извънбрачното си дете и да осуети плановете на Джеймс — той замислено се почеса по брадата. — Разбирам, че това не прави случая по-ясен отпреди. Така или иначе бяхме приели, че човекът, който е чел дневниците, е същият, който ги е откраднал и я е убил. Продължавам да смятам, че Джеймс Гилеспи не би говорил за тях, ако той беше убиецът. Какъв мотив има, за да го направи? За него тя е била много по-ценна жива. Не можеш да изнудваш мъртвец. На практика той е могъл да я шантажира не само с историята за детето, но и с убийството на чичо ѝ.

— Едва ли би могъл да докаже нещо след толкова години. А ти пак правиш прекалено много предположения — възрази Чарли уморено. — „По-достойна съм за съжаление...“ — това е стих от „Крал Лир“.

— Е, и?

— Крал Лир полудява и започва да броди из полята край Дувър с корона от полски цветя и бурени на главата. Полудява, защото дъщерите му го лишават от кралството и властта.

— А аз си мислех, че короната от полски цветя е свързана с Офелия — измъчено простена Купър.

— При нея става дума за булчински венец — лениво го поправи Джонс. — Корона е носил Лир.

Той изведнъж се сети за епитафа върху надгробния паметник във Фонтуел.

— Я помисли, Томи, има някакъв странен паралел: Джак Блейкни с кухненския нож стърже надгробни надписи във Фонтуелското гробище... Не ти ли прилича малко на лудия Лир?

— Колко бири изпи, Чарли? — намръщи се Купър.

Инспекторът се облегна назад и дружелюбно го загледа.

— Учил съм „Крал Лир“ в гимназията. Страхотна пиеса. Има всичко за любовта, властта и човешкото несъвършенство.

— Като в „Хамлет“ — отбеляза Купър кисело. — Пък и в „Отело“ е същото.

— Разбира се. Това са все трагедии — при трагедията смъртта е задължителен завършек. Грешката на крал Лир е, че не разбирал добре същността на любовта. Придавал по-голямо значение на думите, отколкото на делата, и затова разделил кралството си между тези две свои дъщери, които на думи му показвали, че го обичат, но на практика мечтаели да се отърват от него. Той бил стар и уморен човек, ето защо искал да предаде някому юздите на държавата и да изживее остатъка от дните си в мир и спокойствие. Но бил крал и затова се отнасял с презрение към всяко чуждо мнение. Именно самоубийствената му увереност, че единствено той е наясно какво представлява любовта, станала причина за разрухата на цялото му семейство — Чарли самодоволно се усмихна. — Добре се справям, а? При това почти цитирам съчинението, което написах още в десети клас. По онова време ненавиждах тази блестяща пиеса. Намирах я за пресилена. Трябваша ми цели тридесет години, за да оценя достойнствата ѝ.

— Аз се запознах с „Крал Лир“ завчера — съобщи Купър, — но все още не виждам връзката. Щеше да има някакъв паралел, ако Матилда беше разделила богатството си между мисис и мис Ласел. Тогава вече би могло да се говори за някакво съответствие.

— Пропускаш една важна подробност, Томи. Крал Лир е най-трагичният персонаж на Шекспир, а мисис Гилеспи добре си е била научила урока. Тя е смятала всичко написано от него едва ли не за Божие слово и го четяла като Евангелие. Не забравяй, че Лир е имал трето дете, което е оставил без пукнат грош — той стана. — Искам Джак Блейкни в управлението след половин час. Бъди добро момче и ми го доведи. Кажу му, че шефът ти иска да си поговори с него за сина на мисис Гилеспи.

* * *

Те, разбира се, не знаеха, че половин час по-рано Джак Блейкни беше арестуван в Мил Хаус. Обаждането на телефон 999 беше от семейство Орлов. Макар почти изпаднала в истерия, Джоана Ласел

успя да каже на полицаите, че той се опитал да я убие, като междуременно е признал, че е убил и майка ѝ.

Инспекторът научи новината веднага щом се върна от обяд. Съобщиха на Купър по радиостанцията и му бе наредено да се върне възможно най-бързо. Въпреки това той спря колата и постоя пет минути на пустия второстепенен път, потресен от загубата на илюзиите си. Ръцете му така трепереха, че не смееше да кара. С ужасяваща яснота си даде сметка, че песента му е изпята. Беше изгубил онова, което го правеше наистина добър полицаи. Да, той винаги знаеше какво мислят за него шефовете му, но същевременно беше твърдо убеден, че се лъжат по отношение на него. Силата му се състоеше в способността правилно да преценява хората. Колкото и да му я бяха оспорвали, обикновено накрая правият се оказваше той. Никога не бе допускал, че е възможно личните симпатии да попречат на работата му. Нито пък беше позволил работата му на полицаи да накърни неговата човечност и търпимост, която лично той смяташе за единственото нещо, поставящо човека над животното.

С натезало сърце включи двигателя и подкара обратно към Леърмаут. Грешката му в преценката на семейство Блейкни беше непростима, но въпреки това той все още не беше съгласен с литературните доказателства на Чарли и не можеше да свърже крал Лир с надгробния надпис и кухненския нож. Не каза ли мисис Спида, че ножът, намерен на пода на банята, е стоял в кухненското чекмедже? Купър беше забравил за това. Ами короната? Този, който беше накичил мисис Гилеспи с коприва, е виждал символичната връзка между нея и крал Лир. Защо тогава се беше заблудил и през цялото време беше мислил за Офелия? Защото, спомни си той, тогава в банята доктор Блейкни го беше заблудила с булчинския венец и цитата от „Хамлет“.

Сърцето го присви. Горкият Томи Купър в крайна сметка се бе оказал глупав сантиментален дядка, залъгващ се с нездравни фантазии за жена, която беше почти на възрастта на децата му.

* * *

Един час по-късно Чарли Джонс седна срещу Джак и натисна копчето за запис. Каза датата, часа и имената на присъстващите. После

разпери ръце безпомощно и заговори.

— Е, мистър Блейкни, няма да скрия от вас, че не съм особено изненадан. Очаквах нещо подобно — той хвърли поглед към Купър, който седеше, опрял гръб на стената, и гледаше в пода. — Сержантът отдавна беше събудил любопитството ми към вас със своите разкази. Да не говорим колко интересен беше докладът за снощните ви подвизи и вашите „разногласия“ с полицията. Но връх на всичко е последното ви изпълнение в Сидар Хаус.

Джак сложи длани на тила си и ведро се усмихна.

— Е, радвам се, че не съм излъгал очакванията ви, инспекторе.

— Дано така да продължавате — Чарли постави длани на масата. — Засега ще оставим настрана мис Ласел и инцидента в Бърнмаут, защото повече ме интересуват отношенията ви с мисис Гилеспи. — Макар да се стараеше, инспектор Джонс трудно успяваше да прикрива тържествуването си. — Струва ми се, че най-после успях да си обясня короната с цветята, която тя носеше във ваната. Няма нищо общо с Офелия — става дума за крал Лир. Току-що проверих: четвърто действие, четвърта сцена, там, където Корделия казва: „... увенчал глава със репей, коприва, бучиниш, горчица, трескот, кукувича прежда...“. И освен това сцена шеста в ремарките: „Влиза Лир с корона от бурени“.

— И на мен ми се струваше, че Офелия е твърде неправдоподобна интерпретация. Аз също се сетих за Лир, когато Сара ми разказа какво е видяла.

— Лир е единственото възможно обяснение.

— Нима? — вдигна вежди Джак.

— О, да — Чарли потри длани нетърпеливо. — Аз си представям нещата горе-долу така: Лир е имал две лоши дъщери, Гонерила и Регана, и една добра — Корделия. Прогонил Корделия, защото отказвала да го ласкае, а Гонерила и Регана възнаградил, понеже били достатъчно лицемерни и подли да го обсипват с лъжи, за да докопат своята част от кралството. Под Гонерила и Регана разбирайте Джоана и Рут Ласел. Корделия пък е синът на мисис Гилеспи, даден за осиновяване, т.е. детето, което тя е прогонила без пукнат грош — той се вторачи в Джак. — В пиесата Корделия се завръща, за да спаси баща си, към когото нейните сестри се отнасят грубо и жестоко. Мисля, че и в нашия случай е станало горе-долу така, казано, разбира

се, съвсем условно. Нито Джоана, нито Рут са били в прекия смисъл на думата жестоки към мисис Гилеспи, а само отчайващо бездушни и неуправляеми. Корделия — в случая синът, изоставен от Матилда — изведнъж се появява, за да ѝ внуши, че все още за нея може да съществува любов, че тя не е онеправданата и озлобена жена, за която се мисли, и накрая, че е дарила на света човек, с когото и тя, и светът могат да се гордеят. Добре ли се справям, мистър Блейкни?

— Да, но май прекалявате с въображението.

Инспекторът се подсмихна лукаво.

— Пита се само кой е Корделия.

Джак не отговори.

— И дали е дошъл да търси майка си, или го е довела чистата случайност?

Джак продължаваше да мълчи.

— Пита се също кой кого е познал пръв.

— Инспекторе, дори да има нещо вярно в това, какво общо има то със смъртта на Матилда?

— Днес Дейв Хъджис ми разказа интересна история. Видял един човек да се занимава с нещо много странно — почиствал надписите върху надгробен камък във Фонтуелското гробище. Бил изцяло погълнат от заниманието си. Хъджис се върнал и прочел надписа. Спомняте ли си текста?

— „Джордж Фицгибън, 1789 — 1833. ...С какво съм заслужил гнева ти, Създателю, благ и премъдър? Щом от теб съм създаден, част от теб ще умре ведно с мен.“ Издирих го в общинските регистри. Умрял е от сифилис вследствие на разюздания си начин на живот. Нещастната му съпруга, Мария Фицгибън, умряла от същото четири години по-късно и била погребана до Джордж, но не ѝ поставили паметник, защото децата ѝ не искали да го платят. Вместо това има ръкописен епитаф в общинския регистър и той ми харесва повече: „Джордж беше похотлив, груб и грешен. От него прихванах лошата болест. Той беше слуга на дявола — дано си го прибере.“ Кратко и ясно. В сравнение с жена си този лицемер Джордж е направо смешен.

— Зависи кого е наричал свой създател — отбеляза Чарли. — Може пък да е искал да вземе за компания в ада майка си например.

Джак лениво чертаеше нещо с пръст по бюрото.

— Кой ви каза, че Матилда е имала дете, дадено за осиновяване? Трябва да е някой доста благонадежден, защото по непроверена и несигурна информация не бихте се решили да изречете всички тези глупости.

Джонс усети погледа на Купър, но се направи, че нищо не забелязва. Можеше да се мръщи колкото си иска, но нали самият той каза, че шансовете да опазят тайната на Джейн Мариот са нищожни.

— Информацията е от мисис Джейн Мариот, чийто съпруг е баща на детето.

— Страхотно! Значи това е информаторът — Джак явно се забавляваше с нетърпението на инспектора. — Матилда не ми е майка, инспекторе. Ако беше вярно, щеше да е ужасно. А пък наместо това аз я харесвах.

— Значи мисис Гилеспи е излъгала, че има син — вдигна рамене Чарли, — и тогава в ролята на Корделия се явява жена ви. Трябва да е бил един от двамата ви, иначе тя нямаше да направи такова завещание, защото определено не е искала да повтори грешката на Лир и да предаде богатството си на незаслужаващите го дъщери.

Джак понечи да възрази, но се отказа.

— Предполагам, че Матилда нарочно е заблудила Джейн Мариот за детето — каза той. — Просто така, от злоба. Тя никога не я наричаше по име и когато говореше за нея, употребяваше израза „онова жалко същество от лечебницата“. Беше жестоко, но Матилда като цяло си беше жесток човек, защото беше и много нещастна. — Джак млъкна, за да събере мислите си. — Разказа ми за своята история с Пол, когато почти бях завършил портрета ѝ. Започна с това, че нещо в картината липсвало. Според нея бях пропуснал да изобразя греховността ѝ. Измъчваше я ужасно чувство за вина. За това, че е изоставила детето си; за това, че не е могла да понася Джоана като бебе заради нейния плач и така е оправдала осиновяването на второто дете. Предполагам също, че се е чувствала виновна, задето не може да изпитва привързаност към нищо и никого. — Той направи пауза и неочаквано смени посоката на мисълта си: — Когато се е появила Сара, тя я е приела едва ли не като Божи дар и не след дълго у нея се затвърдило убеждението, че това е нейната дъщеря. — Джак с удоволствие съзерцаваше изненадата, изписана по лицето на Чарли Джонс. — Не веднага, инспекторе, но в течение на няколко месеца тя

все пак стигнала до заключението, че точно Сара е детето, което е дала за осиновяване. Надявам се, не е необходимо да ви обяснявам, че е било момиче. Имало е твърде много неща, които са пасвали. Сара беше точно на възрастта на нейното дете; рожденият ѝ ден съвпаднаше с неговия; родителите ѝ бяха живели в същия район, където се е намирал апартаментът на Матилда. Но най-важното беше друго — Матилда смяташе, че е открила невероятна прилика в маниерите на Сара и Джоана. Твърдеше, че имали еднакви усмивки и по един и същ начин накланяли глава. И двете имали навика да гледат вторачено събеседника си, докато той говори. Сара я беше очаровала още от първата им среща, което всъщност не е странно — жена ми има тази дарба. За пръв път от години Матилда се бе почувствала ценена и полезна. Толкова хубави неща наведнъж явно са ѝ дошли много. Убедеността ѝ, че е намерила изгубената си дъщеря, стана почти фанатична. Точно затова тя се сближи с мен и ми поръча да нарисувам портрета ѝ — той унило се усмихна. — Отначало се заблудих, казах си, че най-после са ме оценили по достойнство, но бързо си дадох сметка, че тя просто търсеше повод да говори с мен, за да научи колкото е възможно повече за Сара. Аз бях единственият човек, който можеше да знае нещо ценно.

— Но вие не сте знаели това, докато сте рисували портрета.

— Не, но не можех да не забележа прекомерния ѝ интерес към нас двамата. Тя се интересуваше от всичко: какви са родителите ни, дали имаме братя и сестри, дали се разбирам с родителите на жена ми. Забележете, не се ограничаваше само със Сара, защото явно се е страхувала, че мога да се усъмня. Когато ми заяви, че жена ми е нейното изгубено дете, останах като гръмнат. — Джак безпомощно разпери ръце. — Знаех, че не е вярно, тъй като Сара е дете на своите собствени родители.

— Сигурно това е било първото, за което мисис Гилеспи ви е попитала?

— Не пряко. Тя никога не задаваше въпросите си направо — Джак забеляза изписаното по лицето на инспектора недоверие и раздражено продължи: — Забравяте, че никой във Фонтвел не е знаел за това дете с изключение на Джейн Мариот, а Матилда беше твърде горда, за да позволи на когото и да било да разбере за нейните слабости и грешки. Тя търсеше мир със себе си, а не с обществото.

Най-близо до този въпрос стигнахме, когато веднъж ме попита дали Сара е в добри отношения с майка си. Казах ѝ, че не е, защото те наистина не се разбират. Дори си спомням точно думите си: „Понякога се питам дали Сара не е осиновена, защото пълното разминаване между нея и майка ѝ във външен вид, думи и дела може да се обясни единствено с липсата на родство.“ Това е нещо като семейна шега между мен и Сара, но явно въз основа на думите ми Матилда е започнала да гради своите въздушни кули. Също като вас, инспекторе.

— Но нали тя си е била внушила това още преди да почнете да рисувате портрета ѝ? Ако не греша, започнала е консултациите си с Дъган по завещанието още през август.

— Тя си вярваше, инспекторе. За нея това беше нещо като вярата в Бога за религиозния човек — тихо каза Джак. — Няма друго обяснение. Искала е да заслужи опрощение от детето, което някога е зарязала, и Сара, ще не ще, е трябвало да изиграе ролята на това дете. Съвпадението на възрастта, рождените дати и маниерите можеше да е чиста случайност, но Матилда отказваше да допусне подобна възможност. Беше си втълпила това, което ѝ изнася, а от нея се искаше да стане прикритие — той прокара пръсти през косата си. — Ако бях разбрал как стоят нещата, сигурно щях да я изведа от заблуддението ѝ, но тъй като нищо не знаех, без да искам, бях налял масло в огъня.

— Доктор Блейкни знае ли нещо за това?

— Не. Матилда беше непреклонна. Сара не трябваше нищо да разбере. Накара ме да ѝ обещавам, че няма да ѝ кажа — ужасно се страхуваше Сара да не промени отношението си към нея, да престане да я харесва или дори напълно да я отхвърли. Понякога си мисля, че нещата се развиха по удобен за всички начин, никой не беше наранен. — Джак прокара ръка през лицето си. — Бях объркан, не знаех какво да правя и ми трябваше време да измисля начин да разубедея Матилда. Ако ѝ кажех истината веднага, щеше да означава за втори път да ѝ отнема детето.

— Кога стана това, мистър Блейкни? — запита Чарли.

— Около две седмици преди да умре.

— Щом не е искала никой да знае, защо е казала на вас?

Джак не отговори веднага.

— Заради портрета — рече той след малко. — Наминах да ѝ го покажа, макар да имах още работа по него. Искях да видя реакцията ѝ.

Аз отразявам в картината и това, как самият човек реагира на портрета си. Има голямо разнообразие: яд, страх, суетност, възмущение, разочарование... Закодирано изписвам думата точно под подписа си. Който знае как да гледа, може да разбере какво е мнението на нарисувания за нарисуваното. Един вид „шегата на художника“. Реакцията на Матилда беше доста странна — като че ли най-точната дума е „разкаianie“. Никой от хората, които съм рисувал преди, не се е разстройвал толкова от портрета си.

— Не го ли хареса? — предположи Чарли.

— Напротив. Дори се разплака, защото видя в него жената, която е могла да бъде — погледът му беше замислен. — Каза, че за пръв път някой истински я е разбрал.

— Да, но аз нищо не разбирам.

Джак погледна към сержанта, който продължаваше да седи втренчен в пода.

— Томи обаче разбира. Нали, приятелю?

Настъпи кратка пауза, после Купър вдигна глава.

— Говориш за златния цвят, който е нещо като сърцевина на картината — промълви той. — Това е Матилда в началото на жизнения си път, преди животът да я връхлети и да я изкриви изцяло.

Тъмните очи на Джак го гледаха приятелски.

— По дяволите, Томи! — възкликна той. — Не е възможно аз да съм единственият, който да оценява способностите ти. Абсолютно нищо не може да ти убегне.

Когато казах на татко, че съм бременна, от страх му примая. Типично мерзко малодушие. Джералд, напротив, по-скоро се развълнува: „Мое ли е, Мати?“ — започна да ме пита през половин час. Вероятно би следвало да се чувствам отвратена, но не бях. Намирам неговата радост от собственото му постижение за наистина трогателна.

Баща ми, разбира се, настоява за аборт. Не било само заради възможния скандал, а и защото бебето щяло да се роди още по-голям идиот и от Джералд. Отказах. За нищо на света не бих си и помислила да се оставя в ръцете на някакъв криминален гинеколог. Татко каза, че познава в Лондон неколцина, които щели да го направят срещу съвсем

малко възнаграждение. Нямам му и капка доверие — сигурно става дума за някоя пияна вещица, която работи с игла за плетене и джин вместо упойка. Ако детето бъде толкова дефектно, колкото твърди баща ми, едва ли ще живее дълго. Това, че Джералд е жив и на моменти е почти с ума си, се дължи единствено на глупостта на майка му, която самоотвержено го е кърмила много по-дълго от обикновеното.

Всяко зло за добро. Джералд никога досега не е бил толкова послушен. Мисълта, че нося негово дете, напълно е изтрила от ума му Грейс. Сега обаче ще се наложи да се омъжа, за да узаконя детето. Джеймс Гилеспи може да е много неприятен и досаден, но поне е сигурно, че ще се ожени за мен още утре, ако поискам. Татко казва, че той е хомосексуалист и бракът му е необходим, за да създаде впечатление за порядъчност. Но тъй като и аз се нуждая от съпруг по същата причина, не се съмнявам, че ще успея да го изтърпя през няколкото месеца, оставащи до раждането.

Казах на баща ми да не се тревожи (нещо, на което този глупак е напълно неспособен) и да ни пусне с Джеймс да живеем в лондонския му апартамент. Ще се върна вкъщи веднага след раждането. Междувременно татко ще отсяда в клуба си при редките — вече много редки! — случаи, когато е достатъчно трезвен, за да посети някое заседание на парламента. Днес следобед, бършейки пиянските си сълзи, той ме нарече „чудовище“. Искал от мен само да бъда мила с брат му и да се грижа да не му е скучно. При това много добре знае, че Джералд направи прощъпалника си в секса не с мен, а с Грейс. Интересно как е очаквал да забавлявам един сексуално активен идиот? Да играя с него бридж? Или да обсъждаме Платон? Боже мили, как мразя мъжете... Може би наистина съм чудовище...

[1] Юпи — прозвище на сравнително младите представители на деловите среди. Бел. прев. ↑

ОСЕМНАДЕСЕТ

Джонс нетърпеливо потропваше с пръсти по масата.

— Казали сте на сержанта, че през нощта, когато е била убита мисис Гилеспи, сте се намирали при една актриса в Стратфорд. Проверихме — това не отговаря на истината. Мис Бенедикт — той погледна в листа пред себе си — заяви, че по-скоро ще скочи под влака, отколкото да ви допусне на километър от себе си.

— Така е — усмихна се Джак. — Нарисувах ѝ портрет и оттогава не може да ме гледа.

— В такъв случай защо я посочихте за алиби?

— Защото вече бях казал на Сара, че съм бил при нея, а жена ми слушаше, когато сержантът ме попита.

Чарли се намръщи, но не настоя за подробности.

— Щом не сте били в Стратфорд, къде тогава сте били, по дяволите?

— В Чилтънхам. — Джак кръстоса ръце на тила и спокойно се загледа в тавана.

— Можете ли да го докажете?

— Да — Джак направи с показалеца си движение, сякаш набираше телефонен номер. — Бащата на Сара. Ще потвърди, че съм бил там от шест вечерта в петък докъм неделя по обяд — той хвърли подигравателен поглед към инспектора. — Мириви съдия е, така че бъдете абсолютно сигурен — няма да ви излъже.

— Какво правихте там?

— Отидох със слабата надежда да открия при него нещо, което да ми помогне да докажа на Матилда, че Сара не ѝ е дъщеря. С него мога да разговарям напълно спокойно, без да се страхувам, че ще се раздрънка. Ако се бях обърнал към майка ѝ, тя светкавично щеше да позвъни на дъщеря си и всичко щеше да излезе наяве. Сара, както се досещате, щеше да се поинтересува откъде накъде съм тръгнал да търся доказателства, че не е осиновена. Ако ѝ бях казал, че съм бил при баща ѝ, пак щеше да се наложи да отговарям на същия въпрос или

най-малкото да измислям някакво обяснение. Затова заявих, че съм ходил при Сали. Надявах се да я объркам и да ѝ попреча да задава въпроси — тонът му се беше променил. — Не беше най-умното нещо, което съм сторил през живота си.

Чарли не обърна внимание на думите му.

— Баща ѝ даде ли ви това, което търсехте?

— Не. Каза, че не е запазил нищо и че ще трябва да говоря с майка ѝ. Бях вече решил да си сложа главата в торбата и наистина да отида при нея през следващия уикенд, но още в понеделник се разбра, че Матилда е мъртва, и това реши проблема.

— Дори след това обаче не съобщихте на жена си, нали?

— Не.

— Защо?

— Защото бях обещал на Матилда, че няма да казвам на Сара — обясни Джак със сдържано раздражение. — Ако тя искаше жена ми да узнае, щеше да ѝ го каже във видеозаписа.

— Имате ли представа защо не го е направила?

— Просто защото не е искала. Тя имаше твърде много тайни. Сигурно е мислела, че ако открито припознае Сара, ще изплуват прекалено много стари мръсотии и да ви кажа, беше права. Вижте само колко кирливи ризи изрови досега Томи.

— Нищо не съм изравял — обади се Купър. — Когато разбраха за завещанието, на хората им стана интересно и просто им се поиска да приказват.

— Да, но мисис Гилеспи не е очаквала, че полицията ще разпитва из селото, просто защото не е знаела, че ще я убият. Доколкото разбирам от това, което Сара ми разказа за видеопосланието, Матилда се е постарала да спласи достатъчно Джоана и Рут с неприятни подробности от техния живот и е наела адвокат, в случай че нещата все пак стигнат до съд. Искала е да им попречи да предявят насрещен иск. Единствената причина Джоана да предприеме някакви действия срещу Сара е смъртта на Матилда, защото в каквото и да я обвинява видеозаписът, то бледнее пред онова, в което тя обвинява жена ми.

Зад него Купър се разшава.

— Но видеозаписът е пълен с лъжи. Например това, което казва за чичо си и за баща си. Мисис Гилеспи намеква, че е била жертва и на

дватамата, но мисис Мариот ни разказа съвсем друга история. Описва я като жена, достатъчно безскрупулна, за да прибегне до изнудване и убийство, когато става дума да спечели нещо. Кой от двата ѝ образа е истинският?

Джак се извърна и го погледна.

— Не знам. Вероятно и двата. Тя не е първата жертва, отвърнала на удара с удар.

— Каква е тази работа със слабоумието на чичо ѝ? — запита Чарли. — Във видеозаписа тя го описва като пияно животно, което я е изнасило, когато е била на тринадесет години, докато мисис Мариот твърди, че той е бил изключително чувствителен и добродушен. Обяснете ми това.

— Не мога. С Матилда никога не сме говорили по въпроса. Знам само, че тя беше дълбоко белязана и се срамуваше от своята неспособност да обича. Когато ѝ показах портрета, където се бях постарал да изобразя нейния страх от Укротителя, тя се разплака и каза, че единствено аз я разбирам. Предпочетох да интерпретирам думите ѝ в смисъл, че съм първият човек, който е погледнал на нея като на жертва, но може и да съм сгрешил. Сами преценете.

— Няма да се наложи, ако намерим дневниците — тросна се Купър. — За Бога! — почти извика той. — Искам да разбера какво означава всичко това.

Джак не отговори и в стаята настъпи тишина, нарушавана само от монотонното бръмчене на касетофона — звук, с който двамата полицаи отдавна бяха свикнали и който свързваха с усещането за неуспех.

— Тук имам един рапорт — проговори най-после Чарли, шумолейки с листата пред себе си. — В него пише, че тази сутрин сте се опитали да убиете мисис Ласел и сте споменали, че сте убили и майка ѝ. Предполагам, алибито ви ще се потвърди и затова приемам, че нямате нищо общо със смъртта на мисис Гилеспи. Не мога да разбера обаче защо ви е трябвало да казвате, че сте я убили.

— Не съм казвал нищо подобно.

— Но мисис Ласел го твърди.

— Това не значи, че съм го казал.

Джонс се поколеба за миг. Беше почти сигурен, че и на следващия си въпрос ще получи подобен отговор, но въпреки това го

зададе.

— Защо сте се опитали да убиете мисис Ласел?

— Нищо такова не съм правил.

— Тя казва, цитирам: „Джак Блейкни ме притисна до стената и започна да ме души. Ако Вайълит не беше дошла, щеше да ме убие.“ И това ли е лъжа?

— Не, тя просто казва това, което си мисли, че се е случило.

— Но греши, така ли?

— Точно така.

— Значи не сте се опитвали да я удушите?

— Точно така.

— Трябва да ви кажа, мистър Блейкни, че съгласно този рапорт, когато колата е дошла след повикването, по шията на мисис Ласел все още е имало следи от пръсти. Това означава, че някой наистина се е опитвал да я души, а тя твърди, че този някой сте именно вие — инспекторът изчака Джак да отговори. Отговор обаче не последва и той смени тактиката.

— Бяхте ли в Сидар Хаус тази сутрин около десет и тридесет?

— Да.

— Хващали ли сте мисис Ласел за гърлото?

— Да.

— Не смятате ли, че това би могло да я наведе на мисълта, че се опитвате да я удушите?

— Да.

— Опитвахте ли се да я удушите?

— Не.

— Тогава обяснете ми, моля ви, какво по дяволите сте се опитвали да направите!

— Ще ви покажа къде грешите. Не съм възхитен от себе си и изобщо не би ми хрумнало да го правя, ако онази мижитурка — снощният инспектор, не ме беше вбесил. — При спомена очите на Джак гневно се присвиха. — Не става дума за мен. Аз дори предпочитам да ми предяви обвинение и да ми даде възможност да го направя за смях в съда. Тревожа се за Сара и най-вече за Рут. Той се държеше с тях като с пачаври, а това не мога да преглътна. Джоана вече си е изпяла песента, но това съвсем не се отнася за Рут. Искам най-последно нещастното момиче да се измъкне от кашата, в която се е

забъркало — той въздъхна ядосано. — Ето защо снощи се хванах да върша вашата работа и я свърших. Разбрах кой е убил Матилда и защо. Повярвайте ми, не беше трудно.

Чарли му повярва. Подобно на Купър и той започваше да намира Джак за доста симпатичен.

— Значи все пак мисис Ласел — въздъхна облекчено инспекторът. — Тя през цялото време беше първа в списъка.

— Не е тя, но съм съгласен, че е непълно способна да го направи. Има същия характер като майка си и щом Матилда е убила, за да получи това, което иска, значи Джоана също би могла. Не можеш да минеш през ада и да се измъкнеш съвсем читав. Но погледнете другояче, отношенията между Джоана и Матилда бяха противоречиви — те едновременно се привличаха и отблъскваха. Дори по-скоро бих казал, че бяха привързани една към друга. Може би тази привързаност се е основавала на факта, че всяка една от тях отлично е разбирала другата — познато зло, половин зло.

— Добре — съгласи се Чарли. — Кой тогава е убил мисис Гилеспи?

— Не мога нищо да докажа, това си е ваша работа, но ще ви обясня до какво стигнах снощи. — Джак млъкна, за да събере мислите си. — Вие се бяхте съсредоточили изцяло върху Сара, мен, Джоана и Рут — започна той — и все заради завещанието. При създадите се обстоятелства впрочем това е съвсем основателно. Ако ни махнете обаче от уравнението, то коренно се променя. Защо да не допуснем, че Матилда не е била убита заради пари? Не вярвам също да е била убита в пристъп на ярост. Яростта е силно, жестоко и грубо чувство, а нейният убиец е планирал всичко много внимателно и го е изпълнил изключително прецизно. Дори символично. Който и да я е убил, дори да я е мразел, не е извършил престъплението, защото не са му издържали нервите — Джак погледна Джонс, който кимна в знак на съгласие. — Тогава каква е причината? Вражда? Без съмнение тя е била мразена от много хора, но след като никой не е направил опит да я убие толкова години, защо ще реши да го прави точно сега? Ревност? — Той недоверчиво сви рамене. — За какво? Тя беше на практика отшелничка, а не ми се вярва Джейн Мариот да е крила ревността си в продължение на толкова години, за да я остави внезапно да изригне през ноември. И така, с риск да установя

очевидното, твърдя, че Матилда Гилеспи е била убита, защото е пречела някому.

— Много интересно. Как не се сетихме?! — изсмя се саркастично Джонс.

Джак една-едва го погледна и продължи мисълта си.

— Но защо ще иска да я отстрани? С какво е пречела? Какво е било това нещо, което е трябвало да бъде предотвратено? Ето въпроса, който никога не сте си задавали, поне не извън контекста на завещанието.

— За разлика от вас не смятам, че то може да бъде пренебрегнато с толкова лека ръка — намеси се Чарли.

— Но то си е просто едно завещание. Всяка седмица хиляди хора правят завещания и хиляди умират. Фактът, че посланието на Матилда е донякъде необичайно, губи всякакво значение, ако изключите от списъка на заподозрените Джоана, Рут, Сара и мен. Никой друг не е засегнат от начина, по който тя е решила да разпредели имуществото си.

Купър се прокашля.

— Това е добро попадение, Чарли.

— Добре — съгласи се инспекторът. — Защо тогава е била убита?

— Не знам.

Чарли вдигна очи към тавана.

— Господи, дай ми сили! — изръмжа той задавено.

Купър тихо се засмя.

— Приключвай вече, Джак, иначе шефът ще получи удар — каза той. — Всички започваме да губим търпение. Приемаме, че завещанието не било мотив за убийството, приемаме, че мис и мисис Ласел, ти и жена ти не сте заподозрени. Докъде води всичко това?

— До въпроса, защо Матилда е била с Укротителя на главата? И защо в него внимателно е бил аранжиран едва ли не половината жив плет на имението? Нали точно това те накара да се усъмниш в началото?

Купър кимна.

— Защо нито веднъж не сте допуснали, че убиецът изобщо не е имал намерение да ви заблуждава, че става дума за самоубийство? Говорим не за някакъв тъпак, а за човек с ум и финес, който всичко е

планирал много внимателно. Той е знаел, че Матилда смята Сара за своя дъщеря; знаел е, че и Матилда, и Джоана са опитвали Укротителя в детството си; знаел е, че Джоана работи като аранжорка в цветарски магазин, а също че Укротител е и прякорът, който Матилда е дала на Сара. Оттук и Укротителят на главата ѝ, и препратката към крал Лир. Ако съпоставим всичко това с факта, че през този ден Рут е била в къщата, става ясно, че целта му е била да фокусира вниманието ви върху Сара, Джоана и Рут в ролята на трите дъщери на Лир. Точно така и стана, макар завещанието да ви обърка, а вие на свой ред объркахте символиката — взехте короната на Лир за булчинския венец на Офелия. Не забравяйте колко важно е било за Матилда нейното завещание. Възможно е някой да е предполагал, че Джоана и Рут ще се съдърпат за собствеността ѝ. Участието на Сара в качеството ѝ на отдавна изгубена дъщеря само му е помогнало.

— Все още нищо не разбирам — вдигна вежди Чарли. — Какво трябва да направя? Да арестувам някоя от тях ли? И коя? Жена ви заради прякора, Джоана заради цветята или Рут, защото е била в къщата?

— Не говоря за това. Всички тези неща губят значение, щом престанете да мислите за завещанието.

— Тогава защо е убита?! — изсъска Чарли през зъби.

Джак нерешително погледна първо него, после Купър.

— Не съм сигурен. Може и да греша! — избухна той неочаквано. — Аз ли съм специалистът тук?

— Бъркотия — обади се Купър загадъчно. Личеше, че му е дошла идея. — Убиецът е искал след смъртта на Матилда да настъпи пълно объркване. За какво може да му послужи това? Да кажем, за да попречи на нормалния ход на нещата. Поне докато кашата около смъртта на мисис Гилеспи не бъде оправена.

— Звучи логично — кимна Джак.

Този път обаче Чарли беше изгубил нишката.

— Какъв нормален ход? На какво?

— Нормалният ход на онова, което обикновено се прави, след като някой умре — отвърна спокойно сержантът. — Например уреждането и изпълнението на завещанието. Някой е искал прехвърлянето на имението да бъде забавено — той трепна, сякаш изведнъж се сети за нещо. — Представете си, че Матилда е имала

намерение да предприеме нещо, което не е изнасяло на определен човек, и той я е спрял, преди тя да успее да го осъществи. Нека не забравяме, че каквото и да е било то, вероятно ще може да бъде извършено и от нейните наследници, щом влязат във владение на собствеността. С малко изобретателност това би могло да се избегне, като най-вероятните наследници бъдат забъркани в някаква заплетена история и по този начин бъде спрян или поне забавен процесът на осъществяването на въпросното намерение. Как ти звучи това?

— Сложно — отвърна Чарли кисело.

— Било е наложително да се спре Матилда. Останалото е импровизация — уточни Джак. — Можело е да стане, можело е и да не стане. Нещо като спекулативна финансова операция — при добро стечение на обстоятелствата може да донесе печалба.

— Звучи много добре, но ни връща точно там, откъдето тръгнахме — заключи Купър. — Човекът, който я е убил, я е познавал отлично и ако изключим вас четиримата, остават — той притисна очите си с пръсти, за да се съсредоточи — мистър и мисис Спили, семейство Мариот и Джеймс Гилеспи.

— Можеше да се справиш и по-добре — обади се нетърпеливо Джак. — Спили са неуки хорица, които и за хиляда години няма да разберат символиката на „Крал Лир“. Пол и Джейн Мариот са бягали от Матилда като от чума и едва ли биха посмели дори да се доближат до къщата, а още по-невероятно е да знаят къде си държи ножовете. Ако това, което Дъган е казал на Сара, е вярно, Джеймс Гилеспи няма да пречи на оповестяването на завещанието, а по-скоро ще се опита да ускори неговото оспорване, за да има шанс да предяви претенциите си за часовниците.

— Не остана никой друг.

— Остана и тази сутрин го доказах. Помислете: аз така бях стиснал Джоана за гърлото, че тя не можеше дори да гъкне. Письците дойдоха по-късно — той внезапно стовари юмрук по масата. — Трябваше да се сетите още когато научихте, че Рут е била в къщата на шести ноември. Вие така и така сте щели да го разберете, но след много обикаляне и разпити, а Сара ми каза, че информацията ви е дошла от анонимно писмо. Защо не се запитахте кой може да е знаел, че през онзи ден тя е била в къщата? — Джак отново тропна с длан по масата, подразнен от озадаченото лице на Купър. — Помисли —

обърна се той към него, — кой се опита да „спаси“ Джоана тази сутрин?

* * *

Вайълит Орлов отвори вратата и удивено се вгледа в парчето хартия, обвито в полиетилен, което сержант Купър вдигна на нивото на очите ѝ. Той го поддържа така няколко секунди, после го обърна към себе си и зачете: „Рут Ласел е била в Сидар Хаус...“ Когато свърши, я погледна и попита:

— Прави ли сме да смятаме, че това писмо е писано от вас, мисис Орлов? — гласът му беше любезен и тих.

— Дънкан го писа. Но ние се опитвахме да помогнем — отговори тя задъхано, като бързо местеше очи от Купър към застаналия малко по-назад Чарли Джонс. Липсата на каквато и да било враждебност в изражението им изглежда я успокои.

— Знам, че беше по-добре да дойдем лично, но беше толкова неудобно — тя бегло кимна към другата част на къщата. — Все пак сме съседни, а Дънкан ненавижда усложненията — усмихна се жената несигурно. — Полицията не би могла да си върши добре работата, ако хората, които знаят нещо, си мълчат, но с писмо ни изглеждаше някак по-тактично... За да не се намесваме лично, нали разбирате.

— Напълно ви разбираме — окуражително се усмихна Купър — и сме ви много благодарни, че сте си дали труда да ни сигнализирате.

— Значи всичко е наред. Казвах му аз на Дънкан, че е важно.

— Той не беше ли съгласен с вас?

Тя боязливо погледна през рамо и притвори вратата зад себе си.

— Не можех да оставя нещата така — доверително прошепна. — Да знаете колко мързелив е станал, откакто дойдохме тук! Изобщо не иска да се помръдне дори на милиметър. Не желае да си променя навиците и направо не може да понася, както той ги нарича усложненията. Казва, че се е пенсионирал, за да си почива на спокойствие, и не желае да бъде затормозяван с каквото и да било. Вярно е, че за нищо не го бива, но това не е оправдание. Не искам да си кривя душата — той ме дразни със своята... безинициативност.

— В такъв случай смъртта на мисис Гилеспи за него трябва да е била истински стрес. Непрекъснато обикалящите насам-натам полицаи, мисис Ласел и дъщеря ѝ в къщата...

— Никак не им се зарадва — съгласи се тя, — но каза, че нищо не можем да направим. „Не се разстройвай — успокояваше ме. — Малко търпение и всичко ще отшуми.“

— И все пак сигурно е доста неприятно непрекъснато да се тревожите какво ще стане сега със Сидар Хаус. Къщата вероятно ще бъде продадена, без вие да можете да повлияете на избора на купувача.

— Точно така. Дънкан наистина ще се побърка, ако ни дойдат съседи с някакви шумни деца — тя понижи глас. — Знам, че не е хубаво да се радваме на нещастията на другите, но не мога да отрека — за нас е истинско облекчение, че Джоана и доктор Блейкни се карат заради завещанието. Те ще се съдят, нали разбрахте, а Дънкан казва, че подобни дела отнемат години.

— А междуременно къщата ще остане празна.

— Точно така.

— Значи вече е напълно сигурно, че мисис Ласел ще оспори завещанието?

— О, да.

— Тя ли ви каза?

Вайълит се сви виновно.

— Чух, като се караха с докторката в гостната. Не си мислете, че подслушвам, никога не го правя, но... — тя не довърши изречението си.

— Тревожили сте се и сте искали да разберете какво става — подсказа ѝ услужливо Купър.

— Точно така — пак повтори жената. — Все някой трябва да проявява интерес. Ако остане на Дънкан, ще разберем кои са ни съседите едва когато стане прекалено късно.

— Както с мисис Гилеспи. Предполагам, че и нея често сте чували.

Вайълит изкриви уста в неодобрителна гримаса.

— Нямах голям избор. Тя изобщо не си даваше сметка колко пронизителен е гласът ѝ. Непрекъснато викаше и винаги беше убедена, че само тя е правата. Да ви кажа честно, никога не съм се заслушвала нарочно. От време на време Дънкан намираше това за забавно, особено

когато тя крещеше по телефона, което често ѝ се случваше. Обиждаше хората по най-нищожни поводи и си мислеше, че никой не я чува. Беше лош човек.

Чарли кимна сговорчиво.

— Тогава не е ли малко чудно, че нищо не сте чули в нощта, когато е умряла? Тя несъмнено е говорила с убиеца.

Лицето на Вайълит внезапно почервения.

— И аз така си мисля, но явно не е говорила. Дънкан не е чул нито звук.

Джонс се престори, че не забелязва смущението ѝ.

— А вие, мисис Орлов? Вие чухте ли нещо?

— О, Боже! — простена тя. — Говорите ми, сякаш съм извършила престъпление. Също като Дънкан. Пийнах една-две чашки вечерта, ама наистина съвсем малки. Дънкан се налива само с чай и не одобрява това, но аз винаги съм мислила, че няма нищо лошо да си пийнеш. Матилда го правеше от години и казваше, че е съвсем нормално да се пие. Според нея ненормалното беше да не пиеш. Смучеше много повече от мен — жената отново повиши глас. — Да не мислите, че съм алкохоличка?

— Боже опази, не! — възмути се Чарли от предположението ѝ и веднага превключи на пиянската тема. — Аз например, ако не си пийна добре преди лягане, на сутринта съм страшно нервен.

— Точно така — не пропусна да повтори тя. — Но аз често дремя пред телевизора и онази вечер пак съм заспала. Нищо чудно — бях прекарала деня при сестра ми в Пул, а тези неща вече са доста изморителни за мен. Нали разбирате, не съм в първа младост. Дори Матилда де се е скъсала да вика, не бих могла да я чуя. Дънкан се къгне, че нищо не е имало, но той толкова се бои от усложнения, та дори да е чул викове за помощ, сигурно си е внушил, че тя се кара с някого.

— Да имате представа по кое време сте заспали? — запита Купър, проявявайки повече интерес към състоянието на обувките си, отколкото към нейния отговор.

— Много рано — въздъхна тя. — Бяхме вечеряли и седнахме да гледаме „Сляпа неделя“. Следващото, което си спомням, е, че Дънкан ме разтърси и ми каза, че хъркам и му преча да гледа късните новини. Господи, колко бях уморена! Едва се добрах до леглото и съм спала

като пън чак до сутринта. Непрекъснато си мисля, че ако бях останала будна, може би щях да успея да направя нещо за бедната Матилда.

„Тук си абсолютно права“ — помисли си Купър. Чарли кимна към вратата.

— Сега може ли да поговорим със съпруга ви, мисис Орлов?

— Необходимо ли е? Той няма да ви каже нещо по-различно, но пък ще ми се цупи чак до утре сутринта.

— Боя се, че ще се наложи — инспекторът извади от джоба си лист хартия. Видът му беше едва ли не виновен. — Това е заповед за обиск на дома ви. Уверявам ви, че ще действаме колкото е възможно по-внимателно. — Той се обърна назад и извика: — Бейли! Дженкинс! Уотс! Покажете се, момчета. Можем да почваме.

Напълно зашеметена от внезапния обрат на събитията, Вайълит покорно отстъпи встрани и Джонс, Купър и тримата полицаи влязоха в антрето и се запътиха към хола. Когато я подминаха, тя бързо се шмугна в кухнята с виновно изражение.

* * *

Въпреки неочакваната поява на двамата полицаи Дънкан остана невъзмутим. Само малките му очички се впериха в тях с внимателен и преценяващ поглед.

— Извинете ме, че не ставам — учтиво кимна той и посочи към крехко елегантно канапе. — Вече не съм толкова пъргав.

Те отказаха също с учтиво кимване, уверени, че канапето ще се разпадне под общата им тежест.

— Вече съм се срещал със сержант Купър, но не съм имал честта да се запозная с вас, сър — продължи Орлов, като любопитно се взираше в Чарли Джонс.

— Главен следовател инспектор Джонс — представи се Чарли.

— Приятно ми е — радушно откликна Орлов.

Чарли сдържано кимна в отговор. Започваше да изпитва сериозни съмнения. Тялото на мъжа срещу него изпълваше докрай и без това обширния фотьойл, коремът му висеше едва ли не върху коленете и му придаваше вид на силно прищипан кренвирш. Как би могъл този човек да се свърже с изтънчената артистичност на

предполагаемия убиец? Толкова дебел?... Та той не би могъл дори да се измъкне от стаята, без да събуди жена си.

Инспектор Джонс съвсем несъзнателно, професионално се заслуша в плиткото хрипливо дишане на Дънкан. При всяко поемане на въздух дробовете му отчаяно се бореха с огромния натиск на преливащата плът. Чарли си спомни думите на Хъджис: „Гласът му беше задъхан, сякаш имаше проблеми с дробовете.“ Ставаше дума за човека, който беше влязъл през задната врата, използвайки ключа изпод саксията.

— Беше ли известно на мисис Гилеспи, че вие знаете за ключа под саксията? — попита инспекторът без предварителна подготовка.

— Не разбирам въпроса ви, инспекторе — изненада се Орлов.

— Няма значение. Имам свидетел, който може да ви разпознае. Видял ви е да влизате една сутрин. През септември.

Дънкан се усмихна и размърда бузи.

— Да съм влизал там? Аз? — над главата им се чу скърцането на преместван по пода тежък предмет, вероятно част от мебелировката. Полицайте претърсваха горния етаж.

Орлов погледна към тавана.

— Защо правите това?

Чарли извади заповедта за обиск и му я подаде.

— Търсим дневниците, или по-точно остатъците от дневниците на мисис Гилеспи. Имаме известни основания да смятаме, че са били откраднати от библиотеката ѝ и че сте го направили именно вие.

— Твърденията ви са доста странни.

— Отричате ли?

— Разбира се, че отричам, уважаеми — засмя се от сърце Дънкан. — Никога не съм и предполагал, че точно тя ще седне да пише дневници.

Чарли смени темата.

— Защо при разговора ви със сержант Купър не сте споменали, че Рут е била в къщата в деня на убийството? Не сте му съобщили също за скандала между мисис Джейн Мариот и мисис Гилеспи.

— Как да ви съобщя за неща, на които не съм бил свидетел?

— Безсмислено е да отричате. В края на краищата сте били тук. Джейн Мариот казва, че и двете са крещели колкото могат. Същия ден Рут е позвънила на предната врата, защото си била забравила ключа.

— Аз просто не бях тук, инспекторе. Безсмислено е да си мълча, но нямам какво да кажа. Използвах случая, че жена ми я няма, и излязох да се разходя.

Откъм вратата се чу възклицание.

— Дънкан! — почти извика Вайълит. — Как можеш да разправяш такива лъжи? Та ти никога не се разхождаш — тя войнствено пристъпи към средата на стаята. — И не си мисли, че не знам защо лъжеш. Не ти се занимава с полицията заради проклетия ти мързел. Знам, че си бил тук, и съм сигурна, че си чул и Джейн, и Рут. Винаги чуваме, когато Рут си идва. Тя и баба ѝ не можеха да стоят в една стая, без да се карат. Същото беше и с майка ѝ. Не мога да упрекна бедното дете — то просто иска да го обичат, а нито Матилда, нито Джоана са способни на подобно нещо. Единствените хора, с които Матилда се държеше човешки, бяха двамата Блейкни, знаете ги — художникът и жена му. С тях тя дори се смееше. И нека си остане между нас, но май се събличаше гола пред него. Чувала съм я как се прави на свенлива глупачка в спалнята. Казваше: „Не е лошо за старица като мен, нали?...“, и: „Някога бях наистина красива. Мъжете тичаха след мен.“ Това е вярно, наистина го правеха. И Дънкан навремето беше влюбен в нея. Бяхме толкова млади. Естествено, той сега отрича, но аз си знам. На всички момичета ни беше ясно, че в сравнение с нея сме на второ място. Матилда се правеше на недостъпна, нали разбирате, и това влудяваше тези глупаци — тя спря, за да си поеме въздух, и Купър, който стоеше до нея, ясно усети миризмата на уиски. Испита съжаление към тази женица, чийто живот никога не бе дал цвят, защото го беше прекарала в сянката на Матилда.

— Не че е толкова важно — продължи тя. — Чак пък толкоз. Той отдавна е изгубил всякакъв интерес към нея. Никой не обича хората, които се държат отвратително, а тя само това правеше. Беше ѝ много забавно. Можеше да наговори всякакви гнусотии и след това да започне да се смее. Не я чувствах близка, пази Боже, но я съжалявах. Можеше да изживее живота си много по-добре, но нищо не постигна и това я беше озлобило. — Вайълит ядосано впери очи в съпруга си. — Знам, че тя нарочно те дразнеше, Дънкан. Наричаше те мистър Жабчо. Ала това не е основание да отказваш помощта си на полицията да намери убиеца ѝ. Нищо не оправдава убийството. Сега, като мина известно време, си мисля, че най-непростимото в случая е, дето ѝ е

сложил на главата онази ужасия. Помниш ли как се стресна самият ти, когато Матилда го сложи на твоята глава?

Тя се обърна към Чарли Джонс.

— Една от нейните ужасни шеги. Казваше, че единственият начин Дънкан да отслабне е да му се запуши устата. Един ден, когато бил заспал в градината с отворена уста, тя се промъкнала зад него и надянала онази мръсна ръждива клетка на главата му. Горкият! Едва не умря от уплаха — Вайълит отново млъкна, за да си поеме въздух, но явно вече беше изпуснала парата и не продължи.

Тишината беше тягостна. Пръв се реши да заговори Чарли. Внимаваше да не повиши глас.

— Е, мистър Орлов, предполагам, че и вие сте й го поставили, когато вече е била заспала. Интересно ми е обаче как сте успели да й дадете приспивателното. Нашият експерт смята, че са били четири или пет хапчета, а тя сама никога не би глътнала толкова много.

Погледът на Дънкан за момент се задържа върху изплашеното лице на жена му, после се прехвърли към Купър.

— Всички стари жени имат две основни слабости — едва-едва се усмихна той. — Много пият и много говорят. Вие бихте харесали Матилда, сержант. Тя беше забавна жена, макар че спомените ми за нея са несравнимо по-привлекателни от оригинала. Направих голяма грешка, като се върнах тук. Както вече, струва ми се, споделих с вас, хубавите страни на старостта не са много — лицето му изглеждаше почти ведро. — Предпочитам мъжката компания. Мъжете са много по-лесно предсказуеми.

* * *

— Това е добре за него — отбеляза Купър същата вечер в кухнята на семейство Блейкни, — като се има предвид, че ще прекара остатъка от живота си в затвора.

— Само ако успееш да докажеш, че го е извършил той — уточни Джак. — Какво ще стане, ако не си признае? Ще останете само с косвени доказателства и ако адвокатът му има поне малко ум в главата, без никакви трудности ще убеди съда, че Матилда се е самоубила. Вие дори още не знаете защо го е направил.

— Все още не.

— Дали Вайълит не знае нещо? — попита Сара.

Купър песимистично поклати глава, спомняйки си за мисис Орлов. Бяха я оставили в Уинг Котидж да кърши ръце и объркано да повтаря, че сигурно е станала грешка.

— Казва, че нищо не знае.

— Не намерихте ли дневниците?

— Не съм и очаквал да ги намерим. Трябва да ги е унищожил доста отдавна.

— Нищо не мога да разбера — обади се Сара ядосано. — Как я е накарал да вземе хапчетата? Защо го е направил? Защо Вайълит не се е събудила? Защо не ви е казал, че Рут е била там онази нощ, щом е искал да ви насочи към нея? И това, което наистина съвсем не разбирам, е: защо Джейн се е карала с Матилда същия ден.

Купър бегло погледна към Джак, после извади цигарите си.

— Ще се опитам да отговоря на някои от въпросите ви — той постави цигара в ъгъла на устата си и щракна запалката. — И Матилда, и Вайълит са обичали да си пийват вечер. Не е изключено Матилда нарочно да е пристрастила съседката си към това, представяйки ѝ го като възможност да се противопостави на Дънкан. Така или иначе, Вайълит е имала навика да си пийва вечер и да дреме пред телевизора. В нощта на убийството е заспала горе-долу по време на предаването „Сляпа неделя“, което започва в шест и тридесет. Събужда се замалко едва след десет, когато Дънкан я е сбутал, че хърка. По време това съвпада според нейните думи с късните новини. После стигнала до леглото и спала като мъртва чак до сутринта — той изтръска пепелта в дланта си. — Не е било сън. Не е било спане. Било е нещо като припадък, който обаче едва ли се е дължал единствено на алкохола и най-вероятно е причинен от здрава доза приспивателно. Как иначе Дънкан би могъл да излезе от стаята, без да я събуди? Най-вероятно той грижовно я е посрещнал при нейното завръщане след уморителния ден в Пул и ѝ е сипал солидна доза пиячка, подправена с приспивателни хапчета. „Седни да си починеш, мила, отивам да ти сипя още една чашка.“ Изчакал я е да заспи, после е почукал на съседната врата и е почерпил Матилда със същото. Бутилката е била в кухнята — какво по-естествено от това просто да я вземеш оттам. С добавките в нея.

— Но откъде се е снабдил с приспивателните? Той ми е пациент и съм абсолютно сигурна, че никога не съм предписвала нещо подобно нито на него, нито на Вайълит.

— Може да е използвал тези, които сте предписали на мисис Гилеспи.

— В такъв случай кога ги е откраднал? — попита Сара. — Матилда сто на сто би забелязала, че ѝ липсват хапчета.

— И да е забелязала — обясни сержантът, — вероятно е решила, че ги е задигнала нейната собствена дъщеря. Почти съм уверен, че мисис Ласел е преслушвала аптечката на майка си. При нейното състояние...

— Кой ти каза? — запита Джак. Изглеждаше ядосан.

— Ако си говорим истината — ти. Но не бях сигурен какво точно употребява, докато вчера не претърсихме къщата заради дневниците. Никак не я бива в криенето. Цяло чудо е, че досега не си е имала работа с полицията. Сега обаче парите свършиха и неприятностите ѝ са само въпрос на време.

— Нищо не съм ви казвал!

Купър неодобрително изцъка.

— Напротив, каза ми всичко, което беше разбрал за мисис Ласел, включително и това, че я презираш. Спомняш ли си, говорехме за Отело и Яго. Аз те слушах, но заедно с това гледах портрета ѝ. Видях отчайващо слаб и фрагментарен характер, чиято относителна цялост — той описа с двете си ръце окръжност — зависи от външни стимулатори. Сравних бледите цветове и несигурните мазки на този портрет с яркостта и силата в портретите на Матилда и Сара и реших, че си нарисувал... жена без съдържание. Единственото реално нещо, което си могъл да усетиш у нея, е било отразена реалност — с други думи, личност, която се изразява като такава опосредствано, с помощта на нещо или някого. Не беше трудно да се досетя, че става дума или за алкохол, или за наркотици.

— Лъжеш най-безсрамно — възмути се Джак. — Казало ти го е онова копеле Смолет. По дяволите, Купър, нито съм видял, нито съм нарисувал нещо подобно.

Сержантът добродушно се засмя.

— Всичко си е там, приятелю, повярвай ми. Мистър Смолет нищо не ми е казвал.

Лицето му изведнъж помръкна.

— И двамата не биваше да укривате тази информация. Става дума за убийство — той погледна Сара. — А вие, докторе, ако ми позволите забележката, изобщо не трябваше да закачате мисис Ласел вчера. Хора като нея са абсолютно непредсказуеми, пък и сте били сами в къщата.

— Тя не е на ЛСД, Купър. Взема валиум. И откъде знаете, че съм говорила с нея за това?

— Аз съм полицаи, доктор Блейкни, а вие определено имахте гузен вид. Какво ви кара да мислите, че взема само валиум?

— Тя ми каза.

Купър отчаяно вдигна глава към тавана.

— Дано прогледнете някой ден.

— Добре, какво взема тогава? — попита Джак. — Аз също си мислех, че са някакви успокоителни. Тя не се боцка. Гледах за следи от убождания, когато я рисувах гола. Не видях нищо.

— Зависи къде си гледал. Достатъчно е богата, за да върши нещата чисто. Обикновено белята идва от мръсни спринцовки и мръсни тоалетни. Къде си гледал все пак? Краката и ръцете, нали?

Джак кимна.

— А сети ли се да погледнеш вените около слабините?

— Не — призна Джак. — Нещата и без това бяха отишли доста далеч. Не исках да я насърчавам, блещейки се точно там.

Купър разбиращо кимна.

— Под дъските на пода намерихме материали за половин аптека. Транквиланти, барбитурати, амфетамини и значителни количества хероин, гарниран със спринцовки. Тя е хронично пристрастена и вероятно от години. Ще ти кажа още нещо — парите от майка ѝ и припечеленото от цветарския магазин не биха могли да ѝ стигнат, за да натрупа тези запаси. Смятам, че в анонимното писмо на Дънкан нещата са казани съвсем точно: Джоана е проститутка от висока класа, която работи, за да задоволява твърде скъпата си привычка. Предполагам, че е започнала още по време на брака ѝ със Стивън Ласел.

— Но тя изглежда толкова... — Сара се поколеба — ... незасегната.

— Няма да е задълго — отвърна Купър цинично. — Тепърва ѝ предстои да открие реалния свят, където няма Матилда и пълна кесия. Когато се отчая, човек става немарлив към собствената си външност — той потупа ръката на Сара. — Не си хабете чувствата за нея. Тя цял живот само е лапала. Крайно време е лека-полека да започне да се учи да плаща.

О, връх на абсурда! У Джералд се е завършила съвест. „Никога вече, Мати, моля те! — скимти той и се облива в сълзи. — Заради това и двамата ще идем в ада.“

Мъжката неблагоприятност е направо невероятна. Нима си въобразява, че съм изпитвала някакво удоволствие да бъда мачкана и опипвана от някакъв малоумен палячо? Разбира се, виновен е баща ми. Вчера в пиянската си ярост започна да нарича Джералд как ли не. Сега Джералд иска да се връща пак при оная пачавра, дето първа го прелъсти, но този път вече щял да се жени за нея. „Грейс ще роди на Джери бебенце, Мати — фъфли ми той. — Джери иска бебенце.“ Защо, ах, защо дядо ми е бил такъв тъпанар? Колко по-разумно би било да изтърпи неприятностите, докато Джералд бъде освидетелстван, вместо да се опитва да и оизлъже хората, че синът му е нормален.

Открих татко в библиотеката, пиян както обикновено, и направо му казах, че Джералд вече не ще да си играем. „И ти си същият идиот — обясних му. — Грейс няма да пропусне втората си възможност. Да не си въобразяваш, че тя не си е дала сметка колко повече ще спечели, ако се омъжи за Джералд, вместо да се задоволява с трохите, които ти ѝ подхвърляш?“ Той се сви и заподмазва — напоследък винаги прави така, когато говори с мен. „Не съм виновен аз — започна да скимти, — че дядо ти е сбъркал. Трябвало е да изключи от завещанието си и евентуалните потомци на Джералд.“ Ядоса ме страшно. Бих го убила, но не ми върши работа. Все същото — той никога за нищо не е виновен. Виновен винаги е някой друг. Но този път по изключение е прав. Какъв, по дяволите, е смисълът да променяш реда на наследяване, за да попречиш на първородния си идиот да разполага с твоето имущество, щом не си взел предвид възможността някоя хитра кучка да го сграбчи между краката си? Сигурна съм, че дядо ми изобщо не е предполагал до каква

степен идиотите обичат секса. И през ум не му е минавало, че един дебил може да реши да създава деца...

Накарах татко да стои с Укротителя цялата вечер, така поне известно време може би ще си държи езика зад зъбите. Джералд скимтеше в ъгъла, уплашен, че мога да го сложа и на него. Казах му, че ще бъда мила с него, стига да не чувам нито дума за Грейс и женитби. Сега вече е много послушен.

Колко е странно: те и двамата, колкото и да се безмозъчни, усещат, че е унижително да ти сложат това нещо на главата. Дънкан обаче, който има някакви претенции за интелигентност, по най-отвратителен начин се възбужда от него. За Джералд и татко Укротителят е необходимо наказание за греховете, които са извършили, и най-вече за греховете, които им се ще да извършат. За Дънкан той е фетиш — ключ към неговата потентност. Щом го сложи на главата си, неизменно получава ерекция. Какъв гнусен червей! Моли ме на колене да се омъжа за него, докато Вайълит и нейните родители продължават сватбените приготовления. Той просто не смее да поеме риска да загуби мизерната ѝ зестра, преди да е напълно уверен, че ще получи моята.

Никога няма да склуча брак с мъж, който извлича удоволствие от собственото си унижение. Къде остава тогава моето собствено удоволствие? Най-много ми харесват, когато пълзят. Толкова мъже намират жестокостта на жените за привлекателна — отвратително! Също като кучетата — лижат ръката, която ги бие. Бедната Вайълит! Аз вкорених в душата на Дънкан такива фантазии, които тя никога няма да може да задоволи. Страшно интересно. И полезно. Не понасям щастливи физиономии. И ничие щастие впрочем...

ДЕВЕТНАДЕСЕТ

Сара напълни чашите и тъжно погледна празната бутилка.

— Слава Богу, виното поне не се смята за наркотик — въздъхна тя. — Иначе щеше да излезе, че и аз се нуждая от външни стимулатори, за да понеса всичката гадост наоколо. Взехте ли й хероина, Купър? Ако сте го направили, в момента тя би трябвало да се намира в плачевно състояние.

— Не. Не й го взех — призна той, — но ви моля да запазите тази информация за себе си.

— Колко добър човек сте — усмихна му се тя.

— Не съм добър, а съм реалист — поправи я Купър. — Ако наистина Джоана беше убила майка си, щях да имам възможност да изиграя коза с наркотиците в най-решителния момент. Тя щеше да е много по-уязвима при разпита, ако си даваше сметка, че можем да я обвиним едновременно в убийство и притежаване на наркотици.

— Освен че сте добър човек, вие сте лош лъжец — отбеляза Сара. — Няма да й предявите никакво обвинение. Я признайте, ще съобщите ли въобще в полицията, че държи наркотици?

Купър се направи на разсеян.

— Ставаше дума за това, как Дънкан е убил Матилда — каза той. — Докъде бяхме стигнали?

— Дотам, че у Матилда биха възникнали подозрения, ако някой се яви неканен на задната ѝ врата с предложение да пийнат — отвърна Сара. Беше леко засегната от безразличието на Купър към нейните предположения.

— Значи не е действал по този начин. Трябва да е звъннал на предната врата. Било е много по-сигурно. Вайълит не би могла да чуе нищо, защото е спяла пред телевизора. Освен това съм убеден, че си е бил измислил достатъчно правдоподобна причина, за да ѝ звъни на вратата в събота, в седем вечерта. Знаел е толкова неща за нея, не е било трудно да намери повод за посещението си. Колкото и подозрителна да е била, едва ли е стигнала чак до параноя. Защо да не

отвори на съседа, когото вижда всеки ден — той напълно несъзнателно изтърси пепелта от цигарата си в шепа, а пепелта от шепата на пода. — Дал ѝ е уискито, изчакал е, докато тя отпие, извинил се е и си е отишъл. Той е предпазлив човек и понеже не е знаел колко бързо действат хапчетата за сън, първо се е върнал, за да се увери, че Вайълит наистина е заспала дълбоко и не е чула звънеца. Кой знае, ако я беше заварил полузаспала, сигурно би се отказал от плана си. Щеше да му се стори рискован. По същата причина е изчакал и Матилда да изпадне в пълно безсъзнание, преди да сложи Укротителя на главата ѝ.

Оттук нататък нещата са тръгнали от само себе си. Проверил е Вайълит, сложил я е да си легне, надянал е ръкавици, набрал е каквото му трябва от градината — не е могъл да го направи по светло, защото всеки би се досетил за какво става дума след съобщението във вестниците (всеки, който го види). После пак се е върнал при Матилда, този път през задната врата, взел е ножа от кухненското чекмедже, уверил се е, че тя е заспала, качил е горе цветята, ножа и Укротителя и ги е оставил на тоалетната масичка. Напълнил е ваната и се е върнал, за да вземе Матилда. После я е качил горе и я е съблякъл. Според нашите изследвания трябва да е било някъде към девет и половина. Съдебният лекар много ще се зарадва. Той през цялото време смяташе, че е по-вероятен по-ранен час на извършване на убийството — Матилда не е умряла веднага. Съблякъл я е и я е положил в горещата вана. Поставил е на главата ѝ Укротителя. Прерязал е вените ѝ, а после е подредил копривата и маргаритките в обръча, който е обхващал главата. Вероятно е използвал като подплънка тоалетната гъба, сетне е трябвало само да сложи чашата с уиски до празния флакон от приспивателни хапчета, да вземе дневниците, за всеки случай да избърше ключа и да го остави на мястото му, а после да се върне при Вайълит и телевизора. Трябва здравата да я е нахокал, че се е натряскала предната вечер, иначе вместо да потвърждава версията на мъжа си, тя веднага щеше да ни каже, че не е чула нищо, защото е спала. — Купър замислено се почеса по брадата. — Тя е жена с податлива психика, но дори на нея не би ѝ минало през ум, че Дънкан може да е убил Матилда. Написала е анонимното писмо, защото се е почувствала виновна. В замъгленото ѝ от алкохола съзнание не е било трудно да се появи образът на изоставената Матилда — той погледна

към Джак. — Внушила си е, че ако тогава е отишла да поговори с нея, може би е щяла да предотврати убийството.

Купър забеляза озадаченото изражение на Джак и започна да обяснява по-бавно.

— Дънкан не ни каза, че Рут и Джейн са били в Сидар Хаус онзи ден, защото не е могъл да си позволи да привлече вниманието ни върху факта колко много неща могат да се чуят през стените. Макар да не е била там през деня, Вайълит би могла да разбере, че Рут е идвала, защото по-късно е чула караницата между Джоана и Рут. Допитала се е до Дънкан дали да съобщи за чутото и той не ѝ е позволил да дойде при нас лично, за да избегне, както тя каза, „усложненията“, но не е възразил срещу анонимното писмо. Все пак я е накарал да сложи ръкавици, за да няма отпечатъци. Горката жена твърди, че било много възбуждащо — завърши Купър тъжно.

— Странно е, но Матилда никога не се е оплаквала, че ги чува — обади се Джак. — Тя изобщо не би могла да понесе подобно нещо.

— Мисис Орлов твърди, че мисис Гилеспи имала пронизителен глас и винаги е викала. Може би не е била много добре със слуха. Понеже не ги е чувала, не е могла да се досети, че е възможно те да я чуват. Най-вероятно е те да са започнали да говорят тихо, когато са разбрали колко много неща могат да се чуят през стената. Не ги ли видяхте? Той говори почти шепнешком и щом жена му повиши глас, я поглежда страшно и тя снижава тона.

— Сигурно така е разбрал за ключа — предположи Сара. — Когато Матилда ми каза къде го държи. Трябва да я е чул.

Купър кимна.

— А как е научил за дневниците?;

— Ако се вярва на Вайълит, когато е била сама, Матилда е имала навика да си говори. Не е изключено да е чела на глас дневниците. Също така е възможно да е попаднал на тях случайно, търсейки нещо друго — Купър се намръщи. — Той няма да ни каже обаче нищо. В момента отрича всичко. Искане да му посочим поне една разумна причина, поради която човек като него изведнъж ще тръгне да убива жена, която познава от четиридесет години, без през цялото това време да са си казали дори една дума накриво. Вайълит, разбира се, го поддържа. Казва, че мързелът на Дънкан бил толкова голям, че можел да приеме всяка обида, за да не си наруши спокойствието. Същият

този мързел според нея изключвал всякаква възможност да се опита да си върне за нещо. Матилда твърде бързо се била уморила, опитвайки се да предизвика у него някаква реакция.

— Не му пука от вас — каза Джак с неохотно възхищение. — Доникъде няма да стигнеш с твърдения от рода на „опит да се попречи на изпълнението на завещанието“. Никой не би повярвал, че това е мотив за убийство. Дори следствието да склони да го приеме, не вярвам съдът да погледне на това сериозно. Опитай се да се сетиш за нещо по-убедително. Вайълит сигурно знае нещо.

— В момента тя не е на себе си. Инспекторът се надява, че приятното присъствие на някоя разбираща проблемите ѝ полицайка ще пораздвижи паметта ѝ. Но ако питаш мен, Вайълит е напълно откровена, като казва, че нищо не знае. Тя е сваяна женица. Изглежда обаче през по-голямата част от времето си живее в свой собствен свят и макар да бърбори като кречетало, е неспособна да чуе дори и една стотна от това, което ѝ се казва. Предполагам, че повечето от онова, което е ставало в Сидар Хаус, за нея е било просто звуков фон — той ѝ погледна. — Затова съм тук. Налага се да поговоря с Рут. Тя спомена, че малко преди смъртта на баба си е получила писмо от нея. Струва ми се, че там все още се намери нещо, което да ни е от полза.

— Ако говорим за едно и също писмо, тя го е скъсала — обясни Сара.

— Това едва ли ще ѝ попречи да си спомни какво пише в него. Повярвайте ми, наистина се налага да говоря с нея.

— Не точно сега, Купър — поклати глава Сара. — Снощното посещение в управлението ѝ дойде много. Да не говорим, че днес по обяд са извели оттук Джак с белезници на ръцете. В момента тя има фобия от полицаи. Знаем, че нямате вина за това, но очаквам да проявите малко разбиране.

— Не ме карайте да настоявам — примоли се Купър. — Просто нямам избор. Не можем да държим Дънкан без някакво конкретно доказателство срещу него. Пуснем ли го, той ще прикрие всичко, което сме пропуснали да видим.

Сара се пресегна и взе едрите му длани в ръцете си.

— Купър, ще ти кажа нещо, което не би трябвало да ти казвам. Не би трябвало, защото не е моя тайна, а на Рут, но аз ти вярвам с цялата си душа и затова допускам, че и тя би ти повярвала. — Обърна

се към Джак. Очите ѝ преливаха от нежност. — Защо мислиш, че този глупак се втурна в нейните проблеми като слон в стъкларски магазин? Може да не вярваш, но той смята, че това, което е направил, има някакъв смисъл и че е помогнал на Рут. Ние с теб знаем, че не е вярно. Истинската причина да го направи е, че със закъснение е открил своето силно развито бащинско чувство и понеже е щедър по душа, е решил, че не си заслужава да го пази само за собственото си потомство. Действал е един вид от името на покойния баща на Рут, защото е искал тя да разбере, че в тоя лайнян свят все пак има един човек, който я обича просто ей така... безкористно.

— Двама души — поправи я Джак и сложи пръст на устните си. За момент тя остана загледана в него, после кимна.

— Да, наистина двама.

Сетне отново се обърна към Купър.

— Сега Рут е напълно беззащитна. Напрежението ѝ дойде много и мога да ти гарантирам, че в момента изпитва единствено желание да избяга от света и да се скрие в себе си. Както е направила Джоана, а вероятно и Матилда. В това семейство саморазрушението сякаш е генетично заложено. Началото на разрушителната проява започва със самовгълбяването. Аз все пак се надявам, че Рут няма да тръгне по същия път. Поне докато аз и Джак можем да го предотвратим. Тя е бременна, Купър. Не ѝ личи, но от медицинска гледна точка се намира в края на подходящия период за прекъсване на бременността. Ако много бързо не реши какво иска да прави, ще се наложи да износи плода. Джак се опита да ѝ осигури спокойствието, от което се нуждае, за да вземе решение, защото съвсем скоро вече няма да има избор.

Купър слушаше мълчаливо. Изражението му беше непроницаемо.

— Вие искате ли тя да вземе решение? — запита той накрая.

— Дадох ѝ цялата информация, която ѝ е необходима, но няма да бъда човекът, който казва „направи това, направи онова“. Тази роля не ми харесва. Даването на съвети е задължение на майките, обаче Джоана изобщо не знае за изнасилването, а още по-малко за бременността.

— Хмм — изръмжа Купър с кисело изражение. — Е, нямам намерение да усложнявам живота на горкото дете. Уверен съм, че баба ѝ не би пожелала справедливостта да възтържествува в този случай.

Иначе щеше да ни съобщи за кражбите ѝ приживе — той стана и закопча палтото си. — Моля да ме извините за нахалството, доктор Блейкни, но според мен би трябвало да поемете отговорността си доста по-сериозно. Много е хубаво, че сте ѝ дали цялата необходима информация, ала никак не ми харесва да я оставяте да решава сама, след като сте съвсем наясно, че за нея е най-добре да направи аборт. Може да креци, може би ще плаче, ще ви упрекне, че не я разбирате... Да се грижиш за дете не означава да гледаш само да му е удобно, да се правиш на знаещ и либерален. Не, иска се да го насочваш, възпитаваш и обучаваш, така че един ден от него да израсне мъж или жена, които самият ти да уважаваш — той кимна и тръгна към вратата, но спря, защото видя Рут, застанала в хола.

— Чух всичко — каза тя. — Извинявайте. Стана случайно.

— Хайде, хайде — съвзе се Купър. Чувстваше се страшно неудобно. Извади от джоба си огромна бяла носна кърпа и я подаде на момичето. — Аз съм този, който трябва да се извинява. Никой не ми искаше мнението.

Тя избърса сълзите си.

— Нямах предвид това, което казахте накрая. Спомних си друго: какво би било, ако вашите деца имаха моите условия? Помните ли разговора ни?

Купър кимна. С огорчение си помисли, че дори на тази възраст му се случваше да прекалява с приказките.

— Бих искала да съм на мястото на децата ви — усмихна се тя немощно — и да имам техните условия. Сигурно много ви обичат, сержант Купър — Рут извади от джоба си едно писмо и му го подаде. — Ето писмото от баба ми. Не го скъсах, но и не можех да ви го покажа, защото в него се споменаваше за кражбите — една сълза капна на ръката ѝ. — Повярвайте ми, наистина я обичах, а тя си отиде, без да успее да ѝ го кажа. Не мога да се помиря с това.

— Да — съгласи се Купър. — Но не забравяйте, че вече нищо не можете да направите, за да я върнете.

— Да, вече нищо.

— Какво да ви кажа... В тоя живот, ако не друго, поне можем да не повтаряме грешките си. Никой не е безгрешен, Рут, но сме длъжни да се отнасяме със себе си и с тези около нас колкото е възможно по-благоразумно. Иначе не би имало човечество.

Тя прехапа устни, опитвайки се да сдържи сълзите си.

— Значи смятате, че за мен ще бъде по-добре да направя аборт?

— Да — каза Купър съвсем уверено. — Така си мисля. — Той постави едрата си длан върху корема ѝ. — В момента не си достатъчно зряла, за да станеш едновременно майка и баща на ново човешко същество. А и чувството за вина към баба ти толкова те мъчи. Мислиш, че си я подвела, и заради това няма да си позволиш да дадеш бебето за осиновяване — ще имаш чувството, че отново си излъгала надеждите ѝ — той се усмихна колебливо. — Не смятай, че очаквам да се съ согласиш с мен. Не мисли, че отношението ми към теб ще се промени, ако решиш да запазиш детето. Доктор Блейкни беше напълно права, като каза, че изборът си е твой. Но много повече бих се радвал да те видя бременна след няколко години, когато ще имаш повече опит и ще си намерила мъжа, когото да обичаш и който ще ти отвърща със същото. Тогава децата ти ще бъдат желани и ще си чудесна майка, каквато, уверен съм, наистина можеш да бъдеш.

Тя се опита да му благодари, но думите заседнаха в гърлото ѝ. Купър я прегърна и силно я притисна до себе си. Зад гърба му Сара обърна мокрото си от сълзи лице към Джак.

— Припомни ми това — почти изхлипа тя, — когато започна да изпадам в самодоволство. Току-що разбрах колко малко знам.

„Скъпа Рут — беше написала Матилда, — аз и майка ти се спречкахме по повод на едно писмо, написано от чичо ми Джералд Кавендиш малко преди той да умре. Тя ме заплашва, че ще ме съди на основание на това писмо, защото си мисли, че с негова помощ може да промени завещанието на баща ми. Няма никакви изгледи да успее, но не ми стигнаха силите да я убедя. Беше напълно основателно ядосана и много ѝ се искаше да ме накаже. Сега си давам сметка, че в нашето семейство винаги е имало твърде много тайни. Затова ти пиша. Искам да ти съобщя нещата, които тя вече знае. Не желая да ги научиш от нея — едва ли ще ти ги съобщи по най-подходящия начин.

Джеймс Гилеспи не е бащата на майка ти. Неин баща е Джералд Кавендиш. Знам колко ще бъдеш шокирана от това, но те умолявам да постъпиш така, както постъпвах аз през всичките тези години. Погледни на всичко като на свършен факт. Съжаленията са безсмислени и смешни. Съжалението нищо не променя. Може би ще

ти е трудно да повярваш, но аз винаги съм обичала майка ти, също както обичах и теб.

Сега трябва да ти кажа нещо важно, колкото и да ми е трудно да го направя. Скъпа, известно ми е, че от няколко месеца крадеш от мен това-онова. Известно ми е също, че майка ти се е отказала от реалния живот и е предпочела сумрачния свят на наркотиците и случайните връзки, които ѝ дават фалшивото усещане, че е обичана, без при това да я обвързват с някаква отговорност. И двете позволяват мъжете да ви използват. Като имам пред очите си историята на собствения си живот, намирам това за отвратително. Знам, че вината е донякъде и моя, и затова реших да ви дам възможност свободно да изберете как ще живеете по-нататък.

Имам намерение да разпределя помежду ви немалка сума и това да стане на твоя осемнадесети рожден ден. Съотношението ще бъде две към едно в полза на майка ти. Вероятно трябваше да го направя доста по-рано, но не ми се щеше с лека ръка да пропилявам това, което бях запазила и спечелила за рода Кавендиш. Днес обаче виждам, че името помага само на хората, които са готови да го използват, за да постигнат нещо повече от прадедите си. Произходът не е важен — той е случаен. Важно е какви сме самите ние. Като оставям теб и майка ти сами да изберете как да живеете, смятам, че ви давам възможност да докажете себе си — нещо, което мнозина са направили, без да имат вашия късмет.

И накрая, ако нещо се случи с мен и имаш нужда от приятел и помощ, настоятелно те съветвам да се обърнеш към доктор Сара Блейкни, която в най-лошия случай ще ти даде подходящ съвет независимо в какво положение се намираш.

С обич, баба.“

* * *

Купър сложи писмото пред инспектор Джонс.

— Все се питам откъде е смятала да вземе парите за „немалката сума“, след като вече е била направила завещание в полза на доктор Блейкни.

Чарли бегло прегледа писмото.

— Докъде стигна с отговора?

— Отговорът трябва да е някъде във видеозаписа, но ще го намерим само при условие, че знаем какво търсим. Спомни си, когато тя говореше на Рут — някъде към края на записа. Казваше, че смятала да ѝ остави къщата, но държането на непослушната внучка през последните месеци я било накарало да промени намеренията си. Следва нещо такова: „Щеше да имаш възможност да останеш в къщата или да я продадеш, макар да съм сигурна, че би я продала, защото за теб тя би загубила всякаква стойност без останалото.“ Не съм сигурен, че цитирам правилно, но смисълът беше този. Досега ми се струваше, че „останалото“ е означавало движимо имущество, пари, всичко, което е дадено на Джоана.

— И какво?

— Сега вече си мисля, че тя е имала предвид останалата част от земята. Най-вероятно е възнамерявала да продаде парка на някоя строителна компания. Как иначе ще се сдобие със сумата, за която говори, че ще остави на двете Ласел, след като вече е завещала къщата и всичко в нея на доктор Блейкни? Представи си само какъв удар е било това за Дънкан Орлов, който не може да понесе дори мисълта за съседни деца. Би ли могъл да се изтяга кротко в креслото си при заплахата градината му да се превърне в строителна площадка?

* * *

— Докажете го — каза Дънкан. — Посочете името на предприятието. Обяснете ми защо не сте намерили никаква кореспонденция с този предполагаем предприемач. За Бога, хора, никой не би разрешил подобен строеж! Времето, когато повсеместно се унищожаваша зелените пояси, вече отмина. Сега тенденцията е точно обратната и все повече се утвърждава правилото: при гласуването се залага не на вандализма на строителите, а на грижата за околната среда.

Всичко това, мислеше си Чарли мрачно, е самата истина. Крайно време е Купър да придаде някакъв смисъл на цялата история.

* * *

На другата сутрин след дълъг разговор с шефа на отдел „Планиране е кадастър“ в общината Купър влезе в сградата на строителната корпорация „Хауърд и синове“. Компанията съществуваше от 1972 година и беше вземала участие в строежа на повечето нови сгради в Леърмаут.

Посрещна го секретарка на средна възраст, зяпнала от любопитство, сякаш никога не бе виждала цивилен полицай. Въведе го в кабинета на Хауърд старши с неуместна церемониалност.

Това беше набит възрастен човек с буйна грива от прошарени коси. Той вдигна глава от някакви чертежи и се намръщи.

— Здравейте, сержант. Какво мога да направя за вас?

— Разбрах, че вашата компания е извършила строителните работи в имението Сидар Хаус, Фонтуел, преди около десет години. Спомняте ли си?

— Да — отговори Хауърд. — Кой се е оплаквал?

— Никой, доколкото ми е известно — отвърна Купър.

— Сядай тогава, приятелю — посочи му другият едно кресло. — Знае ли човек? В тия вълчи времена се играе по правилата на съда — единствено адвокатите пълнят гуша. Тази сутрин например получих писмо от някакъв мръсник, който отказва да си плати апартамента, защото сме били нарушили договора, като сме му поставили един контакт по-малко. На човек започва да му се гади от такива неща — той яростно погледна към тавана, после се успокои. — Та какво точно ви интересува за строителството в Сидар Хаус?

— Купили сте терена от собственичката Матилда Гилеспи, нали?

— Да. Оная дърта пиявица. Платих много повече, отколкото струваше.

— Мъртва е — осведоми го Купър.

Хауърд го погледна с внезапен интерес.

— Така ли? Виж ти — промърмори той без капка съжаление и добави: — Е, един ден всички ще идем там.

— Тя не е отишла по собствено желание. Била е убита.

— Какво общо има това със строителството в нейното землище? — запита Хауърд след кратка пауза.

— Не можем да установим мотива. Затова си помислихме — обясни Купър, — че някой може да е разбрал намеренията ѝ да продаде и останалата част от имението. Направих справка в градоустройствения отдел в общината и разбрах, че се планира нещо като втора фаза на строителство там. Подобна продажба би могла да ѝ спечели омразата на доста хора, а това вече би било мотив. — Купър не пропусна да забележи любопитството, появило се изведнъж в изражението на събеседника му. — Имали ли сте наскоро някакви контакти с нея във връзка с това, мистър Хауърд?

— Да, отрицателни.

— Бихте ли ми обяснили?

— Тя се свърза с нас с намерение да ни продаде останалата част от земята. Направихме оферта. Но тя я отхвърли — изрецитира Хауърд с досада. — Както вече ви казах, мисис Гилеспи беше алчна дърта пиявица. Искаше за земята си много повече, отколкото струваше. В момента преживяваме една от най-големите кризи в историята на строителния бизнес и никой не може да си позволи да плаща скъпо за терените. Нямахме толкова да ме е яд на нея, ако тя не дължеше именно на нас възможността изобщо да може да продава земята си. Ние успяхме с хиляди мъки да получим проклетото разрешение за строителство — той погледна Купър така, сякаш сержантът беше виновен за отказа на Матилда. — С оглед на перспективите, когато строихме там преди десет години, оставихме незастроен достъп към югоизточната част на градината. Втората фаза на строителството беше негласна част от първия договор, но тя съвсем спокойно ни отказа.

— Кога стана това? Спомнете си, моля ви.

— Кога ни отказа ли? На пети ноември. Спомням си заради фойерверките и огньовете^[1]. — Хауърд изведнъж се засмя. — Предложих ѝ да си завре една ракета в задника и тя ми затвори телефона. Преди ѝ бях казвал и по-лоши неща, но не се беше вбесявала толкова.

— Лично ли общувахте с нея?

— Не. Само по телефона. После се обади пак, а след два дни получихме и писмо от нея. Казваше, че не бърза и може да почака, докато цените на земята отново се качат. Писмото ѝ е в нейната папка заедно с копие от нашата оферта.

В очите му проблесна надежда.

— Може би сега, след като тя е мъртва, наследниците ще се заинтересуват от предложението ѝ? Сумата е наистина добра. Никой нямаше да ѝ даде повече.

— Завещанието ѝ ще бъде оспорено в съда — съчувствено му обясни Купър. — Ще мине доста време, преди собствеността да бъде присъдена някому. Мога ли да видя писмото ѝ?

— Защо не — отвърна Хауърд и се свърза със секретарката си, за да поиска папката на Гилеспи.

— Кой я е убил?

— Досега не успяхме да обвиним никого.

— От опит знам, че строителното планиране наистина събужда най-лошото у човека, но да очистиш някого за такива неща ми се вижда прекалено.

— Всяко убийство е прекалено — уточни Купър.

— Няколко къщи в парка. Не става за мотив за убийство.

— Хората се боят от неизвестността — търпеливо обясни Купър. — Понякога дори си мисля, че това е причината за по-голямата част от убийствата — той погледна към вратата, през която в момента влизаше секретарката с оранжева папка под мишница. — Когато по време на буря някой клати лодката, най-естественото решение е да бъде изхвърлен от нея, за да не я преобърне.

Хауърд отвори папката, взе един от най-горните листа и го подаде на Купър.

— Ето.

Сержантът внимателно го прегледа. Датата беше събота, шести ноември. Беше писано на машина. Както Хауърд беше казал, текстът потвърждаваше отказа и решението ѝ да изчака, докато цените отново се покачат.

— Кога казахте, че сте го получили?

— Два дни след телефонния ни разговор.

— Трябва да е било неделя.

— Не, понеделник или вторник. Не работим през почивните дни. Поне офисът не работи.

— Всичките ѝ писма ли са писани на машина?

— Не си спомням да го е правила друг път — Хауърд запрелиства папката. — Ето, всичко е ръкописно. Има калиграфски почерк.

Купър си спомни писмото до Рут. Почеркът беше чудесен.

— Дайте ми някое друго нейно писмо. Искам да сравня подписите.

Хауърд наплюнчи пръст, прелисти няколко страници, после извади един лист от папката и го подаде на Купър.

— Да не би да се съмнявате, че го е писал някой друг?

— Не е изключено. В къщата й няма пишеща машина, освен това е била убита в събота през нощта. Възниква въпросът как и кога е могла да го напише и изпрати. — Сержантът сложи листовите един до друг върху бюрото, наведе глава и съсредоточено заразглежда подписите. — Така, така, така — промърмори доволно след около минута. — Изключително много ни помогнахте, мистър Хауърд. Мога ли да ги взема? — посочи той писмата.

— Ще искам преди това да ги фотокопирам за архива. Никога не бих допуснал, че са ми пробутали подправено писмо. Какво не му е наред? — попита той заинтригувано.

Купър посочи подписа под машинописния текст.

— Тук има точки над всяко „и“ — той посочи другия подпис, — а тук няма нито една точка. Неговото „М“ е твърде изправено, а „Г“-то застъпва следващото „и“ — той цъкна доволно. — За специалистите ще бъде детска работа. Бил е аматьор.

— Бих казал и глупак.

— Не, по-скоро нахален тип. Фалшифицирането е изкуство като всяко друго. Необходими са години практика, за да станеш що-годе добър.

* * *

— В момента екипът ми рови в сгурията на Вайълит. Търсят остатъци от горени книги — каза Чарли на Купър, когато сержантът се върна в службата. — Съобщиха ми, че вече са открили дневниците. По-точно това, което е останало от тях. Освен купчината изгоряла хартия, са намерили и обгорели остатъци от корици, подвързани с телешка кожа. Продължават да търсят. Надявам се, че ще успеят да открият поне запазено късче хартия с нейния почерк — той молитвено събра ръце.

— По-добре да търсят остатъци от машинописен текст с печата на „Хауърд и синове“ — подметна Купър, изваждайки писмата. — Направили са й официална оферта за закупуване на земята на първи ноември. Не открихме нищо подобно, макар да преровихме всичките й книжа. Орлов вероятно е отмъкнал цяла папка, защото Хауърд старши също е събрал цяла папка с кореспонденция относно землището на Сидар Хаус. Не си спомням да сме намирали нещо подобно из къщата. Ако бяхме открили поне един лист, щяхме да загреем много по-рано.

— Грешката си е лично нейна. На никого не е вярвала и е държала всичката си информация за собствено ползване. Даже го е казала в писмото си до Рут: "...в това семейство имаше твърде много тайни". Ако беше споменала какво смята да прави поне на един човек, вероятно още щеше да е жива.

— Значи не сме си задавали правилния въпрос, Чарли.

Инспекторът неочаквано се разсмя.

— Ако отговорът е четиридесет и две, кой е въпросът? Вземи да прочетеш „Пътеводител на галактическия стопаджия“, приятел. Няма значение какъв въпрос задаваш, щом отговорът не ти върши работа. Не си разваляй съня с глупости.

Макар и със закъснение, напоследък Купър се опитваше да навакса в четенето. Извади бележника и си записа заглавието. Можеше пък да се окаже нещо по-смилаемо от „Отело“, с когото се мъчеше в момента. Прибра молива в джоба си и разказа на Чарли за разговора с Хауърд.

— Първия път са се пазарили цели шест седмици, преди да стигнат до споразумение. Счупил телефона да й звъни, без тя да се умори да му отказва. Накрая го принудила да плати толкова, колкото тя поискала. Горката... Орлов разбрал, че работата му е опечена, когато я е чул да отказва за втората продажба. Много го е улеснила — той тупна с длан по изписания на машина лист. — Премахва я и пуска това по пощата на другия ден. Просто и ефикасно. Хауърд каза, че щом получил писмото, веднага забравил за сделката, защото вече съвсем ясно й бил обяснил, че не може да предложи повече при сегашното положение на пазара.

Чарли взе писмото и го разгледа.

— В хола на Орлов имаше портативна пишеща машина. — На бюрото — припомни си той. — Я да кажа на момчетата, така и така са

там, да ми направят набързо едно сравнение. Той е хвърлил всички сили да подправя подписа и е забравил, че всяка пишеща машина си има свой собствен „подпис“.

— Не може да е извършил чак такава глупост — възрази Купър. Оказа се, че може.

* * *

— Дънкан Джерамайя Орлов... в съответствие със закона ви обвинявам в убийството на Матилда Берил Гилеспи... в събота, шести ноември — гласът на съдебния обвинител звучеше монотонно и безстрастно. Купър почти не слушаше — знаеше формулировката почти наизуст. Вместо това въображението му неочаквано ясно рисуваше първоначалната сцена — възрастна жена с изтекла кръв и с ръждясала клетка на главата. Сега вече съжаляваше, че не я е познавал. Съвсем ясно чувстваше, че каквито и грехове да бе извършила, познанството с нея е било привилегия.

„... отказва освобождаване под гаранция поради сериозността на предявеното към вас обвинение и определя мярка за неотклонение задържане в предварителния арест.“

Дънкан Орлов закри лице с пухкавите си ръчички и заплака. Едва сега Купър го погледна. Дънкан говореше — тихо и плачливо. Той не бил виновен, Матилда била виновна. За всичко. Той бил стар и уморен човек. Какво щяла да прави Вайълит без него!

— Ще смуче по цял ден — пошушна на ухото на Купър съдебният обвинител. Дълбока бръчка проряза челото на сержанта.

— По дяволите, Орлов, Матилда е заслужавала нещо по-добро от вас — възкликна той с погнуса. — Би могъл да я убие поне някой смел мъж, а не такъв страхливец като вас. Защо точно вие решихте да се правите на Господ и да разполагате с живота ѝ?

— Един смел мъж не би го сторил, сержант Купър — каза Орлов и обърна празните си очи към полицаия. — Страхът, а не смелостта я уби.

— Страх от какво, мистър Орлов? От няколко къщи в парка? Дънкан поклати глава.

— Не мога да се променя — той прокара трепереща длан по лицето си. — Тя ме направи такъв. От четиридесет години ненавиждам жена си и мечтая за нея. Това е ад. Никой не може да се измъкне читав от него.

— Затова ли се върнахте във Фонтуел? За да подхранвате фантазиите си?

— Не можех да се преборя с тях, сержант, защото те се бяха преборили с мен много отдавна.

— Но вие сте се върнали преди пет години, мистър Орлов.

— Повярвайте ми, нищо не съм искал от нея. Може би няколко споделени спомена. И спокойствие. Най-вече спокойствие. След цели четиридесет години не можех да имам големи изисквания.

Купър учудено го погледна.

— Казахте, че сте я убили от страх. Това ли си представяхте през цялото време?

— Не. Представях си как се любим — прошепна той.

— С Матилда?

— Разбира се — Дънкан избърса сълзите си с опакото на ръката. — Никога не съм се любил с Вайълит. Не можех.

Боже мили, помисли си Купър отвратен, никаква милост ли не е имал този мръсник към бедната женица?

— Не можехте или не искахте, мистър Орлов?

— Не можех — думата бе произнесена съвсем ясно. — Матилда правеше някои неща — той притеснено се огледа, — от които Вайълит се отвърщаваше — гласът му се пречупи. — Беше толкова неприятно и за двамата ни, когато се опитвах да ѝ покажа какво искам.

Купър цинично се изсмя.

— Ясно. Вероятно това ще бъде защитната ви теза пред съда, нали? Убили сте Матилда Гилеспи, защото ви е развратила и е създала у вас вкус към неща, които мъжете искат само от проститутките.

От влажните устни на Орлов се откъсна сподавен стон.

— Вие не знаете какъв страх можеше да внушава тя. Не знаете какво означава Матилда да те държи в ръцете си — той погледна уморено сержанта. — Когато купихме Уинг Котидж, адвокатът ни откри, че съществува разрешително за строеж на територията на парка. Съгласихме се на покупката само защото Матилда склони да включим в договора клауза, която ни даваше право на вето по въпроса за

евентуален бъдещ строеж — Дънкан горчиво се изсмя. — Вината си е само моя. Познавах я много по-добре от Вайълит. От самото начало знаех, че договорът не струва дори колкото хартията, на която е написан — той прехапа устни, опитвайки се да се овладее. — Тя беше длъжна да ме уведоми за новото предложение на Хауърд, защото ѝ беше необходим моят подпис. Според строителния план излизаше, че една от къщите ще бъде на десет метра от задната ни стена. Казах, че аз и Вайълит не сме съгласни, а тя едва не умря от смях. „Защо говориш глупости, Дънкан! Или си забравил колко много неща знам за теб?“

Той не можа да продължи и Купър нетърпеливо го подкани.

— Значи ви е изнудвала да подпишете?

— Разбира се. Бяхме в гостната. Тя излезе замалко до библиотеката и се върна с някаква книга, от която започна да ми чете — той се задъха. — Беше един от нейните дневници... Лъжи и мръсотии и не само за мен. Интимни подробности за Вайълит, неща, които е споделяла с нея, когато е била пияна. „Искаш ли да преснимам това, Дънкан, и да го пусна из селото? — попита ме. — Искаш ли цял Фонтуел да разбере, че Вайълит все още е девствена, защото това, което си поискал от нея през първата брачна нощ, е било толкова отвратително, че до сутринта е стояла заключена в банята?“ — Гласът му затрепери. — Правеше ѝ удоволствие, не можеше да се откъсне от проклетия дневник. Прочете ми откъси за семейство Мариот, за викария, за горките ѝ прислужници Спиди... За всички — той отново млъкна.

— А после вие се върнахте, за да прочетете останалото.

Дънкан безпомощно разпери ръце.

— Бях отчаян. Опитвах се да намеря нещо, което на свой ред да използвам срещу нея, но и да не е свързано с мен. Като изключим наркоманията на Джоана, кражбите на Рут и нейната заблуда, че доктор Блейкни е34 дъщеря и от Пол Мариот, останалото беше нещо като опис на обектите на нейната омраза. Тези дневници бяха рожба на болен разум. Предполагам, че са ѝ служели за нещо като отходен канал, в който да излива злобата и мръсотията си. Доверявала е всичко на хартията, за да не се побърка.

— Това не може да оправдае убийството — каза Купър строго. — Имали сте възможност да използвате проблемите на дъщеря ѝ и

внучката ѝ срещу нея. Тя е била горда жена. Сигурно не би искала тези проблеми да станат публично достояние.

Дънкан го погледна уморено.

— Никога не съм предполагал, че ще я убия, до онази сутрин, в събота, когато при нея дойде Джейн Мариот. Възнамерявах да я заплаша, че ще съобщя, каквото знам, на доктор Блейкни. Но както вече ви казах, погуби я моят страх. Един смел мъж би казал: „Публикувай каквото искаш и върви на майната си.“

— Не разбирам — объркано рече Купър.

— Тя заяви на Джейн Мариот, че нещата ще тръгнат зле, защото Джеймс е чел личните ѝ книжа (изобщо не се досещаше, че съм бил аз), и затова е решила, че няма смисъл повече да си мълчи. — Лицето му беше посивяло от умора. — Веднага щом Джейн си тръгна, аз отидох при нея и я попитах какво иска да каже с това, че няма повече да си мълчи. Тя грабна Укротителя и започна да ме плаши с него. Взе да ми се подиграва: „Матилда Кавендиш и Матилда Гилеспи не пишат дневници за удоволствие, Дънкан. Дневниците са тук, за да отмъстят на хората. Те са живи, Дънкан. Ще ви ликвидират до един“ — той млъкна и мъчително преглътна. — Виждах, че е напълно полудяла, но по-страшното беше, че тя самата го съзнаваше. Казах ѝ, че ще повикам лекар, а тя се изсмя и ми цитира „Макбет“: „Тук нужен е не лекар, а духовник“ — Дънкан примирено вдигна ръце. — Помислих за всички хора, описани в тези дневници. Ако тя ги публикуваше, на повечето от тях наистина щеше да е необходим по-скоро духовник. Ето затова през онзи ужасен следобед за пръв път от дълго време накарах мозъка си да работи... Боже Господи...

Купър обаче все още не искаше да му повярва.

— Не може да не сте планирали нещата предварително. Откраднали сте приспивателните хапчета по-рано.

— Бяха за мен.

— Тогава защо ги употребихте за друг?

— Сержант, аз съм, както правилно отбелязахте, страхливец и затова си дадох сметка, че не смея да унищожа дневниците, без да унищожа самата нея. Тя беше злото, а дневниците бяха само неговата външна проява. В крайна сметка осигурих на всички останали възможността да запазят доброто си име и достойнството си.

Купър изброи наум някои от тези хора: Джак и Сара, Джейн и Пол Мариот, Рут, най-вече Рут...

— Това ще бъде вярно само ако се признаете за виновен пред съда, мистър Орлов, иначе всичко ще стане известно по време на процеса.

— Да, разбира се. Дълга на Вайълит много повече от това.

Колко лесно е да манипулираш един мъж! Те искат толкова малко любов. Нещо, което се дава изключително лесно, когато е включено само тялото, но не и разумът. Моят разум може да се пребори с всичко. Аз съм Матилда Кавендиш и какво ме засяга тялото ми, щом единственото, което моят разум изпитва към мъжете, е презрение!

*„... той смешно горделив е, обсебен от ламтежа,
животът му — живот на едnodневка,
и знанието прави го невежа.
Душицата му смешно крехка -
зла маймуна в тясна клетка,
така гротескно се премята
под погледа на небесата,
че ангелите се разплакват
при тази гледка...“*

Дори ангелите наистина да плачат, Матилда не го забелязва. Едва ли аз съм причината за плача им...

[1] 5 ноември — национален празник на Англия. На тази дата е бил заловен Гай Фокс (1570–1606), организирал т. нар. барутен заговор, за да взриви Парламента и да убие крал Джеймс I. Бел. прев. ↑

ДВАДЕСЕТ

Джоана седеше там, където беше седяла майка ѝ — на големия плетен стол до френския прозорец. Тя леко извърна глава и погледна Купър.

— Знае ли доктор Блейкни за този разговор?

— Не — поклати глава той. — По-скоро се надявам, че вие ще сте тази, която ще направи първата крачка. Можете например да се откажете от оспорването на завещанието и да бъдете напълно сигурна, че тя ще уважи препоръките на майка ви в писмото ѝ до Рут. В сегашното положение добронамереността е препоръчителна. В интерес на всички замесени е тази неприятна история да остане в миналото, а вие да се върнете в Лондон и да си останете там.

— Не е изключено това да е в интерес на доктор Блейкни, но не и в мой.

— Имах предвид най-вече дъщеря ви. Тя е още съвсем млада, смъртта на баба ѝ я е потресла много повече, отколкото предполагате. Би било... — той затърси подходящата дума — ...по-полезно за нея да предпочете дружеското споразумение пред мъчителния и продължителен съдебен спор. Адвокатите имат гадния навик да изравят точно онези подробности, които най-много ни се иска да запазим в тайна.

Тя стана от стола.

— Не желая да говоря повече с вас, сержант. Всичко това не е ваша работа — безцветните ѝ очи ядосано се впериха в него. — Блейкни са ви влезли под кожата, също както направиха и с майка ми. Затова не искам каквито и да било споразумения с тях. Още не мога да си обясня защо не обвинихте Джек Блейкни в опит за убийство и не предприехте нищо във връзка с кражбите на Рут. Възнамерявам изрично да инструктирам адвоката си да изясни тези два въпроса с вашия пряк началник. За мен е пределно ясно, че заблудена от дъщеря ми, доктор Блейкни в момента се опитва да оказва върху мен натиск, като използва за целта съпруга си и вас. Тя иска да напусна тази къща,

за да може да се чувства пълноправна собственичка. Няма да ѝ доставя това удоволствие. Колкото по-дълго стоя тук, толкова по-големи стават шансовете ми да си запазя имуществото.

Купър неприятно се засмя.

— Искате да кажете, че имате адвокат, мисис Ласел? Не ми се вярва. Един адвокат не би ви посъветвал да харчите парите си по начина, по който го правите. Сядайте там — Купър ѝ посочи стола — и бъдете благодарна на дъщеря си и на семейство Блейкни, че няма да ви арестувам веднага за незаконно притежаване на хероин. Не се заблуждавайте, бих го направил с удоволствие, но както вече казах, в интерес на всички (и не на последно място във ваш собствен интерес) е окръг Дорсет да се освободи от присъствието ви. Ако действам според закона, сега би трябвало да съобщя това, което знам за вас, на столичната полиция, но няма да го направя. Те и сами скоро ще разберат достатъчно за вас. Паричната компенсация от доктор Блейкни едва ли ще ви стигне за дълго време. Освен това вече няма да има месечни чекове, мисис Ласел, защото старата дама, която сте изнудвали за пари, вече е мъртва. Какво впрочем правехте, за да я карате да ви дава пари?

Тя разсеяно гледаше през прозореца. Мина доста време, преди да отговори.

— Не беше необходимо да правя каквото и да било. Достатъчно беше, че съм ѝ дъщеря. Тя смяташе, че съм същата като нея, и това, разбира се, я караше да се страхува от мен просто защото познаваше себе си и знаеше на какво е способна.

— Не разбирам.

Тя рязко се обърна и го погледна в очите.

— Видях я как уби баща си. Живееше в непрекъснат страх, че и аз ще направя същото с нея.

— Бихте ли го направили?

Джоана неочаквано се усмихна и той остана поразен от красотата ѝ.

— Аз съм като Хамлет, сержант — „луда само при северозападен вятър“. Едва ли ще ми повярвате, но и аз живеях в непрекъснат страх, че тя ще ме убие. Съвсем отскоро започнах да спя като хората.

— Ще се върнете ли в Лондон?

— Разбира се — вдигна тя рамене. — „Ако на човек му омръзне Лондон, значи му е омръзнал животът.“ Чели ли сте Самюел Джонсън, сержант? Много по-забавен е от Шекспир.

— Ще го прочета, мисис Ласел. Обещавам ви.

* * *

Докато нанасяше последните мазки върху портрета на Джоана, с крайчеца на окото си Джек наблюдаваше Сара. Тя стоеше до прозореца, загледана в гористия хоризонт с опряно в студеното стъкло чело.

— Какво си се умислила? — не се стърпя той накрая.

— Моля? — сепнато се обърна тя.

— Питам те за какво толкова мислиш

— О, нищо... Нищо конкретно.

— За бебета, предполагам — опита се да отгатне той, но в гласа му нямаше обичайната иронична нотка.

Тя отиде до средата на стаята и се загледа в портрета на Матилда.

— Е, добре, позна. Но няма защо да се тревожиш. Не беше нищо, свързано с теб. Напротив, мисля си, че си прав — да гледаш деца е работа за балами. Само мъки и неприятности. Да ти кажа честно, май вече и аз съм склонна да играя на сигурно и да си спестя тези емоции.

— Жалко — промърмори той, докато бършеше четката в някакъв парцал. — Точно бях започнал да свиквам с идеята.

Макар и с усилие, тя успя да запази тона си непроменен.

— Мога да изтърпя подигравките ти почти за всичко, Джек, но не и по повод на децата. Чувството ми за хумор по този въпрос беше унищожено в момента, в който Сали Бенедикт унищожи резултата от вашата малка грешка.

Той изглеждаше доста замислен.

— Доколкото разбирам, в момента аз съм виновен за това, че съм от мъжки пол, а освен това изглежда възнамеряваш да внушиш на Рут чувството за вина през целия ѝ останал живот във връзка с предстоящия ѝ аборт.

— Това са различни неща.

— Нима? Би ли ми обяснила разликата?

— Рут на никого не е изневерявала — процеди тя през стиснати зъби.

— Значи все пак не говорим за бебета, Сара, а за личното ми право да решавам как да живея. С други думи, за изневярата. Наистина това са различни неща.

— За теб може би. За мен не. Да се посветиш на един човек е като да се посветиш на Бога. След като мисълта жена ти да забременее от теб ти е толкова непоносима, защо си бил нехаен към същия проблем, когато е ставало дума за любовницата ти?

По бузите ѝ избиха червени петна и тя се обърна към прозореца.

— Било каквото било. Повече никога не искам да говоря за това.

— Защо не? Нямах представа колко е забавно — протегна се Джак и се усмихна, гледайки неподвижния ѝ гръб. — Цяла една година ми беше забавно. Адски забавно. Като в ада. Измъкна ме от Лондон, без дори да си дадеш труда да кажеш нещо от рода на „според теб“ или „не мислиш ли, че...“, „как смяташ“. Докара ме в тая пустош — добре. Държането ти говореше: „Ако щеш, Джак — ти си просто нещастникът, който се ожени за мен.“ И това добре. Търпеше се. Търпях също батко Робин Хюит да си разнася задника из кухнята. Търпях, когато те гледаше и точеше лиги. Търпях, когато гледаше мен, сякаш току-що съм се напикал. Хилех се, когато умствени инвалиди плюеха картините ми, когато зад гръба ми ме наричаха „оня никаквец, дете живее на гръба на жена си“. За капак трябваше непрекъснато да слушам Кийт Смолет да ми изброява твоите достойнства и добродетели. През цялото това време само един човек се отнесе с мен човешки — Матилда. Ако не беше тя, щях да съм си вдигнал парцалите още през септември. Щях да те оставя бавно да се задушаваш в соса на собственото си самодоволство.

— Защо не го направи? — запита тя, без да се обръща.

— Защото тя не спираше да ми повтаря, че съм ти съпруг — изръмжа Джак. — По дяволите, Сара, ако не мислех, че има смисъл да сме заедно, кажи ми защо бих се оженил за теб? Не бях длъжен, нали? Никой не ми беше опрял пищов в главата. Аз го исках.

— Тогава защо... — тя не можа да продължи.

— Защо съм направил бебе на Сали? Сара, аз не правя такива неща. Как можа изобщо да повярваш, че съм спал с тая отрепка? Тя

пожела да нарисувам портрета ѝ, защото беше решила, че ще стана знаменитост, след като оня дилър от Бонд Стрийт се захласна по картината ми. Моята първа и единствена продажба — изсмя се той чистосърдечно. — Дамичката искаше да се вкопчи в изгряващата звезда, както впрочем има навика да прави с всекиго, когото заподозре, че изгрява. Нарисувах я, без да лъжа — мързелив паразит с претенции за величие. Тя естествено ме намрази. Ако ми беше казала, че ме е посочила за баща на нежеланото си дете, веднага щях да ти отворя очите. Но ти обаче не ми вярваше чак толкова, че да споделиш с мен подобно нещо — гласът му постепенно бе започнал да губи мекотата си. — За сметка на това обаче безпрекословно повярва на нея, макар че изобщо не харесваше тая кучка.

— Но, Джак, тя изглеждаше толкова убедителна!

— РАЗБИРА СЕ, ЧЕ ЩЕ ИЗГЛЕЖДА УБЕДИТЕЛНА! — изкрещя той. — Нали е шибана актриса. Употребявам думата в конкретния смисъл. Кога ще си отвориш очите, жено? Погледни хората наоколо — те си имат тъмна и светла страна, имат си силни и слаби страни. Но не! Ти изпитваш огромна нужда да се правиш на възпитана. Защо не ми издра очите, защо не ме ритна в топките, защо не направи каквото и да било, щом наистина си смятала, че ти изневерявам? — гласът му внезапно омекна. — Не ме ли обичаш достатъчно, за да ме намразиш, Сара?

— Вие сте мръсник, Блейкни — каза тя и се обърна към него. Огледа го от главата до петите. — Никога няма да разбереш колко нещастна бях през цялото това време.

— Внимавай какво говориш. Отрязваш си пътя за всякаква възможност да ме обвиниш в егоцентризъм. Защо не допуснеш за момент, че и мъжете могат да бъдат нещастни? Вземи мен например.

— Ти си лесен. Бързо ще те излекувам.

— Не мога да се съглася с теб.

— Вярвай на лекаря си.

— И какво ще е лечението?

— За начало един специален масаж, за да ти мине вдървяването, от което се оплакваше, а после вероятно една-две целувки като поддържаща терапия.

Той за момент се замисли.

— Е, не е зле „за начало“. Но имай предвид, че заболяването е хронично и се нуждае от постоянно лечение. Не искам да рецидивира.

— Ще ти струва скъпо.

Той я погледна с притворени клепачи и бръкна в джоба си.

— Прекалено хубаво, за да е истина. Колко искаш, малката?

Сара небрежно го тупна по главата.

— Не искам пари, а информация. Защо Матилда се е карала с Джейн Мариот? Защо Матилда е плакала, когато си ѝ показал портрета? Защо Матилда остави парите си на мен? Знам, че всичко това е свързано, Джак, и знам, че Купър знае отговорите. Усетих го по очите.

— Няма отговор — няма масаж, предполагам.

— Напротив, ще има, но не на теб, а на Купър. Някой от двамата ви все ще проговори.

— Да не искаш да умориш добрия човек? Не виждаш ли, че получава гърчове, щом го пипнеш по ръката — той я придърпа на коленете си. — Слушай, няма да ти стане по-леко, ако ти кажа това, което искаш. Ще ти направя мечешка услуга.

Все пак той я познаваше. Даваше си сметка, че каквото и чувство на вина да изпитваше тя в момента, то щеше да бъде нищо в сравнение със състоянието ѝ после. Дали не е накарала Матилда да повярва, че е нейна дъщеря? Ами Джейн Мариот? Доколкото познаваше Сара, тя щеше да сметне, че е длъжна да каже на Джейн всичко, което мисли за нея. Прекомерната ѝ привързаност към правдата и прямотата щеше да доунищожи и без това едва крепящата се жена.

— Защо просто не приемеш, че Матилда те е обикнала и е вярвала, че си способна да направиш нещо полезно с парите ѝ?

Сара отново погледна портрета на Матилда.

— Искам да знам защо се опитва... защо се е опитвала да ме обсеби. Няма да се оставя в ръцете на една мъртва жена, Джак.

Това е дневникът на Матилда Берил Кавендиш. Написан е, за да го прочетат хората, когато умра. Ако някой го намери, да го занесе в полицията, за да обесят татко.

Днес той ме накара да направя едно много лошо нещо. Казах му, че ще го обадя на викария, а той ми сложи Укротителя и ме заключи в долапа. ТЕЧЕШЕ МИ КРЪВ. Той крещеше. Каза, че мама е виновна, задето е умряла. Тя е виновна.

Вчера беше рожденият ми ден. Татко казва, че вече съм достатъчно голяма и мама няма да се сърди. Тя знаела какви са нуждите на мъжете. Не трябва да казвам НИКОМУ, иначе той пак ще ми слага Укротителя. Пак и пак. Много пъти. Докато трябва. Ако мама никога не беше правила това с него, той не би го правил с мен.

МРАЗЯ Я! МРАЗЯ Я! МРАЗЯ Я!

Източник: [Библиотеката на Александър Минковски](#)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.